

Мален Санчес
С ВКУС НА
прясна
ЛИМОНАДА

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА ХЕРMES

МАМЕН САНЧЕС С ВКУС НА ПРЯСНА ЛИМОНАДА

Превод: Ивинела Самуилова

chitanka.info

Когато журналистката Клара Кобиан получава задача да пътува до Ню Йорк, за да напише мемоарите на известната светска дама Грета Бувиер, тя разбира, че това е шансът на живота ѝ. Пред нея обаче стои непреодолима пречка: трябва да се срещне отново с Габриел Инестроса — професора ѝ по литература, неин кумир и бивш любовник. Мъжът, разбил сърцето ѝ. За да разбере какво го свързва с Грета Бувиер и да се пребори с призраците от миналото.

А там, в голямата къща на Парк авеню, историята на Грета Бувиер, възпътена в спомените, интригите, омразата и хвалебствията на хората, съпътствали я по пътя към славата, постепенно се разгръща пред нея. От загадъчното ѝ появяване в Акапулко през 1951-а до луксозния ѝ живот в съвременен Манхатън. И Клара започва да разбира: нищо не е толкова, каквото изглежда.

„С вкус на прясна лимонада“ е вълнуващо красив портрет на епоха. Килим от съдби, в чиито шарки се преплитат различните нишки на миналото, настоящето и бъдещето. Разказ за силата на любовта и бремето на дълбоко пазени тайни. А само истината може да ни направи свободни...

„И там, изправена, с вечната гардения на ревера и стъпките си на ранена гълъбица, щеше да царува великата Грета Бувиер. С вдигната глава, изпълнена с достойнство, и горда, както само една светска дама умее да посреща бурите в живота. Със съзнанието, че няма вятър, колкото и силен да е той, способен да изтръгне корените ѝ от земята.“

На родителите ми — с цялата ми любов

ПЪРВА ГЛАВА

I.

Ню Йорк, есента на 2002 г.

Грета никога не излизаше от къщи без гардения, втъкната в бутониерата. Или чайна роза, бяла и наперена — като походката ѝ на неспокойна гълъбица. След всичко, което бе преживяла, тя се отнасяше с живота като със стар приятел, на когото може да прости дори най-жестокото огорчение. Знаеше, че някои спомени болят завинаги; че времето има лошия навик да оставя следите си по лицата на тези, които го гледат как минава; че някои хора никога не си вземат поука; че тези, които се раждат добри, почти никога не могат да бъдат покварени, а за онези, които са родени зли, лечение няма. Току-що бе навършила седемдесет и шест години — разбира се, само под ботокса и лифтинга. Пред огледалото не изглеждаше на повече от шейсет. Бе с крехка фигура и твърд характер — противоречие, което вгорчаваше живота ѝ, понеже, ако не бяха уморените крила, проскубаната перушина и чупливите кости, Грета Бувиер още щеше да е онази дама от филмите, която караше всеки мъж, срещнал погледа ѝ, да проклина съдбата си, че не я държи в прегръдките си.

Преди да излезе, напудряше носа си и закачаше цветето на ревера. Откъсваше го от дългата дръжка, като внимаваше за бодлите, или го изтръгваше от гъстата корона от нежни листенца, обгърнала тази снежнобяла пъпка, която бе и парфюмът ѝ за сутринта.

— Ухае на лято — казваше на въздуха.

И оставяше флаконите „Шанел № 5“ да я чакат затворени в тоалетния ѝ шкаф, където, без нейна помощ, съдържанието им от алкохол и жасмин се изпаряваше бавно, капка по капка.

— Добро утро, госпожо Бувиер — поздравяваше я Карлос от униформата си.

Карлос, седнал срещу половин литър бира в едно мазе в Бруклин, което посещаваше всяка нощ, за да проиграе на покер бакшишите си, постоянно се оплакваше. Казваше, че с раираните панталони и жилетката в бордо, с бялата риза и този смешен цилиндър на главата, да не говорим за белите памучни ръкавици, прилича на

служител от „Фрайдейс“^[1] или на негър роб от някогашна Алабама. Но Грета, „Бог да я благослови“ (това той произнасяше носово и провлачено — в резултат на алкохола и на запомнени звуци от детството, на саундтрака на Селия Крус^[2] и на смътния спомен за една плодородна градина, за която му казаха, че е Куба, а не сън), бе видяла тази старомодна униформа в Лондон и бе решила, че повече няма да излезе на улицата, ако в подножието на стълбището не я чака портиер в ливрея.

— Добро утро, Карлос — отговаряше тя през зъби с известна неприязън в гласа заради името му на трафикант на кокаин. Можеше да се казва Дейвид или Джеферсън. Или дори Уолтър. Да, Уолтър щеше да е добре — подхождаше повече на мрамора по пода и на височината на тавана.

А той:

— Какъв хубав ден.

И тя:

— Хубав е.

— Желаете ли да предупредя шофьора, госпожо Бувиер? — питаше Карлос със свирка в ръка, като че ли само с едно щракване на пръсти зад ъгъла щеше да се появи златна карета, теглена от четири арабски коня.

Тогава Грета кимваше, а на въпроса му отговаряше:

— „Бентли“-то.

И когато я видеше да се отдалечава, настанила се на задната седалка на колата, и да потъва в трафика на Парк авеню, едновременно мъничка и величествена, сребрист полукръг, надничашц над задната седалка, Карлос въздъхваше с облекчение и си позволяваше да разкопчае най-горното копче на ризата си за пет минути със съзнанието, че извън входната врата отговорността минава в други ръце. От неговите, напъхани в ръкавици, в поддържаните ръце на Нестор Сифуентес, син и наследник на стария Норберто. Всяка седмица Нестор правеше маникюра си в един салон за красота на Седемдесет и трета улица поради две причини, колкото различни, толкова и основателни. Първо, защото на Грета ѝ харесваше да вижда току-що изпилените му нокти върху волана на бентлито и второ, защото собственичката на салона ухаеше на лилии.

— Добро утро, госпожо Бувиер.

- Добро утро, Нестор.
- Какъв хубав ден.
- Хубав е. Как е баща ви?
- Малко по-добре, благодаря.

Обикновено така започваха непредвидимите стъпки на Грета в града, чиято единствена посока бяха нейните капризи. Днес да закусва в „Пиер“^[3], утре да пие чай в „Суифтис“^[4]... Всеки ден различно решение, взето в луксозен хотел на Пето авеню в последния момент, в края на улицата, когато вече беше неизбежно да се избере посока — север или юг, дясно или ляво. Неизвестността продължаваше до момента, в който светофарът сменяше цвета си, автомобилът отпред потегляше или онзи отзад надуеше клаксона. Такъв беше нейният особен ред за безпорядъка.

Но имаше един ден в годината, един-единствен, в който маршрутът на бентлито беше начертан толкова предварително, че не бе нужно дори да намалява скоростта, когато доближеше ъгъла на улицата. Също така нямаше нужда да отварят широко вратите на гардеробите и да й показват дрехите, подредени по цветове, според тъканите или според някоя друга от нейните логики, докато тя ги оглеждаше със същото удоволствие, което би изпитвала, ако за пръв път ги съзерцаваше на витрината на „Блумингдейлс“. Не бе нужно да й приготвят специален сладкиш, който да краси подноса със закуската, нито да се възхищават заедно с нея на шарките на есенния парк, който, погледнат от нейния прозорец, приличаше повече на пачуърк юрган, прострян да съхне, отколкото на гора от инатливи дървета, оградени от бетонни кули и принудени да пускат корени под асфалта.

Точно на този ден, година след година, от хиляда деветстотин петдесет и първа насам, госпожа Бувиер обличаше траурна одежда, изтриваше всекидневната престорена усмивка и я заменяше с горчивия израз на истинското си настроение, и останала насаме с носталгията си, посещаваше гроба на своя съпруг, който бе починал на един тридесети ноември на зазоряване.

Колата я оставяше срещу металната врата на малката гробница, до която се стигаше по второстепенен път, отклоняващ се от магистралата към Хамптънс. Вдишвайки влажния въздух в сянката на кестените, Грета вървеше бавно, увита в черната наметка от визон, а

токовете на обувките ѝ потъваха от време на време в тревата, поникнала тук-там между камъните.

Пред гробницата имаше скромна къщичка. В края на пътя се издигаше сива църква с покрив от черни плочи, с камбана и четири симетрични стени с по два прозореца на всяка. Параклисът бе заобиколен с растителност, която всеки би взел за градина, покрита със зелени и жълти листа, с лехи с хортензии, с бордюри от току-що нацъфтели рози и каменна стена, обрасла поравно с мащерка и лавандула. Само след нарочно вглеждане тук-там можеха да бъдат видени няколко много чисти плочи с имена и дати, полузаличени от натиска на времето и забравата, и с кръстове, покрити със скреж. Някои бяха на над два века, други — отпреди две поколения, но фамилното име на всяка от тях носеше буквата Б, именно, поради което бяха точно тук, а не в някое друго гробище някъде в Америка. Томас Бувиер бе написал в завещанието си, че желае да почива вечно заедно с всички членове — вече покойници и бъдещи покойници — на разпръснатото си семейство. Поради това се бе наложило всички фамилни мъртъвци от четирите краища на света да бъдат преместени в това затънтено по пътя за Хамптънс място, защото по време на дългия му живот всеки от капризите на Томас Бувиер автоматично се бе превръщал в заповед и това важеше с още по-голяма сила за последната му воля, която, колкото и да бе екстравагантна, трябваше да бъде изпълнена с настъпването на смъртта му.

Една по-възрастна жена, облечена в черно, очакваше госпожа Бувиер до входа, пред къщичката от бяло дърво. Беше дребна и закръглена, а чертите на расата, към която принадлежеше, все още ясно личаха между бръчките на лицето ѝ. Косата ѝ, черна и права, бе сплетена, кожата — тъмна, усмивката — светла, а погледът ѝ носеше мекотата и носталгията на хората, израсли в сянката на вулканите.

Грета я прегърна силно, а когато отдръпна глава от мокрото ѝ от сълзи лице, също плачеше.

— Цъфнаха ли гардениите, Роса Фе? — попита тя.

— Повече от хиляда — отговори индианката. — Изглеждаше, сякаш е навалял сняг през май.

Гардениите от една песен от Южна Испания, които белязаха ритъма на последните ѝ стъпки из залива на Акапулко, имаха способността да пренасят Грета през времето и пространството до онзи ден, тридесети ноември хиляда деветстотин петдесет и първа, когато за пръв и последен път в живота си бе на прага на пълното щастие. И въпреки студа, който сковаваше пръстите на краката ѝ в черните обувки с висок ток, тя имаше чувството, че стъпва по пясък, че вдишва аромата на водорасли, че чува кръсъка на чайките и плясъка от крилето на лешоядите, че пяната на разбиващите се вълни мокри пръстите ѝ, а очите ѝ виждат скритите кътчета на брега.

Затова заповяда винаги да има гардении в подножието на ложето, където Томас спеше вечния си сън — за да може да го посещава, без да ѝ липсва усещането, което носеше лекият полъх на бриза над плажа.

— Да изтрият Акапулко от картата на света — бяха я чули да произнася на качване в самолета, с който пренесоха тялото на съпруга ѝ обратно в Тексас.

Докато наблюдаваше през прозорчето как Мексико изчезва от живота ѝ, едва успяла да усети вкуса му, тя отрони единствените искрени сълзи в живота си. И повече не се върна. Въпреки лунните нощи, не се завърна. Когато пое наследството на мъжа си, се премести с неочаквано придобитото си богатство в Ню Йорк, загърбвайки напълно Юга.

Остави обаче отворен този прозорец, към който се приближаваше веднъж годишно, под сянката на пожълтелите кестени на гробището, където очите ѝ прочитаха надгробния надпис от две дати: 1873–1951, а в спомените си виждаше залеза на слънцето от другата страна на залива.

[1] Американска верига ресторанти. — Б.пр. ↑

[2] Кубино-американска салса певица (1925–2003 г.), известна като Кралицата на салсата. — Б.пр. ↑

[3] Луксозен хотел на Пето авеню в Манхатън, Ню Йорк, срещу Сентръл Парк. — Б.пр. ↑

[4] Ресторант за подбрана клиентела в Ийст Сайд, Ню Йорк. — Б.пр. ↑

II.

Томас Бувиер бе на седемдесет и осем години и се обличаше само в бяло, когато се разхождаше край Мексиканския залив. Бял лен, с ленена риза и развързан шал около врата, с кърпичка в джоба на сакото и достойнство, което не губеше дори под влияние на текилата. И възрастта не бе успяла да му го отнеме в резките линии на челюстта, нито в силата на здравите му ръце, но бе издълбала пътища по кожата на лицето му, около очите с цвят на лешник, около плътните устни и широкото чело, и въпреки че не бе откраднала ни косъм от главата му, бе я прошарила.

В късния следобед пиеше бърбън с лед на верандата на къщата си, а после искаше бастуна и шапката си, за да слезе до селото по криволичещия между портокаловите дървета път. Понякога спираше, за да откъсне някой плод и да се наслади на сладкия и свеж сок на вътрешността му. Вдишваше влажния аромат на полюляващите се от морския бриз кокосови палми, докато вървеше между тях, а стъпките му се ускоряваха, когато до него достигнеше музиката от бордеите на пристанището, с мулатките с раздалечени черни очи.

Беше женкар — като повечето мъже, които бяха построили света, имаше лошия навик на определено време да овдовява (цели три пъти) и нямаше нито един потомък, който да продължи родословното му дърво. Понякога си даваше сметка, че животът му пресъхва по-бързо от петролните му кладенци в Тексас, и тогава търсеше безсмъртието из уличките на селото. Вричаше се във вечна любов на тези, които най-малко го заслужаваха, в отговор получаваше обещание да не бъде забравен никога и отказваше да плати последната си чаша, за да има претекст след тази нощ за още едно посещение на същото място — да уреди дълга си. После, препъвайки се, се прибираше в къщата, която го посрещаше току-що събудена и с отблясъците на утрото по колоните на огромната фасада.

Млад слуга със загоряла кожа му отваряше вратата и той пресичаше първо антрето, от което започваше двойно стълбище. Следваше салон, в който завесите танцуваха от лекия сутрешен бриз, и

след него още един, по-голям, окупиран от огромен бял роял, коктейлбар с плот от масивно дърво и няколко високи стола, тапицирани с кожа от зебра. После идваше ред на трапезарията с порцелан от Талавера, кристал от Бохемия и полилей от Мурано. Накрая бе панорамната тераса, от която в един септемврийски следобед на хиляда деветстотин петдесет и първа година видя да пристига кораб, който му се стори различен от останалите.

Това се случи три или четири седмици след като се приземи на летището в Гереро и се настани в това бездушно имение, в което никога не успя да спи спокойно. Нито когато беше жива мексиканката Глория, третата му съпруга, която подправи първите години от старостта му с чили, нито когато остана сам със своята Катрина^[1], покрила с тюл, пера, коприна и дантела черепа на това толкова красиво, толкова сладко лице, което понякога му се явяваше насън, за да го предупреди, че скоро, вече съвсем скоро, ще го посетят мариачите на смъртта.

Онази Вечер В къщата имаше стотина души, а пред пианото седеше елегантна жена. Мъжете бяха с бели смокинги и черни папийонки. Дамите носеха дълги копринени ръкавици, бяха с голи гърбове, разпуснати коси и усмивка на устните. Балконите бяха отворени, фенерите — запалени. На панорамната тераса четири-пет групички пушачи разговаряха за цената на царевицата, за хубавото кафе и за лошото правителство, докато цигарите им догаряха, а звездите над тях изгряваха.

Тези неща не интересуваха Томас Бувиер. Осъзнал, че е стигнал до предпоследната глава от романа на живота си, единственото, което имаше значение за него, бе да се чувства жив и го постигаше по този начин — стъпил с единия крак сред висшето общество, а с другия нагазил в калта на бедняшките квартали.

Стоеше прав с лице към залива, с полупразна чаша в едната ръка и хаванска пура в другата, когато чу сирената на приближаващия се към пристанището кораб. Беше един от онези товарни съдове, които идваха сякаш от друг свят и чиито корита носеха следи от удари в лед и морски вълни. Не навлизаше предпазливо в пристанището, а с изправен нос, целият осветен, хвърляйки светлина между металните контейнери. Десетки мъже и жени бяха на борда му и с лакти се опитваха да си направят място до парапета на най-горната палуба, за

да станат свидетели на маневрата по акостирането и да видят как ще се свържат съдбите им с тази плодородна, спокойна и свободна земя, която ги посрещаше с отворени обятия.

Не каза нищо на никого. Само взе бастуна си и излезе през главния вход. Пое надолу по пътя с кокосовите палми, който бе изминавал толкова пъти по тъмно, и когато излезе от зеления им лабиринт, се озова в друг — от кирпич и вар, между огради, пазарски сергии и кръчми. После тръгна по улицата, която водеше към пристанището, и по спомен намери онова подозрително кафене за контрабанда, от което имаше навика да присъства на разтоварването на хора и стоки, идващи от другия бряг на океана. Седна на един плетен стол с лице срещу платформата за пътници, запали най-накрая пурата си и сред струйките бял дим я видя да идва.

На лунна светлина силуетите на хората излъчваха нещо, по което още със стъпването им на кея Томас можеше да разпознае кой ще оцелее и кой ще загине, кой ще пусне корени и кой ще изсъхне, кой ще победи и кой ще бъде победен. И когато между морето и земята различи силуета на Грета, разбра, че тази жена идва, за да остане. И да вземе всичко.

Десетсантиметрови токчета, ясни очи, тъжни устни, права пола, бяла блуза и водопад от руси кичури, спускащи се по извивките на тялото. С горните зъби хапеше долната си устна до кръв. Дългите ѝ нокти бяха вкопчени в сива чантичка. Притискаше я до гърдите си толкова силно, сякаш в нея бе цялата ѝ надежда да се задържи на повърхността, докато другите около нея се давят. Поколеба се за момент, когато за пръв път стъпи на твърда земя. Очите ѝ обходиха светлините на пристанището, след което тръгна напред със странна увереност, все едно познаваше мястото много добре.

Когато мина покрай Томас Бувиер, косата ѝ се заплете в дима от пурата му и за кратко двамата вдишваха един и същи въздух. Беше само момент, неуловим за страничния наблюдател, но достатъчен за този старомоден джентълмен да усети върху раменете си тежестта на стоте години самота от бъдещия роман на Гарсия Маркес и да вземе твърдото решение отново да бъде млад.

Без тя да го забележи, я последва по уличките до къщата за гости на едно възвишение и влезе след нея в мрачното помещение. Собственикът на странноприемницата прибра под тезгяха бутилка текила „Куерво“.

— С какво мога да ви помогна, госпожице?

— Аз съм Грета Солидех — каза тя с лек акцент.

Мъжът приближи светлика към книгата за гости и прокара черния си нокът по списъка с имена и дати, докато намери това, което явно търсеше.

— Пристигате много късно.

— Да, закъснях с два дни — по вина на морето.

— Ще трябва да платите двете нощувки. Очаквах ви, както ми бяхте казали. Багажът ви пристигна във вторник. Аз лично го изисках. Трябваше да отговоря на много въпроси, знаете ли?

Грета пое контрола над разговора.

— Колко?

— Двайсет песос.

Тя кимна.

— Ще ги получите сутринта, когато се уверя, че не липсва нищо. А сега ми дайте ключа.

Мъжът не прие сделката.

— И как да съм сигурен, че няма да си тръгнете още тази нощ, без да ми платите дължимото, госпожице Солидех?

Грета го изгледа от горе до долу.

— Ще се наложи да се доверите на думата ми, нямате друг избор.

— Няма начин — отговори той, без да промени първоначалната си позиция. — Аз не вярвам дори на собствената си сянка, русокошке. Или ми плащаш сега, или се връщай, откъдето си дошла.

Гласът на Томас Бувиер можеше да бъде сладък и мек като зряла папая, но също така студен, дълбок и черен като ледената вода на дъното на кладенец.

— Не чухте ли какво каза дамата: че утре ще получите парите си? — произнесе с режещия тон, който ползваше за работниците в рафинерията.

Грета се обърна към фигурата, която изглеждаше като изплувала от мъглата. Отбеляза белия смокинг, сивата, сресана назад коса и

уханието на гардении, което до този момент по погрешка бе взела за естествения аромат на тази непозната земя и което я бе съпътствало, откакто слезе от кораба. Сега, когато вече бе способна да различи този мирис от всеки друг, бе сигурна, че присъствието на Томас Бувиер в тази бърлога и в този час не е случайно, и за пръв път почувства ужасен страх.

Не бе треперила така през трите седмици на борда на товарния кораб, нито предишните дни, когато подготвяше пътуването си на светлината на фенер, нито когато светилникът угасваше и тя оставаше на тъмно в самотата на своята колиба. Този страх бе различен — по-дълбок. Страх от непознатото или от яснотата, с която видя себе си притисната между кръстосан огън.

„Отдалеч нещата изглеждат по-прости“, помисли тя, докато се опитваше да прецени откъде идва по-голямата заплаха: от собственика на пансиона или от мъжа, който я бе последвал от пристанището. Вкопчи се още по-здраво в сивата си чантичка и се опита да прикрие притеснението си.

— Какъв ти е проблемът, гринго? Жената да не е твоя? — попита тогава хотелиерът, имайки предвид Грета, сякаш говореше за товарно муле.

— Не, но ако тя иска, идва с мен.

Приблужи още няколко крачки към тезгяха, извади от вътрешния джоб на самото си кожен портфейл и измъкна банкнота от петдесет песос, която, като че ли по невнимание, остави да падне пред носа на собственика.

— Казвам се Томас Бувиер и не мога да ви предложа нищо повече от искреното си приятелство. Съжалявам, че не съм по-млад с трийсет години, за да ви ги подаря всичките — каза ѝ той, гледайки я в очите по начин, който накара Грета да почувства едно различно спокойствие. — Ще ме направите ли най-щастливия човек на света, като приемете поканата ми? Предупреждавам ви, че съм напълно безопасен. Живея сам в огромна къща и съм по-отегчен от английски аристократ.

Някакъв зачатък на усмивка се появи в ъгълчетата на устните на Грета.

— Много сте любезен, но както ще разберете, това, което ми предлагате, е невъзможно — отговори тя, без да сведе поглед. — Какво

ще си помислят приятелите ви? Как ще обясните присъствието ми в къщата, за която ми споменахте?

Томас Бувиер се засмя искрено.

— В действителност, госпожице...

— Солидех.

— В действителност дреме ми на оная работа какво мислят другите, извинете за израза — продължи той. — Но мога да разбера, че за една толкова красива жена като вас, която има толкова бъдеще пред себе си, социалните условности определят живота ѝ. Ще измислим нещо.

— Ще измислим?

— Да. Ще скалъпим някаква история. Ще кажем, че сте ми племенница.

— Имате ли племенници в Австрия, господин Бувиер? Защото, в противен случай, роднинската ни връзка може да се стори доста шокираща.

Собственикът на къщата за гости слушаше разговора, без да прикрива интереса си. Беше взел банкнотата и я стискаше между мръсните си пръсти. Наблюдаваше двамата с такова внимание, че присъствието му ставаше все по-осезателно, както и нуждата да напуснат това място колкото се може по-скоро.

— След два часа ще изпратя моите хора да вземат багажа на госпожица Солидех — съобщи Томас с онзи тон, който изглеждаше предназначен само за този човек. — И за вас е по-добре нищо да не липсва!

След това с елегантен жест посочи на Грета пътя към изхода. Хвана я под ръка, сякаш бяха стари познати, които се разхождат заедно по крайбрежната алея на някоя морска столица, и стъпка по стъпка, без тя да може или да иска да го избегне, я поведе по пътеката между кокосовите палми, която се изкачваше към Хълма на бризовете и водеше до къщата му с влажни чаршафи и въздушни течения.

[1] Емблематична фигура от мексиканската култура, изобразяваща смъртта и начина, по който мексиканците я възприемат. Всяка година в Деня на мъртвите Катрина вади от гроба си най-хубавите си и богато украсени одежди, за да покаже, че е най-важната

между живите. Образът е създаден от карикатуриста Хосе Гуадалупе Посада. — Б.пр. ↑

III.

— Ще измислим нещо.

Томас беше седнал върху една много черна скала на високия бряг. Няколко метра по-надолу вълните се разбиваха в пустия плаж, а хоризонтът бе обагрен в неопределен цвят, нещо средно между мед и сребро.

Грета бе прихванала косата си с лента от черно кадифе и сега, когато лицето ѝ се бе открило, изглеждаше още по-млада и красива отпреди. Очите ѝ бяха с цвят на зрели праскови. Около шията си носеше колие от перли. Дрехите ѝ бяха от хубава материя и създаваха впечатление, че са шити по поръчка. Ръцете ѝ бяха нежни, а жестовете — елегантни. Сама по себе си тази жена бе загадка.

Томас умираше да разбере откъде се бе появил подобен екземпляр. Това, което морето обикновено изхвърляше, бяха риби от друга класа. Хора без надежда в очите, без намек за гордост или достойнство. Хора, които никога не биха се осмелили да надигнат глас или поглед и които не притежаваха ни йота от зле прикритото високомерие на Грета.

Имаше обаче време за всичко. В момента най-спешното бе да измисли някаква причина за присъствието на тази млада жена в непосредственото му бъдеще.

— Значи, сте австрийка — каза, когато дишането му се нормализира.

— Родена съм във Виена, да, но от малка съм живяла в Бавария — отговори тя. — Както сигурно знаете — добави загадъчно, — войната променя всичко.

— И сте пътували сама от Стария континент?

— Да. Вече нямам никого на този свят — призна тя с очевидно примирение.

— Не изглеждате много отчаяна.

Грета се обърна към скалите и замълча за момент.

— Не съм — призна неохотно накрая, поглеждайки Томас. — Мисля, че съм изгубила способността си да чувствам, разбирате ли?

Вече не усещам нищо.

Хладен порив на бриза се изкачи на хълма и Грета потрепери.

— Най-малкото сте способна да усещате студ, госпожице Солидех.

Томас се изправи, свали сакото си и го сложи върху раменете на младата жена.

— Ако ще съм ваша племенница, ще трябва да започнете да се обръщате към мен на малко име, не мислите ли? — коментира тя. — Казвам се Грета.

— Моето име е Томас, но отказвам да ме наричате чичо Том — отвърна той. — Така че по-добре да измислим друго алиби.

От белия роял все още звучеше музика, когато пристигнаха пред входа на къщата. От прозорците струеше светлина, която осветяваше част от градината. Отпред мълчаливо чакаха наредени автомобилите на гостите и на определено разстояние се усещаше мирисът на кожа и дърво от вътрешността им. Когато ги видя да се приближават по пътя с кокосовите палми, един млад слуга забърза да им отвори. Обгърна ги апетитният аромат на печена пуйка.

— Педро, кажи на Роса Фе да приготви синята стая за моята гостенка. Госпожица Солидех ще остане с нас за известно време.

Грета бе спряла в средата на просторната зала, под кристалния полилей, и застинала, съзерцаваше бляскавата гледка на празнуващата къща. Попиваше звуци, аромати и емоции, усещайки, че се върти на токовете си като виенско колело или въртележка на панаир.

Томас я наблюдаваше, застанал зад нея, изчислявайки, че е малко над двайсетгодишна, с шейсет сантиметра талия и хиляда будни нощи. И нямаше нужда да знае каквото и да било за живота на Грета преди този момент. Беше му ясно, че тези три цифри са достатъчни, за да се създаде минало.

— Къде се дяна, Томас?

Шкембест джентълмен с големи мустаци се приближи към тях с чаша в ръката.

— Емилио Ривера, да ти представя госпожица Солидех — каза той с най-широката си усмивка. — Тя е дъщеря на моя добър приятел Улрих Солидех, чиито следи загубих преди години. Преди три месеца

получих писмо от него. Показа се, че последните години от войната се укривал в някаква ферма в Бавария заедно със семейството си. След падането на Третия райх се върнал в Австрия и установил, че къщата му е разрушена, а имението — опустошено. Съвсем го е закъсал, моят добър приятел. Писах му с предложение да ме посети в Акапулко.

— Това е земя с големи възможности — съгласи се джентълменът с поглед, прикован в Грета. — Кога ще имам удоволствието да поканя родителите ви да обядват с мен, госпожице Солидех?

Грета сведе очи с такава тъга, че Томас не можа да не се възхити на артистичния ѝ талант.

— За нещастие — отвърна младата жена с тих глас, — и двамата починаха малко след като отплавахме от Хамбург. Туберкулоза — добави шепнешком. — Поставиха кораба под карантина на дванайсет мили от пристанището и чакаха, докато останем само здравите.

— Каква варварщина! Каква липса на хуманност! Бедното създание!

Скоро цялата бална зала прие Грета като героиня от войната. Мъже и жени, облечени празнично, я обградиха с всички удобства, които им бяха на разположение, в замяна на хиляди въпроси: за жестокостта на годините, които е прекарала укрита от нацистите в онази ферма в Бавария, която всеки си представяше по свой начин; за пътуването на борда на онзи кораб, който някой кръсти „кораба призрак“; за самотата ѝ в най-голямата мъка и за първите ѝ стъпки на обетованата земя.

После със сълзи на очи замолиха Томас да се грижи за момичето и да не го оставя в ръцете на съдбата, и започнаха така да настояват за това, сякаш единственото задължение в живота му бе да закриля тази безпомощна душа от опасностите на този свят.

— С теб ще е в сигурни ръце — казваха напудрените дами.

— Или ще я приемеш под покрива си, или вече няма да те поздравяваме — заплашваха го тези, които се смятаха за най-добрите му приятели.

И Томас, след като затваряше вратата зад тях и се сбогуваше с присъщата му любезност, отговаряше, снишавайки глас, като че ли не искаше Грета да си помисли, че действа само от милосърдие и съжаление:

— Ще се грижа за нея, докато умра.

После, вече насаме в салона с притихналия бял роял, пред догарящата жар в камината, двамата вдигнаха наздравица сред пристъпите от смях, за пръв път застанали един срещу друг в къщата, която с времето щеше да се превърне в първия дом на Грета Солидех и последния на Томас Бувиер.

Тя му разказа за тъмнината на океана, когато светлините на кораба угаснат и човек не може да различи къде свършва водата и започва небето. „Гледаш напред, защото е по-добре да забравиш това, което си загърбил. Защото, ако е останала някаква надежда, трябва да отидеш да я търсиш дори на другия край на света. И въпреки това, понякога човек се съмнява дали изобщо съществува нещо, заради което си струва да продължи да живее.“ „Съдбата? Аз вярвам повече на течението. Така се чувствам — като една от тези бутилки с писмо със зов за помощ вътре, които отиват, накъдето ги отнесат вълните.“

— И кой съм аз за теб в тази корабокрушенска история?

— Все още не знам дали си плаж или подводна скала. Защо ме взе, Томас Бувиер? Защо не ме остави на късмета ми?

— Защото аз вярвам в съдбата.

Малко след полунощ един от прислужниците в имението влезе през задната врата, натоварен с двата големи куфара на младата австрийка, и с голямо усилие ги качи в стаята, която вече бе пълна с цветя.

Тогава Грета се надигна полека, погледна Томас нежно и произнесе шестте думи, с които от тази нощ нататък щеше да се разделя с него всеки път, когато си казваха сбогом наужким, знаейки, че единственото, което наистина може да ги раздели, е смъртта. Черната жътварка. Ледената вещица. Злата скочубра.

— Благодаря. Утре ще си тръгна завинаги.

Между залива и прозореца в стаята на Грета имаше саксии с гардении, а до леглото — два затворени куфара.

Тя коленичи до по-големия и със сила измъкна кожените ремъци от закопчалките. Бързо извади дрехите отвътре и ги натрупа в безпорядък около себе си. После подпъкна малка метална пръчка в единия край на основата и ползвайки я като лост, отвори двойното

дъно, където, скрити, пътуваха повече от двайсет и пет хиляди долара в германски марки. Внимателно затвори тайното отделение и се отпусна на леглото, все още облечена и все още стиснала сивата чантичка.

Надигна се леко, отвори металната закопчалка на чантичката, която като че ли съдържаше последните ѝ капки кръв, и с вниманието на човек, който пипа кутия с динамит, извади отвътре малък позлатен пистолет, приличащ на играчка, скри го под възглавницата и свита като новородено, заспа дълбоко, с глава върху спусъка.

ВТОРА ГЛАВА

I.

По време на цялото си следване по журналистика Клара Кобиан беше получила само едно отличие. Беше ѝ го присъдил професор Инестроса в знак на благодарност, че му бе върнала младостта толкова години след като я бе изгубил. Тя му каза на шега, че прилича на един от онези старци, които обикалят, търсейки очилата си навсякъде, само за да открият, че са били на носа им през цялото време.

Портиерът окачваше списъците с оценките на корковите табла пред вратата на всеки курс. Отваряше стъклото, забождаше четирите или петте листа, стриктно спазвайки азбучния ред на имената. После заключваше витрината, която ги пазеше от възможни посегателства. Със същата цел — да осуети евентуални произшествия, изпълняваше този свой ангажимент с повишена предпазливост, при затворена врата, двацет или трийсет минути преди да отвори вратите на факултета и да пусне ордата от недоспали и пияни студенти, които цяла нощ бяха празнували предварително края на занятията, на изпитите, на четенето до късно в библиотеката и миризмата на пържени калмари от кафенето.

Клара също не беше спала много през онази толкова кратка, толкова топла и светла нощ, която по-късно, с времето, щеше да си спомня като къс от много утрини, пришити едни за други.

— Чуй ме, Клара.

Габриел Инестроса беше оставил отворена вратата, от която се излизаше на терасата на покрива, а едно болеро огласяше тясната улица.

— Не.

— На шейсет и три години съм, холестеролът ми е двеста и петдесет, вдигам кръвно до небето, а очите ми са изморени...

— И захарта. Забрави за захарта.

Клара приготвяше мохито по-добре, отколкото гаспачо^[1].

— Повече никога няма да излезем там, малката ми.

Тя запази мълчание, но продължи да изстискава лимони, сякаш не го бе чула.

— Искаш да те лъжа? Защо?

Професор Инестроса беше едър мъж, от онези, които, минавайки през вратата, леко навеждат глава. Изкачваше се до третия етаж във факултета, като се подпираше на парапета и на всеки десет-дванайсет стъпала спираше, за да възстанови дишането си, без да го интересува, че студентите му го изпреварват с големи крачки отдясно и отляво, нагоре и надолу по това дяволско стълбище.

— Възползвах се от теб, Клара Кобиан. От начина, по който ме гледаше — с такова внимание, сякаш в живота си не беше виждала друг мъж, почти без да мигаш и без да отместваш поглед дори за да си водиш записки.

— Грещиш, учителю. Не те гледах. Слушах те.

— Слушаше ли ме?

— И ми се струваше, че всичко, което казваш, е поема в проза. Гласът ти ме люлееше, защото беше като музика. Имаше вкус на шотландско уиски и на хамон^[2].

— А сега защо не искаш да ме чуеш?

Клара сложи леда в блендера и когато включи уреда, се разнесе оглушителен шум. Завъртя се на токовете си и се изправи срещу лицето му, срещу големите му ръце, срещу тъжните му очи и петнайсетте или дваайсетте години живот, които смяташе, че му остават.

„Не са малко. За мен не са малко“, помисли си тя и разбра, че Габриел Инестроса, носител на Националната награда за литература, учен и професор, поет и журналист от старата школа, е взел непоколебимо решение да скъса с нея.

Заряза кухнята в хаос, леда — натрошен, лимона — изцеден, болерото — пуснато, вратата към терасата на покрива — отворена, и Инестроса — леко приведен под горния праг на вратата.

— Лети, лети! — каза той вместо сбогом.

Клара скита по уличките на „Маласаня“, докато изгасиха новите улични лампи, които бяха преобразили квартала и го бяха отървали от предишните сенки и тъмните входове. Сега, осветени, по балконите се виждаха мушкатата.

Когато най-после съмна и улиците се изпразниха от нощните птици, Клара взе автобуса, с който двамата пътуваха до „Монклоа“, където понякога той, понякога тя — в зависимост от студа, дъжда, умората на единия или бързането на другия — слизаше и се разделяше с целувка, като изчакваше на същата спирка следващия автобус, за да не ги види някой да пристигат заедно във факултета. За да не подхранват слуховете, шепота, погледите зад гърба и подмятанията.

Клара Кобиан и Габриел Инестроса бяха любовници. Той се бе родил четиридесет години по-рано, или тя — четиридесет години по-късно. Вината бе и на двамата. От страх, че професорът ще предприеме наказателни действия, ако някой от студентите му си изтърве езика, никой никога не се бе осмелил да говори за тях на висок глас. Поне не до тази сутрин, последната на последния курс, когато всичко вече бе предначертано и връщане назад нямаше.

Чакаха я същите онези, които шепнеха зад гърба ѝ по коридорите на факултета. Последваха я по стълбището, ескортираха я до вратата на аулата и ѝ честитиха онова напълно заслужено отличие.

— Постигнато с цената на усилия и жертви — казаха подигравателно. — На задълбоченото овладяване на предмета гериатрия, на твоята арогантност, на липсата ти на скрупули. Ще стигнеш далече, ще се изкачиш нагоре като паяк, ще станеш известна, ще погълнеш света.

И тя си тръгна от тази бетонна сграда завинаги, без дори да вземе подписаните си документи или да подаде молба за издаване на академична справка за завършване на следването.

От прозореца на кабинета си, през дима на цигарата, която трепереше в ръката му, Инестроса я видя да излиза.

— Струваше ли си, Габриел?

Деканът, Франсиско Олавиде, беше нещо повече от приятел. Бяха остарели в един и същи ден и заедно, пред едно и също огледало, пуснаха брадите си да растат. Олавиде не я избръсна повече. Инестроса, за разлика от него, се бе адаптирал по-добре към новите времена.

— Разбира се, че си струваше — отговори, без да отмества поглед от пътя, по който образът на Клара изчезваше. — Имах шанса да заживея отново. Да започна отначало. — Усмихна се. — Помниш ли какъв бях в деня, когато почина Марсела? Стар като дрипа, победен

като революцията от шейсет и осма, с две големи деца и трима внуци, които ме наричаха дядо без капка милост всеки път, когато вдигнех слушалката на проклетия телефон. И сега си помисли за тялото на Клара — меко, топло, сладко и пълно с живот. Представи си, че ти си този, когото гаят ръцете ѝ, в прегръдките на жена, която гледа на бъдещето като на реалност, която не се страхува от смъртта, която ти говори за пътешествия, за предизвикателства, за деца, която е готова да свърши с теб, търси те през нощта и се сгушва в обятията ти, сякаш на тази земя не е останало друго човешко същество. Не смяташ ли, че ще си струва?

— Тогава?

— А страхът? Струва ли си целия този страх?

Клара Кобиан си създаде репутация с упорит труд от момента, в който обърна гръб на университетската фасада. През онова лято получи място като стажант в редакцията на регионален вестник, където се научи да се промъква през административните пролуки, да пробужда от страха не една заспала съвест и в сезона на най-голямата информационна суша да пише лятната хроника с изненадваща свежест, която не остана незабелязана. И имаше късмета престоят ѝ на онзи южен плаж да съвпадне със смъртното отегчение на директорката на едно престижно женско списание, която прекарваше следобедите седнала на пясъка, омазана със слънцезащитен лосион, обградена с вестници и копнееща за офиса си на Пасео де ла Кастиеляна^[3].

Много скоро Клара започна да наблюдава изгревите и залезите на слънцето от същата сграда, облицована с черни стъкла. Нейните статии, казваха, приличали на поезия, написана в проза, а тя се усмихваше носталгично, когато някой я питаше къде се е научила да пише по този начин.

Купи си „Ланча“, нае апартамент близо до Кралския дворец и си спечели славата на самотница сред съседите си.

Хората с толкова дълбок вътрешен живот като Клара Кобиан трудно общуваха със себеподобните си.

Понякога оставаха като хипнотизирани пред една дъждовна капка, стичаща се по стъклото на прозореца, и не доизслушваха събеседника си, решил да им се изповяда на чаша кафе. Въпреки това,

притежаваха някаква особена притегателна сила за нещастните, може би защото говореха малко и мълчаха много, и така, между тишина и тишина, човек си мислеше, че го слушат, докато всъщност те забелязваха само капките дъжд от другата страна на стъклото.

В материалите на Клара винаги се усещаше малко горчивина — капка лимон във ванилията. Защото след Инестроса вече нищо не бе напълно сладко или солено. Нито онова мохито, което я накара да изгуби окончателно усещането за удоволствие, възвърна някога вкуса си.

— Клара, трябва да те помоля за една услуга. — Шефката ѝ се казваше Илуминада и вярваше, че стилът на една публикация започва от самия човек. — Седни за момент.

Мебелите в кабинета бяха в тон с кориците на специалните притурки за декорация и се сменяха според сезона. Върху помощната масичка винаги имаше свежа орхидея. На дивана обикновено спеше глезеното ѝ кученце, което така се вписваше в обстановката, че можеше да мине за пухкава възглавница или за още една от украсите, в които се препъваше погледът.

— Имам нужда от редакторка, която няма планове за Коледа.

— И се сети за мен, колко съм поласкана!

След пет години, наблюдавайки улицата от един и същи балкон, Клара и Илуминада се бяха превърнали в нещо много подобно на добри приятелки, макар и двете да знаеха, че това, което ги разделя, е много повече от онова, което ги свързва. Както и че това, което усещат за другата по интуиция, е повече от онова, което в действителност знаят за нея.

— Приеми го както искаш, но аз мисля, че това, което ще ти предложи, е подарък. Страхотен при това. Ако нямах толкова внуци, самата аз бих хукнала.

Илуминада се усмихна загадъчно и след още секунда на напрежение погледна Клара право в очите и изстреля от упор:

— Грета Бувиер ни е възложила мемоарите си.

Възкликанието на Клара накара пудела да се разлае паникьосано.

— Невъзможно!

— Не, ама да, Кларита. Ето го факса, който го потвърждава.

Размазаният черен подпис в края на един много бял лист премахваше всички съмнения.

— Ще прекараш два месеца в Ню Йорк, за да интервюираш госпожа Бувиер. Ще бъдеш настанена в нейния дом и ще си обградена с всякакви удобства. Ще присъстваш с нея на всички тържества, събирания и скучни галавечери, които можеш да си представиш. Ще посетиш местата, където са всичките ѝ спомени, и разбира се, ще се запознаеш със сина ѝ — известния Томас Бувиер, и внучката ѝ — Карол, която, както знаем, е в Мадрид и следва не знам си какво по изкуствата. Наясно си колко е особена малката.

Клара продължаваше да гледа онзи подпис, без да може да повярва на случващото се.

— Има обаче една малка подробност — добави Илуминада почти шепнешком. — Технически погледнато, тя не дава интервюто на нас, а на Габриел Инестроса.

Клара вдигна очи от хартията, пребледняла изведнъж. Усети името на Инестроса в центъра на тялото си, както винаги, когато го чуеше, но сега, в този кабинет, не можеше да изгаси телевизора, нито да затвори вестника, нито да прелиства книгите на Габриел, избягвайки да поглежда към онова място на корицата, където бе снимката му. Нямаше друг избор, освен да преглътне и да се опита да остане изправена, вместо да се свлече на дивана на Илуминада, която продължаваше да говори, без да подозира, че Клара е на границата на припадъка.

— Изглежда, го познава от години. Бил е биограф на съпруга ѝ, не знам дали ти е известно — уточни тя. — Всъщност Инестроса ми се обади тази сутрин, за да ми каже, че няма сили за толкова дълго пътуване. Мисля, че е пенсионер. И ми предложи ти да отидеш вместо него. Каза, че обожава твоите статии, Клара, и че ги чете всичките. Обещах му, че ще се срещнеш на кафе с него този следобед в пет, за да ти обясни как да подходиш и да те въведе в темата. Увери ме, че Грета Бувиер няма да има нищо против ти да я интервюираш, стига да му позволиш той да те ориентира малко. Как ти се струва? Не умираш ли от желание?

Клара отпи глътка вода от чашата от синьо стъкло. Документът трепереше в ръцете ѝ. „От емоцията“, щеше да каже Илуминада покъсно на мъжа си, който всяка вечер търпеливо слушаше как тези устни, позагубили с времето свежестта си, изстрелват като картечница

клюките от списанието. „Излезе от кабинета ми, без да каже нито дума. Тази Клара Кобиан е журналистка до мозъка на костите си.“

[1] Традиционна испанска студена супа от домати. — Б.пр. ↑

[2] Сушено свинско месо, традиционно приготвяно и консумирано в Испания. — Б.пр. ↑

[3] Един от най-дългите и широки булеварди в Мадрид. — Б.пр.

↑

II.

На брега на река Гуадалете имаше тополи, които през есента се покриваха със злато. По това време баща ѝ имаше навика да я води на разходка, почти винаги съпроводвана със ситен дъждец, и да ѝ разказва истории за мястото, в което и двамата бяха родени. „Човек трябва да се наслаждава на живота такъв, какъвто е — казваше ѝ често. — Всяка минута. Защото дори това, което приемаме за даденост, може да свърши във всеки един момент. Без предупреждение. А после, когато обърнеш поглед назад и вече не можеш да си спомниш кога за последен път си носил дъщеря си на ръце, нито последния път, когато си изкачил връх или си яздил кон, ще установиш как не си си давал сметка, че го правиш за последен път.“

Когато изсякоха онези тополи — лятото, през което Клара навърши тринайсет години, тя разбра, че никога повече няма да се разхожда с баща си под жълтите листа. Тогава се затвори в стаята си, като превъртя ключа два пъти, и една по една уви с целофан всичките си кукли, след като си поигра с тях за последен път.

По същия начин, когато напусна жилището на Инестроса, преди да се залута из уличките на квартал „Маласаня“, Клара Кобиан спря под светлината на една улична лампа и за последен път, в продължение на десет минути, гледа къщата, като се закле никога повече да не стъпи в нея. Тази къща, в която се научи да обича, когато бе твърде късно. Потопи се в тъгата, в охрата на стените и в металните решетки на балконите, в пустата тераса на покрива, в тясната уличка, в мелодията на болерото, което продължаваше да звучи от горе, и дори в графитите и кофите за боклук, за да не ѝ се случи това, от което толкова се страхуваше баща ѝ: че когато обърне поглед назад, няма да си спомни какво е чувството да си жив.

И не се върна. Въпреки нощите с пълнолуние, не се върна. Дори ѝ се бе сторило, че върху нея ваят повехнали листенца от мушкатата, когато се отдалечаваше оттам завинаги.

Пет часът я завари пред чаша липов чай в кафене „Комерсиал“^[1], без още да е взела решение. През петте години, които бяха минали от раздялата ѝ с Габриел Инестроса, Клара бе придружавала голяма част от приятелките си до църкви и болници, където те се превръщаха в щастливи съпруги и майки, докато тя влизаше в трийсетте напълно сама. Беше постигнала положение на очевидна автономия, а тези, които не я възхваляваха заради независимостта и свободата, я критикуваха заради същото. Но никой не се съмняваше, че самотата на Клара Кобиан е съзнателна и доброволна, така както бракът за останалите, и в голяма степен се дължи на безмерната ѝ любов към работата.

Несъмнено понякога, както сега, седнала пред чаша топъл липов чай и треперейки отвътре от студ, не можеше да не бъде честна пред себе си и да не признае, както винаги, когато се осмеляваше да се погледне в очите, че истинската причина за целомъдрието ѝ не беше друга, освен упорития спомен за Габриел Инестроса.

Ако понякога бе позволявала бялата усмивка и черните очи на някой ухажор да заместят в съзнанието ѝ ласките на грапавите ръце на професора по корема ѝ, бе съжалявала още преди да му отвори вратата на дома си. Оставяше го отвън, виейки от глад, без да му предложи дори трохи от трапезата си. „Разруши щастието ми, Габриел Инестроса — казваше на призрака, който я преследваше неуморно. — Как искаш да летя, когато отрязва крилете ми?“

Сега, един живот и пет години след като бе мечтала за него от разстояние, се намираше на кръстопът: или да се отдалечи от пропастта, или да падне в нея. С всички последствия.

Не. Няма да се остави да падне отново в мрежите на преподавателя. Ще каже на Илуминада да си намери друг човек.

Да. Ще върви бавно по улиците на квартала, в който се закле никога повече да не се завръща, и едно по едно ще изкачи стъпалата до последния етаж, ще позвъни на вратата, ще го остави да ѝ отвори и ще му каже: „Дойдох, защото ме извика. Защото ти го пожела“.

Не. Кой се интересуваше от Грета Бувиер и абсурдното ѝ съществуване?

Да. Кой би отказал да сложи името си в края на материал, който бе копнял да напише през цялата си кариера?

Клара завъртя още веднъж чашата с горещия липов чай. Достатъчно несправедлив бе начинът, по който Инестроса повлия на личния ѝ живот. Щеше ли да му позволи да се намеси и в професионалния ѝ живот до такава степен, че да откаже да осъществи мечтата си да публикува мемоарите на Грета Бувиер?

Габриел знаеше много добре, че историята на мистериозната жена е тъмно минало и бляскаво настояще с абсолютния обект на всичките ѝ амбиции и че още от дете колекционира всякакви изрезки от всякакви списания, в които се говореше за нея, за интригите и за авантюрите ѝ.

Самият Инестроса бе разпалил желанието ѝ през една дъждовна вечер, когато бяха намерили подслон в кафе-ресторант „Огледалото“, и ѝ бе казал, че двацет години по-рано е публикувал единствената легитимна биография на Томас Бувиер, след като в продължение на три години е проучвал и събирал документация, преди да напише каквото и да било.

В един ъгъл от безпорядъка на дома му намериха записките, покрити с прах. Клара ги прочете, докато Габриел спеше. После започна да свързва един по един старите листове с новите от собствените си тетрадки, страница по страница и буква по буква, докато се оформи сърцевината на докторската ѝ дисертация.

— Ти ще ми бъдеш научен ръководител, учителю, а аз после ще ти я подаря, за да я приложиш към анархията на хаотичните си записки.

Но онази научна работа никога не видя бял свят. Потъна още в началото, като много от амбициите на Клара.

— Ще пътуваме заедно до Ню Йорк — бе му казала с отнесен поглед. — На борда на един от онези трансатлантически кораби от черно-белите филми. Аз ще нося вълнена барета, а ти — дълго палто, ще се разхождаме нагоре-надолу по палубата, ще стоим на носа срещу вятъра и ще се припичаме на слънце на дървен шезлонг, с одеяло върху краката.

— Малката ми.

— И ще те чакам под дъжда на върха на Емпайър Стейт Билдинг. А ти ще се появиш, току-що сресан, със стегната вратовръзка, с отворен чадър и с изрезката от вестника, от която си разбрал, че съм била на ръба на смъртта, когато съм отивала на среща с теб.

— Малката ми.

— И ще има джазклуб на една тъмна уличка, където ще се скрием от бурята. Джилда^[2] ще ти хвърли ръкавицата, а ти, с белия си смокинг и черна папийонка, ще искаш да танцуваш само с мен, защото аз ще бъда твоята Фрида^[3], твоята Гиомар^[4], твоята Симон дьо Бовоар^[5].

Говореше му това, легнала по корем върху чаршафите, докато той галеше гърба ѝ. Затова не виждаше как помътняват очите му.

Никога не бе разбирала страха на Инестроса от старостта. Нито страданията му, когато сравняваше сухите си ръце със свежата кожа на Клара. Нито причината, поради която бе покрил огледалата в къщата с копринени завеси („какво ти става, учителю!“), нито защо винаги я молеше да изгаси осветлението, преди да легне при него.

— Но какви ги приказваш, малката ми? — Понякога спираше да я гали и тя го молеше да продължи. — Говориш за град, който вече не съществува. Забравяш, че сме в ХХІ век, сухият режим е отменен, „Бийтълс“ не съществуват, превзеха ни китайците, търговците и попкултурата. Не съм толкова стар — добави с болка. — Когато съм се родил, вече е нямало гангстери.

— Ах, Ал Капоне, не ми излизай с тези! — отговаряше тя, превивайки се от смях.

И продължаваше да мечтае как ще седне да пише дисертацията си на брега на река Хъдсън, като Уолт Уитман, а учителят ще е до нея и ще я гали по гърба.

Винаги си бе представяла онази история по-поетично, отколкото всяка друга — с кораб в началото ѝ, който пристига в залива на Акапулко с една жена на борда, и един възрастен мъж, същият като Инестроса (какво съвпадение!), който я чака на пристанището с пура между пръстите. Грета ще да е била много млада, много руса и с много австрийско излъчване. И вероятно — притиснала към гърдите си онази сива чантичка, с която се появява на снимка за пръв път през септември хиляда деветстотин петдесет и първа на светската страница в местен вестник: „Красивата госпожица Солидех, пристигнала от Европа, се усмихва пред нашия фотограф по време на тържеството. До нея — американският милионер Т. Х. Бувиер, нейният домакин в Акапулко, и група елегантни светски личности“. После тя, Клара Кобиан, ще разкаже за стъпките на тази жена през живота, една по

една, и ще ги измине с Грета и с Габриел под ръка, защото имаше нужда от един Томас Бувиер от плът и кръв, за да може да обрисова очите ѝ, ръцете, косата и походката.

Но всичко свърши в онази нощ с болерото и мохитото: Ню Йорк, дисертацията, пристанището на Акапулко — всичко. Когато Клара погледна фасадата на сградата, в която живееше Габриел Инестроса, със съзнанието, че го прави за последен път, видя всички онези фантазии, проектирани на стената като на огромен киноекран, който постепенно загасва след надписа „край“. И както в някой от филмите на „Метро“, при запалването на светлините в залата публиката — тоест Клара, изтри следите от сълзите след мелодрамата и напусна салона, за да се върне в реалния свят.

Колко сурово, колко предвидимо, колко скучно беше съществуването без Габриел Инестроса, седнал пред пианото от „Казабланка“^[6].

Сега, пет години след края, идваше възстановката, също като в киното, адаптирана към новия век: обработена, дигитализирана и с долби съраунд звук, отекващ в съзнанието ѝ.

Елате и вижте, започва продажбата на билети. Може да ги закупите по интернет или направо на касата, ако съберете достатъчно смелост.

Дъждът започна да вали срещу прозорците на кафене „Комерсиал“. Капките барабаняха по стъклото и очертаваха течни пътечки, пътища на сълзите. Клара Кобиан избра две от големите. Нарече едната Габриел. На втората даде своето име — Клара, като че ли бе възможно да раздели едното от другото.

В капката на Габриел плуваха Грета Бувиер по река Хъдсън, ласките на Инестроса по гърба ѝ, хаосът на разхвърляните му книжа, перото на Симон дьо Бовоар, влюбена в Сартър, и думите на баща ѝ под тополите край река Гуадалете: „Човек трябва да се наслаждава на живота такъв, какъвто е, всяка минута“. В другата капка — тази на Клара, се давеше самата тя, апартаментът ѝ на улица „Аламильо“, лимонът във ванилията, наранената гордост, самотата.

Не дочака да види триумфа на Инестроса над Кобиан. Заряза липовия чай, без да го вкуси, стана от масата и излезе на дъжда около пет и половина в един ноемврийски четвъртък, решена да танцува отново по тънко въже.

-
- [1] Едно от най-старите кафенета в центъра на Мадрид. — Б.пр. ↑
- [2] Култова сцена от едноименния филм (1946 г.), с Рита Хейуърт в ролята на Джилда. — Б.пр. ↑
- [3] Фрида Кало (1907–1954 г.) — мексиканска художничка, известна с непокорния си дух и неконвенционалния си стил, съпруга на мексиканския художник и стенописец Диего Ривера. — Б.пр. ↑
- [4] Женски образ от поезията на испанския поет Антонио Мачадо, вдъхновен от тайната любов на поета с Пилар де Валдерама. — Б.пр. ↑
- [5] Симон дьо Бовоар (1908–1986 г.) — френска писателка, феминистка и философ, поддържала дългогодишна връзка с Жан-Пол Сартър. — Б.пр. ↑
- [6] Пианото от легендарния филм „Казабланка“ с Хъмфри Богарт и Ингрид Бергман е продадено за повече от 600 000 долара в края на 2012 г. — Б.пр. ↑

III.

Спомняше си всеки ъгъл, всяко площадче, всеки вход и всеки тротоар на онези улици, на които се бе заклела никога повече да не стъпи. Пет години се усещат само отвътре. Може би още няколко бели косъма, още няколко килограма, още няколко разочарования, натрупани под очите, нови дрехи — дълги или къси, в зависимост от модата, но същият паваж, същите стрехи и същият къс небе, притиснат между покривите. Дори и котките изглеждаха същите като преди, а децата играеха в някогашните локви.

В жилището на Габриел може би щеше да завари същите сини плочки в кухнята и онези остри тресчици по пода, който той никога не лакира, колкото и Клара да се оплакваше, че така не може да ходи боса. „А ти къде искаш да отидеш боса, малката ми, моето момиче, защото заради теб бих поставил мраморен под или персийски килим.“ И плочки на терасата на покрива, и железен парапет... Същото, с нея и без нея.

Или пък не.

Ако позвъни на онази врата и звънецът има различен звук, ако във въздуха не се носи ароматът на парфюма, който тя му подари, ако шалът му вече не виси на закачалката, ако Габриел е махнал снимката ѝ от рамката, в която тя я бе сложила, до входната врата на обърнатия му с краката нагоре свят, ако сега всяко нещо е на мястото си и във вазата има други цветя, Клара щеше да увехне на момента, стиснала дръжката на вратата, и щеше да се превърне в скелет само от усещането, че е натрапница в рая.

В началото на улицата бяха отворили чайна. Стените бяха боядисани в лилаво, покривките бяха на квадратчета, а пред чашите от английски порцелан седяха госпожите от квартала и разговаряха за внуците.

Ничия земя.

Клара спря пред вратата, извади от чантата мобилния си телефон и набра деветте цифри, които не бе успяла да забрави.

— Кажете?

Дори начинът, по който отговаряше по телефона, бе анахроничен.

— Клара е.

Чу ударите на сърцето си.

— Чакам те, малката ми, вратата е отворена.

Клара се усмихна. Спомни си първата си вечер в онази къща на духовете. Гласът на Инестроса се заплете в косата ѝ, помилва меката част на ухото ѝ и се залюля на обещата ѝ.

— Няма да се кача, Габриел, не ме моли да се кача.

— Къде си?

Десет или дванайсет минути след като затвори телефона, го видя да пристига, скрит под черен чадър, увит в сив шлифер, с полуусмивка на лицето. Очите му все така бяха тъжни, в контраст с усмихнатите му устни.

Спря за момент, преди да влезе. После затвори чадъра и бутна вратата. Всички глави се обърнаха към него. Женски глас произнесе тихо „Инестроса“, а една камбанка звънна, както всеки път, когато някой влизаше или излизаше през стъклената врата.

Клара се бе разположила с гръб към улицата. Беше с пусната, леко влажна от дъжда коса, носеше колие на шията, бяла памучна риза и дънки. Чакаше го с известно безпокойство; сякаш щеше да се появи, превърнат в гълъб, от дъното на черен цилиндър — триумф за фокусника и разочарование за нея. И като че ставаше въпрос само за илюзия, го покани да седне, без да разменят и дума.

— Здравей, малката ми — каза. — Прекрасна си.

— Моля те, наричай ме Клара.

Инестроса разкопча шлифера, прокара ръка през косата си и се отпусна в ъгъла.

— Още си ядосана.

— Не, Габриел — отвърна тя. — Знаеш ли какво остава, когато премине периодът на влюбването?

— Любовта, казват.

— Точно така. Моят гняв премина преди доста време.

Погледнаха се за пръв път.

— Поръчах ти „Ърл Грей“ — коментира Клара, докато бъркаше в чантата си, търсейки надъвкания си молив. — Дошла съм да говорим за Грета.

— Аз също.

После Клара, свита на дивана като кълбо от вълна и сълзи, щеше да се чуди как бе успяла да излъчи толкова студ, че дори госпожите в чайната посегнаха към пухените си шалове. Как не се разтопи като бучка захар в топла вода. Как остана изправена, как събра сили, как излезе глас от това свито гърло, как не умря направо там, пред Габриел, нейния убиец отровител, който малко по малко я убиваше цели пет години, всеки ден и нощ, с черни сълзи — кисели, горчици, цианкалий, арсеник, амоняк.

Забеляза, че той леко трепери, закопчавайки сакото си, че избягва погледа ѝ два-три пъти, че думите му се губят в суха кашлица, очилата му се замъгляват, погледът му е уморен, душата му е уморена, тялото му е уморено, остаряло, изоставено. Без следи от живот.

И чак когато той вече не бе там, когато излезе през същата врата, отбелязала със звън влизането му, и след като същият женски глас пак произнесе „Инестроса“ като далечен шепот, Клара разпозна парфюма, който тя винаги му подаряваше. И я обзе пълната, абсолютна, кантианска, съдбоносна увереност на чистия разум, че снимката ѝ продължава да стои там, до входната врата в дома на Габриел.

— Не знам мотивите — призна неохотно преподавателят, докато тя като прилежна ученичка водеше записки в тетрадката си. — Може би заради възрастта, скуката или красивата млада приятелка на сина ѝ. По някаква причина, която ми убягва, Грета Бувиер е решила да разкаже всичко. Да ми разкаже всичко — уточни. — Не съм говорил с нея, откакто публикувах биографията на Томас преди двайсет години.

— Как те е открила?

— Чрез издателството ми или през интернет, не знам. Знам обаче, че е намерила телефонния ми номер и ми се обади в полунощ във вторник.

Сервитьорка с тъмна униформа и бяла престилка им сервира горещ чай в чаши от английски порцелан.

— Захар? — попита тя Инестроса.

— Не — отвърна Клара вместо него, забравила, че здравето на професора вече не е нейна грижа.

— Донесете половин лимон за момичето, моля — помоли той като за отмъщение.

Клара вдигна очи от тетрадката и срещна погледа му на изоставено куче.

— Значи, обадила ти се е във вторник — продължи тя, за да приключи този въпрос.

— Точно така. В дванайсет през нощта. Телефонът звънна и беше тя. Грета. Каза: „Трябва спешно да разговарям с професор Габриел Инестроса. Аз съм госпожа Бувиер от Ню Йорк“.

— Като телеграма от едно време.

— Грета е много „от едно време“.

— Продължавай.

— Не помня дума по дума какво ми каза след това, но съдържанието вече го знаеш. Иска да редактирам мемоарите ѝ, а твоето списание да ги публикува. Във всички издания, разбира се. Постави ми това условие: „В Европа и Америка“.

— С размах.

Инестроса запази мълчание, докато Клара драскаше нещо в тетрадката си.

— Ще я видиш, Клара. На Грета Бувиер не ѝ харесват половинчати неща. Когато вземе някакво решение, довежда нещата докрай, включително с последствията.

Чаят имаше горчив привкус. Клара взе лимона между пръстите си на модерна писателка — без следи от мастило, и го изстиска в тъмната течност. Този неин жест, това отъждествяване на личността ѝ с вкуса на сладкото мохито, на кисел карамел, на топла глътка след събуждане, изгаряше тялото на Габриел Инестроса, който в този момент отвътре бе горещ като този чай.

— Веднага ѝ споменах за теб — прозвуча искрено. — За лекотата, с която извличаш същината от всяка история; за таланта ти на разказвач, за директния ти и едновременно с това толкова лиричен стил, за начина да присъстваш, без да се натрапваш, за способността ти да изразяваш чувства с думи...

— Убедил си я.

— Искаше да знае възрастта ти. — Инестроса направи пауза. — После ме попита откога сме любовници.

Клара се задави.

— Какво ѝ отговори?

— Не ѝ отговорих нищо. Казах ѝ, че трябва да ми се довери. Че ти ще отидеш вместо мен и че ще ми позволиш да те напътствам от Испания.

Възрастният професор направи опит да хване ръката ѝ, но Клара не му позволи. Когато проговори отново, изглеждаше като да е остарял с десет години.

— Това е мечтата ти — помоли я той, победен. — Твоята дисертация, твоето произведение. Не разбираш ли?

— Какво не разбирам този път, Габриел?

— Позицията ми, малката, позицията ми. — Устните на Инестроса трепереха. — Можех да ти сервирам Грета Бувиер на сребърен поднос или да затворя телефона и да се побъркам от разкаяние.

— Изглежда, добре познаваш разкаянието, професоре — изплю гневно Клара.

— Може да се каже, че делим едно легло.

Инестроса беше съвестен човек по свой начин. Когато ставаше въпрос да съди другите, проявяваше снизходителност, опитвайки се да намери някое разумно извинение за каквото и да било поведение, колкото и осъдително да е то, но ако грешката бе негова, му липсваше всякаква гъвкавост. Спеше лошо, мълчеше дълго, разхождаше се сам. В началото на Клара ѝ бе трудно да разбере, че само като я гледа, професорът губи мира. И войната. Че вината го измъчва. Колко пъти го бе заварвала да стои съкрушен пред портрета на жена си — Марсела, разяждан от смъртоносен коктейл — гняв и мъка едновременно. Когато някоя сутрин се разделяха след безсънна нощ, той оставаше мълчалив, наблюдавайки я как си отива, докато мъртвата, Марсела, възстановяваше мястото си в празната къща.

В крайна сметка Клара прие пространството, което тя ѝ отстъпи. Един полутъмен ъгъл, след като прекрачеше прага, и обяснението „отговорник на курса“ като извинение за постоянното ѝ присъствие край професора. И иронична усмивка от съседите, колегите и приятелите на Инестроса.

Веднъж звъннаха на домофона, преди да е съмнало, и той скочи от леглото с притеснението на неверен съпруг „Остани тук, не мърдай, не говори, не излизай, не вдигай шум, дано не е някое от децата ми — да ни намери така, полуголи, не ме гледай, не ме осъждай, не ме обвинявай, не ме убивай!“.

Тайната любов, в крайна сметка, не е забавна.

— Колко малко сме се променили, Габриел — каза Клара, проклинайки съдбата си.

Той замълча, стана бавно, като че ли го болеше цялото тяло, взе шлифера с големите си ръце, същите, с които галеше гърба ѝ, и се подпря на масата.

— Ще го направиш, нали? — почти прошепна.

— Ще го направим заедно, учителю — отговори Клара.

На връщане към къщи Габриел Инестроса забрави да отвори чадъра си. Не усети дъжда, набиващ се в кожата му. Клара го бе нарекла „учителю“ и светът се бе завъртял отново.

В коридора, върху масичката пред огледалото, върху небесен фон все още царуваше усмивката на Клара. Така си я спомняше той: весела и жива, ароматна ванилия, без следите от горчицина, които сега бе открил в чертите на лицето ѝ.

— Извинявай, малката ми! — каза на снимката, с която водеше диалози като луд вече пет години. — Извинявай за това, което ти причиних. И за това, което ще ти причиня. Дано разбереш мотивите ми, когато узнаеш истината за Грета Бувиер. И дано бъдеш милостива към бедния старец.

ΤΡΕΤΑ ΓΛΑΒΑ

I.

На Томас Бувиер му харесваше да закусва с изглед към залива. Сядаше на терасата срещу морето, пред бяла масичка от ковано желязо, наслаждавайки се на вкуса на прясно изпеченото кафе, на сочната папая и бърканите яйца с черен боб, докато бризът рошеше косата му. Това бе единственият момент от деня, в който самотата бе поносима. С уморен поглед следеше движението на риболовните корабчета и забравяше мислите, които толкова го измъчваха през останалото време.

Преди пристигането на Грета Солидех в имението страхът, че ще умре сам през нощта, единствено в компанията на слугите в къщата, се бе превърнал в истинска натрапчива мисъл. Представяше си сцената толкова ясно, че почти усещаше плашещата ласка на Глория, мъртвата си съпруга, върху гърба си. Студената и ръка, лишена от плът, го приканваше да я последва по тъмните коридори на отвъдното. И безжизненото си тяло, увито във влажни чаршафи, в тази празна къща, където нощ след нощ затваряше очи със страх, че никога повече няма да ги отвори. Затова всяка сутрин бе поредна победа. Всяка закуска на тази маса срещу морето бе неоспоримо доказателство, че все още е жив и че независимо от битките, които щеше да води в изгарящата треска на сънищата си, той, Томас Бувиер, е непобедим. В девет сутринта, с ленената си риза, копринения шал, свежия парфюм и бялата шапка, той се чувстваше могъщ.

През онзи септември на хиляда деветстотин петдесет и първа, когато Грета нахлу в живота му, помитайки всичките му призраци, Томас започна да вярва, че поради някаква странна прищявка на съдбата е станал безсмъртен. Когато я виждаше сутрин с разпуснатите коси, стегнатите бедра, големите очи и устните, извити като полумесец, забравяше, че някога е бил стар, и тогава някакъв друг мъж, много по-млад от него, много по-дързък, много по-смел, завладяваше цялото му същество, езика му, желанията му, и ухажваше тази жена с жарта на дваисетгодишен влюбен.

— Тази нощ те чух да крещиш — каза ѝ, когато останаха насаме, седнали от двете страни на масичката за закуска, четиридесет дни след пристигането на Грета в Акапулко. — Звучеше много изплашена, русокоске. Без малко да разбия вратата на стаята ти.

Беше започнал да я нарича „русокоска“ като хората от пазара, които, когато двамата слизаха в селото, ѝ викаха от сергиите: „Русокоске, хубавице, купи си от мен гуава^[1] за мъжа си!“. И тя, която все още не владееше добре този странен език, го виждаше да се усмихва, без да разбира причината.

— Сигурно съм те сънувала — предизвикваше го тя с хитра усмивка, скрита в дантелата на салфетката.

Беше ѝ трудно да признае, че тя също се страхува от нощта и призраците си. Донесла ги бе със себе си, свити в гънките на кожата ѝ, и сега спяха до нея между влажните чаршафи в колониалната къща. Ужасяваше се само от мисълта да си легне. Седнала срещу огъня, трепереше от студ въпреки вълнените шалове, с които Томас загръщаше раменете ѝ. И когато се разделяше с него с шестте думи лъжа: „Благодаря, утре ще си тръгна завинаги“, наистина вярваше, че ще прекара още само една нощ под закрилата на неговия покрив.

Когато затвореше очи, спомените от последните дни на войната се завръщаха в главата ѝ по-ярки от всякога. Съвсем ясно можеше да чуе грохота на бомбите от „Ланкастър“-ите^[2] върху отломките, рева на самолетите на КВВС^[3], раздиращ покривите, дивашките крясъци на оцелелите, които изпълзяваха навън като хлебарки от канализация. Виждаше се как стои на дървената стълба, която пресичаше от горе до долу тъмната къща, където все още лежах труповете на децата, потънали в кръв.

И след това виждаше себе си как бяга обезумяла, понесла парите на семейството в куфара и златния пистолет — убиеца на деца, притиснат към гърдите ѝ, готов да гръмне. После покритата с дим гора, частично изпепелена от пламъците, и онова зелено дърво, останало като по чудо незасегнато от войната, с корени, пълзящи по земята, което сякаш я очакваше. Виждаше черната земя между счупените си нокти, краката си, покрити с кал, и дупката, която издълба със собствените си ръце. Заровения куфар заедно с пистолета. Разчорлената коса, изцъклените очи, запенената уста. „Убий ме!“, крещеше в сънищата си. Как да не пожелае смъртта?

— Не вярвам, че сънуваш мен — коментира Томас, а заливът на Акапулко се отразяваше в очите му. — Говореше на немски.

Ръката на Грета потрепери, поднасяйки чашата с кафе към устните ѝ.

— Мен също ме боли от спомените, Грета! — добави Томас след дълго мълчание. — Има рани, които бавно заздравяват. Не бързай. — Изчака колкото е необходимо и когато заговори, тонът му бе различен. — Днес е неделя — каза. — Трябва да отидем на служба, иначе ще кажат, че не се грижа за душата си както трябва — усмихна се той. — На няколко километра оттук има много хубава малка църква, която още не си виждала. Ще използваме случая за дълга разходка с колата покрай брега. Ще ти хареса.

— Много добре — отвърна Грета. — Дай ми минутка.

Глътна кафето наведнъж и скочи от стола — като вързано животно, открило начин да избяга. Изчезна в сянката на салона, все още потрепвайки несигурно на високите си токове.

С гардения на ревера, Томас я очакваше нетърпеливо зад волана на „Пакард“-а. Беше изпратил да вземат опакованата кола директно от фабриката в Детройт с един камион. Беше първият екземпляр от новия „Патришън 400“: истински черен звяр с елементи от хромиран алуминий, стоманени джанти и седефен волан. Беше с мощност от сто и петдесет коня и ръмжеше като звяр по черните пътища между кокосовите палми. Погледнат отдалеч, плашеше с гневния си вид, кръглите фарове, сребърните бивни на бронята и с тревожната емблема — лебед с наведена глава и разперени крила. Отзад четири зъбеца, обвити в черен пушек, обрамчваха табелката с номера: „ТХБ 0001“, „Томас Хенри Бувиер, номер едно“, пръв във всичко.

Пръстите му барабаняха по волана. Започваше да става топло, а кожата на седалките да се запотява. Може би трябваше да купи един от онези спортни шевролети от рекламите за гориво, червени отвън и черни отвътре, с които вървеше и една прекрасна жена на предната седалка. Наведе се настрана, за да стигне ръката, която отваряше стъклото от другата страна, и когато вдигна поглед, я видя да се появява като видение по белите стъпала, придавайки си безразличен вид.

Грета бе сложила шал около русата си коса, слънчеви очила на красивите си очи, пола почти на височината на коленете, обувки с висок, тънък като игла ток и свободна блуза от прозрачна коприна, която галеше кожата ѝ.

И беше толкова бяла, толкова крехка, толкова изкусителна, че Томас би запазил по-голямо спокойствие, ако я бе видял гола. В действителност тази жена заслужаваше кабриолет — за да я покрие синевата на небето.

— Накара ме да чакам, русокоске — оплака се, докато заобикаляше колата, за да ѝ отвори предната врата. — Но си струваше.

Седна отново зад волана. Грета бе пустила радиото и въртеше копчето с лакираните си в червено нокти. Спря, когато чу първите акорди на жално болеро.

— Две гардений за теб... — запя тя със звучния акцент на далечната си земя.

А моторът на колата ѝ акомпанираше по стръмните извивки на пътя към брега.

Пътят бе тесен и криволичещ. Отдясно и отляво се извисяваха палми, натежали от кокоси, бугенвиллии, отрупани с цветове, дървета с узряло манго. Катерички пресичаха пътя с големи подскоци, чайки прелитаха над магнолиите, а въздухът имаше привкус на море. Светлината стигаше до тях филтрирана от растителността, образувайки петна от слънце и сянка върху каросерията на автомобила.

Грета показа ръката си през прозореца, наведе се малко на кожената седалка и остави вятърът да си поиграе с косата ѝ. Вдиша.

— Така съм си представяла рая — сподели със затворени очи.

— А аз никога не съм си представял, че съществува — отговори Томас. — Но виж какви изненади поднася животът.

Вероятно точно в този момент, зад волана на пакарда, заобиколен от пицната зеленина, Томас Хенри Бувиер за миг забрави, че фиестата на живота му е към края си и че текилата и празненствата са приключили. Че е сам с махмурлука си в един тъмен ъгъл на сцената; че Грета, Бог да я благослови, е първият смях на смъртта. И в този

кратък миг на забвение (или прозрение), преди да дойдат всички дяволи, за да го приберат, взе твърдото решение да се ожени за нея. Дори и това да бе последното нещо, което щеше да направи, Томас Х. Бувиер щеше да убеди Грета Солидех да стане негова съпруга.

Когато я бе видял да се появява между колоните на верандата на къщата му като Лили Марлен, се бе отказал от идеята да ходят на служба. Нито нейното облекло беше уместно, нито неговото душевно състояние — подходящо. Нечисти помисли, екстравагантни желания. Как да влезе в Божия дом под ръка с най-лошото от всички изкушения?

Но тогава си представи всички онези членове на почтеното общество, молещи го да вземе Грета под крилото си. Усмихна се. Без да искат, те бяха поставили първия камък на тази греховна конструкция и сега, ако искаха да са в мир с крехките си души, нямаха друг избор, освен да паднат в собствения си капан.

Излезе от шосето с едно завъртане на волана и се изгуби по тесния неасфалтиран път, който водеше към църквата.

— Намира се от другата страна на тази могила — показва, сочейки напред към един много зелен хълм. — Музиката стига чак дотук, чуваш ли?

Грета изгаси радиото, а Томас — мотора. Врявата на някакво народно веселие пълзеше по хълма. Свирки, удари на тъпани и крясъците на малки и големи отекваха в скалите.

— Да отидем да видим — помоли Грета, която вече бе отворила вратата на колата, решена да продължи пеша направо през хълма, изоставяйки прашния път.

Никак не ѝ бе лесно да запази равновесие върху тези токчета. Трябваше много да внимава къде стъпва, за да не се препъне в някой камък. Беше по-стръмно, отколкото бе предположила, а жегата — по-голяма, но някак успя да се изкачи до върха на хълма.

Томас я следваше няколко метра по-назад. Дишаше тежко и от време на време спираше, за да си повее с шапката. И не успя да я предупреди — гласът му не излезе.

Когато стигна при нея, я намери разтреперена. Стоеше изправена срещу вятъра пред една мраморна плоча. Неподвижна. Изплашена.

— Защо ме доведе тук? — попита тя, без да го погледне, насочила цялото си внимание към надгробния надпис: „Тук почива Глория Бувиер, моята любов, моята другарка в живота и вечността“.

— Исках да се запознаеш с призраците ми. За да можеш да ме спасиш, когато дойдат да ме търсят.

До гроба имаше бял параклис с камбана, която радостно звънеше, а вратите бяха отворени широко. Хората вървяха в шествие от селцето, което се намираше в ниското. Мъже, жени и деца идваха, танцувайки, облечени в пъстри пончота. Носеха плодове в плетените си кошници и карамфили в косите. И следваха една злокобна фигура, издигната високо, в олтар със свещи, изображения, храна, напитки и различни предмети. Беше скелет, облечен като мексикански каубой, с широкополо сомбреро и кожен панталон.

— Това е празникът на смъртта — обясни Томас. — Днес е Денят на мъртвите, първи ноември. Ще ти хареса.

Грета го стисна здраво за ръката, докато тълпата влизаше в параклиса. Успя да забележи, че заедно с хората от селото се качват и много от приятелите на Томас. Бяха се присъединили към това странно честване, но без да се смесват с простолудието. Всички те бяха елегантно облечени: госпожите в строго черно, а господата — с редингот и шапка. Само те двамата, застанали на върха на хълма, пред отворената уста на храма, не бяха в тон с тази пъстра картина. Двамата в бяло, под ръка, като че ли наблюдаваха тържеството от другата страна на екрана. Грета почувства скандализираните погледи на всички тези хора, забити в краката и деколтето ѝ. Не беше ли неуместно Томас и момичето да стоят върху гроба на Глория? Дали не живееха в грях в крайна сметка? Защо се излагаха на показ така, като любовници, на публично място, без да се съобразяват?

Оттогава коментарите започнаха да подхранват клюките на светските събирания. През дните, последвали онази сутрин, Грета притеснено отбеляза, че някои от почтените дами се отдръпваха от пътя им, когато ги срещаха на улицата, че някои от най-добрите им приятели спряха да ги посещават вечер и че поканите за танци и социални сбирки започнаха да намаляват.

Накрая, през една ветровита вечер, господата се събраха да пушат в Испанското казино и решиха единодушно, че Томас Х. Бувиер трябва да сключи брак с младата австрийка колкото може по-скоро, ако иска да запази положението и уважението, които си бе спечелил с

толкова усилия през дългия си живот. Дамите, от своя страна, приеха въпроса като акт на милосърдие към онази бедна изгубена душа. И в крайна сметка всички предложиха Емилио Ривера и младата му съпруга Барбара да направят дискретно посещение в имението на Бувиер.

— Трябва да се ожениш за нея — казаха на Томас, докато чакаха Грета в салона. — Нямаш друг избор.

— Ще ми станете ли кумове? — отговори им той, преструвайки се на разстроен.

— С удоволствие, Томас. С удоволствие.

И цялото изискано общество на Акапулко въздъхна с облекчение, когато основите му спряха да се клатят.

Само Емилио Ривера от тази нощ нататък придоби странния навик да вие срещу луната, обсебен от образа на Грета Солидех, слизаща по стълбището в рокля от синя коприна, галеща гърдите и бедрата ѝ.

[1] Много сладък и ароматен тропически плод. Приписват му се свойства на афродизиак. — Б.пр. ↑

[2] Британски бомбардировач от времето на Втората световна война. — Б.пр. ↑

[3] Кралски военновъздушни сили на Великобритания. — Б.пр. ↑

II.

Все още не бе съмнало и Томас не искаше още да съмва между стотте стени на къщата му. Слезе предпазливо по стълбите, облечен в тъмносиво, с кожените папки, скрити под шлифера, с чадър, бастун, мека шапка и гардения в петлицата.

Преданият Педро бе запалил фенер и го чакаше в долния край на стълбището. Все още сънлив, Норберто Сифуентес седеше на волана с фуражка, а моторът на пакарда бе покрит с одеяло, за да заглуши шума.

— Кажи на госпожица Солидех, че съм заминал по бизнес дела — поръча на индианеца. — И се грижи за нея, Педро, да не хване настинка или погрешен път.

— Да, шефе.

Под бродираното пончо носеше пистолет на кръста. Когато колата потегли, вдигна фенера високо, все едно беше морски фар или звезда зорница.

Летището на Гереро имаше само една писта. Малкият самолет вече чакаше, а перките му се въртяха.

Томас се сбогува с Норберто, който се кръстеше пред колата, облечен като френски шофьор, но с големи и гъсти черни мустаци, както подобава на син на революцията. И докосвайки високите клони на тамариндите^[1], докато излиташе, се изгуби зад завеса от дим и пясък, която го обгръщаше винаги когато отиваше и се връщаше от свещената си земя.

Пътуването бе дълго и мъчително. Понякога трябваше да се отклоняват от планирания маршрут заради ветровете и бурите, което още повече удължаваше полета. Кабината беше тясна, а корпусът — толкова тънък, че се усещаше както най-големият студ, така и най-силната топлина. Чувстваше тялото си схванато, а кожата — напукана.

— Ще спрем в Тексас, нали, господине? — попита пилотът, англичанин от КВВС, който бе открил начин да се препитава благодарение на войната.

— Този път не, Джулиън. Отиване и връщане до Ню Йорк, без спирки.

— Ще трябва да зареждаме няколко пъти, господине.

— Не се съмнявам — отвърна Томас. — Тази браква е по-жадна от стар гринго.

Въпреки че не спряха в Тексас, прелетяха над надупчената земя, над димящите кладенци, черните рафинерии, мрежата от газ и прах. И над неговото зелено ранчо: оазис в пустинята, с конете, пасящи на изкуственото пасище, и розите, цъфтящи в сянката на каменните стени. Неговата империя.

После океанът — син и безкраен, с брега от едната страна и вселената от другата. „Първото ни пътуване ще бъде до Ню Йорк — мислеше си Томас, докато слънцето блестеше пред него. — Ще я кача на върха на Емпайър Стейт Билдинг, за да види света и да разбере, че целият ѝ принадлежи. Че всеки от капризите ѝ ще бъде изпълнен само с едно щракване на пръсти. Ще ѝ кажа: «Намисли си желание», и ще го прочета в затворените ѝ очи, в светлината на лицето ѝ, в извивката на устните ѝ като в отворена книга, и няма да има нищо невъзможно. Нищо, което Томас Бувиер да не може да изпълни за Грета. За Грета Бувиер.“

— Колко се радвам да ви видя, господин Бувиер! — Собственикът на „Тифани“ живееше затворен в блиндирания си кабинет на Пето авеню. Не излизаше от кутията си от махагон и огледала, освен по изключение, за да обслужи най-добрите си клиенти. — Предупредиха ме от фирмата и дойдох с кола от Балтимор. Мислех, че сте в Акапулко.

— Бях в Акапулко, скъпи приятелю, но излезе непредвидена ситуация. Ще се женя.

Въпреки че бижутерът бе подготвен за всякакви ексцентричности от страна на клиентите си, при тази новина онемя от изненада. Премига и се втренчи в Томас Бувиер с изплашена физиономия.

— Добре ли сте? Сигурно сте си мислили, че вече няма как да направя подобна глупост? — попита го с ирония. — Че разточителството на Глория е убило желанието ми?

— Не, за бога! — Той стана от креслото и прегърна Томас. — Това е най-добрата новина, която бихте могли да ми донесете — увери го той. Прозвуча искрено. И в известен смисъл наистина беше напълно искрен. — Много се радвам за вас!

Когато Томас успя да се измъкне от лепкавата му прегръдка, се изкашля няколко пъти и се намести на мястото си.

— Годешни пръстени, предполагам — пробва бижутерът.

— Колиета, пръстени, обеци, гривни, брошки и тиари... Слабо предполагате — отговори Томас.

Следващите часове преминаха сред злато и платина, рубини и смарагди. Отговорниците от всички етажи се качиха при тях, следвани от две или три прекрасни жени, които носеха най-добрите произведения на бижутерската къща. Диамантите тежаха само като ги гледаш. Синьото на сапфирите отразяваше водите на Карибско море, перлите блестяха с мека светлина, а тюркоазите бяха като осветеното от звездите небе.

Томас съзерцаваше цялото това великолепие с широка усмивка и отделяше на една страна това, което му напомняше за Грета — било то блясъка на очите ѝ, контура на талията ѝ, експлозията на гърдите ѝ, топлината на устните ѝ, златото на пуснатите ѝ коси, сладостта на гласа ѝ.

До пладне бе събрал съкровище, достойно за богиня на ацтеките. И си бе представил тялото ѝ, по което няма нищо друго, освен тези бижута, разпръснати по кожата ѝ.

— А сега пръстенът — поръча, когато забеляза, че очите му не издържат повече светкавици.

Поне сто пръстена един по един минаха през ръцете му. И той опипа всеки от тях, сякаш бе единственият, достоен да обхване пръста на Грета. Искаше да открие този, който най-добре ще изрази душата ѝ на Мата Хари, окъпана в захарна тръстика.

— Този — реши след цяла вечност. — Сложете го в кутийка, обвита с копринена хартия и завързана със златна панделка. Този е, няма съмнение.

— Добър избор — отбеляза, изтощен, бижутерът.

Томас Бувиер излезе на замръзналата ноемврийска улица и уви около врата си вълнения шал. В дясната ръка носеше куфарче, в което се съхраняваше застраховката за живота на последната му любов. „Златото няма възраст“, каза си той наум.

[1] Тамаринд — вечнозелено тропическо дърво, високо между 12 и 18 м. — Б.пр. ↑

III.

Индианецът Педро загаси фенера и се взря в залива. Стотици жълти светлини все още блестяха по брега. В ранния час малки рибарски лодки напускаха пристанището. Сергиите на пазара се пълнеха със свежи плодове и топъл хляб. Прозина се. В кухнята на имението запалиха огъня. Седна да чака да изпекат кафето.

Ако бе разбрал правилно, шефът го бе помолил да наглежда отблизо чужденката. Да се грижи за нея, да. Да я закриля, също, но най-вече му се струваше, че неговият господар му бе заповядал да я следва, да я дебне, да я наблюдава, сякаш изобщо ѝ нямаше доверие. От какво се страхуваше шефът му? Ако със сигурност знаеше, щеше да му бъде много по-лесно да изпълни желанието му. Може би подозираше, че в негово отсъствие Грета Солидех ще му измени с друг мъж; или че ще открадне някоя ценна вещ от тези, които красяха къщата? Или може би — кой знае? — единственият му страх да бе, че Грета, както Глория и както всички жени, които го бяха обичали, изненадващо ще изчезне завинаги, без да се сбогува и без да му обясни защо проклетата смърт е по-силна от любовта ѝ към него. Сега, когато шефът го бе назначил за страж, куче пазач, Педро беше благодарен за пистолета и мачетето и за тази своя способност да се движи безшумно и без да оставя следи, посмъртно наследство от дядо му тараумара^[1] и обитателите на враждебните планини. Между прозевките, докато прислужницата е черната плитка приготвяше закуската, денят се разтвори като завеса, а чайките отново дойдоха да просят картофени обелки.

Когато отвори прозореца онази сутрин, Грета Солидех усети един различен студ. Като че ли бризът бе пропуснал подслона на рифовете, бе се издигнал директно от морето и духаше срещу лицето ѝ. „Сама съм — разбра, ужасена. — Сама и гола в тази празна къща!“

Знаеше, че на металната масичка на балкона ще има само една чаша за кафе, и тревогата я накара да слезе долу. Обясненията на

младия индианец, който се приближи, покашляйки, за да ѝ каже, че господинът е заминал по работа, не ѝ помогнаха.

— Къде отиде?

— Не знам.

— Кога ще се върне?

— Не знам.

— Как да се свържа с него?

— Не знам.

Струваше ѝ се, че ще полудее. Че отново ще изгуби разсъдъка си. Върна се в стаята си, плачейки от гняв, и се хвърли върху белите чаршафи.

Томас бе заминал, оставяйки отворени вратите за заплахата, която я преследваше като сянка от горите на Бавария до кокосовите палми на Акапулко; която я дебнеше зад прозорците, плъзгайки се по пода, облизвайки солта от морския бриз във всеки ъгъл на имението в очакване на подобна възможност — да я завари сама, за да я удуши от страх.

Не се държеше като нормален човек, а като болник, който се страхува да се изправи срещу огледалата, в които зърва образа си. Всеки разумен човек би изчакал малко, поне ден-два, преди да констатира, че е изоставен, но на Грета ѝ липсваше увереността на другите. Когато се видя безпомощна между трептящите завеси, веднага заключи, че най-лошите ѝ опасения са се сбъднали. Че Томас Бувиер е свалил крилете на ангел закрилник и че стените на къщата са се превърнали във фино стъкло, прозрачно и чупливо, неспособно да я предпазва повече от дългите пръсти на кошмарите ѝ.

Изгубила почва под краката си, затърси в главата си някакво разумно обяснение за присъствието си тук, в тази бяла къща, издигната на високите скали. И не го откри. Беше като да се събуди в чуждо легло и да не знае нито кой ден е, нито колко е часът, нито как се казва, нито каква е причината да съществува.

Замаяна и объркана, като лунатичка, коленичи пред леглото и започна да опипва под него с ръка, докато достигна каишките на куфарите. Измъкна ги навън и отново ги отвори, както през първата нощ в имението.

Парите си бяха там, заедно с пистолета — убиец на деца.

Колко глупава трябва да бе, за да си мисли, че Томас Бувиер ще бъде нейният закрилник. В студените нощи, пред огъня, бе стигнала дори дотам да си представя бъдеще без страхове, приласкана завинаги в силните обятия на този добър мъж. Бъдеще под това чисто небе, където доброволно щеше да се е отказала от тези мръсни пари. Щеше да е сменила името си, самоличността си, страната, положението си. Щеше да е изтрила всички следи от стъпките си в този свят; щеше да е станала невидима, призрочна, да е изчезнала като личност. Но сега, когато Томас Бувиер бе заминал с бъдещето ѝ в ръцете си, тя отново се превръщаше в беззащитната плячка, чийто живот зависеше от мръсната ѝ придобивка така, както от въздуха, който дишаше.

Беше невероятно колко малко място заемаха двадесет и пет хиляди долара върху леглото. Само колкото размера на новородено, само колкото теглото му. Побрах се точно в малката дървена кутия, която купи от пазара. Уви я в бяла ленена кърпа и я пхна в бродираната чанта, която ѝ подари Томас, когато за пръв път опита текила. После излезе от стаята си, без да взема предпазни мерки — замаяна, сляпа и глуха, с една-единствена идея в главата: да сложи на сигурно място тези пари, които отново бяха станали единствената ѝ надежда.

Зад вратата я очакваше слънце без облаци, застинал въздух и песента на щурците. Пое по същия път, по който бяха минали с пакарда, когато всичко бе в синьо, а приказката все още изглеждаше възможна. Сега пейзажът бе станал черен. Черни дървета, черни цветя, черни скали и хоризонт с всяка крачка, която правеше, прахолякът завладяваше още една част от духа ѝ. Влизаше през устата и очите ѝ. Полепваше между пръстите на краката ѝ, пълзеше по ръцете ѝ, минаваше през лицето ѝ. Косата ѝ се разрошваше, костите започваха да я болят, умираше от жажда.

Плачейки, с раздрана пола и мръсна чанта, вървеше на зигзаг по черния път, който свършваше върху скалата на върха на могилата, до белия параклис и гробището. Надникна от една издатина и видя веселото селце на половината път между планината и морето. Днес не се бе качвал никой. Църквата бе затворена, а гробовете — изоставени на слънцето.

Треперейки, се приближи до мраморната плоча, под която почиваше Глория Бувиер, мексиканската съпруга на Томас. Над

камината в салона все още властваше портретът на тази дама, която бе станала част от живота на имението по същия начин, както миризмата на тамалес^[2], царевичните питки, сламените сомбрера и въздушните течения. Никой не говореше открито за нея — нито работниците, нито прислугата, нито дори самият Томас, но минавайки покрай вратата на някогашната спалня на госпожата, всички свеждаха поглед и се прекръстваха набързо, сякаш призракът ѝ можеше да наднича през отвора на ключалката.

Грета не вярваше в духове. Напротив, в някои случаи смяташе смъртта за най-голямата справедливост. Беше видяла да умират много хора, които наистина го заслужаваха. Беше се радвала от дъното на съществуването си, че никога повече няма да види тези лица, нито да слуша тези гласове, нито ще ѝ се налага да изпълнява противните им заповеди.

Разбира се, бе присъствала и на смъртта на много невинни. Но бе открила, че те напускаха живота кротко, почти с удоволствие, може би предчувствайки истинското величие. „Всекиму каквото се полага — мислеше Грета, — за едни адът, за други раят, без възможност за връщане назад.“

Коленичи пред бялата плоча и отново прочете надгробния надпис: „Тук почива Глория Бувиер, моята любов, моята другарка в живота и вечността“. Запита се дали това щеше да е така, дали Томас и Глория ще споделят еднаква съдба, или напротив, зад стените на смъртта всеки ще заеме различна стая, самотно и студено легло, а единственото, което ще споделят, щеше да е копнежът за другия.

Заби пръсти в пясъка. Повърхността му пареше, нажежена от обедното слънце. Под първия слой имаше втори, по-влажен, от черна земя на бучки и остри камъни. Отново усети познатата болка между плътта и ноктите си, както в последния си ден на свобода във Вюрцбург, когато зарови кутията под корените на зеленото дърво.

После си каза, че всъщност никога не е преставала да мисли как да скрие парите, дори и през студените нощи пред огъня, колкото и да я загрыщаше Томас с вълнени шалове. От първия ден, когато се събуди в имението, Грета бе опитвала да намери някакво сигурно място и момент, в който да остане сама, за да върне съкровището в земята. Не можеше да излезе просто така, с парите и убиеца на деца, и да ги скрие под първата палма, която ѝ се изпречи. Трябваше да бъде много по-

предпазлива. Да чака, да премисля, да запази самообладание. Но днес нещата се бяха форсирали, Томас бе заминал и крехкият стъклен балон, който ги бе обвил, се бе пръснал на хиляди парчета.

Един гроб несъмнено бе добро място да се скрие съкровище. Щяха да минат векове, преди някой да махне тази мраморна плоча. Никой не копае там, където почиват мъртвите, никой не би ги преместил, никой не би се осмелил да оскверни гроб. И колкото и време да мине, нямаше да има нужда от карта, за да се върне на това място, до белия параклис, в който всеки ноември се честваше рожденият ден на костеливата жътварка.

В онзи Ден на мъртвите, когато стоеше прилепена до Томас на върха на хълма, докато съседите им се кръстеха, вървейки, Грета си бе помислила, че гробът на Глория ще е най-доброто укритие. Може би някой го бе усетил в очите ѝ или в начина, по който скришом ровеше сухата земя с върха на обувката си.

Кожата ѝ под ноктите се разрани и пясъкът се оцвети с кръвта ѝ. Косата ѝ лепнеше по потното чело, влизаше в устата ѝ и когато я отмахна, изцапа лицето си с кал. Щом дупката бе готова, Грета извади кутията, увита в бяла ленена кърпа, и внимателно я положи на дъното. После я покри с пръст и черни камъчета, изправи се и отгъпка мястото. Тогава за пръв път се огледа. Няколко дървета се поклащаха леко от бриза, лешоядите кръжаха около разрошената ѝ глава, а кръсъкът на чайките нарушаваше тишината в долината.

Вдигна се вятър и разбърка косата ѝ. Камбаната на параклиса започна мързеливо да се поклаща напред-назад. Езикът ѝ удари по медната повърхност. Прозвуча жално. Един път, два пъти. Няколко гълъба, които бяха накацали върху покрива, излетяха подплашени.

Скоро лекият звън се усили. Все едно в подножието на камбанарията някой дърпаше въжето на камбаната с единствената цел да я издаде. Няколко прозореца в селото се отвориха и няколко глави надникнаха измежду варосаните стени.

Грета хукна надолу по хълма. Косата ѝ бе пусната, лицето — мръсно, полата — съдрана, ръцете — разранени до кръв. Ако някой я бе видял в този вид, би се закълел, че бяга от убийство. И тя би могла да потвърди, че са я нападнали на върха на хълма. Може би някакъв индианец с мачете, жаден за забраненото тяло на госпожата, който на

лунна светлина в тъмните нощи я дебне от колибата си срещу голямата къща на имението.

Затова индианецът Педро не излезе насреща ѝ на онзи пращен път, а остана скрит зад храстите, сред които се бе притаявал така, че да се слее със сенките и вятъра, и наблюдаваше Грета Солидех точно както му бе заповядал господарят, внимателен към всяко движение на тази жена, която бе загадка сама по себе си.

Беше я последвал крадешком в полусенките из коридорите на къщата, бе слязъл по същото стълбище и отворил същите врати. Бе приляквал зад всеки шубрак, зад всяка скала и всяка издатина на пътя. Беше я видял да се изкачва, влачейки се по голия хълм, да коленичи пред гроба на госпожа Глория, да разравя със собствените си нокти изсъхналата земя, да заравя дървена кутия, увита в кърпа от бял лен, изцапана с кръв, и после да препуска надолу, подплашена от звъна на камбаната, която сякаш се смееше зад гърба ѝ.

Не. Нямахше да излезе от сянката и да ѝ предостави възможност да го обвини в престъпление. Щеше да се върне в къщата скришом, както я бе напуснал, и когато господин Томас се появи на задната седалка на пакарда, щом му отвори вратата, щеше да го погледне в очите и да му каже: „Господарят беше прав“.

[1] Индианско племе от Мексико, известно с удивителните способности на членовете му да пробягват стотици километри без почивка. — Б.пр. ↑

[2] Традиционно мексиканско ястие на основата на царевично тесто. Може да се приготви с различна плънка: месо, ориз, зеленчуци, плодове, сирена и пр. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

I.

Клара щеше да се приземи на остров Елис^[1] с вълнена шапчица и кожено палто. С тетрадката си от копринена хартия и писалка с мастило. И един солен въртелив порив на въздуха щеше да я обвие, както амбалажната хартия увива рибата на пазара. После щеше да я придружи по мрачните коридори на имиграционната служба до малък кабинет, където щеше да се стеле дим на току-що изпушена хаванска пура.

И инспектор с дрезгав глас щеше да я огледа от горе до долу, първо като мъж и после като служител, а журналистиката щеше да се окаже един вид картбланш, за да влезе в земята на гражданина Кейн^[2]. Щеше да мине по червен килим през Пето авеню до замъка Бувиер, а слуга с ливрея щеше да я въведе в салона, където Грета посрещаше посетителите и където щеше да ухае на нежни гардении, въпреки че бе декември и снегът бе покрил градината.

Реалността обаче беше друга. Беше ранна вечер, потънала във влажен студ. Вместо палто носеше пухен анорак, вместо писалка — лаптоп, и вместо хиляда деветстотин петдесет и първа, бе епоха на неистови светлини и враждебни лица. Клара Кобиан се почувства малка, безпомощна и ужасно самотна в Ню Йорк, който в нейно отсъствие бе напреднал с половин век.

Имаше право учителят: нямаше гангстери, които да карат стари фордове, нито Одри Хепбърн закусваше в „Тифани“, нито Джийн Кели танцуваше под дъжда на Бродуей. Таксито, с което се придвижваше, пръскаше мръсна вода към сивите тротоари — същите като във всеки друг град по света, жените носеха тежки торби с покупки, мъжете влачеха една и съща умора от години, а по тъмните улички се протягаха светлините от входовете.

— Разочарована, казваш? — Грета се обиди, когато Клара ѝ призна по време на вечерята, че градът ѝ изглежда тъжен. — Аз го опознах под дъжд от сълзи и въпреки това го видях толкова красив, като една от онези стъклени топки, които се изпълват с бели снежинки,

щом ги разклатиш, с весели кънкъори, коледни дървета и печени кестени. Беше трийсети ноември, също като днес.

Посрещна я камериерка в униформа, с боне и престилка. В градината момче в ливрея, което разтриваше ръцете си, за да прогони студа, настоя да качи куфарите ѝ на ръка, пренебрегвайки колелцата и отказвайки помощта, която му предложи.

Веднъж учителят цял следобед носи пътната ѝ чанта по каменните улички на един южен град и в началото Клара протестираше, чувствайки се виновна, като го чуваше как се задъхва. Но той спря под един балкон, потънал в мушката, и ѝ каза: „Малката ми, възпитан съм по такъв начин, че или ще ме оставиш да нося чантата ти, или няма да мигна цяла нощ!“.

Сега, без да спори повече, също отстъпи пред настойчивостта на момчето, като само сви леко рамене, чудейки се дали в края на стълбите трябва да му даде бакшиш или не.

Камериерката гледаше уплашено, сякаш всеки път, щом отвореше вратата, се страхуваше през нея да не нахлуе гладът. Преведе Клара през дълъг коридор с графики по стените и ѝ показа стаята, която ѝ бяха приготвили на първия етаж, с два големи прозореца с изглед към градината. Уведоми я, че госпожата ще се върне скоро, че е поръчала вечерята за седем часа, и попита дали предпочита сол или черен пипер на съомгата. Каза ѝ също, че името ѝ е Роса Фе, като на майка ѝ. В този момент Клара си даде сметка, че всичко това го бе изрекла на испански, и почувства някакво глупаво облекчение, странно усещане, че е добре дошла.

Стените на спалнята ѝ бяха облепени с тапети *Тоал дьо Жуи*^[3] — синьо върху бял фон. Мокетът също бе син, сини бяха и завесите от кадифе, събрани от двете страни с шнурове, които завършваха със златни пискюли. Леглото бе от масивно дърво като останалите мебели от обзавеждането: две масички, покрити с порцеланови кутийки и сребърни фигурки, и английско писалище, което Грета наричаше *секретер*^[4], защото все още пазеше в двойното дъно на едно от чекмеджетата парче хартия с подписа на някоя си лейди Кларк и далечната дата 1812 година.

Бяха ароматизирали въздуха с лавандула. Бяха поставили букет зимни цветя върху писалището. Бяха бухнали възглавниците и изпълнали завивката. Отляво на леглото скрита врата водеше към малка баня, бяла, светла, която бе естествено продължение на *Тоал дьо Жуи* в по-малък мащаб.

В гардероба дрехите на Клара изглеждаха толкова неестествено, колкото семплото ѝ отражение в позлатеното огледало от деветнадесети век. Никога през живота си не се бе чувствала толкова изплашена и в същото време толкова щастлива, колкото в първите петнайсет минути от престоя си в дома на Бувиер. Облече се като за галавечеря в „Алфонсо XIII“^[5] — с вталена черна рокля, копринени чорапи и черни обувки с висок ток. Прибра косата си, гримира очите си както бе видяла да го правят циганките в Албайсин^[6] и сложи блясък на устните.

Украси ушите си със златни обеци и парфюмира тялото си с „Вода от Севиля“^[7]. После седна в малък фотьойл, тапициран със синьо кадифе, и зачака Роса Фе да потропа на вратата, да звънне звънец или някой слуга да обяви вечерята с дълбок глас, почуквайки с бастун по пода.

При Габриел Инестроса беше дванайсет и половина през една безсънна студена нощ. Представи си Клара на другия бряг на океана, който ги разделяше, треперееща от нерви, защото най-после щеше да се запознае с главната героиня на всичките си албуми с изрезки от списания и вестници. Сигурно гризеше ноктите си, навиваше кичур от косата си и несъзнателно местеше на друг пръст малкия пръстен с аметист, подарък от баща ѝ. Навярно се чудеше дали да му се обади, защото щеше да е изчислила колко е часът при него и щеше да мисли, че е заспал. Предположи, че няма да има новини за впечатленията ѝ от Ню Йорк до следобеда на следващия ден. Звънът на телефона определено го стресна около два и половина през нощта. Звуците бяха толкова пронизителни, че не успя да ги пренебрегне, макар да беше сигурен, че не може да е Клара — тя не би разстроила метаболизма му по този начин. От другата страна на света Грета Бувиер очакваше отговора му, безумно ядосана.

— Тя е груба — изплю в слушалката. — Инфантилна, кльоцава, несигурна. И което е най-зле, носи рокля под коленете, Габриел, под коленете!

Инестроса се усмихна вътрешно.

— Деликатна е, Грета Бувиер, и затова те прихващат дяволите.

Грандамата затръшна телефона и разкъса една гардения със зъби. После се затвори в стаята си в продължение на два дни, използвайки за претекст главоболие, което в крайна сметка се оказа толкова истинско, колкото и онази експлозия на сдържан гняв, най-накрая освободен след толкова години горчивина.

Всъщност погледът на Клара срещна очите с цвят на мед на Том от другата страна на вратата и тя си даде сметка, че никой не я бе предупредил за този мъж с тъжен поглед. Той лично я осведоми, че вечерята е сервирана в трапезарията. Поздрави я с ръкостискане и любезна усмивка, без да може да откъсне поглед от златните обеци, които висяха на ушите ѝ. Все едно светкавица изведнъж освети в паметта му спомена за съпругата му — Луиса, майката на дъщеря му Карол. Акцентът ѝ, черните очи, отсъствието ѝ. Клара го забеляза.

— Аз съм от Аркос де ла Фронтера^[8]. В планината — каза му тя.

И това бе достатъчно за Том да разбере, че това е планината на Луиса, само че погледната от различен ъгъл. Както и че Клара бе съумяла да разгълкува мълчанието му. И че не бе нужно нито сега, нито когато и да било, да ѝ дава някакво обяснение за самотата си през последните петнайсет години, нито да ѝ разказва с подробности историята за любовта на живота си, нито да ѝ описва начина, по който се е движела Луиса, когато е танцувала, нито да се жалва за трагедията на преждевременната ѝ смърт, нито да ѝ признава, че полюшването на обещанията ѝ го бе омагьосало за момент.

Междувременно Грета, обвита в облак от парфюм, ги чакаше права, леко опряна на барчето, в заучена поза на умора. Бе изпратила сина си да извика Клара Кобиан, за да може да изиграе тази сцена по убедителен начин. Знаеше, че първото впечатление има същата стойност като двамазет дни усилен репетиции, и не искаше да го съсипва с лошо осветление или препъване в коридора. Застана под арката на вратата при полуотворен прозорец, така че влизаният отвън въздух да придава обем на косата ѝ, и помоли Том да извика младата журналистка, която бе прекосила океана само за да я интервюира.

После хиляди пъти съжали, че не е изпратила Роса Фе на подобна мисия, когато видя Клара и Том да влизат под ръка и забеляза как е гримирала очите си тази малка репродукция на Луиса, която бе променила ритъма на дишане на сина ѝ. И тогава разбра, че Клара е спечелила срещата, че играта ѝ на сцената, съзнателна или не, бе сто пъти по-добра от собствената ѝ, и се почувства стара, невзрачна и почти мъртва. Затова, когато Клара и Том напуснаха къщата, отново под ръка, за да видят светлините на Пето авеню, Грета вдигна слушалката на телефона и събуди Габриел Инестроса, побесняла. „Тя е груба“, каза тя. „Деликатна е“, отговори той. И нощта пропадна от двете страни на света.

Роса Фе усети напрежението веднага щом чу почукването на ножа на Грета по ръба на кристалната чаша. Нервите ѝ се опъваха от това дън-дън-дън, с което госпожата искаше да ѝ покаже нетърпението или недоволството си, да ѝ намекне, че няма вино, че месото е сухо, салфетката не е добре изгладена, покривката е изгубила цвета си. Щом чуеше подрънкването на ножа, започваше да трепери. Също както устата на кучетата на Павлов се изпълват със слюнка при звука на камбанката, нейното тяло омекваше и разсъдъкът ѝ се замъгляваше само щом чуеше това звънтене. Влезе в трапезарията с бульона на подноса, който танцуваше между пръстите ѝ.

— Роса Фе, милион пъти съм ти казвала да не пълниш толкова купичките, защото се разливат! — Грета произнасяше думите през зъби, без да изгуби усмивката си. — Сега, когато сервираш, внимавай да не прелеят в чинийките, току-виж изцапаме, без да искаме, ослепителната рокля на нашата гостенка.

Ежедневната трапезария се намираще до кухнята. Бе малка, квадратна и без прозорци, но бе изискано декорирана с копринени тапети с ориенталски мотиви, а от тавана висеше полилей, който я изпълваше с разноцветни отблясъци. Чашите, една за вода и друга за вино, бяха от муранско стъкло, купени във Венеция, а ръбът им бе опасан със златен филигран. Може би звукът на среброто върху златото бе това, което плашеше Роса Фе, отговорна, измежду много други домашни задължения, да поддържа английските прибори толкова лъскави, колкото в първия им ден, кристалните чаши — чисти и блестящи, полилеите — искрящи от чистота, а сервизите за хранене — без петънце.

— На Каролина Ерера^[9] е, няма да ме излъжеш — коментира госпожата, докато поставяше салфетката върху коленете си.

— В действителност не е — отговори това момиче, едновременно срамежливо и освободено.

— Върху теб изглежда така.

Роса Фе познаваше достатъчно добре Грета Бувиер, за да си даде сметка за фалша на комплимента. Роклята нито беше ослепителна, нито изглеждаше такава. И друг път я бе забелязвала да свежда поглед при някоя похвала, но само когато лицето, към което я отправяше, напълно я заслужаваше. Запита се коя ли е в действителност бледата млада жена, която оказваше подобно въздействие върху гордостта на Грета. После забеляза някои детайли в поведението на Том — в начина, по който отпиваше от виното, внезапната му веселост и най-вече продължителните му мълчания, което съвсем я обърка. Откакто бе починала Луиса, жената, която съсипа бъдещето на обещаващия романтичен хоризонт на Томас Бувиер-младши, многобройни и най-различни бяха момичетата, заемали мястото на Клара на тази маса. Но до тази вечер всички те бяха минали по коридорите на къщата като порив на вятър, влязъл през отворения прозорец, без ни най-малкия изглед да причинят по-голямо бедствие от това да вдигнат малко прах, преди да изчезнат завинаги. И тях всичките ги свързваше характерният аромат на Гретините машинации зад гърба на сина ѝ. Най-голямото забавление за нея бе да дърпа конците, за да уреди подходящ брак, и го правеше със същото усърдие, с което другите баби плетяха терлици за внуците си. Затова на Роса Фе не ѝ се връзваха нещата. Тази млада жена не можеше да се сравнява с другите. Не изглеждаше достойна за комплиментите на Грета, нито за ръката на Том, но несъмнено създаваше усещане, че някой е затворил прозореца, през който бе влязла, за да я улови вътре.

Преди да си легне, ги чу да влизат в къщата. Клара и Том се връщаха, бърборейки оживено на същата смесица от английски и испански, с която общуваха господарят и тя, слугинчето, когато бяха деца и никой не ги чуваше. Все още понякога, ако тъгата станеше непоносима, Том я търсеше в кухнята и двамата сядаха пред чаша текила да слушат жални болера и сърцераздирателни ранчерас^[10], докато сълзите се търкаляха по лицата им.

Клара веднага съжали за неуместните си коментари относно първите си впечатления от Ню Йорк. „Разочарована, казваш?“ бе я пресякла Грета с тон, накарал я да се почувства още по-чужда сред този стоманобетон. Не можеше да го избегне. В големите градове се задущаваше, объркваше се, губеше почва под краката си. Струваше й много усилия да се приспособи към лашкането на вълните и димната им пяна.

— Вярвам ти, Клара. — Том й се притече на помощ. — Аз съм роден тук и все още усещам тежестта на тези небостъргачи върху раменете си. Но имам безотказно действащо лекарство.

Помоли я да си сложи палтото, вълнените ръкавици, ботите за сняг, каза й, че влагата във въздуха е ледена, предложи й силната си ръка и дълга разходка, и тя прие, защото знаеше, че е невъзможно да откаже на този мъж.

Вкопчена здраво в силната му ръка, й се стори, че градът блести под една различна светлина. Том бе способен да освети Манхатън и отново да го изгаси. Тръгнаха по Пето авеню, съсредоточени в позлатените му витрини, далечните звуци на музика, просящите с кръпки и ръкавици без пръсти, жълтите таксите, тъмните ъгли и тясната ивица черно небе, от което се сипеше сняг като сол.

Когато стигнаха до една толкова висока сграда, че от средата нагоре бе скрита в нощта, Том спря и потропа с пръсти по стъклената врата. Един охранител дойде да им отвори. На ревера му се виждаха трите букви, които идентифицираха компанията по целия свят — ТХБ, — избродирани с бял конец. Поздрави Том кратко, а Клара — лукаво, и се върна при камерите и записките си, при криминалните си романи и при кафето без мляко. Те изкачиха четиридесет етажа със стъклен асансьор и излязоха на пустия покрив, откъдето съзерцаваха града, приличащ на поле със светулки, и нищо и никой не можеше да строши тази стъклена топка със снежинки вътре, за която говореше Грета.

— Лекарството действа безотказно — потвърди Клара.

— Казах ти — отвърна й Том.

И не пожела да й разкаже, за да не развали приказката, за всички онези пъти, когато се бе качвал на същия този покрив с решението да се хвърли в бездната в търсене на Луиса и на реещия й се дух. Клара, от своя страна, премълча историята за своите безсънни нощи на един

покрив, подобен на този, със светлините на Мадрид, които ѝ намигаха отдолу, с мохито в едната ръка и целувката на Инестроса в другата, защото изведнъж съвсем ясно видя — един по един, хилядите километри, които я разделяха от учителя, и ги почувства толкова осезателно, сякаш бяха години разстояние.

[1] Остров Елис е бил входната точка за имигранти в САЩ към края на XIX и началото на XX век. Пристигащите от корабите са били държани известно време под карантина на острова, преди да бъдат транспортирани в Ню Йорк. — Б.пр. ↑

[2] „Гражданинът Кейн“ — американски драматичен филм (1941 г.), режисиран от Орсън Уелс. — Б.пр. ↑

[3] Вид декорация, повтаряща се щампа най-често върху бял фон и най-често с идилични сцени. — Б.пр. ↑

[4] Писалище с отделения за заключване на ценности и с подвижна дъска, която се сваля, за да се пише. — Б.пр. ↑

[5] Луксозен петзвезден хотел в Севиля, открит от крал Алфонсо XIII с пищен банкет за Иbero-американското изложение през 1929 г. — Б.пр. ↑

[6] Най-големият оцелял мавритански квартал в Гранада, Испания. — Б.пр. ↑

[7] Испанска марка парфюми. — Б.пр. ↑

[8] Градче в Андалусия, Испания. — Б.пр. ↑

[9] Известна венецуелска модна дизайнерка (р. 1939 г.), която живее в Ню Йорк и облича много знаменитости. — Б.пр. ↑

[10] Ранчера — жанр в традиционната музика на Мексико, изпълнявана от един певец с китара. — Б.пр. ↑

II.

— Дон Габриел?

Вратата бе откритата, а Клара не беше сигурна как трябва да се обръща към преподавателя извън университета. Заложил на уважението към посивелите му коси, на „дон“ и „вие“, въпреки че мнозинството от колегите ѝ се обръщаха към преподавателите на малко име и я гледаха подигравателно, когато тя се изправяше при влизането им за началото на часа.

Онзи следобед бе минала през малката стаичка на портиера и го бе открила буквално заровен в купчина разбъркани документи. Този портиер беше много симпатичен човек. Идваше от село, близо до нейното, и бегло познаваше баща ѝ. В големия град обаче подобни познанства толкова сближаваха хората, че човек би се заклел, че са близки приятели от детството. Когато портиерът случайно разбра, че студентката Клара Кобиан е израснала от другата страна на долината, направи всичко възможно да я накара да се чувства у дома. Понякога ѝ показваше стари снимки на семейството си, информираше я за всичко, което се случва в любимия им роден край, а от време на време ѝ носеше понички и сладкиши, увити в станиол.

— Как си, Антонио? Много работа, а?

— Много. Затънал съм в бумажки и дори кафе не съм пил.

— Аз тръгвам, защото професор Инестроса още го няма, а вече стана и половина.

— Олеле! — Портиерът подскочи зад камарата писма.

— Той се обади да каже, че е с настинка, а аз съм забравил да ви предупредя!

— Не се притеснявай, само аз бях останала.

— И добре че ми напомни, Клара, защото той ме помоли да му занеса у тях тази книга и ако не беше ти, щях да забравя и това.

Клара се почувства длъжна да се реваншира за поничките.

— Искаш ли да я занеса аз? В момента съм свободна...

И се озова там. Без да знае как да почука на една отворена врата. Нито как да се представи пред Инестроса: „професоре?“, „господине?“

„Габриел?“ „може ли?“ — не, това звучеше като за тоалетната. „Има ли някой тук?“ — като филм на ужасите. „Ехо?“ — като любопитна съседка...

— Клара Кобиан е — каза от прага, въпреки че тишината, която последва онова неуверено „дон Габриел?“, я караше да подозира, че вътре няма никого.

Реши се да влезе, без да чака отговор, бутна вратата и прекрачи в един странен свят.

Антретото бе малко и тъмно. От дъното на коридора идваше светлина, филтрирана през завесите, а във въздуха, сред тишината, бяха застинали частици прах.

— Дон Габриел? — повтори малко по-силно.

Клара си бе представяла една много по-традиционна обстановка за единствения преподавател, който все още всеки ден идваше в час с вратовръзка и бутонели. Може би домашна прислужница с престилка, която щеше да я покани да влезе в салон, пълен с книги, където стилът на Инестроса щеше да е естествено вплетен в обзавеждането: орехово бюро, очила за четене, мастилница, писалка и попивателна хартия, старо куче, дремецко в краката на господаря си, и чаша горещ чай, за да лекува настинката си.

Без съмнение обаче зад полуотворената, подпряна с книга (която Клара отмести с крак) врата на мансардата хаосът явно бе завладял всичко. Смесица от предмети, които нямаха нищо общо помежду си, си оспорваха четирите ъгъла на антрето: закачалка тук, чадър там, етажерка, претъпкана с книги и кутии, буркани с подправки, ориенталски лампи и два пейзажа с маслени бои. Това приличаше на преддверие на таван или на замък, обрасъл след сто години забрава, и със Спящата красавица, припаднала в дъното. Усещаше се, че под натрупаните слоеве някой някога е имал предвид някакъв логически ред за всичко това. Със сигурност е била жена, която е обърнала внимание на такъв детайл като ваза с цветя на масичката пред огледалото. Сега вазата бе празна, а огледалото — наполовина покрито със снимки, пощенски картички, изрезки от списания и вестници, визитни картички.

Клара направи крачка напред. Видя лицето си на парчета в огледалото. Усмихна се.

В отражението зад гърба ѝ се появи Националната награда за литература, забодена на задната страна на вратата с четири кабарчета. Там беше. Каква изненада! Леко килната надясно. Подписана с черно мастило от краля на Испания. Колко хора биха дали половината си живот, за да притежават подобен трофей и да могат да го излагат на видно място в гостните си! За разлика от тях, Инестроса го бе оставил там, закачен зад една врата, спящ в тъмното. В къщата нямаше куче пазач. Само една награда, която се зъбеше на натрапниците, влезли без позволение: „Внимавайте! Награда!“. Клара остави книгата до вазата на масичката в антрето и се обърна, за да излезе колкото се може по-бързо. Така нямаше да се налага да поздравява професора с гръмкия глас.

Излезе на площадката. Вратата се затвори зад нея е леко скърцане.

— Не! — Възклицанието на Инестроса се изкачи заглушено по стълбището. — Не затваряйте вратата!

— Професоре? — Клара се взря в празното надолу.

— Госпожице Кобиан?

Габриел Инестроса, погледнат отгоре, не минаваше петдесетте. Имаше коса на сиви кичури, малко по-светли по слепоочията, носеше зелено палто с кожени копчета, а около врата му бе увит вълнен шал. Панталонът му се спускаше елегантно върху английските обувки, а изражението му, между изненада и недоумение, маскираше в учудване линиите, които в други дни издаваха истинската му възраст.

Изкачи с усилие десетината стъпала, които го отделяха от ученичката му. Беше около двацет сантиметра по-висок от нея и много по-едър.

— Затвори се — каза примирено, имайки предвид вратата от лакирано дърво.

Клара се почувства толкова виновна, че не бе способна да продума. Успя само да кимне като колежанка, която са хванали да пуши в тоалетната.

— Добре се подредихме, защото ключовете са вътре — измърмори Инестроса и седна на последното стъпало.

Тогава тя се взря във влажните му очи, сухите устни и зачервения нос.

— Дойдох да ви донеса една книга от името на Антонио, портиера. Каза ми, че сте с настинка — едва успя да изрече. — Много съжалявам, че затворих вратата, дон Габриел, не съм си представяла, че...

Професорът започна да кашля и накрая се разсмя. Смехът му бе звучен и дрезгав като на заклет пушач.

— Каква ситуация, малката ми! — Погледна я от мястото си на стълбището. — Остави без дом един беден старец, болен и изоставен. Какво ще направиш сега?

Клара извади мобилния си телефон от джоба.

— Ще се обадя на спешна помощ.

— Не, госпожице, никаква спешна помощ. — Инестроса спря да се смее. — Нямам нужда от линейка, а някой да отвори проклетата врата.

— Пожарникари?

Професорът отново избухна в дрезгав смях.

— Не си ли чувала за ключари?

С времето Габриел Инестроса щеше да се изчервява от неудобство всеки път, щом помислеше за сцената с Клара Кобиан, седнала до него в полумрака на онова стълбище. Момичето носеше пола на цветя, която оставяше открити кльощавите му колене, две тънки крачета и боти с връзки, като тези на пиратите. Имаше черни очи, разрошена коса и обеци на ушите. Говореше със сладката мекота на тези, които мислят, че светът свършва в Деспеняперос^[1], а между гласа и дъха ѝ се смесваха всички ароматни треви от полята на Андалусия. Ухаеше на свеж зановец, на лавандула и мащерка, на маслини, на прясна лимонада.

Прииска му се да я вкуси на гълтки, като че ли е сироп, способен да излекува настинката му, възрастта, самотата, тъгата. Но трябваше да се задоволи с това да я вдишва, защото в този момент си даде сметка за четиридесетте години, които го деляха от нея, и изведнъж се почувства като стар първерзник.

Клара го уви както бръшлян — дъб. От корените по дънера, от дънера — към гъстите сиви коси, без да си дава сметка, че започва

полека да го души с една вина, за която тя никога не се почувства виновна.

„Отче, мъчат ме нечисти помисли на моята възраст, представяте ли си, по вина на едно младо момиче, току-що завършило училище, отгоре на всичко моя студентка. От катедрата гледам гърдите ѝ как се движат нагоре-надолу от ритъма на лекото ѝ дихание, краката, скрити под чина, полуотворената уста и не знам дали е по силите ми да не съгреша, отче!“

Точно на всеки три минути осветлението на площадката автоматично изгасваше и Клара Кобиан ставаше в тъмното, за да го включи. Всеки път, когато минаваше край него, Инестроса забелязваше как полата ѝ се полюшва много близо до лицето му и затваряше очи, за да си я представи как тича по някой южен плаж.

— Вие горите, Габриел! — Клара сложи ръка на челото му, което пулсираше сред студената пот.

— Имам температура — излъга той.

За да го разсее, докато дойде ключарят, Клара му заговори за тополите край река Гуадалете, за лятното огнище, където се печеха картофите, заринати в пясък, за гроздето от лозницата, за сянката, за слънцето, за ехото на думите в каньона, за главозамайването от височината, за крясъците на бързолетите, които свиваха гнездата си в пропастта. За арената за корида в Ронда^[2], за гойескаша^[3], за поничките и сладкишите, за поклащането на ветрилата, за куките, с които бабите плетяха дантели пред портите, за студената вода от стомните и за начина, по който бе видяла да изписват очите си циганките от Албайсин в Гранада една нощ на новолуние, в която с баща ѝ наблюдаваха Аламбра от другата страна на моста.

Той слушаше с половин ухо, удивен от внезапното отсъствие на контрол върху волята си. Вече цели трийсет и седем години се качваше на подиума без друга мисъл в главата, освен занятията по испанска литература. Смяташе, че е преодолял кризата на петдесетте без други усложнения, освен злополучния инцидент, предизвикан от боята за коса (за мъже!), която се разтече с потта и изрисува черни пътеки по челото му. Не одобряваше Франсиско Олавиде, който се хвалеше, че има еротични сънища със студентките си, и не му позволи да му разкаже дори и един детайл от тях. Казваше, че тази перверзия е единственият препъникамък за приятелството им, продължило цял

живот. Никога не позволи да бъде убеден от ласкателства, сълзи или женски инсинуации, изречени в кабинета му при затворена врата, защото знаеше много добре, че жените ползват различни оръжия от мъжете, и не искаше да им даде академично предимство заради това различие. Също така смяташе, че внезапната любов на неговата възраст не е нещо повече от залъгване на мъжката суетност; че мъжът, като прехвърли шейсетте, е способен да вярва на най-очевидни лъжи, ако излизат от устата на някоя жена под тридесет.

Заради всичко това онзи час бе може би най-дългият през живота му, а борбата — най-яростна, там, на стълбищната площадка, където светлината светваше и угасваше на пресекулки, с това момиче, което ставаше, за да седне отново до него, което пръскаше ухание на свеж плод и изведнъж го превръщаше в грешник в момент, когато вече изглеждаше, че портите към рая са отворени пред него, а душата му е по-скоро в отвъдния свят, а не в този.

От своя страна, Клара не прецени важноста на тази вечер за живота си по-нататък. От ужасния срам как бе затворила вратата под носа на професора, когото уважаваше най-много от целия факултет, премина към свръхчовешкото усилие да преодолее срамежливостта си, за да направи чакането му по-приятно. Опита се да го забавлява с разкази от детството си, да му опише планината, долината, реката долу в ниското, имитира чуруликането на птичките, изпя му тихичко приспивна циганска песен, която бе научила от баба си, и когато най-накрая успяха да влязат в жилището, след като двама яки работници разбиха нещастната брава, почувства съжаление към този мъж, който нямаше сили дори да стигне до дивана.

Надзърна в кухнята, претопли вдовишката му вечеря на газовия котлон, сложи на един поднос каквото намери из шкафовете и му го занесе в хола, където той продължи да я моли да си тръгва вече, защото ще се оправи и сам. Късно е, благодарен ѝ е, много е любезна, супата е много вкусна, песента, която му е изпяла на стълбището, е много хубава и иска да му я изпее пак... Дали харесва болера? А мохито?

И когато Габриел Инестроса се завърна в час напълно възстановен от грипа си и отново започна да рецитира със силния си глас, Клара усети отново вкуса на уиски и хамон. В един момент вдигна поглед от тетрадката, където водеше записки, и срещна погледа

на преподавателя, който изследваше деколтето на блузата ѝ. Тогава се досети, че студената пот при определени настинки може да се дължи също на заболяване на душата, и за да е сигурна за произхода на потта на Инестроса, разкопча най-горното си копче. Професорът бръкна в джоба си, извади памучна кърпичка и избърса челото си. Клара престана да пише.

[1] Дефиле на река Деспеняперос в Андалусия. — Б.пр. ↑

[2] Град Ронда в Андалусия е известен като мястото, където се заражда бикоборството, там е и най-голямата и една от най-старите арени за корида в Испания от XVIII век. — Б.пр. ↑

[3] Корида, по време на която матадорите и техните помощници се обличат в костюми като в картините на Гоя, а дамите — в най-пищните си рокли. — Б.пр. ↑

III.

Вече от четиридесет часа Грета Бувиер стоеше затворена в стаята си под претекст, че има ужасна мигрена, чиято автентичност бе поставена под съмнение от държането на Том и Роса Фе, които, след първата безсънна нощ, се върнаха към нормалния си живот, без да демонстрират ни най-малко притеснение за нейното здраве. Клара, от друга страна, се въртеше на копринения диван, без да знае какво да прави. Преглеждаше записките си, водеше си бележки, разгадаваше някои тайни само като се вглеждаше в рамките на снимките, в заглавията на книгите от библиотеката, в предметите, събирани петдесет години и сега разпръснати из къщата, а в главата ѝ възникваха нови съмнения и още въпроси, които да отпрати към Грета, когато ѝ попадне на прицел. Нямаше представа, че тази тактика на изтощение е партизанска война, игра на апаши и стражари, в която противникът се дебне, докато се изчерпи търпението му, докато бъде обезоръжен, докато се предаде, без да си даде сметка, че през цялото време се е борил срещу себе си.

Клара бе изгубила битката предварително, и то два пъти. От една страна, мисълта, че е толкова близо до Грета, минираше нервната ѝ система. Драскаше между бележките си с желанието най-после да започне да пише тази подробна хроника за преживяванията на дамата, но забелязваше, че малко по малко решителността, с която бе пристигнала в Ню Йорк, отслабва. Започна да се притеснява, че когато застане пред нея, тялото ѝ ще се вцепени или ще изгуби дар слово, или че разсъдливостта ѝ ще се замъгли, така че прибягна до Инестроса, с което напълно изгуби втората част от личната си битка.

Въпреки че смяташе да държи професора настрана, да не го уведомява за действията си и да не му се обажда, освен в случай на крайна необходимост, празните часове, които прекара седнала в салона на Грета Бувиер, се оказаха пагубни за решението ѝ. Желанието да застане срещу Грета с тетрадката си и бележките, събирани цял живот, бе изместено от напрежението да брой минути и да изчислява часа на другия край на планетата.

Около девет часа в „Маласаня“, в Ню Йорк започна да вали и пръстите на Клара се предадоха безусловно пред сивото небе, пред падащата нощ, пред тишината в къщата на Бувиер, пред самотата на тапицираните стени, пред покритите с килими подове и подлудяващото тиктакане на един часовник, който отбелязваше всеки петнайсет минути със звън на медни камбанки.

— Габриел? — попита тя, въпреки че от отсрещната страна на линията не можеше да бъде друг.

— Клара — отвърна той, въпреки че би могъл да е всеки.

За да попречи тишината да се настани между тях, Клара го засипа със страховете си, прехвърли ги в неговите ръце, без да даде време на Инестроса да пита за нещо, което няма връзка с Грета.

— И какво да правя, когато застане пред мен?

— Остави я да ти разкаже.

Клара погледна с периферното си зрение купчината хартии с изрезките и бележките си.

— А всичко, което сме проучвали, учителю, на светлината на онази лампа?

— Забрави го. Ако нещо от всичко това излезе вярно, също няма да е от значение.

Габриел Инестроса се прокашля също както правеше в началото на всеки час. Клара си го представи на катедрата — с раираната вратовръзка, бутонелите, големите ръце — и започна да усеща на небцето си вкуса на хамона.

— Има съществена разлика между биография и мемоари, недей да се бъркаш — обясни професорът. — Ти, с твоя чистосърдечен романтизъм, мислиш, че Грета ще ти отвори широко вратите на душата си. Не, малката ми, никой не го прави, поне не доброволно.

— Искаш да кажеш, че ще ме излъже?

— Да, ще те излъже. Дума по дума.

— И как да открия истината?

— Истината не те интересува.

— Разбира се, че ме интересува.

— Тогава, малката ми, събери си нещата, върни се у дома и започни да пишеш една от онези неоторизирани биографии. Знаем едно издателство, което плаща добре на страница.

На моменти леката ирония на учителя очароваше Клара, но понякога я вбесяваше. „Мислиш се за много хитър, Инестроса, като се забавляваш с мен — казваше му с целия гняв, който можеше да побере, и дори пяна се появяваше в ъгълчето на устните ѝ. — Но този, който се смее последен, се смее най-добре“, след което му слагаше сол в кафето.

— Имай предвид едно нещо — продължи той след ново изкашляне. — Не си там, за да пишеш истината за Грета Бувиер, а *нейната* истина. Помисли и върху това, че двама души, колкото и да го искат, никога няма да бъдат единомислещи дори за аромата от спомените си. Аз например всеки път, когато мина под лимоново дърво, неизбежно си спомням за теб.

Клара затвори мобилния телефон, изплашена, и го пъкна под една възглавница, все едно че, ако не го виждаше, нямаше да съществува. Току-що бе забелязала, че в Ню Йорк вали лимонада и ароматът на лимонови цветчета бавно се разпростира по Парк авеню под формата на жълто въздушно течение.

В този момент Роса Фе нахълта през вратата със същата енергия, с която чистеше сутрин праха. Идваше да пусне завесите, за да не влезе нощта в къщата.

— После няма кой да я изпъди на улицата — каза на Клара с желание да завърже разговор.

С пресилена усмивка и дълбоко мълчание, в началото Клара я остави да свърши работата си. Съжаляваше от цялата си душа, че се бе обадила на професора единствено за да сподели с него самотата на този салон и му бе показала не само че не знае как да се справи с мигрената на Грета, но и му бе позволила да влезе под кожата ѝ с тази история за аромата на лимони, която я бе обезоръжила изненадващо. *Туш*. Шпагата на пода, щитът в краката. Едно на нула.

Докато Роса Фе освобождаваше завесите от шнуровете, с които бяха прихванати, оправяше златните им пискюли и поставяше за кой ли път цветята по местата им, Клара премисляше думите на професора. Намеренията ѝ бяха разбити на пух и прах за миг. Каква глупачка! Наистина бе повярвала, че Грета ще ѝ разкрие една по една всичките си тайни, и с върха на пръстите си вече бе почувствала този автентичен разказ, който смяташе да озаглави *Истината за Грета Бувиер*, но сега Инестроса бе посял съмнението и то стоеше като

плевели или макове сред житото. А най-лошото бе, че намираще логика в думите му. В действителност продължаваше да не разбира причината, поради която госпожа Бувиер бе пожелала да разкаже живота си. Винаги бе имала усещането, че тайнствеността е съществена част от въпросната биография, и не откриваше причина, поради която трябваше да престане да бъде така.

Може би професорът бе прав. Може би лъжата бе част от плановете на манипулативния ум на Грета, а нейната роля на писарка в този фарс се ограничаваше единствено в това да украси с малко литература легендата с оглед на идните поколения.

Отново зарови лице в записките на един цял живот и в мълчанието между редовете, във въпросите какво се е случило, кой какво е казал, „къде“ и „защо“ на всяка неразгадана тайна. И тогава, да, тогава, дори преди да започне разговора с главната героиня на тази плетеница от събития, взе твърдото решение да остане вярна на собствената си мечта. Тя, Клара Кобиан, журналистка по природа и съдба, която разнищва следите, версиите и защитава истината на всяка цена, ще стигне до края, заедно с всички последствия от това. С разрешение или без разрешение, със съгласие или без него, ще успее да възстанови едно по едно всички парчета от пъзела на Грета Бувиер и ще ги сглоби, докато очертае цялата картина, с което ще покаже на Инестроса, че за пръв път е сгрешил напълно.

Вдигна очи от тетрадките с изрезки, заби поглед в закръглената жена, която чистеше вече почистеното, и тъй като току-що се бе заклела тържествено, че няма да се успокои, докато не открие истината, я попита:

— От колко време си при семейство Бувиер, Роса Фе?

Другата отговори:

— Още преди да се родя, госпожице.

— Наричай ме Клара — помоли я хитро. — И седни за малко при мен, моля те.

Роса Фе не седна. Задоволи се с това да опре широкия си гръб на камината. Разказа й, че майка й — първата Роса Фе в Акапулко, бивша прислужница в имението на Бувиер, се омъжила за баща й в една бурна нощ с гръмотевици и че нямало свещеник да ги благослови, защото вече била бременна в седмия месец, когато отишли в новата църквица. Така че сватбата не била истинска — била с текила и

мариачи, но без Бог. А когато някой се жени без Бог, тогава се случва каквото има да се случи. Със сълзи в очите ѝ разказа, че баща ѝ умрял малко след като тя се родила и че бил застрелян. И че майка ѝ, с детето, увито в памучен шал, обиколила половината свят да търси госпожа Грета и когато накрая я открила, ѝ обяснила, че хората не се изоставят като мебели и че човек трябва да носи отговорност за тях.

— Тя откъде да знае, като никога не е имала имение, докато не пристигна в Мексико! — каза с убеждението на човек, който повтаря това, което е чувал толкова пъти, докато е повярвал, че наистина го мисли. — Когато умря господарят, тя затвори къщата, остави слугите без работа, портокаловите дървета и кокосовите палми започнаха да умират, бурените превзеха стените на имението Бувиер, а вятърът започна да шепне безсмислени думи, както преди. Казват, че в празните стаи се настанили призраци, че в някои нощи виждали доня Глория да се разхожда, облечена в бяло, плачейки неутешимо за картините, килимите и копринените чаршафи, проядени от влагата... Грета не се върна в Акапулко — каза Роса Фе като че ли с гняв. — Зарови дори спомена за това, което е било. А малкото, което остана, след няколко години го отнесе една лятна буря. Ураган, който вдигна покрива на параклиса и накара всички жители на селото да полудеят от страх от обърканите удари на камбаната... Разказаха ни го, не сме го видели — призна Роса Фе. — Нито майка ми, нито аз се върнахме там повече. Когато мама остаря и ръцете ѝ вече не се подчиняваха на главата ѝ, госпожа Грета ѝ потърси работа като за старица, а аз останах тук като прислужница, както тя преди това, първата Роса Фе в Акапулко.

Камбанките на часовника известиха, че е пет часът, преди двете жени да се осъзнаят къде се намират. Роса Фе подскочи. Извини се, че трябва да приготви вечерята за седем и че очаква пристигането на приятелка на госпожа Грета — госпожа Барбара Ривера, която всеки път, щом госпожата се затворела в стаята си, се появявала, за да я измъкне оттам. После изчезна от салона, като отнесе спомените си в кърпата за прах. Клара се върна в действителността по-бавно. Трябваше да положи големи усилия, за да отмести поглед от скалите на Хълма на бризовете, от светлините на залива и жаргона от смесени езици на пристанището. Обеща си, че някой ден ще отиде там — въпреки правилното предположение, че петдесет години вероятно са

променили онзи пейзаж до неузнаваемост, — и се уплаши, че може да ѝ се случи същото като в Ню Йорк — да намери гангстерите му погребани под утайката на времето.

Потънала в тези тревожни мисли, не чу шума от стъпките като на гълъбица по мраморния под, с които Грета обявяваше излизането си на сцената, и лекото изскърцване на вратата я стресна. Грета Бувиер бе излязла от своя пашкул, преобразена във филмова звезда. Носеше червена рокля с дантела до половината на ръкава, два реда перли около шията и всичките си години, скрити в нови обувки. Косата от сребро и злато — прибрана, очите — жадни за светлина, устните — оцветени в кармин, и скулите — покрити с пясъчни тонове. Така излизаше Грета Бувиер от леглото: като птицата феникс от пепелта.

— Забелязах смъртта да ме обикаля тази нощ — отбеляза без следа от ирония. — Струваше ми се, че главата ми ще се пръсне веднъж завинаги.

Седна на едно кресло срещу Клара, а отнякъде се появи като по чудо сребърна кутийка, където държеше цигарите си. Взе една и запали единия ѝ край, захапала другия между зъбите си.

— Трябва да побързаме, или няма да ми стигне животът, за да ти го разкажа целия.

Същата тази вечер, след вечерята, когато Роса Фе постави последната кристална чаша зад витрината, след като успяха да настанят напълно пияната Барбара Ривера в колата на засрадения ѝ син и Грета сподели с Клара, че тази приятелка е най-лошото лекарство за мигрените ѝ, младата и обещаваща журналистка, която бе прекосила света само за да я интервюира, започна разказа си за спомените на Грета Бувиер от четвърта глава.

Сметна, че подробният списък на благородното ѝ потекло, чието изложение се проточи през първите два часа от разговора, не заслужава повече от една бележка мимоходом, в някой ъгъл на повествованието, понеже — в исторически аспект — клонът, който свързваше фамилията Солидех с принца регент Луитполд Баварски, не съществуваше, освен в манията за величие на дамата. За Клара бе много по-убедителна сцената с пристигането ѝ на пристанището в Акапулко на борда на вонящ товарен кораб, пълен с бежанци.

— Родителите ми починаха от туберкулоза малко след като отплавахме от Хамбург. През времето, докато траеше карантината, обикалях сред хамаците на онази палуба, докато хората умираха, без да получат никаква медицинска помощ. Малцината, които останахме на крака, ни прехвърлиха на друг кораб за Мексико. Съпругът ми, Томас Х. Бувиер, ме чакаше на пристанището.

Също така описанието на имението, имената на прислугата, ароматът на бриза в скалите, звукът на мотора на пакарда, оркестърът, който повтаряше едни и същи болера на всяко празненство, костюмът от бял лен, с който закусваше Томас в девет сутринта, крясъкът на чайките и шумът от крилата на лешоядите изглеждаха като да съдържат поне отсянка на истината: достатъчен мотив, за да ги включи подробно описани в началото на текста.

Но ако имаше нещо в тази велика нощ, когато най-накрая започна да пише, което наистина накара Клара да се чувства добре, това бе образът на тъкачния стан. Видя себе си, седнала пред вратата на една притихнала къща със седем совалки в ръцете си. Всяка совалка бе един глас: на Грета, на Том, на Барбара Ривера, на Роса Фе, на Габриел Инестроса, на тетрадката ѝ с изрезки и накрая — нейният собствен глас, всички заплетени в една и съща абсурдна творба.

ΠΕΤΑ ΓΛΑΒΑ

I.

Грета Солидех бе изоставила под леглото в пустата къща всичко, което сметна за ненужен товар при бягството си. Взе само най-важното: три-четири ката дрехи, които усещаше като втора кожа, сивата чантичка и частта от военния си трофей, която прецени за достатъчна, за да преведе стъпките ѝ през негостоприемното Мексико.

Бе допуснала ужасна грешка. В желанието си да се слее с пейзажа, докато изчезне напълно за този свят, бе объркала късмета със съдбата, но сега разбираше, че щастието ѝ не се крие в кехлибарените очи на Томас Бувиер.

Не можеше да остане в Акапулко нито ден повече. Снимката ѝ, на която тя беше под ръка с този огромен мъж, бе красила светските страници на местните вестници; името ѝ бе обиколило площади и зали, бе прехвърляно от уста на уста, а легендата, която с Томас бяха измислили по пътя, горе на скалите, вече съставляваше неразделна част от историята на това място.

Събра набързо багажа си, без дори за миг да си представи живот, различен от този, който ѝ се разкриваше в новото ѝ положение на изоставена жена, и без да си позволи нито една сълза или упрек. Когато най-накрая се убеди, че Томас Бувиер не е бил нищо друго, освен мираж, излезе през главната врата с високо вдигната глава. Този път — колко неочаквано — се оказа, че индианецът Педро хърка под навес от палмови листа, където бе потърсил убежище от тежката мараня в три следобед, и нито той, нито някой друг разбра някога в колко часа надвиснаха облаците над къщата.

Прислужниците, които привечер се изненадаха от тишината зад вратата на спалнята на Грета, решиха да не нарушават първия спокоен сън на чужденката. Помислиха, че е заспала дълбоко след безсънните нощи, и за да не я събудят, се събуха боси и тръгнаха да вършат задълженията си на пръсти, плъзгайки се леко по дългите коридори на къщата.

Вече се мръкваше, когато муцуната на пакарда, предшествана от ръмженето на металните му вътрешности, се появи в края на пътя.

Индианецът Педро хукна да посрещне господаря си с фенер в ръка.

— Вкъщи ли е госпожица Солидех, Педро? — попита от задната седалка.

— Да — отговори индианецът.

— Слава богу! — въздъхна Томас Бувиер, оправяйки възела на вратовръзката си.

Сцената с окървавената Грета, копаеща върху гроба на госпожа Глория, все още бе в съзнанието на Педро. Дори бе измислил точните думи: „Господинът беше прав“. И предполагаше, че няма да се налага да обяснява повече, след като самият Бувиер го бе предупредил за чужденката. Щеше да разбере.

— Шефе — започна той, за да се освободи завинаги от тежестта, която го измъчваше.

Но Томас Бувиер, все още в зимни дрехи и с куфарчето, висящо от ръката му на златна верижка, постави пръст на устните си, с което му показа, че е по-добре да замълчи.

— Виж, Педро — каза му, в случай че жестът не беше достатъчен. — Щом Грета е вкъщи, останалото не ме интересува.

В този момент никой от двамата не можеше да си представи до каква степен сляпото доверие на Томас ще предопредели съдбата на Педро. Жалко, че в същия този миг индианецът не изтри от паметта си онова, което бе видял от храстите. Няколко дни след проследяването, докато жена му приготвяше пилешки бульон в един от медните съдове в кухнята, ѝ разказа всичко, включително и онзи детайл — с разобличителния звън на камбаната, която заби, без да има вятър или някой да дърпа въжето ѝ. Докато слушаше разказа му, тя, за разлика от мъжа си, инстинктивно разбра, че няма спасение, и със спестяванията, които бе събирала цял живот, поръча трийсет служби за вечен упокой на душите им: минималното, което сметна за необходимо, за да може да влезе в рая, без да минава през чистилицето. След това се опита да забрави.

Томас Бувиер отвори широко вратите на къщата и влезе, предшестван от силния аромат на свежи гардении.

— Сложи да се изстудява бутилка „Дом Периньон“! — поръча на първото човешко същество, пресякло пътя му.

Изкачи стъпалата, вземайки ги през две, както краката уж вече от доста време не му позволяваха. Помете всички невидими прегради,

които го препъваха из дебрите на коридорите. Произнесе на глас името на Грета, което от толкова повтаряне в тишината на безкрайното пътуване се бе отпечатало на небцето му. Но сред влажните стени на имението ехото на собствения му глас и собствените му стъпки бе единственият обитател на къщата, който го посрещна. Искаше му се ключът на стаята ѝ да е превъртян, забранявайки влизането му както друг път, защото това щеше да означава, че тя се спотайва от другата страна на вратата.

После реши, че е излязла на въздух на терасата, после — че е на пианото, после — че опитва ястията на печката, после — че си играе с него, скрита зад някоя завеса, за да го изплаши, докато накрая, след като провери цялата къща от горе до долу, се показва на най-самотния прозорец в живота си и видя един огромен кораб да пресича залива.

Казваше се „Южен кръст“ и бе отплавал от Веракрус, натоварен с кафе на зърна, екипаж от двадесет въоръжени мъже и три жени, които си оспорваха на покер капитанската каюта. Пресичаше бавно Мексиканския залив, спирайки тук-там под претекст да презареди, за да прикрие по този начин извършването на нелегален трафик на пътници, платили за превозването.

Вече от дни го очакваха фургоните на търговците, които прекарваха часовете, взирайки се в хоризонта с надеждата да видят пристигането му, преди да са се разорили. Скрита в една от тези разнебитени талиги, със сивата си чантичка и русите къдри, на Грета Солидех ѝ се стори, че вижда сянка в светлините на фара.

Примирена, тя стана, слезе на пристанището и бавно се отправи към кея, където висяха въжетата, с които връзваха товарните кораби. Планът ѝ, ако така можеше да се нарече отчаяният ѝ опит за бягство, бе да се качи на първия кораб, който отплава от пристанището на Акапулко, и да слезе на най-далечното място, което съзре от палубата — колкото по-бедно и диво, по-добре. Веднъж озовала се там, щеше да заличи следите си под фалшивото име Констанца Вюрцбург и щеше да се заеме да проповядва на населението някаква измислена от нея вяра в замяна на покрив, храна и продукти от първа необходимост. След някакъв разумен период от време, щеше да се върне, за да извади съкровището, с което смяташе да започне нов живот някъде в южното полукуълбо, на някое място с морски бряг и планина, с колониални къщи и цветни залези, плодово бренди и дръзки танци.

Но Томас Х. Бувиер бе на път да осуети намеренията ѝ. Той определено имаше ясна представа какво ще се случи през следващите месеци. И в неговата стратегия, премислена в срокове и точни дати, не бе включена ни най-малката възможност да остави Грета да избяга.

С викове извади Норберто от гаража, без да му даде време да сложи фуражката си, която тъкмо бе свалил, и с непозната ловкост трескаво скочи на предната седалка на пакарда, като му каза да слезе в пристанището, без да намалява скоростта дори на най-острите завои. Успя да стигне вълнолома в същия момент, в който носът на кораба се показва иззад него.

Там, на един от камъните, като на пиедестал бе застанала Грета, а морската пяна мокреше обувките ѝ. Стискаше чантичката до гърдите си също както в нощта, когато океанът я донесе заедно с отломките на толкова потънали като нейния житейски кораби.

— Русокоске! — прошепна в ухото ѝ, а тя взе гласа му за удар на разбиваща се вълна. — Русокоске, остани с мен!

Грета се обърна и се оказа лице в лице с отчаянието му и аромата на хиляда гардении.

— Казах ти, че ще си отида завинаги — отвърна му тя.

— Каза утре, русокоске, а днес е днес.

Трепереше. Томас свали сакото си и го сложи върху крехките ѝ рамене. После обви кръста ѝ и нежно я поведе към колата, помогна ѝ да се настани отпред до шофьора и каза на Норберто, преди да го зареже на пристанището:

— Аз ще завърша отвлечането.

Поеха по криволичещия път към върха, където все още ги чакаше черната скала, на която Томас бе седнал, за да измисли правдоподобно минало на Грета в нощта, когато започна да разказва историята ѝ.

Този път тя бе тази, която се отпусна на камъка, а Томас остана прав, с гръб към залива, по риза, със златен часовник, надничащ от елека, и черна вратовръзка, подчертаваща наболата му брада.

— Какво ще ми измислиш този път? — попита Грета, обвита в аромата на гардении, идващ от сакото му.

— Бъдещето — отвърна той без колебание.

После коленичи пред нея, бръкна с широката си ръка в джоба на панталона си и ѝ показа най-прекрасния диамант, който природата бе

изваяла през последните няколко милиона години.

— Омъжи се за мен, Грета Солидех, и ти обещавам да живееш вечно!

Това, което убеди Грета, беше не стойността на пръстена, въпреки че с годините всеки път, когато преживяваше онази сцена, винаги го споменаваше на първо място, а искреното му обещание за безсмъртие. Беше на ръба да му отговори: „Не обещавай нещо, което знаеш, че не можеш да изпълниш, Томас Бувиер!“, но очите му бяха толкова кехлибарени, големите му ръце трепереха и плътните му устни заслужаваха целувка и едно „да“, а и законите на природата заслужаваха да бъдат предизвикани от тази нощ нататък.

— Ако ще скачаме заедно в пропастта, да го направим колкото може по-скоро! — отвърна накрая, загледана в скалите.

На двадесет и трети ноември хиляда деветстотин петдесет и първа година вестник „Новедадес“ публикува на страницата със светската хроника съобщение за предстоящата сватба в Акапулко на американския милионер Томас Х. Бувиер и младата австрийка Грета Солидех. В имението, което кралят на черното злато притежаваше на Хълма на бризовете, се очакваше голямо тържество със стотици гости от четирите краища на планетата, джазов оркестър, специално поканен от Ню Орлиънс, холандски фойерверки и ирански хайвер.

Никой не можеше да си обясни как вестникът успя да пусне новината още на сутринта след годежа, нито как разполагаше с толкова подробности, които още не бяха уточнени. По обед вече върволица от приятели и познати на Томас Бувиер заприижда към имението. Идваха един след друг, за да поздравят младоженците, да видят блясъка на пръстена и да станат част от вълнението, превзело града като нашествие на скакалци. Първи дойдоха Емилио и Барбара Ривера, които заради съдбовната си намеса смятаха, че стоят в основата на събитието.

— Предложението още важи — каза Томас на Емилио, когато го видя да влиза в салона с рояла.

Той обаче му отговори без думи; беше изцяло погълнат от Грета и от начина, по който тя се движеше из стаята, избягвайки въздушните течения.

Парадът от посетители в имението не спря до дванайсет през нощта. С всекиго вдигнаха наздравица по няколко пъти, като изпиха най-голямото количество френско шампанско, известно на света след началото на войната, а колективното напиване се помнеше в продължение на десетилетия.

Понякога, години по-късно, Грета срещаше някой грохнал непознат, който ѝ намигаше и ѝ припомняше онази нощ като единствената в живота му, когато е изгубил съзнание заради „Моят и Шандон“^[1].

Когато най-накрая Грета и Томас останаха сами, сгушени пред камината, заявиха единодушно, че са взели най-доброто решение в живота си. Определиха датата на сватбата да е след седем дни и започнаха подготовката. Наред с много други безумия, изчакаха в Париж да се съмне, за да говорят лично с Кристиан Диор и да му поръчат булчинската рокля.

Минаваше три сутринта, когато се появиха прегърнати на балкона и случайно станаха свидетели на маневрите на „Южен кръст“, който бавно напускаше пристанището, предвождан от двойка делфини. Без думи проклеха кораба, който без малко щеше да разруши щастието им. Почувстваха импулс да влязат вътре и да затворят здраво балконската врата, но гледката от дирята на бялата пяна така ги очарова, че в плен на някакво необяснимо суеверие, никой от двамата не се осмели да отмести поглед от олющената кърма на кораба, докато не го видяха да се отдалечава и изчезва в тъмното.

Въпреки лошите предзнаменования, този кораб и товарът му от кафе и нелегални пътници бяха пристигнали благополучно предишната вечер. По ръждясалия мостик като сомнамбули бяха слезли всички пътници, замаяни от морето. Един от тях, висок и слаб, дори може би прекалено слаб за това телосложение, без колебание се бе отправил по сенчестата улица, където се намираще къщата за гости с табела, написана на ръка. Багажът му се състоеше от черна чанта, сива шапка и тиранти, които не позволяваха панталоните му да се смъкнат на земята.

Застана пред управителя, извади от джоба си две банкноти по един долар и кутийка европейски тютюн.

— Искам стая — заяви на език, заучен по слух.

— Подпишете тук — отговори собственикът на пансиона.

В регистрационната тетрадка записа името си, размазано от влагата: Бартек Солидех.

Управителят го огледа от горе до долу и без да каже каквото и да било, му подаде един мръсен ключ.

[1] Марка шампанско, създадена през 1743 г. от французина Клод Моет, един от най-големите производители в света и към днешна дата.
— Б.пр. ↑

II.

Рано следобед Грета помоли да я оставят сама със сватбената ѝ рокля. Окачи закачалката на лампата, която висеше от тавана, и внимателно разопакова дрехата. Прозорецът бе леко открянат и бризът, който се качваше по скалите, накара воала от тюл да оживее. Грета не можеше да не се възхити на фината дантела, на меката коприна и на петте метра шлейф, разстилащ се по леглото и по пода в спалнята ѝ. После — сатенените обувки с детайл от гардения, пришит отстрани, ръкавиците — дълги до лактите, и тиарата от „Гифани“, увенчаваща всичко с ярки отблясъци.

Макар да знаеше, че шивачката ще пристигне всеки момент с вдяната игла, не можа да потисне желанието си да я пробва веднага. Извика с една камбанка слугинята, Роса Фе, която дойде, едва дишайки от жегата, и с бебе, притиснато към гърдите. Беше родила това мургаво момиченце в къщата, както тогава бе обичай, в една нощ на новолуние. Грета бе влязла в кухнята, за да види защо толкова се бави вечерята, и бе заварила Роса Фе, обкрачила съд с вряла вода. Бе я попитала какво, за бога, прави с разтворени крака над тенджерата за посолe^[1]. Жената ѝ бе отговорила, че изглежда, на детето му е студено, защото усетила, че вътрешностите ѝ ще избухнат, и с парата от тенджерата му затопляла изхода, както била виждала да правят жените от нейния край. Грета заповяда да извикат лекар и накара Роса Фе да легне в леглото.

Една събота, на зазоряване, бебчето се роди без звук. Имаше един зъб, забит във венеца, много гладка и много черна коса и много дълги нокти. Приличаше на току-що родена старица.

— Как се казва? — попита Грета, люлеейки я в обятията си.

— Роса Фе — отговори индианецът Педро от тъмното. — Като красивата си майка.

После, с мачете на кръста и угасен фенер, излезе иззад завесата, какъвто си беше дребничък, бършейки потта с ръкава на памучната си риза. Вдигна дъщеря си във въздуха и я огледа цялата, от главата до петите, преди да я сложи внимателно в скута на жена си.

Грета напусна стаята, обляна в сълзи.

— Помогни ми с корсета на роклята, Роса Фе! — заповяда ѝ почти без да я погледне. — И остави детето да спи спокойно в неговата люлка, не го свиквай да е постоянно на ръце.

На Роса Фе ѝ бе писнало от госпожа Грета и немските ѝ мании с часовете за сън, бодърстване и хранене. И от приказките ѝ, че бебетата не трябва да бъдат кърмени, когато им скимне, а с желязна дисциплина: шест пъти дневно, не повече, колкото и да се дерат от рев. И че зърната на гърдите трябва да се измиват с вода и сапун, пелените — да се изваряват, бибероните — да се дезинфекцират. Че пъпчето трябва да се покрива с марля, напоена със спирт, за да не се инфектира, че морската вода е добра при запушване на нослето, че с главичката на кибритена клечка, намазана с мас, се лекува запек. С бебето на гръб, поставено в шал, завързан на врата ѝ, Роса Фе слушаше всичките тези лекции, докато обръщаше тортилите върху глинения тиган. Кимаше много сериозно на всичко, което ѝ казва чужденката, въпреки че уроците влизаха от едното и излизаха през другото ѝ ухо, без да ги запомни. Когато Грета излезеше от кухнята, с върха на дървената лъжица даваше на бебето да опита зеленото чили, супата от уитлакоче^[2], чая от хибискус или молето^[3].

Прислужницата не преставаше да се изненадва от интереса на чужденката към „принцесата“, както наричаше Педро дъщеря си, откакто стисна пръста му в малкото си юмруче и не го пусна цяла нощ. Грета, която никога не бе проявявала никакъв интерес към домашната работа, изведнъж придоби навика да влиза в кухнята два или три пъти дневно с какви ли не извинения, но бе очевидно, че просто копнее да погали главичката на момиченцето или да докосне босите му крачета, които стърчаха от шала, а понякога, докато Роса Фе поставяше чиниите в шкафа или забърсваше масата в кухнята, си даваше сметка, че над вестника тайно я наблюдава.

Разбира се, след обявяването на сватбата Грета изглеждаше като да ги е забравила напълно. По цял ден раздаваше заповеди с власт, която още не ѝ принадлежеше, но предвещаваше ада, надвиснал над душите на всички работници в имението. Наред с многобройните им други задължения, заповяда да се изперат и колосат всички покривки и

чаршафи без изключение, да се откачат завесите и да се опънат, да се изтупат килимите и дори да се излъска посудата от Талавера, въпреки протестите на тези, които от опит знаеха, че за този вид керамика това е невъзможно. Също така поръча един камион с пьдпъдъци, които трябваше да се оскубят и сложат в лед, за да може да ги напълнят в последния момент, както и пратка с хайвер от белуга и друга с френско шампанско. Предпочете виенски квартет пред джазов оркестър, отхвърли категорично щедрот предложение на Емилио Ривера да договори най-добрите мариачи на Мексико като подарък за сватбата; заповяда да боядисат стените и фасадата в бяло, да засадят цветя навсякъде, да лакират вратата на къщата и да поставят над входа герб, който, както ги увери, принадлежал на семейството ѝ — разбира се, от династията Вителсбах от Бавария.

До момента, в който пристигна сватбената рокля, всички вече вървяха като сомнамбули, влачейки крака от изтощение. Само Грета продължаваше да е бодра и нащрек и да ръководи подготовката на сватбата си, като че ли става въпрос за оперно представление, в което тя е оперната примадона с великолепен глас. Каза на Томас да не преустановява разходките си сред портокаловите дървета, нито партиите бридж, нито четенето в следобедните часове, и че е достатъчно да бъде точен в църквата, облечен в бял смокинг, с гардения на ревера. Петдесет маси, украсени с рози и свещи, изпълваха двата салона, а роялът бе преместен на терасата заедно с немския пианист, който се появи два дни по-рано, плувнал в пот, и сега прекарваше часовете, репетирайки валса, с който щяха да бъдат открити танците. Пред очите на смаяната Роса Фе белгийски готвач пък бе окупирали кухнята и бе останал като вкаменен при вида на глинения тиган, съзерцавайки го, сякаш беше някакъв мистериозен предмет в резултат на всичко това въздухът в коридорите се беше превърнал в непоносима смесица от музикални ноти, аромат на цветя, дим от свещи и уханье на европейски ястия, която не можеше да се избегне, колкото и широко жените да отваряха прозорците и вратите на балконите в къщата.

Беше почти четири, когато Роса Фе остави спящото бебе на едно кресло и започна да пристяга роклята на гърба ѝ. Покачена на табуретка, Грета се огледа в цял ръст, с шлейфа, падащ на пода като водопад от дантела.

— Приличате на кралица — каза Роса Фе.
— Аз съм — отвърна Грета. — Кралицата на Акапулко.
И смехът ѝ се търкулна надолу по хълма.

В пет следобед задуха вятър от запад. Вдигна цилиндъра на един мъж и той го видя как пада, описвайки кръгове над скалите. Дамите полагаха безполезни усилия да запазят прическите си, работниците от имението изливаха ведра с вода върху праха по пътя, кучетата виеха, а конете ритяха вратите на конюшните. Завесите се развяваха през отворените прозорци като танцуващи призраци, а виенските музиканти, оставили за момент партитурите си без внимание, видяха как те летят над главите им, когато излязоха на терасата. Камбаните на всички църкви в Акапулко забиха в унисон, събуждайки спокойно задрямалите по покривите бързолети, и ехото от техния звън отекна над всички останали шумове, включително и тези от бордеите на пристанището. Докато траеше бъркотията, уплашени, че това е знак свише, мулатките от кварталите с лоша слава отказаха да обслужват клиентите, собствениците на кръчмите се затвориха в задните стаички, а управителите на казината забраниха залаганията. Точно в шест обаче вятърът спря. Емилио Ривера, току-що оставил съпругата си под ръка с най-добрия си приятел на входа на църквата, където всички очакваха появата на булката, паркира ролс-ройса на кръговата алея пред къщата на Бувиер и влезе бавно вътре, за да вземе Грета и да я заведе до олтара. Най-голямата му грешка бе да я чака прав в подножието на същото стълбище, по което в онзи съдбовен ден я видя да слиза, облечена в синьо. От тогава насам образът на полюшващите се бедра, голите рамене и сочните устни го бе преследвал и завладял напълно, убивайки желанието, което някога бе изпитвал към съпругата си. Ласките на Барбара вече бяха ласки на натрапница, изискванията ѝ — на тиранин, разговорите с нея му станаха досадни, ястията ѝ — безвкусни дотолкова, че предпочиташе храната в казиното, вместо тази у дома, и компанията на приятелите си пред нейната.

Застанал пред това стълбище, Емилио Ривера се уплаши, че треперенето на ръцете му ще го издаде, че пелтеченето на езика му ще го разкрие, че потта по челото му ще развали прическата му. Страхуваше се дори, че може да се спъне в църквата и да стане за смях.

Но най-вече изпитваше съжаление към клетата си опустошена душа, наблюдавайки безпомощно как най-добрият му приятел му отнема единствената, макар и слабо вероятна възможност да бъде щастлив.

Още щом прекрачи първото стъпало, Грета забеляза, че очите на Емилио се насълзяват. „Колко много го обича“, помисли тя, имайки предвид съпруга си. Но нещо в начина, по който Ривера я хвана за ръката и я отведе до колата, без да размени и дума, я накара да се усъмни в истинските причини за състоянието му. После, когато бе до него пред олтара, забеляза, че мърмори нещо на себе си, и този път не обърка мънкането му с молитви. Помисли си: „Горкичкият, жалко е да изгубиш най-добрия си приятел по толкова глупав начин!“.

Томас я очакваше в преддверието на катедралата, облечен в бяло и с гарденията, която бе в унисон с обувките ѝ и булчинския букет по път от имението до църквата се бе подмладил с двацет години. Приличаше на младеж, открил само за една нощ какво означава да се влюбиш за първи път. Когато булката се появи иззад хълма, повярва, че животът му е стигнал дотам, докъдето позволяваха годините му, и че от сега нататък ще живее отзад напред, подмладявайки се с всеки нов ден, вместо да остарява. Когато стигна до него, Грета повдигна воала си, без да чака разрешението на свещеника, и с думите, които само Томас можеше да разбере, му се закле шепнешком: „Утре ще остана завинаги!“.

Това, което всъщност остана завинаги в колективната памет на онова село — от върха на социалната пирамида до най-низшите слоеве, — беше пищността на най-голямото тържество, случвало се на това място за всички времена. На двацет и девети ноември хиляда деветстотин петдесет и първа, около осем вечерта, домът на Бувиер излъчваше толкова светлина, че един търговски кораб го обърка с фара и потъна, след като заседна в скалите.

Музиката прехвърли хълма и стигна до предградията, а празненството се разпростря по улиците и площадите и тази нощ в Акапулко бяха заченати толкова деца, колкото за трите предходни години, взети заедно. Всъщност след известно време кметът на Акапулко посети къщата в Ню Йорк, набирайки средства за построяването на ново училище, защото старото вече бе недостатъчно. За демографския дисбаланс в района потърси отговорност от виновниците Грета и Томас.

В единайсет часа, когато небето бе озарено от фойерверките, доставени директно от Холандия, жребият бе вече хвърлен: бебетата — заченати, кръчмите — препълнени, корабите — заседнали, гостите — пияни от шампанско, хайвер и музика, Емилио Ривера — в безсъзнание, съпругата му Барбара — извиняваща го с липсата му на поносимост към алкохола, а Грета Солидех — превърната до живот в Грета Бувиер, кралицата на Акапулко.

С пукването на зората младоженците най-после изкачиха стъпалата в къщата, без да си правят труда да гасят огъня в камините. Наложиха се Роса Фе с бебето, спящо в люлката на гърба ѝ, да завие с одеяла гостите, които прекараха остатъка от нощта под покрива на Бувиер. Повече от трийсетина бяха тези, които по една или друга причина не бяха открили навреме пътя към вратата, а сред тях имаше такива, които се събудиха в прегръдките на най-неподходящия за тях човек. Но всички, демонстрирайки безкрайна дискретност по отношение на собствените си прегрешения, напуснаха къщата с хладно мълчание, когато откриха собствения си партньор под грешното одеяло.

Призори, за пръв път от пристигането на Грета в Акапулко, Томас намери вратата на стаята ѝ отворена. Прозорецът с гардениите и белите завеси също бе открянат и през него нахлуваха свежият въздух и синкавата светлина на утрото. Двамата, облечени в бяло, седнаха в долната част на леглото, на белия матрак, с белите чаршафи, бялата риза, белите ръкавици, синята кожа, и се изненадаха от неочаквания вкус на целувките си. Докато Грета несъмнено имаше вкус на зелена ябълка, езикът на Томас носеше сладостта на захарната тръстика. Докато Грета бе напрегната и тръпчива, Томас по-скоро бе мек и нежен. Полученият ликьор се разля по телата им, напои леглото чак до дюшека, обвини ги с алкохол и едновременно толкова ги опи и толкова ги изтощи, че и двамата усетиха — тази нощ неминуемо ще умрат.

Когато Грета се съвзе, потърси с ръката, на която бе пръстенът, топлината на съпруга си върху възглавницата. Погали разрошената му коса, войнишкия му тил, напрегнатата му шия и забеляза, че леденее, сякаш порив на северния вятър го облъхва от горе надолу, задържайки се в гънките на кожата му. Ужасена, преброи ясно пет дълги пръста с нокти, които разкъсваха вътрешностите на тялото на Томас, видя как се замъгляват очите му от онова студено дихание, което изпиваше живота

му глътка по глътка. Усети как се изпразва, как застива и как умира, но започна да крещи чак когато отвореният прозорец се затвори с трясък и най-накрая разбра, че Глория, от отвъдното, току-що бе откраднала съпруга ѝ. Повтори имената им толкова силно и с такова отчаяние, че дори гълъбите се подплашиха и полетяха около гълъбарниците и камбанариите, блъскайки се във всичко, което им се изпречи. Викът на Грета събуди спящите след пиянството от предната вечер и години наред всички те, без изключение, се кълняха, че са чули зловещ смях, идващ измежду облаците.

Томас Х. Бувиер бе издъхнал в нощта на сватбата в бялото си легло, с крака, обвити около тялото на съпругата му.

[1] Традиционна мексиканска супа от месо и царевица, която някога е имала ритуално значение и се е консумирала само в определени случаи. — Б.пр. ↑

[2] Вид паразитна гъба, предизвикваща плесенясване на царевицата, консумирана в Мексико от времето на ацтеките и смятана за голям деликатес. — Б.пр. ↑

[3] Моле поблано — традиционен мексикански сос с няколко вида чушлета, пилешки бульон, чесън, ядки, карамфил, черен пипер, канела, ананас, черен шоколад, домати и стафиди. — Б.пр. ↑

III.

Бартек Солидех имаше сериозни затруднения в общуването с жителите на това място, където трябваше да е пристигнала Грета. Нито жестовете им съответстваха на значението, което Бартек им придаваше, нито обичаите им отговаряха на някаква логика, нито реакциите им бяха съразмерни със стимулите, които ги предизвикваха. Само от една размяна на погледи можеше да произлезе кървава престрелка с няколко убити, на които след това организираха бдение в продължение на три последователни нощи в присъствието на мъже и жени поравно от двете страни. Този, който казваше „не“, всъщност можеше да има предвид „да“, този, който се напиваше до безсъзнание с текила, на другия ден биваше поздравяван с потупване по гърба, всеки ядеше там, където го свари гладът, без определени часове или без никакви по-специални церемонии, освен това да отвори уста и да набута в нея тортила, пълна, с каквото има в тенджерата. Малките олтари, където се отдаваше почит на Девата от Гуадалупе^[1], съжителстваха в щастлива хармония със скелетите на смъртта, облечени празнично. И винаги беше време за сиеста, и винаги имаше някоя удобна сянка под навес от палмови клони, понеже жегата винаги бе еднакво лепкава и влажна, както в три следобед.

В последното писмо, което бе получил от Грета, маршрутът на пътуването му бе описан точно, също както и денят, и часът, в които щяха да се срещнат отново. Бе минала обаче цяла седмица, откакто корабът „Южен кръст“ бе пристигнал, а все още не бе срещнал никого, който да може да му даде информация за местонахождението ѝ.

Описваше я със знаци и бурни жестикулации, като обрисуваше с двете ръце формите на липсващото тяло, задържайки се на извивките, които толкова добре помнеше. За негово разочарование обаче единственото, което бе постигнал, бе да го пращат в бордеите в центъра, защото го вземаха за един от онези моряци, които на всяко пристанище се ориентират по мекотата на кожата на жените, с които са били.

Собственикът на къщата за гости свиваше рамене, когато Бартек се обръщаше към него. Колкото и да му крещя, моли и дори предлага изкусителен подкуп в замяна на информация за чужденката с бадемови очи, той се ограничи само с това да посегне с ръка към колана си, заплашвайки го със стар пистолет като от революцията на Виля и Сапата^[2].

След седем дни на самота и пустота започна да вярва, че е станал жертва на възможна и брутална измама, и не можеше да проумее как е паднал в капана. Сега Грета вероятно се наслаждаваше на парите за негова сметка, с истинската карта, скрита в чантичката, докато той гниеше под това слънце, управлявано от непознат бог.

Намираще утеха единствено около осем вечерта, когато топлината намаляваше, а той вървеше бавно по плажа с ритъма на вълните, от север на юг и от юг на север, изгубил посока и надежда. И само тогава откриваше онзи мир, за който копнееше. Амбулантните търговци го вземаха за един от туристите, които идваха по тези брегове, и му досаждаха с техните дрънкулки, танци с маракаси и тимпани и въпроси дали иска кокос, бели данс, пикантна царевица или тиквени семки. А той ги разпъждаше с кръсъци, въпреки че го смятаха за луд.

Докато една вечер едно момиченце с две дълги плитки се откъсна от ръката на майка си и се приближи до Бартек, защото го видя седнал на брега на морето — толкова слаб и толкова рус, сякаш беше същество от друг свят. „Господине“, каза то, а той ѝ изръмжа в отговор. Момиченцето изтърва на пясъка хартиената си шапка и хукна към майка си.

По чиста случайност вестникът, от който бе сгъната шапката, се оказа онзи брой, в който бе отпечатана на цяла страница черно-бяла снимка на сватбата на века в Акапулко. Бартек бързо я разгъна.

Грета Солидех носеше на главата си тиара с диаманти с такъв размер, че очите му изскочиха. На безимения пръст — също огромен диамант. Бе под ръка с някакъв много по-възрастен мъж, който я съзерцаваше очарован, облечен в бял смокинг, с гардения на ревера и златен часовник в джобчето. Бартек забрави обувките си на плажа и си даде сметка, че е бос, чак когато нагази в мръсотията на пазара. Ходеше от място на място, питайки кой е мъжът от снимката, къде живее, как се стига до тази толкова бяла къща, кой от всички е Хълмът

на бризовете, а съдбата бе любезна да му предостави временно дара на езиците, за да разбере, че мъжът е американецът Бувиер, който има имение и дори частен самолет, че тази е неговата съпруга чужденка, че онзи ден е била сватбата му, а днес са го изпратили обратно у дома в махагонов ковчег, мъртъв. Това последното го обясниха на универсален език, с жест на ръката, прерязваща гърлото.

В този момент, на два или три километра от пазара, на върха на хълма, по който два часа по-късно щеше да се изкачи Бартек Солидех с разранени ходила, индианецът Педро бродеше из ранчото, клатейки глава с мисълта, че тази работа не е на добре.

— Бдението за мъртвите трябва да се извърши у дома — оплака се на Роса Фе в празната кухня. — Със свещи, молитви и светена вода.

— Няма начин — отвърна тя.

Беше отишъл с групата, съставена от мъже от всички класи, начело с Емилио Ривера, които тази сутрин бяха придружили господаря в последната му разходка по крайбрежието до летището, където ги очакваше Грета, в дълбок траур, потънала в черни сълзи.

— Отнесе го в прегръдките си — продължи Педро. — Каза, че няма да го остави в тази земя, пълна с призраци.

— И какво ще стане с нас?

Роса Фе и останалите работници от имението бяха събрали остатъците от сватбата, все още поразени от новината за смъртта на Томас. Къщата вече изглеждаше като преди, с изключение на празнотата, която се бе настанила във всички кътчета. „Това място няма душа“, установяваха тези, които влизаха или излизаха през отворените балкони, и усещаха липсата на въздушните течения, които пробягваха по коридорите преди, но сега изведнъж бяха изчезнали без следа. Самотата се бе настанила на мястото на онова, което някога бе тишина, и някаква много тягостна тъга се разхождаше арогантно нагоре-надолу, плъзгайки се по парапета на стълбището.

Току-що застигнати от катастрофата, много от работниците се събраха в задния двор, за да поискат сметка от Педро. Сега, когато господаря го нямаше, се страхуваха за бъдещето си, а чужденката бе напуснала имението, без да каже нищо. Искаха си надниците от последните дни и отказваха да продължат работата си, без да знаят дали ще има полза от усилията им да обират листа и да чистят пътища, да събират кокосови орехи и да берат портокали, да хранят конете или,

напротив, просто щяха да забавят за известно време превръщането на имението в руина. Педро не можеше да им даде никакъв отговор. Посрещна ги с бяло пончо върху колана с мачетето и със зареден пистолет зад него, но без да може да прикрие собствената си тревога. Всяка минута извърщаше главата си към прозорчето, което гледаше към стаята на Роса Фе и бебето, задавайки си въпроса как щяха да продължат нататък, след като свършат запасите в килера. Помоли за търпение, спокойствие и разбиране. На най-свадливите раздаде няколко бутилки; с по-миролюбивите се раздели с потупване по гърба и видя как всички се отдалечават с тъжната походка на изгнаниците, провалилите се в любовта и загубилите войната. После забърза да залости вратите, прозорците, балконите и портите, в случай че някой наистина се отчая и реши да се върне, за да получи каквото му се полага по право, като се обезщети с посуда, лампи и сребро.

— И сега кой ще се грижи за дъщеря ти? — попита Роса Фе.

— Ами как кой? — отвърна Педро. — Ами аз, нали затуй съм ѝ баща.

— И как ще стане?

Затова, когато приключи с осигуряването на защитата на къщата, индианецът Педро излезе с фенер и лопата, защото усещаше, че междуременно ще го хвърлят от скалите. И защото повече не можеше да погледне към съпругата си, без да му се насълзят очите.

„Колко лошо нещо е нуждата“, мислеше си по прашния път, който водеше към параклиса на гробището. Той, който никога не бе взел дори шепа боб без разрешение, въпреки че в килера имаше много боб; нито едно песо повече, нито остатък от хаванска пура, зарязана от шефа недопушена в пепелника, да не говорим за оръжия или ценни предмети, които имаше в имението. Той, който смяташе честността за най-важната от всички добродетели, сега беше принуден да разравя чужди тайни с надеждата да открие съкровище, което да го измъкне от бедността. Въпреки че нямаше ни най-малка идея какво го чака на гроба на госпожа Глория, предполагаше, че става въпрос за нещо важно. Скритото под земята трябваше да е нещо голямо, щом като заради него Грета Солидех се лиши от седефените си нокти. Нещо, което, от друга страна, вече бе ничия собственост, защото никой никога нямаше да го потърси, най-малкото жена, която току-що е наследила едно от най-големите богатства на света. Щеше ли Грета да се върне

някога в Акапулко? Вероятно не. Но сигурно щеше да изпрати някого да потърси всичко онова, което законно ѝ принадлежеше като вдовица на Томас Бувиер, и той, Педро, щеше да ѝ върне всичко, така че нищо да не ѝ липсва и тя да не си помисли: „Колко лошо нещо е нуждата — превръща хората в крадци“.

— Тя е виновна за всичко — протестираше Роса Фе, която продължаваше да отваря и затваря прозореца в стаята на Грета, като че ли не бе заминала или сякаш вярваше, че ще се върне всеки момент. — Хората не се изоставят като мебели. Трябва да се носи отговорност.

— Тя откъде да знае, като никога не е имала имение — отговаряше Педро.

Когато най-после стигна до гробището, се прекръсти пред надгробната плоча на госпожа Глория, коленичи на същото място, където бе видял да го прави Грета, и прокара ръка по пръстта, докато установи точното място, без трева, където бе заровен късметът му. Бавно го разрови, наслаждавайки се на всяка копка с лопатата, извади памучната чантичка, дървената кутия, погали пистолета, приличащ на детска играчка, отвори съкровището, преброи банкнотите, изчисли ги по курса и се изсмя.

Върна се тичешком и пристигна, останал без дъх, когато нощта бе вече паднала. Завари съпругата си да сменя пелените на бебето на леглото, но нямаше търпение да я изчака да свърши и изпразни на същото място съдържанието на кожената си торба. Когато Роса Фе чу отдалеч звъна на камбаната на параклиса, през гърба ѝ премина ледена тръпка. „Това е смъртта — помисли си тя. — Видя ни с всичките тези пари на леглото и няма да ни позволи да излезем живи оттук!“ Бе застинала на място, бледа като варта по стените, когато видя мъжа си, Педро, да покрива бебето с пари. Зелен дъжд, касичка, счупена на парчета, кръщелна вода от мръсни хартии, изсипваща се върху малката Роса Фе, която риташе в пеленките си, без да знае какво ще я връхлети.

— Откъде извади всичките тези банкноти, които дори не са мексикански?

— Те са на дъщеря ти, жено, не питай повече!

Такава бе картината, когато Бартек Солидех, все още бос и с ръце, черни от калта, стигна върха на Хълма на бризовете и видя срещу себе си силуета на имението Бувиер. Къщата бе мъртва. Все още на крака, но мъртва, толкова, че не му оказа съпротива, когато се

изкачи по фасадата и се вмъкна в задния двор през кокошарника. Животинките се раздвижиха тревожно, като че ли бе влязла лисица да ги удуши, но никой не дойде да го изхвърли. Бартек се отправи към единствената светлина, която се виждаше в имението — от малка тухлена постройка на един етаж, и надникна през прозореца. Една тъмнокожа жена, облечена с памучна роба в хиляди цветове, се кръстеше, докато някакъв дребен и тъмен индианец пръскаше двадесет и пет хиляди долара в банкноти върху телцето на розово бебе в пелени. Позлатеният пистолет, както си го спомняше, лежеше до бебето върху леглото, или по-скоро дюшека, хвърлен как да е върху пода, съвсем близо до вратата, ако това одеяло, покриващо дупката в стената, можеше да се нарече врата.

Не мисли много. Беше сигурен за произхода на парите и знаеше, че не си струва да влиза в разпавии, защото мъжът криеше пистолет под пончото, а къщурката имаше одеяло вместо врата. Влетя с един скок, като ягуар, и бедният Педро нямаше време да се предпази от смъртта, която се хвърли отгоре му. Нямаше мачете или пистолет, които да го спасят от съдбата му.

— Беше бял — щеше да обяснява после Роса Фе на тези, които можеха да разберат какво казва между риданията. — Първо ме блъсна в стената, после взе един пистолет, простреля мъжа ми в челото и ме остави да си тръгна с бебето. Вижте я, покрита с кръв, малката ми! Дойдох тичешком от къщата по пътя с кокосовите палми, не съм спирала да погледна назад. Не, не съм го виждала никога преди. Беше слаб, кожа и кости, босоног, приличаше на просяк или призрак, да, призрак трябва да е бил, защото тази къща е пълна с призраци, Господ да ми е на помощ.

Роса Фе също никога повече не се върна в имението. Тя също изтри Акапулко от картата на света. Но не успя да го изтрие от съзнанието си и години по-късно, вече като достолепна старица, когато вървеше опипом по мокрите алеи под кестените в Сентръл парк, си спомняше онази нощ сред кокосовите палми, с новородената си дъщеря в ръце, когато за пръв път видя очите на смъртта. Бяха като

лед, ясни и твърди, с цвета на изгрева в Ню Йорк, толкова прозрачни, че позволяваха да надзърне от другата страна и да открие — каква ирония — дълбока и черна пропаст, същата, абсолютно същата като тази, която се спускаше от имението към океана.

[1] На 9 декември 1531 г. Дева Мария се явява в Гуадалупе (Мексико) на индианец (свети Хуан Диего). По този начин тя благославя започналата евангелизация на коренното население на Америка. Почита се на 12 декември — датата на последното явяване на Девата. — Б.пр. ↑

[2] Панчо Виля и Емилиано Сапата — лицата на мексиканската революция от 1910–1917 г. — Б.пр. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

I.

Барбара Ривера вече от няколко години бе на седемдесет и пет. Положението ѝ на вдовица ветеран я бе дарило с такава енергия, жизненост, радост и лекота в душата, че както самата тя твърдеше, без да дава пукната пара за мнението на околните, беше жадна за удоволствия като двайсетгодишна.

— Истината е, че се омъжих прекалено млада — бе обяснението, което даваше за скандалното си поведение.

Нахълта в салона на Грета, облечена в зелено от главата до петите, с наметка от норка на раменете, слънчеви очила, лачена чанта и обвита в тежък и лепкав парфюм, чийто аромат идваше от някакво скрито място под тупираната ѝ сива коса.

— Нося ти „Куерво“, приятелко, но виждам, че не ти е нужно — възкликна, сочейки към гърлото на бутилката текила, която се подаваше от полуотворената ѝ чанта. — По-добре да си го запазя за друг случай.

Завъртя се игриво на токовете си и извика: „Роса Фе“, толкова пронизително, че можеше да напука стъклата на прозорците.

— Донеси ми едно мартини, не бъди лоша!

После се строполи на едно кресло отдясно на Грета, срещу Клара, която се изправи само като я видя да влиза, все още държейки тетрадката си в едната ръка и диктофона в другата.

— Аз съм Клара Кобиан... — започна.

— Знам, знам. Вие се връщайте към заниманията си, не прекъсвайте. Все едно че ме няма — добави Барбара Ривера, обръщайки се към Грета, която се правеше на разсеяна, откакто приятелката ѝ се появи.

Клара седна отново.

— Говорехте ми за пръстена... — посочи, несигурна.

— Няма ли да ме представиш, Грета Бувиер? — възкликна Барбара, извисявайки гласа си над този на Клара.

Клара подскочи.

Грета изпусна дим през носа си и постави цигарата в пепелника.

— Клара, това е Барбара Ривера — каза без повече церемонии.

Изненадващо, това се оказа напълно достатъчно за Барбара да се намести удобно между възглавниците, да свали кожената си наметка и да изпише на лицето си широка усмивка.

— Приятно ми е да се запознаем — започна. — Трябва да знаеш, Клара, че тази жена и аз сме като сестри. Може да се каже, че сме израснали заедно, съпрузите ни бяха близки приятели, пристигнахме в Ню Йорк едновременно, родихме децата си в една и съща година, животът ни протече успоредно и сме като две капки вода.

Клара се изсмя вътрешно. Спомни си цитат от Оскар Уайлд: „Жените се наричат сестри помежду си само след като преди това са се нарекли много други неща“. Нямаше съмнение, че в това приятелство е имало толкова рози, колкото и бодли. Познаваше много добре Барбара Ривера. Знаеше за нея почти толкова, колкото и за Грета Бувиер. Името на госпожа Ривера винаги следваше това на госпожа Бувиер, а лицето ѝ, полускрито зад шапката, чадъра или ръката на Грета, почти винаги заемаше неизменно място в дъното на всяка от снимките в изрезките ѝ от вестници и списания. Беше като неудобна сянка, която остаряваше по пътя и пречеше на Грета да отрече очевидната им еднаква възраст, общите спомени или общото минало. Клара си даваше сметка колко притеснена трябва да се чувства Грета с нахълтването на Барбара Ривера по средата на така наречената ѝ изповед.

— Беше от органа — коригираше я Барбара. — Дантелена беше онази другата рокля от „Диор“, синята. И не се казваше Панчо, а Франсиско. Дон Франсиско Бермудес Барбадильо, свещеникът. Спомням си го добре, защото дълги години беше изповедник на Емилио. Умря, затиснат от покрива на параклиса, по време на урагана през шейсет и трета.

И Грета я хващаха дяволите.

Отново би се затворила в спалнята си — заедно с нова въображаема мигрена, но идеята да остави Барбара насаме с Клара в салона бе повече от достатъчен мотив да продължи да седи там, готова да се намеси по всяко време, но с леко потрепване на ръката с цигарата. В действителност обаче това, което окончателно я изкара от равновесие, бе пристигането на Том и триумфалното му влизане в

салона със саксийка с мушката в ръка, „за да се чувстваш като у дома, Клара“.

— Мисля, че за днес е достатъчно — произнесе, давайки да се разбере, че разговорът е приключил.

Във всеки случай, разпокъсаният разказ на спомените ѝ, който течеше неравно, следвайки безпорядъка на собственото ѝ съзнание, изглежда, бе стигнал до повратна точка, а именно — деня на собствената ѝ сватба. От този момент нататък Грета постоянно се оплиташе в едни и същи спомени, страдаше от пристъп на амнезия, който я прехвърляше отново в Акапулко, когато изглеждаше, че вече се е отправила към крайната си дестинация в Ню Йорк.

И все пак, по някакъв начин, Клара откриваше логика — може би случайна или пък не, в структурата на разказа. „Първите двадесет години в живота на една жена са най-важни — бе ѝ казала Грета като встъпление. — Тогава съзрява женствеността, много по-рано, отколкото при мъжете, които не достигат зрелост, преди да навършат седемдесет.“ Може би Грета бе планирала точна схема, структурирана по глави, разделена на конкретни периоди, с предварително решени въведение и финал, така че първата част да започва с измислицата за аристократичното ѝ детство и да завършва на тридесети ноември петдесет и първа, когато бе придобила за остатъка от дните си фамилията Бувиер, която щеше да я определя от този момент нататък.

Сватбата на Томас Х. Бувиер, на седемдесет и осем години, и Грета Солидех, на двадесет и пет, бе отразена от почти всички вестници в Мексико, от всички в Тексас без изключение, от няколко светски списания с международно разпространение и освен това зае централните страници на многобройни ежедневници и седмичници по цял свят. Във всички се изтъкваше несравнимата красота на булката, млада австрийка, която бе пристигнала в Акапулко, бягайки от тежката ситуация в страната си, и от закриляна повереница бе успяла да се превърне в бляскавата съпруга на един от най-богатите мъже в света. Тази романтична история за любов бе представена като приказка, украсена от сочните устни на Грета и очите на Томас с цвят на мед. Снимка на новата госпожа Бувиер на преден план, с тиара от „Тифани“, оценена на много хиляди долари, бе украсявала десетилетия наред витрината на известната нюйоркска бижутерия на Пето авеню — същата, пред която десет години по-късно се спря Одри Хепбърн,

прибирайки се от някакво празненство, без да е спала цяла нощ и въпреки това — по-хубава от всяка друга жена в историята. Грета много се забавляваше да обяснява на приятелите си как, ако човек се вгледа добре в първата сцена на филма, в слънчевите очила на Холи Гоулайтли^[1] може да види отразена нейната собствена снимка, в сребърна рамка, с онази кралска корона на главата.

— Разказах ти двайсет години с един разговор — каза на Клара с тон на човек, който очаква да му благодарят. — Мисля, че имаш много работа оттук нататък.

И с тези думи приключи темата.

Изчака да се увери, че Клара е спряла диктофона и е затворила тетрадката с бележките си, за да стане от дивана, и като избра по-голямата от двете опасности, преди да излезе от помещението, хвана сина си под ръка и се отправи към кухнята, за да пришпори Роса Фе с вечерята. Осъзнаваше, че Барбара ще се възползва от отсъствието ѝ, за да напълни тетрадката на Клара с глупости, но предпочиташе този вариант пред това Том да гледа испанката през листата на мушкатото с онова глупаво изражение, което не се бе появявало на лицето му от смъртта на Луиса. Да го остави там, в салона, беше по-страшно от това да остави насаме алкохолик с бутилка текила.

— Ще вечеряме веднага — съобщи от вратата, придърпвайки незабелязано Том.

В кратката тишина, която последва стъпките ѝ на гълъбица, Клара имаше време да се почувства използвана и объркана, принудена да пише според установени от Грета правила и тон, като още една от нейните марионетки. Затова, оставяйки се в ръцете на божественото провидение, което ѝ сервираше на сребърен поднос един безочлив, недискретен и да си кажем направо, готов да каже всичко под влияние на мартинито свидетел, тя се обърна към Барбара Ривера с престорена невинност, която обаче безусловно подежда.

— Каква прекрасна любовна история — каза с фалшива искреност.

— Всъщност — отговори другата, падайки в капана — не толкова.

И така Клара успя да започне да пише наум главата, която Грета би искала да забрави.

Томас Х. Бувиер обичал жена си Глория толкова, че насмалко да полудее, когато смъртта му я отнела от този свят „Приятелю — попитал той един ден Емилио Ривера, — какво чувства човек, когато е с ума си?“ По онова време погледът му бил отнесен, тялото му съхнело под дрехите на джентълмен и по-скоро приличал на елегантен просяк, отколкото на порядъчен човек. Всяка нощ трябвало да го спасяват от бордеите на пристанището, където го отвявал бог знае какъв вятър от морето с абсурдната идея, че ще открие нещо от Глория между краката на мулатките.

— Емилио буквално го влачеше към имението — разказа Барбара между глътките сухо мартини. — Полуумрял от мъка, с празен портфейл, с насинено тяло — сянката на мъжа, който някога беше. За никого не бе изненада, че това свърши с подобна глупост.

— Каква глупост?

— Тази, да пусне в дома си една никаквица.

След петдесет години приятелство Барбара бе способна да преживее онези времена със същия гняв, както тогава. Изглежда, не осъзнаваше, че положението „никаквица“, както тя се изрази, не завършва просто с една ефектна сватба, а преследва жената, която го въплъщава, до края на живота ѝ. Клара знаеше историята на една далечна леля, измъкната от някакъв бордей от млад богаташ от Андалусия. От Пака сменила името си на Магдалена, защото е позискано, и се разхождала с фойтон по главната улица, докато веднъж някой ѝ напомнил плебейския произход: „Ти не се ли казваше Пака?“ „Това е баба ми!“, отвърнала тя. Била много смела.

— Кого си мислеше, че ще излъже Томас Бувиер с глупавата история за бедното момиче, потърсило убежище от войната в Европа? Кого? — казваше Барбара.

— Всички — отвърна Клара. — Доколкото знам, това е първият път, когато някой поставя под съмнение произхода на Грета Солидех.

— Защото всички приятели на Томас прикриваха страха си както могат — възрази другата. — Томас Х. Бувиер беше добър приятел. Спасявал е много хора. Не забравяй, че бе много могъщ, много богат и също много щедър.

Включили се в играта. Оставили го да изтрие сълзите си в златните коси на любовницата си и в известен смисъл дори

почувствали облекчение, когато тежестта на скръбта му паднала от плещите им. Животът отново се върнал горе на хълма. Върнали се музиката, светлината, радостта и след известно време дори самият Томас повярвал на лъжата, която бил измислил.

— Но всъщност — още едно мартини! — това, което никой не можеше да си представи, бе, че в рамките само на един месец Грета ще постигне целта си.

На Клара изобщо не ѝ бе приятна жестокостта, с която Барбара Ривера развенчаваше мита ѝ. Чувстваше се неудобно и нелоялна само поради факта че седи там и мълчаливо я слуша. Не знаеше доколко може да вярва на думите ѝ и въпреки че копнееше за свидетели, които бе трудно да открие в тази фаза на историята, имаше усещането, че подобна неприязън не би могла да е в резултат само на въздействието на алкохола. Нещо трябва да се бе случило между тях, за да отрови по този начин приятелството им. Какво толкова може да е причинила Грета Бувиер на Барбара Ривера, че през целия си живот тази жена е прикривала омразата си зад маска на нормално отношение и сърдечност, дори нездрава преданост, с единствената надежда да съсипе Грета при удобен случай?

— Никой не разбра как го е накарала да се ожени за нея — казваше сега и въпреки че очите ѝ бяха забити в Клара, погледът ѝ бе отлетял в миналото и блуждаеше по рифовете на Акапулко. — Но намерението ѝ бе ясно за всички, с изключение на бедния Томас. Той наистина повярва, че Грета се е влюбила в него. Хайде, не ме карай да се смея — та той беше почти на осемдесет години, а тя — на двайсет и пет. Единственото, което искаше, бе богатството на Томас, за това няма съмнение. Никой обаче не можеше да си представи, че ще стигне толкова далеч.

— Какво имате предвид, Барбара? Да се омъжи за него ли?

— Не, глупаче — отвърна другата, рязко завръщайки се в настоящето. — Да приключи толкова бързо с живота на Томас.

— Какво?

Клара потрепери. Дали Барбара подозираше, че Грета е убила Томас?

— Добре — продължи другата, — можеше поне да изчака малко. Да бе поиграла театъра на влюбената една-две години, да го бе тровила бавно, да бе имала малко търпение. В крайна сметка на бедния Томас

едва ли са му оставали още много години живот. Но не. Направи го в нощта на сватбата.

— Но, Барбара — възропта Клара, — наистина ли смятате, че Грета...

— Дали го е убила? — прекъсна я. — Разбира се, че да.

Томас Бувиер имал деликатно сърце в буквален и преносен смисъл. Страдал от вродена болест на сърцето, която ограничавала физическата му активност през целия му живот. Понякога пътувал сам до Хюстън, за да прегледа чарковете на повредената си машинка, а когато се прибирал, канел всички да се напият с него. Казвал, че тялото трябва да се лъже и че ако човек успее да го убеди, че е здраво, накрая то ще го повярва. Затова се зарекъл да не спазва изобщо препоръките на лекарите.

Слизал и изкачвал хълма пеша в най-голямото слънце, пиел и ядял каквото му се иска, прекарвал с мулатките по цели нощи, и то твърде често. И истината била, че стратегията му давала добър резултат. Бил един от най-безразсъдните мъже на земята и въпреки това щял скоро да навърши осемдесет години, изживени на максимум.

Приятелите му, изглежда, изпитвали известно притеснение за Томас, което винаги приключвало на последния етаж на Испанското казино, удавено в червено вино. „Ако продължаваш така — казвали му, клатушкайки се по стълбите, — някой ден ще ни натъжиш много“, и после го придружавали до пивницата на пристанището, където му позволявали последна чаша и го изоставяли там като бездомно куче, от тези, които осъмват, прегазени в канавката. Поради това Барбара Ривера обвиняваше Грета за смъртта на съпруга ѝ.

— Всички знаеха колко болно е бедното му сърце — увери тя. — Едва понесе скръбта по Глория. Лекарят му ни предупреди, че всяка емоция може да се окаже фатална.

— И тогава?

— Тогава се ожени за Грета.

— И умря.

— Точно така. В нощта на сватбата. — Изпразни чашата на една глътка. — Уби го от любов.

Проблемът с пияните е, че човек не знае кога казват истината. Тази нощ, след вечерята, когато думите вече излизаха от устата на Барбара, без тя да може да ги спре, Клара помогна на Том да заведат

тежащата като удавник дама в салона. „Това, което ти казах, бяха чисти лъжи, чисти лъжи, чисти лъжи“, крещеше Барбара сред зловец смях.

[1] Емблематична роля на Одри Хепбърн от филма „Закуска в Тифани“. — Б.пр. ↑

II.

„За да се чувстваш като у дома, Клара“, бе й казал Том, подавайки саксийката с мушкато, увита в целофан. Тя я сложи на перваза на прозореца, който гледаше към входа, и вдиша аромата му на парник. „Каква ексцентричност, мушкато през декември“, коментира Грета, омаловажавайки по типичния си начин жеста на сина си.

Този аромат на цветя пренесе Клара далеч оттам. Даде си сметка колко много й липсва мирисът на влажното есенно поле, черната земя под кестените и тополите край Гуадалете. На фасадата на дома й в Аркос прозорците бяха направени така, че да може да се вижда кой се качва или слиза по улицата, без да се налага да подават глави на вятъра. В нейния квартал стените на всички къщи бяха варосани, балконите — железни, гредите — дървени, а улиците — настлани със заоблени камъни. И от време на време в някой ъгъл все още се срещаше някое стъпало до стената, като спомен от времената на файтоните с коне, мулетата и магаретата, които навярно са огласяли града, и без това вече озвучен от звъна на камбаните, крясъка на бързолетите и тропота на копита.

Улиците в този скъп на душата й Аркос бяха толкова тесни, че да вървиш пеша, беше по-лесно. Габриел Инестроса остави мерцедеса там, където му посочи Клара, на новия площад в подножието на хълма, и я последва задъхан по склона, натоварен с куфара на двамата. Беше май, но жегата — августовска.

Краката на Клара бяха открити, голи и гладки, с мускули, свикнали да изкачват нанагорница. Подгъвът на полата й докосваше мургавата й кожа, косата й бе вързана на конска опашка над влажния врат, памучната й рокля едва покриваше слабото й телце. Под чаршафите Инестроса се удивляваше колко е крехка. Можеше да я вдигне без никакво усилие, да я завърти в обятията си, да я приспи във вдлъбнатината на дюшека. Понякога се страхуваше, че ще я задуши в съня си, и спеше лошо, будейки се често, за да се увери, че Клара е още там, свита на пухената възглавница като една от перушинките в нея.

— Очакваш ни за обяд — каза тя. Притеснението ѝ се усещаше в интонацията на гласа, малко по-остър от обикновено. — Ти не се безпокой, ще ги очароваш. Баща ми харесва като теб старите поети. Има шестстотин книги, подредени на тавана, и нощем се качва да чете на свещ. Чуват се стъпките му, като че ли е призрак.

— Няма ли осветление?

— Моля?

— Няма ли осветление на тавана? — На Инестроса не му стигаше въздухът в дробовете.

— Мисля, че има — отвърна тя, объркана, — но той винаги си носи свещ.

Катедралата бе затворена, камбаните — мълчаливи, а бързолетите — заспали. Клара и Габриел надникнаха от високото в пропастта и видяха керкенезите, които бяха свили гнездата си в скалите.

— Тук живя дълги години един английски художник — разказа му тя, — който се опита да нарисува полета на керкенезите. Направи си седалка от дъска и две дебели въжета и всяка сутрин двама мъже го спускаха и го оставяха да виси в бездната. Имаше жена с характер, винаги облечена в черно. И знаеш ли какво? Когато му беше ядосана, го оставяше по цял ден на седалката. — Клара избухна в звучен смях. — Той клатеше въжето, протестираше, крещеше, а тя се подаваше от тази същата тераса — колко жестоко — с чадърчето на точки и с пръст му казваше: „Не. Остава там!“.

— Жените сте много коварни — изсумтя Инестроса, попивайки потта си с бяла кърпичка.

Идея на Клара бе да доведе Габриел Инестроса, за да го запознае с родителите си. Вече повече от шест месеца живееха тайно, винаги стряскани от уличните шумове, звъна на телефона или опасността да бъдат хванати — момиченцето и старецът — как се любят скришом, като двама вулгарни крадци, на онази студена тераса. Клара страдаше от страха на Габриел и колкото и да я молеше за време, търпение, разбиране, тя имаше нужда да избухне като заря, защото толкова много сдържана радост превръщаше кръвта ѝ в огън.

— Поне ела да видиш дома ми, близките ми, спомените ми! — казваше му. — Позволи ми да те представя на родителите ми. Ще кажем, че си научният ръководител за дисертацията ми.

— Един измамник.

— Покажи ми, че те интересувам, учителю, поеми риск, направи усилие, бори се!

Една десета след секундата, в която бе приел битката, Инестроса вече съжаляваше за колебливото си „да“. „Коварни жени, все става на тяхното!“ Клара подскачаше от радост върху разхвърляните чаршафи, а той се чувстваше като увиснал във въздуха, без да знае дали е по-добре да се хвърли в бездната, или да умре от глад.

Беше три следобед на една пролетна събота. Червенината превземаше лицето на мъжа.

— Защо си сложи вратовръзка, Габриел?

— За да си запазя достойнството.

Макар и леко наклонена, къщата, в която бе израснала Клара, пазеше равновесие на склона. Имаше три балкона на втория етаж, таванско помещение с капандури и широко отворена дървена врата. Когато се надникнеше през нея, се виждаше зеленият двор с малкия фонтан и лимоновото дърво. Покритият вход бе настлан с плочки. Клара пресече сянката, извика и излезе на светло.

Внезапно къщата се събуди от летаргията си и оживя, за да може Габриел Инестроса да умре от ужас.

— Татко, мамо, това е професор Инестроса, за когото ви говорих.

Зрялата версия на неговата нежна Клара го наблюдаваше леко резервирано, с пресилена усмивка, протегнатата ръка и сгънато ветрило.

Беше много красива жена, като от картина на Ромеро де Торес, мургава, слаба, елегантна и силна. До нея стоеше мъж с дружелюбен израз и отворени обятия, който, при други обстоятелства, можеше да му бъде близък приятел — бяха набори, имаха еднакви вкусове и сходно минало.

— Най-накрая се запознахме — каза му с усилие. — Клара много ни е говорила за теб.

А Габриел си помисли: „Благодаря, благодаря, че се обърна на «ти»“.

Имаше запотена от студ кана, пълна с прясна лимонада с лед и захар, върху масичка от ковано желязо, глинена делва във всеки ъгъл, здравец, обрасъл по стените, саксии с мушката, лимоново дърво, което хвърляше сянка. От този ден нататък Габриел Инестроса вече не можеше да мисли за Клара, без да усеща вкуса на онази напитка —

свеж и сладко-кисел. Все едно получи прозрение. Това момиче бе за него като прясна лимонада в августовски следобед. Утоляваше жаждата му.

Привечер Клара го хвана за ръка и го повлече към бараката, където пазеше пращен мотоциклет. Каза му, че в този град, разположен сред стръмни планини, всичките ѝ приятели се придвижват на две колела. Накара го да седне зад гърба ѝ и смело се спусна надолу.

Нямаше човек, който да не ги проследи с поглед, да не им махне с ръка, да не им извика от балкона. И Клара, сякаш се беше качила на каляска и хвърляше цветя и бонбони с шепи, отговаряше на всички тези гласове от името на Габриел Инестроса, професора, автора, носителя на Националната награда за литература, който плахо вдигаше ръка от кръста ѝ, за да я протегне към тези развълнувани хорица.

— Къде ме водиш?

— Да видиш реката ми, дърветата ми, скривалищата ми. Ще ти покажа къде играех като дете.

— Но ти все още си дете, малката ми.

Върнаха се разрошени, преследвайки слънцето по улиците с грънчарите. Продължаваше да е все такава жега, макар и малко смекчена от лек полъх като от отворен прозорец.

— Знаеш ли какво е написал Пеман^[1]? — попита го Клара, когато стигнаха на площада. — Че Аркос някоя сутрин могат да го отнесат орлите, облаците, ангелите или Бог.

Завариха Мигел Кобиан седнал в двора, очевидно наслаждавайки се на прохладата, с разкопчани две горни копчета на ризата и чаша херес зад книгата, която се правеше, че чете.

— Майка ти те търсеше — каза, затваряйки книгата и леко придърпвайки един стол до своя. Инестроса разбра жеста, седна и заради безнадеждността на ситуацията се предаде на благоволенieto на свети апостол Юда Тадей^[2], като се помоли „дано да е за добро“.

Когато Клара изчезна в сянката, Мигел Кобиан най-накрая застана пред човека, който крадеше младостта на дъщеря му.

— Баща ми, който много обичаше херес и да топи хляб в соса на мидите — започна да говори, като замъгляваше „с“-то, — когато се завърнал в Ронда след войната, обиколил къщите една по една, търсейки приятелите си. Всички били умрели. Били убити. Когато стигнал края на селото, просто продължил по улицата надолу и вървял

като скитник, докато стигнал до Аркос отвъд планината, на ръба на тази пропаст, където няма никакъв познат, никакъв спомен или някого, за когото да скърби. Тук пуснал корени, също като лимоновото дърво. Посадил го със собствените си ръце. Никога не се завърнал в старата Ронда, защото го боляла душата само при мисълта за това, което му отнели.

Инестроса кимна.

— Аз приличам много на баща си — продължи Кобиан. — Също ме боли сърцето, когато си мисля какво правиш с Клара. — Вдигна чашата и се опита да прокара през гърлото си ароматното вино, което му се стори горчиво. — Да не мислиш, че сме паднали от небето? Искам да знаеш, че няма да намеря покой, докато не видя как се давиш в локвата с лайна, в която си затънал. — Извади два плика от джоба на панталона си. — Това писмо е за ректора на скапания ти университет — добави, размахвайки хартията. — А това е за директора на онзи вестник, който всеки път, когато може, ти напомня, че не си нищо повече от един кучи син.

Габриел Инестроса изгуби битката, без да е воювал изобщо. Остана замръзнал като дете, което са изненадали да върши голяма бяла. Трепереха ръцете и гърдите му, трепереха краката и гласът му. Стана от стола. Тръгна да върви, пресече двора, плочника, дървената порта, сенчестата улица и продължи да слиза по стръмния склон отвъд планината, по пътя към един Мадрид без Клара на хоризонта. Защото Клара я бяха отнесли орлите, облаците, ангелите или Бог; заедно с каменния град, прясната лимонада и остатъка от живота му.

[1] Хосе Мария Пеман (1897–1981 г.) — испански поет, интелектуалец и академик; част от поетичното му творчество е вдъхновена от родната му Андалусия. — Б.пр. ↑

[2] Св. апостол Юда Тадей, брат Господен, смята се за покровител в най-тежки и безнадеждни ситуации. — Б.пр. ↑

III.

— Прощавам ти за страха, учителю! Прощавам ти и заради угризенията на гузната ти съвест, но никога няма да ти простя за това, че ме изостави онази вечер в дома на родителите ми. Върна ме, както са правели съпрузите от едно време: когато се разкриел срамът, че са се оженили за жена, която не е девствена, я отпращали, без да продумат нито дума. Водели я обратно в дома на баща ѝ, опозорена завинаги, и я оставяли там, умираща от срам, мишена на обвинителните погледи на селото и подмятанията.

Телефонът бе звъннал твърде рано: в пет сутринта на една все още потънала в сън нощ. Габриел Инестроса бе изчислил часа при Клара и бе напълно сигурен, че този път е тя, малката, която го събуди с далечен вик, идващ от другия край на океана. И знаеше месеци напред, че това позвъняване ще дойде рано или късно, когато гневът на Клара се утаи като калта в размътена локва и накрая, през чистата вода, щеше да може да надникне до дъното на въпроса.

— Не можех да остана, малката ми, нито минута повече.

— Но аз щях да си тръгна с теб.

Бяха минали пет години, а в съзнанието на Клара Мигел Кобиан още продължаваше да седи на двора. „А Габриел?“, бе попитала малката с очи, забити в празния стол на любимия си. „Замина си.“ И тя бе хукнала, оставяйки каната да падне на земята. Дворът, плочникът, портата, улицата, склонът, след безследно изчезналата сянка на учителя.

Как я утешаваше баща ѝ онази нощ, разказвайки и стари семейни истории, вадейки стари фотографии от дъното на шкафовете. „Този беше дядо ми, тази е леля ми Пака“, а тя — отсъстваща и бледа, опитвайки се да разбере причините за бягството на Инестроса през планината.

Когато видя отново учителя, той не бе нещо повече от един почти стар професор, седнал пред една клатеща се маса.

— Приберете записките — помоли лаконично, гледайки към безкрая, като че ли можеше да го види.

Онзи изпит не заслужаваше специално отличие. В действителност не бе нищо повече от отдушник на чувствата ѝ. Съсбит от гнева почерк Клара го обвиняваше за слабостта на характера му и липсата на мъжество. Но бе много добре написано, с толкова ясни идеи, аргументация, конкретика, семантика, че Инестроса, поради професионална деформация, ѝ постави отличен, без да се замисли. Докато четеше работата ѝ, почувства, че вътрешностите му се разтърсват и една странна смес от вина, тъга, носталгия и отчаяние обзема духа му. По ирония на съдбата бе решил да скъса с нея в същия момент, в който бе започнал да я обича. По-силен се оказа страхът — какъв подлец — и глупавото убеждение, че само славата дава вечен живот на смъртните.

Извика я в кабинета си и тя разбра веднага. В последния ден на следването се появи в мансардата към единайсет вечерта, с кърпичка за сълзите, скрита в джоба. В крайна сметка се оказа, че трябва тя да го прегърне, защото ръцете на Инестроса висяха безжизнено от двете страни на тялото му.

— Вече се уча да съм търпелива — увери тя, която от петнайсет дни очакваше учителят да даде признаци на живот.

— А аз да те обичам истински.

Това каза. „Да те обичам истински.“ Но наред онази буйна река, наред онези толкова мътни води, малката не успя да дешифрира думите на Инестроса. Да я обича не означаваше да я приема с пуснато болеро, нито да я крие зад вратата, когато някой позвънеше. Не означаваше да желае топлината на кожата ѝ, нито да ѝ разказва тайни на ухо. Не означаваше да я затвори в клетка, да я улови в мрежа. Не означаваше да открадне младостта ѝ.

Да я обича, означаваше да я остави да си отиде.

— Мисля, че вече разбирам мотивите ти — каза на мушкатото, след като затвори телефона на Инестроса. — Бездушен старец.

Открехна леко прозореца и пусна студен въздух, за да подхрани цветето с малко простор. Започваше да ѝ доставя удоволствие да бъде груба с учителя. Подло отмъщение. Нощта беше студена, както се

полага на Манхатън през декември, но също така ясна и чиста, и дори тиха. В този момент една кола прекоси кръглата площадка и спря пред стълбището, където Том все още чакаше с Барбара, увесена на ръката му.

— Ернесто, сине мой! — извика пияната госпожа. — Остави ме още малко в този прекрасен дом, не бъди лош.

Но синът, як мъж с гъст прошарен мустак, с помощта на Том напъха майка си в колата и затвори вратата ѝ рязко.

Когато двамата мъже останаха сами, за миг се загледаха мълчаливо един в друг, след което се прегърнаха силно, потупвайки се звучно по гърбовете.

— Братко — измърмори Ернесто Ривера, живо копие на баща си Емилио, на ухото на Том — двамата остаряваха като хубаво вино в дъбова бъчва, съхранявано на точната температура, за да стане превъзходно.

Клара се усмихна вътрешно. Тази картина приличаше на сцена от миналото. Дежавю, невъзможна игра на огледала, въпреки че Томас Бувиер водеше пред Емилио Ривера поне с трийсет години. Единият вече беше уважаван мъж на достолепна възраст, докато другият едва начеваше петдесетте. Не, не, тези, които се прегръщаха на входа, бяха Ернесто и Том, а не Томас и Емилио, два призрака от друго време, но въпреки всичко, онова старо приятелство сякаш бе преодоляло годините, живота и смъртта, за да ги събере отново сега под нейния прозорец.

Имаше нещо вярно в думите на Барбара. Една невидима нишка, която по някакъв начин свързваше тези семейства в богатство и бедност, в здраве и болест, вовеки веков.

Клара отбеляза мислено тази идея: да развие нишката.

Но тогава сцената се разшири изведнъж, като че ли обективът на някаква кинокамера беше хванал в кадър останалата част от къщата и градината.

Зад дърветата изненадващо се появи фигурата на Роса Фе, загърната в пухено палто. Приближи се бавно до двамата мъже, докато застана зад тях на около два метра разстояние, с ръце, скръстени пред гърдите, разпуснати коси, наклонена глава, стиснати устни и зачервени бузи.

Те забелязаха присъствието ѝ. Обърнаха се едновременно, приближиха се до нея и тогава, разбивайки схемата на Клара на парчета, се прегърнаха отново, този път тримата — Том, Ернесто и Роса Фе — в кръг, като три фалшиви ноти в сбъркана мелодия, три страни на абсурден триъгълник, три крака на невъзможен стол.

Клара Кобиан се отдръпна от прозореца.

Разбра, че няма право да се рови в мистерия от подобен порядък и че ако късметът или съдбата я бяха оставили да надникне зад стъклото на този прозорец, трябва да е било поради досадна грешка в плановете на небето. Не беше възможно тя, Клара от стръмната улица в Аркос де ла фронтера, да има записано в линиите на дланта си разгадаването на подобна загадка: какво общо можеха да имат помежду си Томас Бувиер, Ернесто Ривера и Роса Фе, освен, да речем, спомена за вкуса на лютото чили?

СЕДМА ГЛАВА

I.

Никой не се изненада, че Емилио Ривера се е качил на самолета тичешком. Нито че е изгубил шапката си или че е забравил да се сбогува с жена си, както бе редно. Три дни след заминаването му Барбара получи телеграма, която съдържаше само две думи: „Аз заминах“, като че ли отсъствието му не бе очевидно и като че ли не бе нужно някакво по-сносно обяснение от това. В отговор тя му писа: „Видях вече“, и изпуши първата цигара в живота си.

Единствено Грета изглеждаше леко изненадана от присъствието на Ривера в самолета, но беше толкова разстроена в този момент, че ѝ беше все едно дали той или друг призрак седи до нея. Нямахше сили да отхвърли ръката, която той ѝ протягаше, нито рамото, което ѝ предлагаше, за да си поплаче.

— Няма страшно — успокояваше я по време на полета. — Емилио Ривера е тук, за да ви служи. Позволете ми да се погрижа за вас, доверете ми се. Оставете всичко в ръцете ми.

Той я преведе като куче водач през потайностите на големия град. Как паснаха парчетата на Новия свят във вече съществуващите представи на Грета! Всяка сграда, всеки ъгъл, всеки мост, всеки къс зелена трева се намираха там, където трябваше да бъдат. Нейният собствен силует, връщач към живота голямата къща на Бувиер, беше последното парче от пъзела.

Скоро ротондата се изпълни с цветя, затворените стаи бяха отворени широко, бризът на Акапулко бе заменен с парите от канализацията и пушека от комините в града и Грета започна да надига глава като тропическо растение, на което са сменили саксията.

Емилио Ривера идваше и си отиваше, носейки неизменно едно кожено куфарче, където пазеше лекарството за всички страхове на Грета.

— Не тъжете, аз ще уредя всичко — уверяваше я, наблюдавайки като хипнотизиран как тя се възражда от пепелта.

Като изпълнител на завещанието на Томас, два месеца след като пристигна в Ню Йорк, Емилио Ривера присъства на отварянето му в

деня, когато се разкри последната воля на най-добрия му приятел. Всъщност, освен нотариуса, нямаше никого друго в онзи кабинет. Само Грета и Емилио, коляно до коляно, като двойка влюбени в тъмен квартален киносалон.

— Тъй като няма роднини по възходяща и низходяща линия, вие, госпожо Бувиер, се превръщате в единствената наследница на богатството на съпруга ви.

Нотариусът бе любезен мъж, който носеше жилетка и златен часовник. Произнесе думите „единствена наследница“ толкова естествено, сякаш говореше за времето: „адска жегга“, „ужасен студ“, „единствена наследница“. Грета поднесе към устните си чашата студена вода, която ѝ подаде Ривера.

— А ако имаше дете? — попита, съзерцавайки отпечатъка на червените си устни върху ръба на чашата.

Ривера я погледна изненадано.

— Защо питате това, Грета? Не се измъчвайте.

Тя не му обърна внимание.

— Ако предположим, че съществува дете — отговори нотариусът със същия неутрален глас, — на него ще му се полага цялото наследство, а на вас — правото да ползвате една трета от него. Но в случая, който разглеждаме, госпожо Бувиер — покашля се той, — имайки предвид, че бракът ви е продължил само пет часа и тридесет и седем минути, това изглежда доста невероятно.

— Фактически невъзможно — отсъди Ривера, който вече дванайсет години бе женен за Барбара и знаеше много добре колко бе трудно зачеването. Трябваше да се изчисляват дати и температури, да се иска разрешение и помощ от всички светии, за да се пристъпи към работата с нужната физическа и психическа подготовка.

— Същото ли е, в случай че детето е родено посмъртно? — настоя тя.

— Разбира се. Заченатото и неродено дете е пълноправен наследник.

Емилио Ривера извади кърпичката от джоба си и я прокара през челото. Настоятелността на Грета започваше да го безпокои.

— От друга страна — добави нотариусът замислено, — трябва да се има предвид, че докато не порасне, някой трябва да управлява собствеността му.

— Кой?

— Обикновено майка му.

Грета запази мълчание.

— Или законен попечител, в случай че тя умре или ѝ бъде отнето попечителството по някаква причина.

Сутрешното гадене започна в месеца, когато се премести в Ню Йорк. В началото Грета помисли, че става въпрос за някаква американска версия на отмъщението на Монтесума^[1], и започна да го лекува с билкови настойки. После обаче, понеже неразположението не минаваше, започна да ѝ се върти налудничавата идея за бременност. Когато жабата на доктор Харис умря от инжекцията с нейната кръв^[2], не остана никакво съмнение. Колкото и да изглеждаше странно, Грета чакаше дете, плод на единствената любовна нощ, която бе споделила с Томас Бувиер.

— Благословия — повтаряше неуморно докторът с дръпнатите очи, който със сигурност имаше някой пралядо команч.

Лекарят имаше акушерска слушалка, с която прослушваше корема ѝ всеки път, щом Грета прекрачеше прага на кабинета.

— Чуйте, чуйте — казваше — колко силно бие сърцето на бебето ви.

И тя слагаше инструмента до ухото си с илюзията да открие в ритмичните удари ехото на едно друго сърце. В момента, в който го усети да пулсира, да се движи, да гали вътрешностите ѝ, знаеше, че детето ще е момче, че ще се казва Томас като баща си и че тя няма да има по-голяма любов от него през целия си живот.

Настани се в голямата къща на Парк авеню със същата лекота, с която глицинията се катереше по оградата на парка, завладяваше всеки ъгъл и го покриваше с гъстите си листа. Единствената промяна, която забеляза Ривера, когато я посети в къщата за пръв път, бе отсъствието на портрета на Глория над камината. На неговото място имаше голямо огледало със златна рамка, в което тя понякога се оглеждаше с отмъстителна усмивчица.

Върнаха се от нотариуса пеша, под ръка, през заснежения парк. Никой от двамата не произнесе нито дума, докато не се оказаха, като че ли неочаквано, лице в лице пред камината.

— Значи, е сигурно? — попита Емилио, издържайки погледа ѝ.

— Да.

— Винаги е искал син.

Грета се изправи и се приближи до огледалото. Погледна го през него.

— Той винаги е постигал всичко, което си е поставял за цел.

Дълбоко в себе си Грета продължаваше да бъде корава жена. Месеците, прекарани с Томас, ѝ бяха разкрили един нов начин да се изправя пред света — по-безгрижно, по-спонтанно. Без съмнение обаче немската педантичност, редът и пълното пренебрежение към капризите на съдбата продължаваха да бъдат част от същността ѝ, а Ривера бе далеч от това да я разбере като човек.

— Сега вече имате нужда от мъж — заяви Емилио, след като помисли малко.

— Мъж ли, Емилио? За какво?

— За да ви защитава.

Тя се изсмя. За пръв път след смъртта на Томас.

— Няма по-добър ангел хранител от парите.

Емилио Ривера не беше способен да разбере, че още преди да кацне в Ню Йорк, бе предвидила всичко до последния детайл. Че загледана през прозорчето на биплана, Грета мълчаливо бе изплела тъканта на новия си живот. Че когато летяха над Балтимор, вече бе взела решение дори за цвета на завесите в хола и че — колко изненадващо — възможността някакъв мъж да се появи и да обърка плановете ѝ дори не ѝ бе минала през ума.

— Позволете ми поне да бъда кръстник на детето — продължи Емилио Ривера, преструвайки се, че не е чул думите ѝ. — Моля ви!

Осем дни по-късно Барбара Ривера щеше да пристигне в града на небостъргачите, следвана от дванайсет махагонови сандъка. По това време вече пушеше повече от трийсет цигари дневно, а върховете на пръстите ѝ променяха цвета си.

— Трябва да спрете цигарите — препоръча ѝ същият доктор, който преглеждаше Грета, с друга мъртва жаба върху масата си.

— Не е ли заради морето?

— Не, госпожо. Чакате дете.

Емилио Ривера не пожела да пресмята. Вече почти два месеца живееше на разстояние над две хиляди километра от жена си.

— Знаеш ли, Емилио? — каза му тя, когато се прибираха вкъщи. — Мисля, че ще те надживея с много години. Жените от моя род сме големи дълголетници. Баба ми Констанца навърши сто и шест. Майка ми е здрава като пън, а аз — с подметката на обувката си тя изгаси последната цигара в живота си — взех своето решение: никога няма да умра.

Един следобед Барбара се появи в дома на Бувиер без предупреждение и свари Грета да повръща. Двете споделиха гаденето, легените, настойките и спазмите. Станаха приятелки.

Емилио сновеше от едната къща в другата. За Грета — шоколад, за Барбара — ягоди; за Грета — маслини, за Барбара — портокали. Започна да подозира, че вместо капризи, тези две жестоки женски замислят отмъщения; че се подиграват с него и добрите му намерения. Защо не можеше да обича две жени едновременно, както всички други, които познаваше?

Отслабна ужасно, под очите му се появиха торбички, получи язва на стомаха, а косите му побеляха. Понякога виеше срещу луната като разгонен вълк и дращеше по стените и вратите, опитвайки се да укроти нуждите на тялото си, което не намираще облекчение нито в едната, нито в другата къща.

— Не ме отблъсквай, за бога! — упрекуваше той Барбара посред нощ.

— А, не! — отвръщаше тя. — С детето ти вътре, няма място за никой друг.

И се обръщаше с гръб, безразлична към огъня, изгарящ този клет мъж, напрегнат и потен, който прекарваше безсънни нощи в мисли за Грета Бувиер, и единственият възможен начин да ѝ се наслади, макар и само във въображението си, бе да си представи, че Грета е жената със стиснатите крака и спяща до него с лице към стената.

Емилио не обичаше да е в присъствието на двете едновременно. Обикновено минаваше да навести Грета около шест следобед с извинението за хилядите документи, които тя трябва да подпише — днес пълномощно, утре — фактура, след което поемаше към дома си, загърнат в палтото си и нахлупил шапката си.

Сделките на Томас бяха толкова много и толкова процъфтяващи, че бяха нужни стотици Емилиовци, за да ги управляват, но противно на онова, което мексиканецът бе внушил на Грета, тази машина за пари

работеше безупречно като по чудо, без да има нужда от неговата намеса. Много преди да умре, Томас Бувиер бе организирал делата си, и то много добре, благодарение на мрежа от съветници, инвеститори, директори и ръководители, които решаваха и най-малкия му проблем, докато той се наслаждаваше на бриза в Акапулко. В действителност, на своите навършени седемдесет и осем години, състоянието на сметките му бе един от въпросите, които го занимаваха най-малко. Без деца, които да наследят богатството му, и без съпруга, способна да се увековечи до него, дали ще има една или две нули повече или по-малко в края на банковия отчет, изобщо не го интересуваше. Но както се случва в този несправедлив живот, колкото по-малко се интересуваше от делата си, толкова повече печелеше фирмата зад гърба му.

Емилио Ривера нямаше какво да прави в онази огромна сграда. Толкова бе отегчен да остри моливи, че умът му понякога излиташе над небостъргачите и се приземяваше на покрива на Грета, в случай че тя излезеше на разходка. Броеше минутите, хапеше устни, решеше по двайсет пъти последователно един и същ кичур от косата си, приглаждаше мустака си, нахлупваше шапката си и се сбогуваше със заетите секретарки с вид, сякаш е оправил света.

Смисълът на съществуването му беше тя, Грета, и заради нея живееше в този плащещ, студен и безсърдечен град, в който човек можеше да умре в някой ъгъл и никой да не разбере.

Първият август, който прекара далеч от Акапулко, му се стори ад. Не се усещаше дори и най-малък полъх и той имаше чувството, че вдишва същия въздух, който издишва. Асфалтът изгаряше ходилата му, бетонните сгради хвърляха огнени сенки върху пустите улици. Никой не оставаше в Ню Йорк. Само той и неговата треска.

Барбара се бе превърнала в огромно буре, което искаше единствено да може да вижда краката си отново. Грета продължаваше да се държи сдържано като германка въпреки променената си фигура. Накъдето и да се мъчеше да гледа, Емилио винаги забелязваше новите необясними извивки, които, вместо да притъпят глада му, още повече го засилваха.

Звънна телефонът. Грета се надигна с усилие.

— Домът на Бувиер — отговори, без да произнесе последното „р“.

Емилио прикри любопитството си, преструвайки се, че чете някакви документи.

— Ще го уведомя — каза тя.

И затвори.

— Емилио — предупреди го тя, — прибирай се при жена си, защото ще ставаш баща.

— Кой се обади?

— Прислужницата — излъга. — Каза, че докторът вече е на път. Емилио Ривера забрави шапката си.

Грета се върна на дивана. Гласът на Барбара Ривера от другата страна на телефона я бе стреснал. „Кажки на съпруга ми, че синът му ще се роди, докато се прави на донжуан при теб. Какъв чудесен начин да се появиш на бял свят!“

Усети, че бебето се движи в корема ѝ, че я боли сърцето, че коремът ѝ е станал твърд като камък.

Позвъни се на вратата. Помисли, че Емилио се връща за шапката си. Отиде да отвори.

Срещу нея бяха черните очи на Роса Фе, които я гледаха укорително. Бебето спеше в ръцете ѝ, увито в памучна пелена. Грета се опита да проговори, да попита този призрак дали е от плът и кръв, но не успя. Усети някакво пристягане, спазъм и след това река от топла вода, стичаща се по краката ѝ. Погледна към пода и се видя застанала сред мътна локва, примесена с кръв.

— Идваш точно навреме, Роса Фе — каза на най-вероятната си акушерка.

[1] Мексиканското наименование на т.нар. „туристическа диария“, от която често страдат туристите, непривикнали с храната в чужди страни. — Б.пр. ↑

[2] Тест за бременност, известен като „Пробата на Гали-Майнини“, при който в кожата на гърба на мъжка жаба се инжектира урина; при наличие на бременност жабата реагира с отделяне на сперматозоиди. За същия тест преди 1950 година на жабите била инжектирана кръв от бременната, а животното умираше. — Б.пр. ↑

II.

Не беше лесно раждане, нито бързо, нито от тези, които скоро се забравят Грета изтърпя най-мъчителните болки без никаква утеха.

— Нека да се обадя на доктора — молеше я Роса Фе, на която ѝ се бе свил стомахът.

Бършеше потта ѝ с памучни кърпи и ѝ подаваше ръката си, за да има за какво да се хване Грета. Следваше инструкциите, които германката ѝ даваше със сетни сили, и се молеше да не изгуби съзнание.

— Няма лекар, свиквай с мисълта — отговаряше ѝ Грета.

Знаеше, че доктор Харис, куфарчето му и медицинската му сестра бяха на друго раждане през няколко преки. Барбара Ривера роди момче, което толкова приличаше на баща си, че щом го видя, възкликна с облекчение:

— Благодаря на Бога, че поне е без мустак!

Съзнавайки огорчението на Барбара заради пренебрежителното отношение на мъжа ѝ към нея, Грета, която никога не бе почувствала ни най-малко физическо привличане към Емилио, предпочете да роди сама, отколкото да отнеме лекаря от другата.

— Подава ли се вече главичката? — питаше от време на време.

Роса Фе надничаше в мрака между разтворените ѝ крака.

— Никак.

Напъна толкова силно, че напои чаршафа и дюшека с гъста, почти черна кръв, която изпръска престилката на индианката.

— Сега! — извика най-после Роса Фе, когато видя да се появява белезникава главичка, следвана от набръчкано телце. Хвана го за краката и го задържа с главата надолу, без да знае какво да прави с него.

— Тупни го отзад!

— Къде?

— По дупето, жено!

Бebето избухна в плач.

— Сега турникетът, както ти показах. Здравно взела, Роса Фе. Срежи връвта, дай ми детето, а ти дърпай връвта навън, не се страхувай, дърпай, дърпай!

Поток от вода, кръв и плацентата излезе от вътрешността на Грета и падна на пода, предизвиквайки стряскащ звук. Роса Фе бе пребледняла. Плитката ѝ се бе разплела и цялото ѝ тяло бе опръскано с кръв. Отпусна се на едно кресло, тапицирано със синьо кадифе.

— Стани оттам, за бога, ще изцапаш всичко! — заповяда родилката от леглото.

— Не бих желала това — отвърна прислужницата.

Том плачеше, свит до майка си. Никой не би могъл да предположи, че Грета е първеския. Почистваше с крайчето на чаршафа малките му ноздри, бършеше мастните гранулки, полепнали по главата му и вътрешността на устицата му. Целуваше го по челото, разтриваше гръбчето му, притискаше го до гърдите си, направляваше първите му стъпки в живота като истински експерт.

— Госпожо Грета, ако не е тайна, къде сте се научили да израждате деца?

Тя се усмихна загадъчно.

— Може би някой ден ще ти разкажа, Роса Фе.

От мига на своето раждане Томас Бувиер-младши се превърна в централната ос на живота на майка си. Забравила всичко и всички, Грета дишаше само за него. Беше сложила детската люлка, цялата обвита в дантела, в най-добре осветената и проветрена спалня в къщата. Оставаше по цели нощи при бебето си, за да бди над съня му, лично сменяше дрешките и пелените му, когато се намокреха дори най-малко, точно на всеки три часа го кърмеше, правеше му леки масажи с крем, измислен от нея, парфюмираше го с розова вода и му пееше стари песни на толкова странен език, че Роса Фе подозираше, че не са приспивни песнички, а заклинания.

Докато Барбара Ривера продължаваше да се възстановява, денонощно обгрижвана от седем прислужници, Грета, която нито веднъж не се бе оплакала от болка в тялото си, се грижеше за дома и детето си с учудваща енергия.

Когато най-после Емилио успя да измъкне съпругата си от леглото и почти я отнесе до дома на Бувиер, ги посрещна самата Грета с бебето си, цялото във волани, и по-красива откогато и да било.

Излъчваше някаква благост, която омекотяваше чертите на лицето ѝ, а тялото ѝ бе станало като от памук, закръглено и вкусно като зрял плод. Беше приготвила чай и сладкиш, сервирани в сянката на една липа в градината. Порцеланът бе английски, лъжичките — от сребро, маслото — бито. На Барбара ѝ прилоша.

Този следобед бе последван от много други. Когато Емилио го нямаше, двете жени се събуваха и разкопчаваха копчетата на блузите си. Разстилаха одеяло върху тревата и се настаняваха отгоре му, играейки с децата като с малки лъвчета. Роса Фе им приготвяше студен пунш и чай от каркаде със съставки, чийто произход бе толкова неясен, че двете дами решиха да не разследват тайната им. Носеше го в градината на поднос от костенурка, клатушкайки таза си напред-назад, за да люлее едновременно дъщеря си Росита Фе, или Роса Фесита, което бе едно и също, закачена на гърба ѝ в тъкана люлка.

— Остави ми детето за малко — помоли я един следобед Грета, предизвиквайки изумлението на Барбара. — Това създание сигурно е изморено от толкова ходене от едно място на друго.

Взе малката индианка в скута си и я полюля малко, преди да я сложи на одеялото до собствения си син. Том беше прекрасно бебе, с очи с цвят на мед и пълтни устни. Ернесто беше пълничък, добър и послушен. Росита Фе имаше всички цветове на кафето по кожата си: препечено, зелено и червено, преплетени в странна, но красива амалгама. Може да се каже, че трите деца израснаха под една и съща сянка — на отрупаната с цвят липа, която ги предпази от най-лошите ветрове и от най-жестоките бури в детството им, докато между клоните ѝ не остана капка енергия.

— В крайна сметка, Барбара, човек не трябва да седи на едно място — каза Грета в деня, в който се появи първото зъбче на Том.

Другата не я разбра. Надигна се от стола, мислейки, че е станало време да се прибира у дома.

— Чета много интересна книга — продължи Грета, правейки жест на Барбара да остане седнала пред масичката от ковано желязо. Децата, които вече пълзяха, играеха със сухите листа на липата. — Биографията на господин Рокфелер, основателя на „Стандард Ойл“, една от най-мощните петролни компании на Америка. Мисля, че Томас

е сключвал големи сделки с него преди години. Всъщност името му се появява няколко пъти в книгата. Сигурно затова я е пазил така в библиотеката — предположи. — Беше единствената, върху която нямаше нито една прашинка.

Съзнанието на Барбара не бе проектирано за света на финансите. Мислеше, че Грета ще ѝ разкаже някоя сочна любовна история на този Рокфелер, и затова слушаше внимателно, за момент забравила малкия Ернесто.

— Станал най-богатият човек в света — продължи Грета. — Изградил цяла империя от пари и власт, предизвикал завист, възхищение, бил хулен и мразен от всички, както се случва с хората, които преуспяват. Но той, освен това, е трябвало да се защитава от един сериозен недостатък, който го съпътствал през целия му живот.

— Какъв? — Явно тук трябваше да е същината на въпроса.

— Че той, горкият, е израснал в Охайо.

Грета поднесе чашата чай към устните си. Барбара се престори, че разбира.

— Ясно — каза, кимайки с глава, без да има представа накъде бие приятелката ѝ.

— Сигурно знаеш, че никой, израсъл в Охайо, не може да се надява на много — продължи австрийката, — колкото и да е богат.

— Да, това е като да се родиш в Тихуана — разбра сега изведнъж Барбара.

— Затова на Рокфелер не му стигнало само това да изкарва повече пари от самия дявол.

— Не.

— Налагало се и да си изгради имидж на такъв.

— Ясно.

— И как го е направил?

— Как?

— Слушай внимателно, Барбара. Бил е много хитър. Назначил един човек да го следва навсякъде с торба, пълна с монети от петдесет цента. На всеки, поздравил шефа му, давал по една монета. И казвал: „С най-добри пожелания от господин Рокфелер“.

— Колко хитро.

— Скоро славата на Рокфелер се разнесла като горски пожар. Всички претендирали да са негови приятели, вратите на най-

изисканите клубове се отворили, най-красивите жени му се предлагали, а най-изтънчените мъже имитирали селската му походка. Дори прическата му излязла на мода — прилепена като със смола към черепа коса.

Грета разказваше всичко това със страст, като че ли го бе преживяла лично. Барбара я слушаше внимателно, въпреки че на нея ѝ беше все едно. Със същия успех можеше да го разкаже на някоя тухлена стена. Само когато стигна до момента с прическата, се върна в настоящето.

— На мен най-много ми харесва къдрава коса, може би с един паднал кичур върху лицето — намеси се тя.

Това, което Барбара не схвана веднага (умът ѝ беше много по-ограничен от този на Грета), бе, че в този същия момент, в тази същата градина, по времето, когато започваше най-суровата зима на века, се полагаше началото на една от първите маркетингови кампании в модерната история. Като в поговорката за жената на кесаря^[1], Грета бе разбрала, че в този Ню Йорк на неограничените възможности не бе достатъчно само да е безкрайно богата, но трябваше и да се представи като такава.

— Ще дам прием — заяви. И клоните на липата се разлюляха от страх.

[1] Не е достатъчно жената на кесаря да бъде почитена — тя трябва и да изглежда такава. — Б.пр. ↑

III.

Един български принц живееше в бяла сграда на две или три пресечки от дома на Бувиер. Казваше се Борис-Владимир и бе успял да убеди всички богати мъже от Голямата ябълка^[1] колко е важно да носят бяла кърпичка в горното джобче, инкрустирани бутонели и италиански обувки. Не бе много по-възрастен от Грета, трябва да беше към 30-годишен в онзи период, но славата му на аристократ се носеше от момента, в който стъпи на американска земя с антуража си от ласкатели и визитна картичка, на която имаше отпечатана царска корона. Багажът му бе доставен като дипломатически, включително роялът, с товарен кораб, който отпътува от Неапол и пристигна на брега на янките в една безлунна нощ.

Разтоварването на онези сандъци, мебели, порцелан, картини, книги и лампи от планински кристал бе цяло събитие. Някой бе видял небе, озарено от светлината на хиляди фойерверки, и бе чул виенски оркестър да свири творба на Моцарт, докато шествието от черни контейнери напускаше пристана към някакъв приказен замък.

Грета знаеше колко известен е Владимир, защото поглъщаше светските хроники на централните вестници. Петнайсет месеца на изрязване и подчертаване я бяха превърнали в истински експерт в трудната тема „кой, кой е“.

Покани го официално на чай и принцът се появи на момента, привлечен от магнетичната сила на слуховете за младата вдовица на Томас Бувиер, които витаеха наоколо.

— Значи, сте познавали добре съпруга ми?

— Бяхме големи приятели — отпи от чая той. — Огромна загуба.

— Беше изключителен човек — потвърди Грета. — Победител. И също така много щедър. Знаехте ли, че е дарил няколко милиона долара на общината на Ню Йорк за построяване на кардиологично отделение в многопрофилната болница?

Емилио Ривера се бе подчинил на заповедта на Грета не без известни колебания. Тя го бе накарала да се закълне в живота на сина си Ернесто, че никога няма да разкрие истината за въпросното

дарение, а именно че в завещанието на Томас не бе имало подобна разпоредба и че идеята беше нейна, на Грета, единствено и само нейна.

Бедният човек повярва, че освен красива, е и човечна.

Разказа го само на Барбара няколко години по-късно, когато повече не можеше да търпи жилото на истината върху езика си. „Не искам да отнеса тази тайна в гроба — призна ѝ той. — Тя беше тази, която дари онези пари, но бе толкова дискретна, толкова скромна, че не пожела да го разкрие публично.“

Барбара въздъхна. Тогава вече бе твърде късно. Грета беше кралицата на Ню Йорк.

— Трябва да организираме тържество в знак на почит — заключи Борис-Владимир, вярвайки, че идеята е негова.

— Бал в негова чест — уточни Грета.

— На който ще дойдат приятелите му и ще вдигнат наздравица с френско шампанско. — Българинът жестикулираше с ръцете си. Маникюрът му бе перфектен. — Пазите ли махагоновото пиано?

— Ще заповядам да го докарат от Акапулко.

— И посудата от Талавера.

— И среброто от Таско.

На поканите бяха отпечатани две корони — на династията Вителсбах и тази на Сакс-Кобургите, преплетени с брезови клонки, и името на Томас Х. Бувиер със златни букви, превърнат с благословията на хитрата му вдовица в най-големия благодетел на града.

Начинанието имаше голям успех — от една страна, хората бяха привлечени от нездраво любопитство: Грета бе загадка сама по себе си, а от друга, имаха доверие в инициативите на принца, който винаги успяваше да събере каймака на висшето общество. Скоро шивашките работилници на Пето авеню бяха претрупани от допълнителна работа, а поръчките на коприна, дамаски и дантела възвърнаха блясъка на един град, който все още се възстановяваше от пораженията на войната.

От стоте души, които нахлуха в замъка Бувиер онази нощ, Грета познаваше само трима: Борис, Емилио и Барбара. Останалите бяха лица, които отговаряха на определено име: това, което се появяваше от време на време в светските хроники и което беше изписано с калиграфски почерк върху пликовете на поканите. Бяха излезли на мода роклите с волани и голи рамена, дългите копринени ръкавици, обувките с тънки като игла токчета и късата коса. Възрастовото

разнообразие бе голямо. Докато дамите на години се придържаха към предвоенния стил, по-младите разцъфтяваха с нови визии. Всички изглеждаха като току-що излезли от колеж на монахини и готови да навакнат изгубеното време. Злоупотребяваха с червеното на устните си, с изкуствените бенки, с пресиления смях, с лака за коса и изкуствените мигли. Някои вече започваха да тупират бретона си и да скъсяват дължината на полата, пушеха на публично място, говореха на висок глас и предпочитаха силната музика пред меката мелодия на пианото.

Грета моментално се качи на този влак. Гледката оттам ѝ се стори много вълнуваща. Разбра също така обаче, че трябва да намери идеалния баланс между импулсите и положението си. Повече никога не влезе в бутик, в който цените бяха достъпни за всяка друга. Разбра, че една и съща нелепа дреха престава да бъде такава в зависимост от името на дизайнера, чиято марка носи. Раздели се с целия си гардероб през същата онази нощ на приема. Първо наум, после — наистина.

С помощта на Борис-Владимир галатържеството в „замъка Бувиер“, както той кръсти тогава онази къща, имаше огромен успех. Шампанското бе с перфектната температура, храната — превъзходна, цветята — свежи, музиката — в точната мяра, а домакинята — красива като богиня, току-що слязла от Олимп.

А дори да не бе, така остана в колективната памет, защото самият принц се зае да я увековечи на следващия ден в своята светска колонка. „Хиляда и втората нощ“, озаглави онази захаросана статия, която Грета запази през целия си живот в сребърна рамка върху пианото.

Дори Роса Фе изглеждаше друга. Дългата ѝ оръфана плитка бе прибрана в мрежичка под бонето. Носеше тъмна униформа и бяла дантелена престилка, а кожата ѝ бе избеляла от криенето от слънцето с децата в сянката на дърветата. Започваше да се приспособява към този град на луди, към трафика, към дима и дори към сомнамбулите по ъглите. Тъгуваше единствено за текилата и чилакилето^[2], а понякога и за боба с шоколад, който ѝ готвеше майка ѝ, когато живееше в Мексико, и който тя тогава не оценяваше заради миризмата му на потна кобила.

В нощта на приема тя, която се бе запалила по филмите на „Метро“, за момент повярва, че по някаква космическа случайност

светът се продава опакован в кутия, превърнат в целулоидна лента. Всички тези дами с дълги цигарета и мъже с черни папийонки бяха Джинджър Роджърс и Фред Астер, само че цветни, а тя — една закръглена Ингрид Бергман, която търси с очи Хъмфри Богарш просто за да помирише яката на ризата му. Винаги я бе интригувало това — парфюмът на звездите.

Наслаждаваше се на филма, гледайки суперпродукцията от своето място в залата, разположено до входната врата. Задачата ѝ се състоеше в това да чака права със сребърна табличка в ръцете, за да слагат там гостите визитните си картички. И да се усмихва.

Други прислужници отговаряха за по-дребни неща, като гардероба и чистотата на тоалетната. Икономите и сервитьорите имаха задължението да сервират вечерята, да доливат шампанско в чашите, да отварят бутилки и да изпълняват желания. Колко бели бяха ръкавиците им! Колко излъскани обувките! Колко различни от Педро и слугите в имението, които, облечени в смокинг, приличаха на костюмирани клоуни!

Мислите ѝ бяха там, в спомена за Педро по риза, когато усети, че леден полъх спира дъха ѝ. Нещо бе засмукало душата ѝ, бе излязло през отворената ѝ уста и се бе върнало в тялото ѝ, превърнато в лед. Повдигна брадичката си и отново погледна смъртта в очите.

Бартек Солидех барабанеше с нокти по табличката. Все едно стоманен нож раздра вътрешностите ѝ. Русата му коса бе пригладена към скалпа, маникюрът му — изряден, вратовръзката — на врата, куршумът, който уби Педро, беше все още скрит в този син поглед, толкова твърд, толкова прозрачен, че повече приличаше на къс море, което се разбива в скалите.

Доближи пръст към устните си, за да покаже на Роса Фе да пази в тайна присъствието му там, и тя потрепери, парализирана от страх. Напусна мястото си, остави табличката върху едно бюро и хукна да търси убежище първо в кухнята, после в спалнята си, където Роса Фесита дишаше ритмично, чужда на тази смърт, която връхлиташе върху им. Остави убиеца на свобода. Каква страхливка.

Бартек Солидех се плъзна в онзи салон толкова леко, че остана невидим за много очи. Само няколко жени, най-смелите, се обърнаха да погледнат цвета на ирисите му, когато мина край тях. Откри Грета — опряна на пианото, с чаша шампанско в едната ръка, а с другата,

галейки звука на музиката във въздуха. До нея стоеше мъж, само шкембе и мустак, който, погълнат, я съзерцаваше, като че ли светът свършваше в нея.

— Грета — каза Бартек. И животът спря.

За една десета от секундата Грета изгуби почва под краката си. Пребледня. Разпозна го, скрит в белия смокинг, черната папийонка, скъпия парфюм и златните бутонели.

— Бартек! — почти извика.

Хвърли се към мъжа, прегърна го, целуна го. Огледа го няколко пъти от горе до долу. Отдели се от него, от напрежението му и от ледената му телесна температура. Обърна се към Емилио и каза:

— Емилио, това е брат ми Бартек. — Отново го погледна. Този път се взря в дълбините на сините му очи. — Божичко — добави, — мислех, че никога вече няма да те видя.

Емилио Ривера изпита такова облекчение, когато разбра каква е връзката на Грета с този филмов красавец, че от радост го потупа по гърба с прекомерна енергичност.

— Добре дошъл в Америка — поздрави го той, като че ли Америка бе негова.

Колко малко Емилио си даваше сметка за това колко нетраен е късметът. Как цяла Америка може да смени собственика си само за една нощ. Не можа или не пожела да прочете мислите на Бартек Солидех, че от сега нататък няма да му принадлежи дори въздухът, който диша.

[1] Прозвище на Ню Йорк. — Б.пр. ↑

[2] Традиционно мексиканско ястие. — Б.пр. ↑

ОСМА ГЛАВА

I.

Установи се нещо подобно на рутина, в която Клара участваше доброволно, въпреки че Грета никога не поиска мнението ѝ. Просто както правеше във всички сфери на живота си, взе едностранно решение да въведе час за срещите им. Избра отрязъка от времето между следобеда и вечерта, в който по-голямата част от хората се прибираха вкъщи след тежък работен ден, преследвани от мисълта за топла вана и вдигнати на дивана крака. „Добър ден“, казваше Роса Фе, когато влизаше в салона с подноса с вода. „Добър вечер“, казваше два часа по-късно, когато го прибираше.

Този план се вмести в графика на Клара. Посвещаваеше утрините на писане. Следобедите — на слушане. Нощите — на мислене. Така се тъчеше плетеницата на живота на Грета по глави.

Понякога Грета я канеше да я придружи при някоя от хилядите дейности, с които се занимаваше. В деня, когато не трябваше да присъства на откриване на някоя художествена галерия, бе обещала да участва в благотворителен коктейл, на представяне на книга, на концерт, на премиера, на връчване на награди или на скучен рецитал. Клара винаги приемаше, жадна за нови възможности да види дамата в действие, и се забавляваше да чува всеки път същия коментар: „Колко досадно!“, защото знаеше какво ще последва — носталгичното „Вече нищо не е както преди“, което Грета неизменно произнасяше като финално заключение за всичките си настоящи преживявания.

— Онези празненства бяха истински, Клара — казваше с полуусмивка. — Нямахме нито един фалшив диамант, всички бяха истински. Парите бяха истински, красотата беше истинска. Говоря ти преди Питанги^[1], за времето на Хелена Рубинщайн и нейните салони за красота. Онези тупирани прически, онези толкова дълги мигли и порцеланови нокти... Всички искаха да бъдат Джаки.

— Кенеди?

— Именно! Когато смени фамилията си, спряха да ѝ се възхищават или поне така казаха, но продължиха да копират слънчевите ѝ очила. Жаклин Кенеди беше много образована, много

сериозна, много сдържана. Имаше много мек глас и повече ѝ харесваше да обсъжда политиката с мъжете, отколкото да бърби глупости с жените. В това бяхме единодушни. Няма нищо по-скучно от женските сбирки. Не знам кой ги измисли: чай, бридж...

— Да. — Клара се съгласяваше с всичко.

— Истината е, че беше трудно да се сприятелиш с нея — нямаше много жени приятелки. Но имаше страхотен стил. В онези дни се обличаше с дълги копринени кафтани в пастелни тонове и почти винаги ходеше боса. За излизане обличаше черна блуза, панталон и бели пантофки, събираше косата си отзад и беше божествена.

— Без да се кипри.

— Каква дума!

— Гласи?

— Спри, Клара! Отбележи си това. С брат ми Бартек обикновено прекарвахме дълго време в двореца в Регенсбург на Йоханес фон Турни-Таксис или на остров Скорпиос с Онасис, или на Спетсопула с Ниархос^[2]. През лятото плавахме из Ривиерата на яхтата на крал Фарук и също така посещавахме Ротшилдови, които живееха в Париж, срещу хотел „Атина Палас“. Не се срещнах с Мария Калас, но пък се запознах с Тина Онасис в Сен Мориц. Беше весела, очарователна, много забавна. Омъжи се за херцог Марлборо, а после — за Ниархос, мъжа на сестра ѝ. Бедната, умря при много странни обстоятелства. От онова време имам безброй истории, които ще ти разкажа малко по малко.

— А Том?

— Том учеше в Швейцария, в Лозана. През юли пътувахме дотам и го вземахме да прекара няколко дни във Вила д'Есте. Ако го попиташ кое е любимото му място на света, ще ти каже, че е Беладжо, този красив град на брега на езерото Комо. В стария дворец се срещрахме с много приятели от Ню Йорк и Европа. Беше мястото ни за среща, скривалището ни сред планините.

Беше лесно да си представи онзи *долче вита*, който бе водила Грета, без друго задължение, освен това да се наслаждава на богатството на Томас Бувиер. Спомените ѝ бяха част от вестникарския архив, а легендата ѝ бе ясно записана. Някои от материалите, които Клара събираше в своята колекция, се пазеха също така в библиотеката на замъка Бувиер, подвързани с кожа. В този дом се долавяше известно

нарцистично ухание: Грета с маслени бои, Грета на гланцова хартия, Грета върху пианото или окачена на стената.

Но също така, като следствие от предходното, човек лесно можеше да си представи самотата на Том в онзи интернат в ничия земя, постоянно загледан през прозореца, без да знае за какво да копнее. Баща му не бе нищо повече от портрет в нюанс сепия, майка му — цветна снимка, домът му — далечен образ сред милион светлини. Само спомените от детството под липата, първите стъпки в градината и началото на единственото приятелство, което щеше да остане завинаги, което го свързваше с двете деца, споделящи същите сенки под дърветата в парка — Ернесто и Роса Фе, го свързваха с този живот, който по решение на майка му беше негов.

Веднъж годишно Том се връщаше вкъщи, десет сантиметра по-висок и десет метра по-отчужден, за да празнува Рождество в стил Бувиер.

— Великденското тържество и галавечерята на Бъдни вечер са се празнували в замъка петдесет години без прекъсване — разказваше Грета с гордост. — В този салон, в който се влизаше през двукрила врата, са танцували последните десет президенти на страната. Политиката никога не е била проблем в този дом. Тя само се носи, все едно е бижу; нито се парадират с нея, нито се излага на показ, а просто се усеща — като парфюм.

— Истина ли е това, което казват за Грейс Кели?

— Че е изгубила обувката си тук?

— Именно.

— Тук са се изгубили много стъклени пантофки, Клара, и твоята може да стане една от тях.

Децата надничаха в този свят на муселин и тюл през перилата на стълбището. Бяха част от декора, също както огънят в камините — само за да красят салона, защото там нито беше студено, нито се обръщаше и най-малко внимание на присъствието на тези три несъвместими с обстановката хлапета. Том и Ернесто негодуваха срещу стегнатата папийонка, плетения пуловер, жуленето на вълнените чорапи и неприятното скърцане на лачените боти. Стоически издържаха шегите на възрастните, милувките на непознатите и манията на всички да разрошват косите им. Роса Фе, за разлика от тях, не беше длъжна да излиза да поздравява. Можеше да прекара вечерта

боса, с крака върху масата в кухнята, омазана със захар и с разчорлени плитки, понеже на никого не му пукаше. Но водена от нездраво любопитство, когато приближаваше полунощ, излизаше от скривалището си и се качваше на първия етаж, за да не изпусне валса, с който се откриваха танците. „Ще ми окажете ли честта?“, казваха ѝ понякога Том, понякога Ернесто, нейните принцове.

Всичко това Том разказа на Клара една вечер след кафето, когато Роса Фе излезе от салона, а испанката го разпита за това необикновено приятелство, което беше повече от очевидно.

— Израснахме заедно — отвърна той. — Роса Фе, Ернесто и аз: три единствени и доста самотни деца. Бяхме много свързани и много се обичахме.

— Каж ми, Том — попита след това, за да се увери до каква степен майка му не го познаваше. — Кое е най-любимото ти място на света?

— Беше.

— Вече не е ли?

— От петнайсет години не ходя там. Нямахме смисъл да се връщам. — Погледна Клара. — Може би ще пожелаеш да го видиш. Може би с теб ще е по-лесно.

— Не говорим за езерото Комо, нали?

— Не.

— Разбира се, заведи ме, Том.

[1] Проф. Иво Питанги (р. 1926 г.) — бразилски лекар, смятан за баща на пластичната хирургия. — Б.пр. ↑

[2] Ставрос Ниархос (1909–1996 г.) — гръцки корабен магнат. — Б.пр. ↑

II.

В един репортаж на европейско списание се говореше за проклятието на Бувиер като за наследствено заболяване. „Нещастieto отива при богатите и силните“, твърдеше журналистът, цитирайки семействата Онасис, Кенеди и Анели в същия абзац, в който с истинска безпощадност разказваше за тъжния край на Луиса Бувиер.

„Младата и красива испанка — винаги тези три определения, за да я опишат — бе намерена мъртва в семейната къща в Хамптънс, където, изглежда, се е оттеглила доброволно, когато е научила диагнозата си. По този начин ранната смърт отново идва да разклати основите на една династия от вдовци по призвание.“ Авторът припомняше за Линда, Джулиет и Глория, трите съпруги на Томас Х. Бувиер, всички починали, преди да навършат четиридесет години; за самата Грета, която бе овдовяла в нощта на сватбата си, и накрая — за Том, съсипан, смазан, разбит, с дъщеричката си — Карол, обгърнала врата му, гледайки как отнасят ковчега на Луиса от онази къща, в която никога повече нямаше да се завърнат.

Времето бе превърнало градината в буренясала земя, бръшлянът бе превзел балконите, бугенвилията бе покрила цялата фасада с диви цветове, а мастиковите дървета бяха завладели пътя. Замъкът на Спящата красавица представляваше къща от бяло дърво с островърх покрив и голяма тераса, която гледаше към морето. От петнайсет години вятърът и солта браздыха стените, както бръчките — кожата на Том. Той вече беше на около петдесет и до този момент Клара не си бе давала сметка, че бръчиците около очите му и ъгълчетата на устните бяха недвусмислени сигнали за възрастта му, а също и следствие от онова изражение, изгубено някъде в невидимото пространство, където обитаваха спомените му. Сега, понеже видя ясно една по една всички тези години, които Том бе преживял, изведнъж осъзна колко тъжна е усмивката му.

— Доведох Луиса тук почти с измама — каза, без да гледа Клара. — Беше в същата нощ, когато я видях за пръв път.

— Още едно отвлечане?

Понякога писателката у нея не умееше да се въздържа. Току-що си бе представила сцената с Грета на кея, влизаща в колата на Томас Бувиер със същото покорство, както кон — в конюшня, и си бе помислила колко е странно, че отвличанията се случват на мъжете Бувиер толкова често, колкото и изненадващата смърт слава богу, че вятърът, ревят на морето срещу плажа и гъмжилото от разбъркани и бурни спомени, които излязоха насреща им, попречиха на Том да чуе коментара ѝ.

— Каролина се роди в тази къща. В тази стая горе — продължи, посочвайки един прозорец на горния етаж.

— Луиса нямаше желание да отиде в болницата, нито искаше да извикам лекар. Какво ви има на вас, испанките!

— Не обобщавай, моля. Аз харесвам лекарите.

— А Луиса я ужасявах. Горката.

„Ужасявах“, каза и добави: „горката“. Този път писателката запази почтително мълчание. Напомни си, че призраците не трябва да бъдат съдени, но ѝ се стори глупаво да се страхуваш от лекари, когато раждаш и когато си болен от рак. Том вървеше през градината като че ли слепешком и се препъваше в бурените. Изглеждаше, сякаш върви по старите пътеки в спомените си, а не по истинските, и затова не бе способен да види под нозете си препятствията, които бяха избуяли през последните години.

Клара се зарази от същата болест. Изведнъж се оказа в тъмното в коридора на дома на Инестроса, опипвайки стените с ръце, отчаяно търсейки да разпознае поне един предмет: огледалото, празната ваза, Националната награда за литература, но не успя. Единственото, което постигна, бе също да се спъне в някакъв корен, който се подаваше над изсъхналата земя.

— Внимавай! — възкликна Том, прихващайки я здраво с ръце.

Останаха така един срещу друг, почти прегърнати, минута повече от необходимото. Той, с Луиса в паметта си, а тя — с Инестроса в дъното на зениците.

— Искаше да ти покажа най-любимото ми място на света — каза Том, без да я пуска. — Ето тук е. Под клоните на лимоновото дърво.

Беше Вярно. Хилавото дръвче, което се държеше благодарение на корени като онзи, който се бе преплел в глезена на Клара, беше андалуски лимон — със здрава кора и усукано стъбло, от което тук-там

стърчаха наперени бодли. Вече петнайсет години се подхранваше само от дъжда. Солта във въздуха му вредеше, а пясъкът, който се струпваше в подножието му, затрудняваше още повече оцеляването му, но дървото, жълто и рахитично, противно на всякаква логика, продължаваше да диша.

— Упорито е, нали? — Том се откъсна от прегръдката и погали стъблото на приятеля си. — Тя го посади. От семка. В чашката за четките за зъби. — Усмихна се.

— Напомняш ми на някого — призна Клара. — Някой, който казва, че за него съм като прясна лимонада.

— Това означава, че много те обича.

— По-възрастен е с петнайсет години от теб.

— А ти си горе-долу на годините на Луиса, когато се запознах с нея. И ми напомняш за нея.

Обиколиха къщата, но не влязоха вътре. Пресякоха останалата част от градината и накрая седнаха на плажа — смълчани, копнеещи за тези, които ги нямаше. Беше студено. Слънце, лек южен вятър. Срещуположният бряг на Атлантическия океан. Същата вода.

Откога Том знаеше, че Клара не е Луиса? Преди или след мушкатото? Сега, когато Габриел Инестроса бе възвърнал трона си от облаци и звезди, Клара не можеше да спре да го вижда навсякъде. Приближаваше по брега, увит в кашмирен шал, с големите си ръце в малките джобове, с онзи негов характерен вървеж, поклащайки се от едната на другата страна, и с гръб, леко приведен под тежестта на съвестта му. Тя се изправяше и го оставяше да я гали бавно по врата, гърба, талията, гърдите, като четка на прецизен художник, покриващ всеки милиметър от кожата ѝ. Това бе Инестроса, гласът му, силен като дъб и опияняващ като уиски, плахата му нежност, с единия крак в друг свят, по-сложен може би, но също така по-величествен, в който успехът се състоеше в това да премине без скандали в безсмъртието. Сега, в открито море, давейки се в него, със замъглени очи, пропадайки отчаяно в най-лошото от всички изкушения.

„Бих искала да имам дете от теб“ — произнесе Клара една сутрин пред прозореца с бързолетите.

„Ще ми бъде внук“ — отвърна той, без да знае към кого отправя отровна стрела — към горката Клара или към горкия Габриел.

И Клара повече не повдигна темата.

— Никога ли не си мислил да продължиш живота си с друга жена? — подхвърли внезапно на Том, хващайки го неподготвен. — Не знам, може би да имаш още деца, да създадеш голямо семейство. Не се ли чувстваш малко самотен в тази голяма къща, с Грета, разбира се, и с дъщеря ти, но — разбираш ме, в крайна сметка сам?

— Грета е премного Грета — отговори той. — А Карол няма да го разбере. Тя е — избра думите внимателно — много чувствителна.

Приливът се надигаше. Още няколко метра — и щеше да намокри обувките им. Никой от двамата не помръдна. Клара обгърна коленете си с ръце. Том легна на студения пясък.

— Имам любовница, Клара.

Напористата писателка се изненада по-малко от този факт, отколкото от начина, по който този възпитан мъж, истински джентълмен, говореше за жената, която лекуваше душата му.

— Любовница?

— Казва се Вивиан. На четиридесет и три години. Директор е на пресотдела на Музея за модерно изкуство, сама е, не пуши, има склонност към напълняване, но се пази много, по-добре ѝ стоят полите, отколкото панталоните, много е дисциплинирана и точна, мрази суши, играе тенис два пъти седмично и не е гледала „Титаник“, защото казва, че нещастията в историята изобщо не я забавляват.

— Нямах любовница, глупчо! Това, което имаш, е светица, която се съгласява да не споменаваш за нея нито на майка си, нито на дъщеря си. Не се постъпва така, Том. Това е много лошо.

Мъжете не плачат. Или поне не както жените, обилно, с едри сълзи. На тях просто очите им се зачервяват и гласът им леко преграква, когато говорят. Мъжкият плач прилича повече на грип.

Том се размърда.

— А Луиса? — успя да изпелтечи с огромно усилие.

Клара стисна ръката му.

— Луиса вече знае. Със сигурност се радва за теб.

— От петнайсет години не съм стъпвал на гроба ѝ. Никога не съм ходил. Никога, никога. Дори не знам как се стига до проклетото гробище.

— Както до всяко друго място, Том, с кола.

Онзи момент на плажа имаше три неочаквани последици. Едната — болки в бъбреците, които измъчваха Клара и Том в продължение на няколко дни и които, ако и двамата не бяха обвинили за страданията си едно и също влажно въздушно течение, всеки доктор от града би взел за симптоми на ревматизъм. Втората — осезаема, физическа, спешна нужда Клара да говори отново с Инестроса, а Том — с Луиса, която и двамата удовлетвориха по най-добрия начин, на който бяха способни. И третата — пътуване през гори от евкалипти, конски кестени и чинари в търсене на малкото гробище, в което почиваха тленните останки на всеки от членовете на фамилията Бувиер, разпръснати някога по широкия свят.

Налудничавата идея на Томас Х. Бувиер да ги събере в тази кошара бе по-уместна за този живот, вместо за другия. По някаква странна причина един ден си бе представил, че пие текила с всички мъртви сродници, и този образ го преследваше постоянно. Не миряса, докато не подписа документ, с който отделяше част от огромното си богатство за построяването на гробище, което кръсти със същото име, както щеше да бъде наречено кардиологичното отделение на многопрофилната болница в Ню Йорк години по-късно: Бувиер Мемориъл.

На Клара тази прищявка не ѝ се стори толкова странна: по някакъв начин беше същото като обичая в Аркос семействата да бъдат погребвани заедно. Така човек имаше осигурено гробно място много преди да се появи страхът от смъртта, а също и кой винаги да носи цветя на гроба му, за да е красиво.

Това, което я възхити наистина, бе, че височината на тревата е еднаква във всички ъгли. Че цветните лехи бяха пълни с пъпки, очакващи пролетта, че плочките заблестяваха от лунната светлина и че някой, вероятно онази старица с индиански черти, отворила им вратата, бе събрала едно по едно всички листа, донесени от вятъра и есента, и ги бе струпала в един ъгъл.

— Оле, божичко! — възкликна възрастната жена, когато се изправи срещу страха на Том насред нощта.

И Клара разпозна същите акцент и маниери, които бе свикнала да разпознава в другата Роса Фе.

III.

С набръчканите си ръце Роса Фе приготвяше горчиво кафе, което подправяше с шоколад и ванилия, и ако някои не ѝ забранеше, му слагаше също глътка алкохол, който наподобяваше по-скоро ликьор, отколкото истинска текила. Казваше, че ѝ напомня на изгорелите хлебарки в един бар на пристанището в Акапулко, който някога имал славата на долнопробен бордей, а сега, с експлозията на туризма (така каза — „експлозия“, защото така го бе чула по новините), бил любимото място на Луис Мигел^[1].

Клара и майката на Роса Фе бяха останали насаме в къщичката от бяло дърво, докато Том провеждаше първия разговор в живота си с призрака на Луиса. Можеше да се види фигурата му, очертана срещу светлината на кръглата луна, която се бореше да се изкачи на каменната стена. От прозореца на кухничката се виждаха четирите стени на гробището; плочите, наредени в редици като чинове в начално училище; пътеките, които ги отделяха, и цветните лехи, купчината с листа, фасадата на сивия параклис и дори силуетът на медната камбана и сянката ѝ върху тревата.

Върху раменете на Том имаше вълнено одеяло, с което Роса Фе го принуди да се увие, за да се предпази от декемврийския студ. Той го прие, без да протестира, също както дете облича пуловера си, който майка му му подава — с нежелание, но мълчаливо, съзнавайки, че е безсмислено да се оплаква, и само с поглед на тъжно куче бе попитал Роса Фе кой от всички онези гробове е на Луиса.

— Този с мушкатата — отговори тя, посочвайки с пръст насреща.

После бе тръгнал натам и изглеждаше най-умрелият сред толкова мъртъвци, беше коленичил пред надгробната плоча и беше изплакал всички сълзи, които му оставаха, а те не бяха малко.

Клара и Роса Фе останаха вътре, срещу газовия пламък, наблюдавайки как водата в съда завира, а после почернява и изпълва с аромат на стари рецепти за кафе тази стая, подвластна на Девата от Гуадалупе, Висенте Фернандес^[2] и Рикардо Монталбан^[3], защото са

красиви и са мексиканци, както гордо обясни господарката на този олтар.

Разговорът започна късно, когато двете разбраха, че чакането ще се проточи, защото в началото се ограничиха до учтиви поздравии, разговори за времето, за здравето на Грета и това на Роса Фе, за цветята в гробището, за съдържанието на хладилника — „за съжаление, е почти празен, не очаквах гости“, — дали има смисъл, или не, да се затруднява с това кафе — „не, наистина не е проблем, госпожице Клара“.

И накрая, само след една глътка от тази почти вещерска отвара, започнаха да си говорят на „вие“, но с друг тон, по-скоро като приятелки, отколкото като случайно попаднали в един и същ асансьор на някой безкраен небостъргач.

— Дъщеря ви, Роса Фе, много прилича на вас — започна Клара. — Познах, че сте майка ѝ, преди още Том да ни представи една на друга.

Топлината и разговорът на испански бяха приятни след толкова време, въпреки че Роса Фе би го нарекла с мексиканската дума „бъбрене“ и бе скандализирана от някои от изразите, използвани от Клара^[4].

— Всъщност тя прилича на баща си — възрази старицата. — Моят съпруг беше много хубав, голям мъжкар.

— Отдавна ли е починал?

— Отдавна, цяла вечност. — След три четвърти от живота ѝ, прекаран без него, очите ѝ вече не се навлажняваха. — Беше почти по същото време, когато умря господарят ми Томас. Два или три дни след това, не повече. Убиха ми го.

— Убиха го?

— Дойде един призрак, самата смърт, и прониза главата му с куршум. Видях очите на крадеца. Видях ги, госпожице Клара, също както виждам вашите сега, и никога повече не успях да ги изтрия от съзнанието си. Онези очи на убиец останаха тук — посочи челото си, — между веждите, отворени или затворени, в зависимост дали е ден или нощ, и не знам кой кого преследва оттогава насам: дали призракът мен, или аз — призрака.

— Но, Роса Фе, този призрак, за когото говорите, който застреля съпруга ви, виждали ли сте го отново?

— Много пъти.

— Къде?

— Зад вратите, в кухнята, по стълбището, в салона, дори в огледалата на къщата, навсякъде! Преследваше ме с пръст на устните, казваше ми, че за мен е по-добре да мълча, или прокарваше ръка по шията си, сякаш искаше да ми покаже, че съм мъртва, също както Педро, или галеше косата на Росита Фе и забиваше в мен онези очи, които приличаха на ножове, за да знам, че дъщеря ми е негова заложница и колкото и да се разхожда свободно в къщата, момиченцето ми е гаранция за моето мълчание.

— Чакайте, Роса Фе! — Клара не разбираше нищо. — Искате да ми кажете, че убиецът на вашия съпруг се е разхождал из къщата на Грета ей така?

— Разбира се! Та нали й беше брат.

— Бартек Солидех?

— Същият.

Клара отпи от кафето по-скоро за да направи нещо смислено с отворената си уста, отколкото заради удоволствието да преглътне горчивата отвара. Роса Фе я наблюдаваше мълчаливо, спокойна като луната над надгробните камъни. Том продължаваше да клечи до гроба на Луиса сред смачкани стъбълца мушкато. Тази жена току-що бе направила пред нея най-изненадващото признание в тази история, просто ей така, без никаква връзка, без да се изповядва на Господ или на дявола, нито на Девата от Гуадалупе, нито дори на самия дон Висенте Фернандес. Най-вероятно бе Роса Фе, прехвърлила осемдесетте, да е изгубила ума си в някой затворен и пращен сандък в къщата на Бувиер преди няколко години и сега тук, изолирана от света, без да вижда друго, освен четирите стени на гробището, да е изоставила всяка надежда да си го върне. Наистина се притесни за душевното здраве на старицата и което бе още по-лошо, за истинската рецепта на кафето ѝ и че то може да е направено от някакви отровни треви, смъртоносни гъби или жабешка урина, защото сега старата жена започна да се превръща във вещица, а тя — в невинна жертва на лудостта ѝ. Винаги я бе плашила онази приказка за Хензел и Гретел, примамени в захарна къщичка от бабичка, която яде деца. Затова гласът ѝ леко потрепери, когато, след като изплю глътката отровно кафе, успя да произнесе следващия си и най-важен въпрос:

— И защо ми разказвате това на мен, Роса Фе, след като не ме познавате?

— За бога! Не сте ли вие биографката на госпожа Грета? — отвърна другата, смаяна.

— Нещо такова.

Наистина Том я бе представил по този начин, като биограф на майка му, не като обикновена журналистка в търсене на сензационна история, а нея я бе поласкал този комплимент и не си даде труд да обяснява на старицата. „В крайна сметка — бе заключила — да мисли каквото ще тази добра жена, няма значение.“

— Ами затова, защото трябва да знаете някои неща за госпожата, заради книгата ѝ! — обясни Роса Фе уверено. — Защото много говорят, но малко знаят, а малцината, които могат да разкажат нещата такива, каквито са, както виждате — мълчат като мъртъвци.

— Кого имате предвид, Роса Фе? Кой мълчи?

— Ами другият биограф, високият, с големите ръце.

— Инестроса?

— Същият.

— Моля, налейте ми още кафе — това не ми стигна. — И Клара ѝ протегна чашата си с лукава усмивка на устните, готова да попие всяка дума, която се отрони от устата на новата ѝ и неочаквана свидетелка.

Том и Клара изминаха обратния път, потънали в тягостно мълчание, в мъглата, загнездила се между телата им, в миризмата на нова кожа от луксозната кола, в музиката от пианото на Нора Джоунс, срещу трупация се като калейдоскоп сняг върху предното стъкло и светлините на Ню Йорк в дъното, като пожар наред Северния полюс. Когато пристигнаха вкъщи, се разделиха с три-четири любезни думи и всеки от двамата се изгуби в срещуположната посока на коридора.

Тогава Клара седна пред английското писалище, което Грета наричаше *секретер* — „колко предвидливо“, — и написа наведнъж и без да коригира ни една запетая, цялата девета глава от началото до края, първа, втора и трета част, в едно-единствено безсънно утро, което завърши с обаждане по мобилния телефон в току-що осъмналия дом на Габриел Инестроса.

— Кажете?

Беше девет сутринта на една зимна неделя и всички още спяха.

— Слушай, Габриел. — Тя никога не го наричаше с малкото му име, освен ако не бе ужасно ядосана на учителя. — Къде, по дяволите, си скрил записките?

Той пое въздух и го изпусна изведнъж, като че ли бе всмукал много дълбоко от някаква въображаема цигара.

— Продължаваш да настояваш да пишеш истини.

— А ти да ми пречиш да го правя!

Инестроса се размърда на креслото от черна кожа, прихваната към основата с кабарчета. Клара си го представи по пижама, с чорлава коса и брада, опитваща се упорито да превземе лицето му.

— Не е така, малката ми! — извини се той след продължително мълчание. — Знаеш, че ако едно лекарство се взема в големи дози, може да се окаже смъртоносно.

— Не ми излизай с тези гатанки! — заплаши го тя. — Да, разкрих част от голямата лъжа. Разказа ми я Роса Фе глава по глава. Продиктува ми я даже. И никоя от двете ни не разбира поради какъв глупав мотив си публикувал като биография онзи боклук, вместо история, която е достойна за „Пулицър“.

— Ако не го разбираш, Клара, значи, ти също не си все още готова да я разкажеш. И лошото, малката ми, лошото е, че когато станеш готова най-накрая, вероятно ти също ще замълчиш.

— Искам обаче записките. Имам право.

— Тогава ела и ги намери, след като си толкова смела! Ако искаш, ще ти припомня името на улицата, номера и етажа.

— Не бъди жесток, Габриел Инестроса!

[1] Мексикански певец, един от най-известните в Латинска Америка. — Б.пр. ↑

[2] Мексикански певец, актьор и продуцент (р. 1940 г.). — Б.пр. ↑

[3] Известен мексикански актьор (1920–2009 г.). — Б.пр. ↑

[4] Има се предвид разликата между кастилски испански и испанския, говорен в Мексико. — Б.пр. ↑

ДЕВЕТА ГЛАВА

I.

Не може да се каже, че Бартек Солидех пристигна неподготвен в Америка. Точно обратното: слезе на остров Елис вече преобразен в джентълмен, от онези с мустаче и копринена кърпичка. Имиграционните процедури бяха точно това — процедури, и дори полицейското куче подуши багажа му с определено нежелание, сякаш разбираше, че под мириса на този скъп парфюм не може да се крие някакъв незаконен продукт.

Бартек се отърва от ваксините, от карантината, от подстригването на косата и дори от мастиления отпечатък на палеца, тъй като на митническия инспектор му бе достатъчно да прокара поглед по костюма му, за да подпечата паспорта му без повече въпроси, освен абсолютно необходимите.

— Къде ще отседнете в Съединените американски щати?

— Хотел „Уолдорф Астория“, Манхатън.

— Разбира се.

Носеше три сандъка, две кутии за шапки, няколко кожени куфара и черна чантичка, прикрепена към китката му. Вътре бяха парите. Пистолетът почиваше завинаги на дъното на Тихия океан, на някакво място в някакъв архипелаг, покрай който бе минал корабът му в една бурна нощ. Освен банкнотите, перфектно подредени в купчинки по сто, Бартек внимателно пазеше тридесетте или четиридесетте изрезки от издания, в които се даваше информация за местонахождението на Грета Бувиер, наричана „вдовицата на Америка“, докато една друга Бувиер(р), с името Жаклин, не ѝ грабна титлата след малко повече от десетилетие.

Господин Солидех правеше голямо впечатление. Откакто наддаде осем или десет килограма, които бе изгубил след войната, и златната му коса започна отново да блести, а очите му си възвърнаха леденото синьо отпреди, откакто си обу нови обувки, сложи си шапка и слезе да закусва в ресторанта на хотела с вестник в ръка, на която имаше златен пръстен, персоналът го поздравяваше с навеждане на глава, покорен от този филмов красавец, който принадлежеше на свят,

различен от техния, с повече късмет и по-бляскав. Защото повечето от тези лъчезарни момчета с широки панталони бяха деца на италиански или ирландски имигранти, които трябваше да си пробиват път с лакти в този забранен свят, създаден за шепа богаташи с класата на господин Бартек Солидех.

Ежедневието му беше на рентиер бонвиван. Ставаше късно, прахосваше половината сутрин пред кафето си с мляко, разхождаше се в уединение из Сентръл парк, правеше комплименти на хубавите момичета на неразбираем език, в което се състоеше част от очарованието му, обядваше със салфетка върху коленете, не пропускаше нито една премиера и беше популярен в модните клубове, където джазът бе толкова необходим, колкото и въздухът, който се дишаше. Имаше навика да си ляга в добра компания, но се събуждаше сам, свободен от всякакви окови, които можеха да го привържат към нечия чужда талия, и готов всеки път да започва отново привидно безкрайната ваканция, която обаче, за негово съжаление, имаше дата за изтичане на срока.

Банкнотите на дъното на кюфарчето бяха доста намалели през онзи следобед, когато по чиста случайност се запозна с Борис-Владимир. Дватама пиеха чай със сладкиши в пиано бара на „Пиер“ и пушеха едни и същи малки пури без филтър, но този ден само Бартек носеше кибрит. Българинът се приближи до масата му и след задължителния поздрав, забавния коментар във връзка с достойнствата на фосфора пред златните запалки и официалното представяне, включващо благородническата му титла, седна при новия си познат и му разкри душата си до дъно. Може би аристократичният вид на австриеца го очарова малко повече от границата на позволеното, но другият не разбираше и не искаше да разбере естеството на намеците му, и прояви искрен интерес само когато бе повдигната темата за предстоящото празненство в замъка Бувиер.

За по-малко от една пура време Бартек Солидех вече държеше в ръцете си една от онези покани, написани с мастило и остър почерк: парчето лъскав картон, което му отваряше вратата към новото му и вечно богатство.

Беше истина, че можеше да се появи всеки един ден на прага на Грета, без предупреждение и без да се обгражда с цялата тази показност, но това щеше да е като да признае поражението си, да

разкрие на онази неблагодарна предателка, че планът ѝ за бягство е дал резултат и че той, Бартек Солидех, не е нищо повече от улично псе, предрешено като принц, което в присъствието ѝ се влачи с подвита опашка. Затова изчака търпеливо, докато щастливият случай дойде за него онзи следобед в бара на „Пиер“.

За да заслепи Грета, си купи бял смокинг, черна папийонка, златни бутонели и остави да му порасне тъничък мустак, който изглеждаше като нарисован. Излъска обувките си и полира ноктите си, среса се с вазелин, намаза се с крем и се напръска със скъп парфюм. Онази вечер портиерът на „Уолдорф Астория“ без малко да му се поклони.

Даде резултат. В постановката му липсваше само един остър и продължителен акорд на пианото — като онзи тон, който бележи кулминацията във филмите на ужасите. И именно ужас, при това неописуем, се появи в очите на Грета, когато го видя пред себе си.

— Трябваше да видиш изражението на лицето на Грета, когато разкри изненадата, която ѝ бях подготвил — хвалеше се години наред Борис-Владимир пред разнородната си публика. — Всичко бе перфектно. Бартек и аз го бяхме планирали до последния детайл. Той трябваше да се появи внезапно в полунощ, без никой, освен мен, да знае за съществуването му. Не се бяха виждали почти десет години и не знаеха нищо един за друг. По време на войната Грета се укривала с родителите си в една ферма в Бавария, докато Бартек, като участник в „Бялата роза“^[1] — група от смелчаци, опълчили се на нацистите въпреки ужасния риск за живота си, очаквал вероятната си смъртна присъда в берлински затвор. Когато градът бил освободен, Бартек опитал да се свърже със семейството си, но всичко било напразно.

— Как успя да го откриеш?

— Съдба — твърдеше Владимир важно.

— И какво стана после?

— Бартек и Грета бяха най-възхитителната шикозна двойка през петдесетте години. Бяха неотразими. Брат и сестра, и двамата високи, руси, изтънчени, изискани, високообразовани, почитатели на изкуството, музиката и добрата компания.

Бартек Солидех изпълни плана си с прецизността на швейцарски часовник. Пристигна в полунощ, ужаси Роса Фе само с един поглед, пресече салона за танци, оставяйки след себе си опияняващ аромат на лилии, приближи се до Грета откъм гърба ѝ, но вместо да ѝ забие нож, за което бе мечтал месеци наред, заби острието на ледения си поглед в самия център на душата ѝ.

— Грета! — бе единственото, което трябваше да изрече, за да я убие отвътре.

— Боже мой, Бартек, мислех, че повече никога няма да те видя — издаде се тя.

Когато дори самият Борис-Владимир призна изтощението си и с целувка по бузата се раздели със своята домакиня, Бартек, единственото човешко същество, което все още се държеше на крака в онзи салон, я хвана здраво за раменете и я накара да седне на един диван, където Грета се срина в предварително изгубената война.

— Прости ми, Бартек! — хлипаше тя зад затворената врата. — Прости ми, прости ми!

— Ти си една предателка, не заслужаваш дори въздуха, който дишаш! — заплю я Бартек в лицето.

Вдигна юмука си, стиснат толкова здраво, че ноктите му се забиваха в дланта, и го стовари със сила върху тялото на Грета, която приличаше на парцалена кукла.

На сутринта госпожата, при загасена лампа, поиска торбичка с лед, аналгетик и двудневна почивка, за да се възстанови от празненството. Не отвори вратата на спалнята си през онези четиридесет и осем часа заточение въпреки плача на малкия Том и молбите на Роса Фе — единствената, която знаеше истинската причина за мигрената ѝ, а когато накрая излезе, с очи, скрити зад огромни слънчеви очила, отпаднал глас и увехнали цветя, вече не изглеждаше същата. Тялото ѝ беше сбръчкано, гърбът — превит, краката — трепереци, и половината от богатството на Томас Х. Бувиер изтичаше като вода между пръстите ѝ и се изливаше върху главата на Бартек Солидех, новия управител на онова неизчислимо наследство.

[1] Съпротивителна група в нацистка Германия, станала известна с кампанията си за разпространение на анонимни листовки, в която

призовавала за активно противопоставяне на режима на Хитлер. —
Б.пр. ↑

II.

Емилио Ривера дремеше с вдигнати крака в своя кабинет на тридесет и деветия етаж в сградата ТХБ на Пето авеню, когато секретарката му съобщи по интеркома за посещението, което той очакваше от дни, въпреки че със същото пророческо чувство се бе опитал да го класифицира в съзнанието си като един от онези абсурдни кошмари, които с утрото губят способността си да плашат.

— Госпожа вдовицата Бувиер и господин Солидех — съобщи тенекиеният глас.

Мексиканецът имаше време точно колкото да се изправи и да прокара един гребен през косата си. Безполезно движение несъмнено, понеже всеки път, щом срещнеше бадемовидните очи на Грета, настръхваше и малкото му коса, която имаше на темето.

— Емилио, скъпи! — каза Грета и този път, противно на това, което бе станало навик между тях, не го поздрави с целувка по бузата. — Спомняш ли си брат ми Бартек?

Как да забрави този тип, метър и деветдесет, осемдесет килограма и лице, което изглеждаше като издълбано с длето, стиснатите челюсти, леко смръщеното чело, напрегнатите мускули на тялото и този груб като шкурка акцент.

Наляха си питиета от барчето и тримата седнаха на диваните. Преди да напусне мястото си зад махагоновото бюро в онзи кабинет, Емилио погали нежната повърхност на дървото като за раздяла. Също така плъзна поглед по голите стени, вълнения мокет, остъкления балкон, от които всяка сутрин съзерцаваше движението на града, небето над небостъргачите, зеленото петно на Сентръл парк и мястото, скрито между бетонните кули, където се пробуждаше замъкът Бувиер с Грета между чаршафите.

— Всъщност, Емилио, не знам как да започна... — Грета бе заучила думите наизуст. — Ти беше като ангел, паднал от небето. Не знам какво щях да правя, ако не бе до мен през всички тези месеци. И Барбара, разбира се. И Ернесто.

С ледените си очи Бартек обхождаше четирите ъгъла на кабинета. Там, където минеше погледът му, въздухът сякаш се заледяваше. Слушаше с половин ухо речта на сестра си, по-заинтересован от детайлите, отколкото от пламенното изявление на признателност и топли чувства.

— Никога не съм харесвал кафяво — коментира, имайки предвид цвета на тапицериите, докато Грета се опитваше да сдържи сълзите си, уверявайки, че Ернесто винаги ще бъде като брат за Том и че ролята на Емилио, дори още преди Томас да изчезне (така каза: „изчезне“), е била незаменима, като благословия.

— Но сега, скъпи Емилио, трябва да разбереш, че вече не съм сама. Брат ми Бартек — посочи го с ръката с пръстена от „Тифани“ — се завърна и е естествено от сега нататък той да поеме отговорността, която до този момент носеше ти.

Емилио Ривера имаше куража да се откаже от борбата, без изобщо да се бие. Така или иначе войната бе предварително изгубена и единственото, което щеше да постигне с някой формален протест, е още повече да се отдалечи от Грета. Откакто Бартек се появи официално на сцената, Емилио малко по малко губеше позиции: вече не бе онази вездесъща и безспорна фигура, която придружаваше вдовицата Бувиер навсякъде. Сега ръката, на която се опираше Грета, рамото, на което полагаше глава, и стъпките, които отбелязваха ритъма на бедрата ѝ по Пето авеню, принадлежаха на Бартек, на великолепната му анатомия, на аристократичното му поведение и на загадъчната му личност и най-лошото от всичко бе — признаваше Ривера, — че Грета и Бартек представляваха идеален тандем, много по-логичен и разбираем от онзи изкуствен съюз между неговия мустак и шкембе и нейното гръцко изящество. Когато понякога двете двойки и двете деца се събираха при езерото, за да хвърлят трохи хляб на гълъбите, ставате очевидно кой на кого принадлежи, въпреки склонността на мексиканеца да гравитира около жената, красива като алпийски еделвайс.

— Не съм сигурен, че те разбирам, Грета! — излъга. — За каква отговорност точно става въпрос?

— Виж, Емилио, твоята работа начело на Съвета на директорите на компанията беше фантастична...

Ривера знаеше, че неговите две или три славни намеси — покашляне, никакви възражения, покашляне — по време на онези неразбираеми събрания при закрити врати, които се състояха от графики, цифри, загадъчни икономически термини, усмивки на задоволство, ръкостискания, питие и пура, бяха толкова несъществени, колкото и ненужни. В крайна сметка той беше човек на думите, философ и литератор, за да бъдем по-точни, и дотогава финансите никога не го бяха интересували. Семейната хазна все още разполагаше със солидно старинно наследство, приписвано на един працядо, който бил вицекрал на Нова Испания по времето на Филип V, и това му позволяваше да живее от рентите без никакви притеснения.

— Но същевременно свързана с много жертви от страна на теб и Барбара. — Емилио Ривера прокле наум жена си. — Тя сигурно с радост би се върнала в Мексико при своите. За да расте Ернесто в собствената си родина, а не като чужденец в чужда страна.

Емилио остави чашата върху стъклената масичка. Прекръсти се само в душата си, тъй като да го направи физически, би било същото като да разголи гърдите си пред Бартек, за да го застреля.

Каза:

— Барбара трябва да разбере, че нашето бъдеще е тук. Синът ни, Ернесто, е американец, също като Джордж Вашингтон. Това е нещо, което сме обсъждали много пъти. Семейство Ривера няма да се върне назад.

Но не това бе въпросът, който се обсъждаше. Очите на Грета, насочени към някакво неопределено място на кафявия мокет, го потвърдиха.

— Емилио — помоли го тя, — не усложнявай нещата!

Бартек се бе изправил. Сега възхитено съзерцаваше бетонния пейзаж, който разцъфтяваше под сянката на сградата.

— Разбира се — съгласи се Ривера (присъщо на любовта, особено платоничната), — имаш пълно право: светът на бизнеса ми е чужд. Аз съм ужасен управител.

— Не говори така, Емилио, моля те!

— И оставям моята длъжност изцяло на твое разположение.

— Много добре, Ривера! — намеси се Бартек Солидех, без да се обръща. — Много добре.

— Бартек, скъпи — успя да произнесе Грета, чийто глас трепереше. — Може ли да ни оставиш за момент насаме?

Австриецът изглежда сестра си с ледените си очи.

— Моля те!

Когато вратата на кабинета се затвори зад гърба му, Грета стисна силно ръката на Емилио Ривера. Заговори бързо, сякаш се страхуваше, че всеки момент онази врата може отново да се отвори и тъмничарят да ѝ съобщи, че посещениято е приключило.

— Чуй ме, Емилио — каза напрегнато. — Спомняш ли си срещата с нотариуса в деня, когато ни прочете завещанието на Томас?

— Разбира се.

— Подписах документ, с който те определих за законен попечител на Том, в случай че с мен се случи някакво нещастие.

— Грета...

— Никой не трябва да знае за това, даже Барбара, разбираш ли?

Емилио разбираше, макар и само наполовина. Прие тайната на Грета като любовно обяснение. Напусна онзи кабинет с усмивка под мустак и по пътя към къщи, минавайки покрай улична сергия, купи букет рози на изненаданата Барбара. „Напуснах компанията“, каза само. И Барбара не знаеше дали да се радва, или да трепери.

Другата половина от тайната Грета договори със съвестта си като човек, който сключва застраховка „Живот“ с пълното съзнание, че ще му потрябва. „Синът ми, Том, има попечител — съобщи на Бартек, когато това все още бе лъжа. — В случай че си решил да ме убиеш, да знаеш, че няма ти да управляваш богатството му.“ „А ако първо умре попечителят?“ отговори той толкова внезапно, че стомахът ѝ се сви. Тогава оцени истинската стойност на мълчанието.

Така изминаха като кошмарна нощ три-четири години, през които Бартек Солидех вземаше решения от върха на небостъргача, Емилио Ривера беше стратегически отпратен в хола си на Парк авеню, Роса Фе избягваше леденото течение на въздуха, което я лъхваше всеки път, когато срещаше из коридорите на къщата убицеца на съпруга си, а Грета, трепереща от страх, намираше единствено убежище при Барбара, с която споделяше радостта от първите стъпки и първите думи на децата под липата. Удобното присъствие на Борис-Владимир в

онази къща, упоритото ергенство на Бартек, вдовството на Грета, което се превръщаше в хронична болест, и най-вече парите — още един обитател на къщата, който започваше да завладява стени и подове — осигуриха на вдовицата Бувиер привилегирован и може би незаслужен социален статус, който ѝ отвори врати и балкони, осигури ѝ приятелства — интересни и изгодни, банкови сметки в Европа, ловни сезони, круизи из седемте морета и хиляда и една нощи на удоволствия и развлечения.

Но Бартек не понасяше Том. Забелязваше се въпреки пресилената усмивка, която отправяше към детето, когато имаше гости за вечеря и Грета настояваше да слезе по пижама, загърнато с кадифена роба, превърнато в миниатюрен милионер с път по средата на косата, за да му каже: „Лека нощ, любов моя, поздравя тези господи, бъди добър, спи сладко, много те обичам, много, много“. Не бе същото като с Емилио, който не се поколебаваше да се хвърли на пода и да се търкаля от смях с Ернесто и Том, скачащи отгоре му, да се оставя да бъде разрошен, одраскан, ухапан, изцапан. Понякога искаше разрешение от Грета да заведе децата на конни надбягвания или на разходка по реката с платноходка, или на кино, където пускаха нови уестърни на всеки петнайсет минути, и изчезваше с по едно дете във всяка ръка, с кривната шапка, подсвирквайки някоя модерна песен и наслаждавайки се на това второ детство в страната на чудесата.

Бартек подозираше Емилио, подозираше Том, подозираше бъдещето на тази почти бащинска връзка, която трябваше да е негова по право, ако не бе погнусата от мръсните ръце, мокрия нос и потните къдрици на племенника му. Смяташе го за неудобна пречка за плановете му. Отказваше да го взема по време на пътуванията в Стара Европа, които понякога принуждаваха брата и сестрата Солидех да прекарват дълго време отделени от детето. Грета плачеше, бе отчаяна, молеше го, заплашваше го и се утешаваше само ако Емилио предложеше да се грижи за Том за времето, през което отсъства. „Не ме притеснява, Грета, наистина, аз съм негов кръстник, моят дом е и негов дом.“ Тогава тя лично сгъваше блузките и панталоните му в голям куфар и го отнасяше в къщата на Ривера, където синът ѝ вече имаше собствена стая, свой стол в трапезарията и свое ъгълче на дивана.

После, три или четири седмици по-късно, се връщаше с подаръци за всички, с нова прическа, нов цвят на кожата и прибираще Том от другото семейство, което също го обичаше, но не толкова, колкото го обожаваше тя.

Затова Бартек намери колеж в Лозана, който приемаше ученици от петгодишна възраст, заради гнева, който предизвикваше у него племенникът му, когато наричаше „татко Емилио“ единствения жив приятел, който бе останал на Томас Бувиер на тази земя.

В началото Грета категорично отказа да се отдели от малкия, но след това принц Борис и трима-четирима други привърженици на европейското образование я убедиха в необходимостта момчето да говори френски, да владее фехтовка, да играе крикет, да общува с аристократи и да придобие знания по изкуство и литература, които толкова липсваха на американците, независимо че бяха открили колко голямо значение има организацията.

Тогава очите ѝ се изпълваха с водата на италианските езера и устата — с фрази като: „Синът ми учи в най-доброто училище в Швейцария“, езикът — с рани от толкова прехапване, а кожата — с драскотини от забиването на ноктите. Защото понякога, когато наблизко нямаше никого, толкова ѝ липсваше, че не ѝ достигаше въздух. И защото го зовеше в сънищата си. И защото, ако не пътуваше на някоя от онези прекрасни яхти, искаше да умре. Защото не можеше да издържи без Том нито минута повече.

Прекарваше годините като сомнамбул, без да се осмели да повиши глас на онзи звяр — брат ѝ, без да признава пред никого, че хиляда пъти би предпочела да си е у дома с детето, вместо в Шварцвалд на лов за елени или в Париж, облечена елегантно с дрехи от висшата мода, или в Шотландия на риболов за противни вонящи съомги.

Тогава дойде Коледа на хиляда деветстотин шейсет и втора и влакът, на който се бе качила с превръзка на очите, дерайлира, повличайки след себе си всички основи на това, което дотогава бе животът ѝ.

III.

На десети декември (понеже бяха абсолютно необходими петнайсет пълни работни дни, за да бъде готово всичко навреме) Борис-Владимир се настаняваше в замъка Бувиер, сякаш беше някой от онези далечни чичовци, които се появяват натоварени с куфари, с пудел в ръцете, и установяват нов ред в създадения от самите тях хаос. Разхождаше се из къщата с бележник и с безкрайно търпеливата Роса Фе, на която не й пукаше за бележките му, понеже винаги бе смятала, че вече е твърде късно да се учи да чете, и затова записваше всичко направо в паметта си, която бе като на слон. Вървеше две или три крачки зад българина, попивайки цялата тази информация за чешки кристал, японски орхидеи, ледени статуи и сребърни подноси.

Първите два дни Грета и Борис прекарваха затворени в кабинета на Томас, обградени от стари книги и купчина покани, които надписваха на ръка с писалка, мастило и попивателна хартия. Запечатваха ги една по една с дебел восък и пръстен, на който беше гравирани гербът на Вителсбах. Самият Норберто ги разнасяше на ръка къща по къща, като че ли беше пратеник на царския дворец от някоя приказка или приносител на голяма новина: „Спечелихте джакпота, госпожо!“, и се прибираше с отговора, разбира се — положителен, затворен в друг плик, също запечатан с восък и ухаещ на скъп парфюм.

След това домакините отново се усамотяваха, за да решат мястото на всеки от гостите на масите според сходствата, често толкова странни, като предпочитанието към резбована слонова кост или споделяната ексцентричност да пушат с цигарета.

Армията декоратори, електротехници, градинари, готвачи, сервитьори, прислужници, цветари, музиканти и плахийт акордьор на пиана (който винаги идваше последен, когато къщата вече приличаше на сцена от бала на Пепеляшка) се разпръсваха из салоните и коридорите като нашествие на скакалци и сменяха всички килими и тапицерии, така че всяка година замъкът Бувиер напълно се преобразяваше, дотолкова, че ставаше неузнаваем за собствените си обитатели.

Горкият Том се връщаше всяка година в една странна и абсурдна къща. Понякога намираше лампите забулени с коприна, друг път — таваните, покрити с китайски фенери, или коридорите — целите в огледала, или стълбището — боядисано в червено, или вратите — оброчени с имел, или камините — застлани с мъх. А в преддверието — това бе винаги — го посрещаше елха, обсипана със свещички, гирлянди, звезди и стъклени топки, която като свиреп гигант охраняваше безбройните подаръци, увити в целофан, с името му, написано с мастило и острия почерк на майка му.

Грета бе толкова заета с подготовката на тържеството за Бъдни вечер, че след един дълъг половин час на прегръдки и целувки изпращаше Том в кухнята, при Росита Фе и парцалените ѝ кукли, за да може да подбере на спокойствие цвета на салфетките, а той, все още облечен в униформата на швейцарския колеж, се явяваше на хоризонта на момиченцето също като принц, яхнал бял кон.

После идваше татко Емилио с Ернесто по къс панталон и ги спасяваше от този водевил. Винаги къташе някой страхотен план, скрит в джоба, защото в онзи град нямаше зоологическа градина, кино, лунапарк, файтони, лодки за гребане, сладолед, хотдог, бейзболен мач, виенско колело, театър, магазин за играчки или музей, на който Ривера не би се насладил, използвайки трите деца като извинение за собственото си развлечение.

Около девет вечерта връщаше полузаспалия Том и превъзбудената Роса Фесита и получаваше като награда целувка по бузата, чаша коняк и десет минути разговор с любовта на живота си — Грета, която наистина му бе благодарна за търпението, което проявяваше към сина ѝ, още повече в тези толкова напрегнати дни, когато най-много имаше нужда.

„Изтощена съм“, въздъхваше тя, отпусайки се на дивана и притваряйки миглите си. Само това, само този жест на изтощение, изглеждаше на Емилио толкова чувствен, че почти откачаше, почти ѝ се нахвърляше, почти хапеше тялото ѝ и облизваше шията ѝ, и разкъсваше дрехите ѝ, и разкриваше всяка една от тайните на кожата ѝ. Но тогава тя, прозявайки се, казваше нещо като: „Барбара ще се притеснява, минава девет и половина“, и миражът на Емилио се разпадаше като къщичка от карти в средата на земетресение, което го оставяше зъзнец от студ върху купчина от счупени стъкла.

И сякаш нарочно — а може би наистина беше така, — щом Емилио изчезнеше с Ернесто за ръка в северния край на улицата, от южния се появяваше фигура, която не можеше да се сбърка — на Бартек Солидех, който се приближаваше, свирукайки или пушейки, или почти танцувайки, с бастуна и папийонката, и влизаше в онази къща, като че ли бе безспорният собственик на цялото ѝ съдържание. По това време вече смяташе, че компанията ТХБ, десетият етаж на „Уолдорф Астория“, клуб „Капитол“, стековете на „Смит и Воленски“^[1], Пето авеню и цялата част на остров Манхатън, която се вижда от Емпайър Стейт Билдинг, са негови и на никого друго.

С гръб към Грета, си сипваше уиски и палеше хаванска пура, разкопчаваше елека си и две или три копчета на ризата, винаги бяла, навиваше ръкавите до лактите, прокарваше ръка през косата си, за да я разроши съзнателно, и пращаше италианските обувки към най-далечната стена на салона. „Винаги ще си останеш същият грубиян“, упрекуваше го Грета. „А ти — същата пепелянка“, отговаряше ѝ той, докато отхапваше края на пурата, а после го изплюваше направо върху персийския килим.

Изглеждаше, че дните и нощите имат ритмичен пулс, хармоничен и германски; че тази рутина не може да се наруши за нищо на света, и все пак на дванайсети декември хиляда деветстотин шейсет и втора, след като излезе от премиерата на последния филм на Монтгомъри Клифт, Барбара Ривера си спомни, притеснена, че бе обещала на Грета да ѝ върне сребърните стойки за табелките с имената за масите, които тя толкова любезно ѝ бе заела за Деня на благодарността и които сега искаше толкова спешно, че се притесни да не станат причина за гнева ѝ. Така че, вместо да отиде направо в дома на Бувиер, за да вземе Ернестино, както бе планирано, Емилио трябваше да придружи Барбара до къщи, да преровят шкафове и сандъци, докато откриха въпросните ангелчета с дупка между крилата, след което излезе тичешком, за да стигне до ротондата на Бувиер малко след десет.

Завари къщата трепереща от студ, а Роса Фе — с израз на уплаха в очите. Беше същото изражение на страх, което се появяваше на лицето ѝ всяка вечер, когато отваряше вратата на Бартек Солидех. Емилио обаче си помисли, че идването му по това време в тази тъмна нощ е причината за бледността ѝ, и ѝ каза, усмихвайки се:

— Добър вечер, Роса Фе, не се плаши, аз съм, господин Емилио, безобиден, както винаги, и идвам с мир. Къде си скрила Ернестино?

— Горе е, в спалнята, с Росита Фе и Том, играят не знам на каква война с кораби — отговори тя, без да изгуби самообладание. — Помислих, че няма да дойдете днес и че момчето ще остане да спи тук, в къщата, затова му облякох вече пижама. Оставете го до утре.

— И какво да кажа на майка му, Роса Фе? Че са ни го отвлекли?

Емилио Ривера познаваше всяко кътче на тази къща много преди Грета да пристигне в Мексико. Беше нюйоркското му жилище в продължение на години — от времената на Линда до тези на Глория, така че взе нещата в свои ръце, избута внимателно Роса Фе от прага на вратата и решително тръгна към стълбището.

— Аз ще се кача — задържа го Роса Фе, опитвайки се да мине пред него.

— Не се притеснявай, знам пътя много добре.

— Госпожата си почива.

— Няма да вдигам шум.

Но стигайки до горния етаж, Ривера ясно чу приглушените ридания на богинята, идващи от вътрешността на вдовишката ѝ спалня. Грета плачеше. Тихо. А плачът ѝ беше от онези, които звучат години наред, без никой да ги чуе. Емилио разбра, че ако сега се върне обратно, няма да успее да мигне до края на живота си. Не можа или не поиска да остане безучастен пред тази стара мъка, която раздираше Грета кой знае откога. Може би от ужасната ѝ младост в укритието в Бавария или от карантината на прокълнатия кораб, където бе видяла как умират майка ѝ и останалите призраци на палубата, или от смъртта на Томас Бувиер преди единайсет години, или от деня, когато се бе сбогувала със сина си, Том, пред оградата на швейцарския колеж и бе разбрала, че повече от половината ѝ душа се отделя от тялото ѝ в онзи същия миг, за да я опустоши почти напълно, защото вече не бяха останали и сълзи в бадемовите ѝ очи.

Така че, без да почука, странстващият рицар Емилио Ривера, Дон Кихот с окончателно изгубен разсъдък, със замъглен ум, с отслабнал разум още преди да напусне Акапулко, бутна вратата на спалнята на Грета, взел решение да започне с целувки и накрая да ѝ върне една по една всички капки щастие, които животът ѝ бе отнел. Бе трескав, обсебен, възбуден. Най-после се бе решил и му бе все тая за Барбара и

за името Ривера, за обещанията и за църковните тайнства, и дори за срама от сина му, Ернесто, или за клюките във всичките американски щати, както и тези в Мексико и в цялата Вселена, ако съществуваше живот извън тази планета.

Да, вратата се отвори, но в другия край нямаше разплакана беззащитна жена, очакваща храбреца, който ще я събуди от кошмара с любовна целувка, а толкова мръсна и гнусна сцена, че срути бъдещето на Емилио Ривера мигновено и завинаги.

Грета имаше любовник. Винаги го бе имала. Мъж с квадратна брадичка с трапчинка по средата, руса коса, силен гръб и рамена колкото широки, толкова и силни. Големи ръце, здраво тяло, всички мускули, напрегнати върху кожата на Грета и нейното изтощение. Тя вече дори не оказваше съпротива, нито се защитаваше, нито се оплакваше, просто се бе примирила, плачейки с последните сълзи, които ѝ бяха останали, след като цял живот бе понасяла тежестта на Бартек Солидех върху съвестта си.

Роса Фе дойде задъхана на края на стълбището и стана свидетел на окончателната смърт на Емилио Ривера приживе, тъй като този, който едно по едно слезе по лакираните стъпала и едва стигна до вратата, а после пресече кръглата площадка и тръгна, без да вдигне поглед от земята, докато се изгуби сред дърветата на Сентръл парк, вече не бе онзи здрав и весел мъж с шкембе и мустаци, а призрак, който се влачеше в страшни мъки по жаравата на ада.

След него, закопчавайки копчето на панталона си, гол до кръста, бос и потен, тичешком излезе Бартек Солидех, глух за виковете на Грета: „За бога, Бартек, остави го да си отиде!“, със стиснати юмруци, а в очите му — онези страшни скали, спускащи се от имението към морето. Същите, на които се озова Роса Фе през нощта, когато умря индианецът Педро. Смъртта се бе вплътила в него, за да отнеме на този свят малкото благородство, което му оставаше и което бе намерило подслон точно в почтената душа на Емилио Ривера.

Роса Фе бе подтикната от дълбоката омраза, която изпитваше към убиеца на съпруга си, от лоялността, която питаше към господарката си, от желанието за отмъщение, което се бе научила да открива в линиите на дланта на дъщеря си, Росита, от обичта, която питаше към малкия и беззащитен Том от деня на раждането му, и от чувството за справедливост, което нямаше да ѝ позволи да живее, ако

Бартек Солидех достигнеше обекта си и убиеше в гръб господин Ривера, който се усмихваше, когато Роса Фесита го наричаше „татко Емилио“, разрушавайки с детската си невинност всякакви социални условности.

Протегна ръце, затвори очи и блъсна онова полуголо тяло надолу по стълбите с целия гняв на съществуването си, както и на всички праотци тараумара, ацтеки и стари испанци, врящ в един и същ бульон от смесена кръв. И Бартек Солидех падна като марионетка, удари тила си, черепът му се пръсна, костите му щръкнаха от ставите, разчленен като прасе, овалян в собствените си мръсотии, докато спря, сгънат одве, с глава, висяща от последното стъпало.

Грета надникна отгоре и видя тялото му на дъното на пропастта, все още разтърсвано от предсмъртна агония; урина и слуз, кръв, кожа и коса в гротескна купчина. После извърна лице към Роса Фе, която трепереше, опряна на бялата стена, и с ужас установи, че децата са също там, също като нея надничачи към подножието на стълбата от скривалището, откъдето наблюдаваха танците и баловете, скрити зад перилата, в безопасност, защитени от всичко, освен от тази сцена от филм на ужасите. Ернесто прегръщаше Том, Том — Росита Фе, трите глави скупчени, ръцете преплетени, а животът им — свързан винаги от една лъжа, в която, от толкова повтаряне, наистина повярваха: „Чичо Бартек падна по стълбите“.

Така казаха на полицейския инспектор, който заяви: „Децата никога не лъжат“, на главния редактор на вестника, на родителите, приятелите и съседите: „Чичо Бартек падна по стълбите“, „падна по стълбите“, „по стълбите“. И ехото на гласовете им падна в същата пропаст и на дъното ѝ стана на парчета. Защото на дъното, тримата знаеха, бяха го видели, бе нужно нещо повече от инцидент, за да приключи животът на Бартек.

Грета се облече в черно, Роса Фе си сложи сива униформа, а на следващия ден заглавията на вестниците потвърдиха версията на всички присъстващи, заедно със снимката на силуета на Бартек, очертан с тебешир на дървения под. Борис-Владимир бе единственият, който плака с истински сълзи. Рони ги дълги години и винаги носеше скрит в портфейла си, до визитните картички, портрет на Бартек

Солидех, облечен в смокинг. За разлика от него, Ривера не присъстваха на погребението, нито изпратиха цветя, нито съболезнования, нито придружиха в този случай Грета в престорената ѝ скръб.

Въпреки че никой никога не узна за това, една нощ, няколко дни след смъртта на Бартек, Барбара Ривера се появи пияна пред ротондата и започна да хвърля камъни по прозорците на къщата на Бувиер.

— Убийца! — крещеше гневно. — Убийца!

Но никой не излезе при нея, никой не ѝ отговори, никой не извика полиция и гласът ѝ полека-лека заглъхна, докато заприлича на бухането на един бухал, който от няколко нощи се криеше в липата.

И сянката на Емилио Ривера започна да избледнява сред мъглите по бреговете на езерата. Първо остави брадата му да израсте, после — косата, сетне отказа да се къпе, забрави да се храни, хвана се за гърлото на една бутилка алкохол и стана собственик на дървена пейка, където прекарваше дните с гръб към слънцето. Ломотеше нещо на някаква странна смесица от езици, лигавеше се, когато говореше, уринираше по ъглите и ровеше в боклука.

Една ледена утрин умря като изоставено куче на една тъмна уличка в китайския квартал и никой не разпозна тялото на скитника алкохолик, защото вече нямаше нито зъби, нито пръстени, нито дори отпечатъци по напуканата кожа на пръстите му, които можеха да дадат някаква следа за изгубената му самоличност.

[1] Верига ресторанти, известни с месните си специалитети. — Б.пр. ↑

ДЕСЕТА ГЛАВА

I.

— Спяла е с брат си! — Клара не можеше да се възстанови от изненадата си. Обвиняваше Инестроса във всички грехове на света, сякаш, заради това че от началото не ги бе споделил с нея, се бяха превърнали в неин проблем. — Ти си го знаел и си го премълчал! Превърнал си се в неин съучастник, пазил си тайната ѝ и си я скрил от мен. Да видим кой говореше за почтеност, за журналистическа етика, право на информация и търсене на истината! Ти си измамник, Габриел Инестроса!

— Не ѝ беше брат, малката ми, каква глупост! Не си прави изводи прибързано. Мисли, мери, разсъждавай. — Клара се вбесяваше от снизходителния тон на професора, с който понякога ѝ говореше. — Защо би се страхувала толкова от брат си?

— Имали са една и съща фамилия.

— Разбира се, защото са били женени. От четиридесет и пета година — добави Инестроса. — Били са съпрузи от седемнайсет години, когато е умрял Бартек.

Клара запази мълчание. С това пояснение историята наистина се напасваше по-добре.

— Така че Том, по закон, е бил син на Солидех, не на господин Бувиер — продължи учителят. — Както ще разбереш, по онова време не е имало начин да се докаже противното. Предполагало се е, че отрочето, родено по време на брака, е дете на двамата съпрузи.

— Въпреки че не са се виждали почти година?

— Този дребен детайл е бил маловажен. Имало е и много по-очевидни случаи. — Инестроса изглеждаше, като че ли чете от учебник по история. — Случвало се е ежедневно, във всички социални слоеве, включително при кралете и кралиците и особено по време на война. Имало е войници, които при завръщането си от фронта са се оказвали с две или три гърла за изхранване; непознати хлапета, червенкоси или с жълтеникава кожа, които не са имали нищо общо с техния генетичен код. Но са си затваряли очите само за да опазят честта си. И освен това им е било все тая в края на войната.

— Тогава бракът на Грета и Томас...

— Никога не е съществувал. Въпреки че е вписан в гражданския регистър на Акапулко, този брак не е бил валиден, защото в Германия тя вече е била омъжена за Бартек.

— В такъв случай наследството също не ѝ се е полагало.

— Именно. Тук е ключът към тайната. Грета и Бартек накарали всички да повярват, че са брат и сестра, за да могат да се възползват от богатството на Томас и от имуществото и парите на Том.

— И от управлението на компанията.

— И от цялата собственост, да. Имало е само една заплаха. — Инестроса се изкашля. — Бартек да реши да убие Грета.

— Да я убие?

— Да. За да наследи всичко. В крайна сметка е бил най-близкият предполагаем родственик на малкия Том.

— И затова Грета е определила Емилио Ривера за законен попечител на детето.

— Точно.

Клара си позволи две минути размисъл, преди да изложи изводите си пред учителя:

— Когато Ривера ги е разкрил, Бартек е излязъл след него, за да го убие, защото е знаел, че ако Емилио проговори, голямата лъжа ще излезе наяве.

— Но не е предвидил Роса Фе. Това е била голямата му грешка. Забравил е, че една наранена жена е много, много опасна. Никога не подценявай силата на женската омраза!

— Нито ти, учителю!

Инестроса се засмя от сърце. Първо с няколко звучни изблика, които преминаха в кашлица на заклет пушач. Откакто Клара я нямаше, димът бе превзел въздуха, който дишаше в онази самотна мансарда.

— Ти не ме мразиш, Клара — каза, когато пристъпът премина. — Въпреки че се опитваш, не ме мразиш.

— Не си въобразявай, постигам го. — Клара продължаваше да е ядосана. — Освен това не знам дали да ти вярвам, или не. Кой ти разказа всичко това? Лично Грета ли?

— Бях в Бавария. — Сега Инестроса прозвуча различно, по-сериозно. — И това, което научих, ме потресе.

— Разказвай.

— Не — отказа учителят. — Съжалявам, Клара, но не мога. Не и така, на десет хиляди километра разстояние от теб и с този проклет телефон между твоята и моята уста. Ако наистина искаш да узнаеш всичко, трябва да се върнеш у дома.

Отново на кръстопът, Клара затвори телефона с чувството, че пада в капан. Разбра, че стръвта е доста вкусна, доста изкусителна и ценна, за да я отmine, без да я опита изобщо.

Огледа се наоколо. Светлината на утрото обвиваше в мъглявина спалнята ѝ, декорирана с Тоал дьо Жуи, мушкатата бодро поздравяваха новия ден, а Парк авеню, главната артерия, която никога не се спираше, сега звучеше различно, като биенето на нови барабани.

Клара застана до прозореца. С очите на спомена видя пристигането си в тази къща, в която се чувстваше натрапница, докато не се появи Том — да я спаси от страховете ѝ, светлините на Ню Йорк от високото на покрива, прегръдката на онези три малки деца, които четиридесет години премълчаваха ужасна тайна, бръчките по кожата на Роса Фе и бялата ѝ къщичка на гробището, сянката на лимоновото дърво върху пясъка, призраците на Томас, Глория, Емилио, Бартек и Луиса, сочещи я с пръст, смехът на Барбара, ситните стъпки на Грета по мрамора в преддверието — тики-тики-тики, също като на ранена гълъбица.

А после погледна с други очи, с очите на раздялата, преди отново да вдигне телефона, за да провери кога е следващият полет за Мадрид.

В този момент Клара установи, че на историята — нейната история в онази история, ѝ остават дванайсет часа живот. Въпреки че навън снегът валеше с упорита ярост и тротоарите се бяха покрили с бяло като девствени невесты, Клара имаше същото онова усещане като в края на лятото, когато дните малко по малко започват да губят светлината си, следобедите свършват много по-рано, нощите стават дълги и тъжни, а целувките, преди нежни и спокойни, вече са тревожни, тъжни и болят, защото знаят, че свършват, че изчезват като восъка на свещите или дървата в огнището.

Преди Роса Фе да изпълни къщата с аромата на прясно изпечено кафе, Клара Кобиан бе съгнала внимателно дрехите си и ги бе наредила на дъното на куфара. В пътната чанта вече бяха прибрани обувките, несесерът, книгите, диктофонът и многобройните сувенири с инициалите на този град на луди, които вече си имаха своето място в

ъглите на жилището ѝ срещу Кралския дворец и които вероятно щяха да са фатално несъвместими с носталгичната керамика по етажерките ѝ, където сега властваха декоративни плочки, кани за сангрия и гланцирани чинии за хамон.

Сплете косата си на плитка и толкова плътно очерта очите си с черно, че когато Том влезе в трапезарията, не бе в състояние да откъсне погледа си от тази сянка от други времена. Луиса отново му казваше сбогом с усмивка на устните и непосилна тежест на миглите, като разгънато ветрило, като полет на воланите на пола или полюшване на бедра, които се изкачват или слизат по стръмните склонове на един град, построен над пропаст.

„А мушкатото? А лимонът? А светлините на Манхатън, които всичките бяха за теб?“ Том премълчаваше тези въпроси, докато обхождаше с поглед силуета на очната линия, спирайки на всяка извивчица от контури на очите ѝ.

— Колко си елегантен — коментира Клара, за да каже нещо.

— Тръгваш си — отговори той и прокле момента, в който изпусна възможността да вкуси аромата на тези меки устни под сянката на повехналото лимоново дърво.

— Така е по-добре, Том, да не съжالياваме за нищо.

— Или да съжالياваме за всичко — отвърна той със същото усещане за септември, което измъчваше Клара, откакто се бе развиделило.

Роса Фе влезе с кана вода и Том седна срещу Клара, без да престава да я гледа право в очите. Мълчанието бе толкова плътно, че мексиканката се уплаши да не го строши на парчета. Не каза нито „добро утро“, нито „довиждане, госпожице Клара, вече видях куфарите ви върху леглото, вече разбрах, че сте се запознали с майка ми, вече ме боли да мисля за тази книга, която пишете. Сега зависи от вас дали мъртвите ще използват от дупките си и ще дойдат да търсят живите, за да ги отведат с тях в кухнята на ада“.

Издаде я потрепването на ръцете ѝ. Водата намокри покривката. Клара отново си я представи като момиченце, обградено от своите двама принцове. Том, който пази на стълбището, и Ернесто, който очаква завръщането на скитника и на пияната жена, чуващи един и същи вик: „Убийца, убийца!“, без да разбират кой в действителност е

жертвата и кой — палачът. Будни, неспособни да спят, дишащи на пресекулки, със свити сърца. И тримата сираци, без баща и майка.

— Роса Фе. — Том говореше, гледайки Клара. — Майка ми стана ли?

— Още не.

— Кажи ѝ, че днес няма да се прибера за обяд.

Клара най-последно се усмихна.

— Нито за вечеря.

Знаеше, че любовницата на Том се казва Вивиан и че той е готов да се освободи от оковите на тайната любов. Когато Роса Фе излезе от трапезарията, тя му каза: „Покани я на коледното празненство“, и макар да се притесни, че гласът ѝ или гърлото, или изражението на лицето ѝ ще я издаде, успя да прозвучи искрено, е онзи непринуден тон, е, който се говори с приятелите. Така се разделиха, без думи.

Видя го да излиза на улицата — тъмносиньо палто, увит около врата шал, светлосиня риза и меланхолична вратовръзка, няколко бели косъма, скрити в черната му коса, очи с цвят на светли лешници, големи ръце и чадър, отворен под снега. Тази сутрин Том предпочете да прекоси парка пеш, за да си представи, че минава през поле от ръж, и си даде сметка, че на дъното, под пластове земя, се дави в морето.

II.

Барбара Ривера живееше в претъпкан с вещи апартамент в една нова луксозна сграда. Беше много близо до дома на Бувиер, само на пет минути пеша, така че, въпреки студа и снега, Клара предпочете да върви, вместо да отиде с кола. Хората, които срещна на входа, кореспондираха на вид с имената на табелките от пощенските кутии: професионалисти на свободна практика и обеднели дами, които, за да продължат да живеят на Парк авеню, бяха готови да карат на сухоежбина до края на живота си.

Отвори ѝ облечена в униформа прислужница, която я придружи до салона и на испански с южняшки акцент ѝ каза, че госпожа Барбара ще дойде скоро и че ходи ни църква всяка сутрин точно в девет. „Пеша — каза. И добави: — В този студ.“ А след това изчезна зад един китайски параван и повече не се поинтересува от нея.

Клара седна на диван от зелено кадифе, преливащ от възглавници, подлакътници и пискюли в ъглите. Загледа се в скъпия ориенталски килим, вероятно ливански, също като керамичните вази и предметите от сребро и стъкло, които заемаха и последното свободно ъгълче на всяка масичка. Вниманието ѝ бе привлечено от един меден слон с размер на немска овчарка, многоцветната дървена статуетка на воин ацтек, картините на трима или четирима архангели в златни рамки и над стоте снимки в сребърни рамки, които бяха превзели този салон като ято прегладнели скакалци или термити и в които се съхраняваха животът и чудесата на Емилио Ривера, преди да изгуби разсъдъка си, на Ернестино, преди да изгуби къдриците си, и на самата Барбара, преди ботоксът да изгуби ефекта си и нейният имиджмейкър да ѝ препоръча онзи лифтинг, който превърна лицето ѝ в неразпознаваема маска.

Нямаше нито една книга.

Габриел Инестроса нямаше доверие на хора, които нямат книги в дома си. Както и на тези, които претендират, че притежават Александрийската библиотека, с томове и томове, подвързани със стара кожа: медицински трактати от XVII век, ботанически гравюри от

XVIII век, кодекси с предконституционални закони и тежки томове на латински и староиспански, които служат единствено за украса, казваше Инестроса, и се продават на килограм в магазините за декорация. Учителят беше от тези, които смятат също така, че няма нищо поиздайническо от етажерка, пълна с книги, които наистина се четат, сложена на видно място. „Виж, Кларита — казваше ѝ тихо, когато някой от преподавателите в университета ги канеше да вечерят в някоя от онези къщи на незначителни интелектуалци, — той е марксист, потиснат сексуално, и не познава абстрактното изкуство“ или „Тази жена не знае, че е лесбийка, малката ми, не знам дали да ѝ го кажа, или да я оставя да чете Вирджиния Улф“. Понякога пък, три или четири седмици след като бе пил кафе пред някоя от въпросните библиотеки, ако Клара го попиташе защо не се е обадил отново на този или онзи човек, той отговаряше нещо от сорта на: „А ти не видя ли какви боклуци държи в къщата си?“.

Колко неудобно би се чувствал Инестроса в салона на Барбара Ривера, с толкова украса и никакви книги. Нямаше да знае как да я класифицира, нито за какво да разговаря с нея, нито да отгатне вкусовете ѝ, разочарованията ѝ и бляновете ѝ. Трябваше да се задоволи да анализира снимките, съзнавайки, че те винаги мамят, защото човек се усмихва дори вътрешно да умира от мъка, а после избира тази, на която най-малко се вижда цветът на душата му, за да я сложи над камината си и да лъже приятелите си, когато идват на чай.

Ако съдеше по онези портрети, които преминаваха от сепия в черно-бели, после в бледите цветове на шейсетте и накрая в изкуствените тонове на модерната цифрова фотография, което бе същото като пластичната хирургия, само че използвайки фотошоп вместо скалпел, всеки би заключил, че Барбара Ривера е живяла благословен живот, заобиколена от обичните си същества, без никакви притеснения и без нещастieto да има дори една-единствена бръчка на кожата си. Също както сцената на идеалното престъпление, салонът на Барбара бе толкова чист от следи на страдание, че чак изглеждаше подозрително. Ако поне бе оставила, като по невнимание, празна бутилка от водка или текила, или от ром върху стъклената масичка на колелца за напитки, вместо онези току-що закупени, все още неотворени и пълни догоре бутилки, може би Клара поне за миг щеше да спре да мисли за очевидния ѝ алкохолизъм. И ако на мястото на

онези толкова перфектни цветя бе сложила други, по-истински, не толкова полуфабрикатни, Клара щеше да повярва без проблем в онази лъжа, че са от внуците ѝ. И ако над камината масленият портрет на Емилио Ривера не се набиваше толкова на очи, и ако тя го съзерцаваше с не толкова пресилено възхищение, и ако сълзите ѝ бяха потекли преди, а не след като извади кърпичката от джоба си, може би Клара щеше да помисли, че някога в живота си тази жена е била на прага на щастието.

— Дойдох да се сбогувам, Барбара.

Колко фалшива бе тази фраза и колко престорена усмивката на устните на Клара. Да се сбогува — сякаш не беше очевидно, че присъствието ѝ там имаше много по-користни мотиви. Дори за Барбара, която бе способна да повярва и на най-прозрачната лъжа, стига тя да ѝ внушаваше чувството, че е била галеница на съдбата, беше ясно, че няма никаква нужда да се сбогуват. Испанката можеше да си заминава откъдето бе дошла, без никакви церемонии. Но тогава онзи първи разговор в дома на Бувиер, предизвикан от мартинито и прекъснат от неизбежната загуба на съзнание на най-словоохотливата ѝ събеседница, същата, която обвиняваше Грета в убийство без ни най-малко притеснение, щеше да остане недовършен, а това Клара не бе готова да допусне.

Този път Барбара си наля вода и взе аспириин.

— Не можеш да си тръгнеш — укори я. — Дойде да напишеш биографията на Грета, а още не знаеш нищо за нея.

— Знам някои неща.

— Разбира се! — добави иронично. — Знаеш кой е любимият ѝ цвят и че не обича сурови домати, и че използва парфюм от гардении, доста неприятен, между другото. Знаеш ли колко пъти съм ѝ казвала, че ми се повдига от него, а тя — нищо. — Погледна я в очите. — Повярвай ми, Клара, в сравнение с това, което означава наистина „да знаеш“, ти не знаеш нищо!

Едва стана от дивана и се обърна към прозореца, от който по всяко време се виждаше паркът.

— Ела — помоли я, като ѝ направи знак с ръка. — Погледни, виждаш ли онази пейка там отсреща, в парка, до езерото?

Клара кимна.

— Когато обявихме Емилио за мъртъв, купих една от онези бронзови плочки и наредих да изпишат следното: „Тук прекара последните си дни Е. Р., опитвайки се да забрави“. — Смехът ѝ прозвуча кухо. — Сега всяка сутрин в девет пресичам улицата, сядам на същото място, където седаше той, и изпивам бутилка джин за негово здраве. Без вода. Чист виждаш ли онези следи по снега? Моите са. На отиване и връщане. Аз също се опитвам да забравя, но — ах, малката! — измислиха какво ли не за паметта, освен как да я изгубиш.

Клара запази мълчание. Барбара бе от хората, които нямат нужда от стимул, за да излеят душата си. Просто гневът им тече надолу по хълма като разтопен сняг.

— Емилио беше добър човек — продължи. — Най-добрият, когото познавах през целия ми проклет живот. И имаше ей такава голямо сърце. — Тя разпери ръце нагоре. — Ако го бе видяла какъв беше купонджия, немирник, побойник понякога! Когато бяхме млади и вярвахме, че светът е наш, ме заведе горе на скалите и се закле, че ще се хвърли оттам, ако му откажа целувка. После — че ще се удави в морето, ако не се омъжа за него. Винаги ме заплашваше по този начин: или ме обичаш, или ще се самоубия; или ми вярваш, или ще се напия; или ме вземаш, или ме изоставяш, и ако ме изоставиш, ще приключи и живота си.

— Страстен — хрумна на Клара да отбележи.

— Безразсъден! — поправи я Барбара. — Не може да се обича с такава страст, с такава интензивност, защото границата между здравия разум и лудостта е толкова тънка линия, че при най-малката грешна стъпка човек пада в пропастта.

— Да, като от въже.

— Без предпазна мрежа.

Барбара се върна на дивана. Потъна сред кадифените възглавнички. Отпи дълга глътка от чашата с вода и после се загледа в нея, като че ли надничаше през матирано стъкло, през което виждаше пейзажа разкривен и така накрая всяко нещо идваше на мястото си.

— Разбрах, че се е влюбил в Грета същия ден, когато я видя в имението на Томас. Аз самата спрях, за да я гледам, защото беше толкова различна от всички останали жени в онзи салон, толкова висока, толкова руса, толкова млада, че приличаше като да е току-що излязла от морето или от рая. Бъди проклет, Емилио Ривера! —

възкликна след малко, без да отмества поглед от чашата. — Не можеше да си като другите мъже, които се задоволиха с това да слязат до пристанището, за да освободят напрежението. Не! Ти трябваше да я обожаваш, както роб — богиня. Трябваше да трепериш всеки път, когато кожата ти докоснеше нейната, да гледаш отнесено, мислейки за нея отдалеч, и когато те питах: „За какво мислиш?“, да ми отговаряш: „За мои си неща“.

Клара не каза нищо. Не се осмели да прекъсне разговора между Барбара и призрака на Емилио, който обикаляше из стаята, превърнат в прах. Чак когато мина известно време, през което никоя от двете не проговори, се реши да възобнови разговора, за да я отведе ни мястото, където самата тя искаше да стигне. Беше се научила да влиза под кожата на хората през петте дълги години на трудни интервюта. Беше се превърнала в нещо като изповедник, инквизитор или търговец — толкова ефективна, че винаги на нея поверяваха най-трудните мисии на списанието. Най-потайните, най-непроницаемите, най-ревнивите за личния си живот, необщителните и загадъчните, които изпитваха удоволствие да обгръщат съществуването си в мистичен ореол, бяха нейната специалност. Клара притежаваше таланта по един или друг начин да накара дори и най-хитрия събеседник на света да ѝ разкрие онова, което най-много искаше да скрие.

Този случай не беше такъв. Барбара беше изключително нетактична и голямо дрънкало. Ако някой срещу нея седеше мълчаливо, тя най-неочаквано се впускаше да разправя недискретни истории, свои или чужди, било големи престъпления или дребни прегрешения, без да спре, за да прецени ефекта на думите си върху другите.

Клара трябваше само да имитира естествена наивност и да направи изненадана физиономия, когато Барбара, в отговор на нейното: „Значи, за това, заради тази мания, е изгубил разсъдък си?“, най-после вдигна поглед от чашата, за да го впие в черните ѝ очи и да признае: „Не, скъпа, виждаш ли, че още не можеш да си тръгнеш? Беше заради смъртта на Бартек Солидех“.

— Слушай внимателно — каза, без да престава да я гледа съсредоточено, — ще ти разкажа това само веднъж. То е... как го наричат вие, журналистите? Извън протокола, нали? — Усмихна се.

— И ти се заклевам, че ако някога го публикуваш, ще кажа, че лъжеш, ще те призова на съд и ще те осъдя.

— Разбирам, Барбара. — Клара прие заплахите спокойно. — Не се тревожи.

— Много добре.

Барбара Ривера огледа салона с поглед на пияница. Когато накрая го спря върху масичката с питиетата, през гръбнака ѝ премина тръпка.

— Ще си сипя една текила — предаде се тя, — въпреки че сутрин не пия.

Вече с изпразнена чаша и един изстискан лимон върху масата, продължи с изявлението си.

— Веднъж ти казах, че Грета е убила Томас, помниш ли? — Клара кимна. — От любов — добави. — Добре, трябва да знаеш, че това не бе единственото ѝ престъпление от страст. Грета е студена и пресметлива жена. Австрийка, разбираш ме, така че всъщност думата „страст“ ѝ е доста чужда, твърде голяма. Страстни са били винаги мъжете, които са страдали за нея. Първо уби Томас, после — Бартек, а накрая — мъжа ми, и при това колко чисто, колко безнаказано! — Барбара въздъхна. — Но от трите смърти най-дълга и болезнена бе тази на Емилио. Отрови го на малки дози, побърка го, изпи кръвта му, отне душата му, изпразни го отвътре.

— Мисля, че разбирам какво имаш предвид, когато казваш, че Грета е убила Томас от любов. И също, когато говориш за смъртта на Емилио приживе, изоставен, пренебрегнат и неоценен. Но не разбирам какво общо има Грета с инцидента с Бартек — излъга Клара.

— Няма как, малката! — Барбара използва снизходителен тон, който накара Клара да помисли за момент за Инестроса, когато я поучаваше. — Тя просто го е блъснала надолу по стълбите.

— Грета?

Клара знаеше от първа ръка, защото само преди няколко часа самата Роса Фе ѝ бе разказала на кого принадлежаха двете ръце и омразата, които бяха бутнали онова тяло вероятно към ада.

— Да, Грета, Грета, но с помощта на съпруга ми като наемен убиец. Не ти ли казах, че му проми мозъка с всички онези приказки, че се страхува? Казваше му: „Емилио, брат ми е луд“, „брат ми ме бие“, „брат ми иска да наследи всичко“. Когато е видяла възможност да се

отърве от него, дала е заповед на Емилио, също като на куче пазач: „Атакувай!“, и Емилио е атакувал.

— Тогава не е полудял от любов — разбра Клара.

— От угризенията.

Барбара Ривера изпи втора текила в една от тези утрини, за които твърдеше, че не близва алкохол. Още веднъж ароматът на изстискан лимон превзе салона и превърна спомените на Барбара и тези на Клара в комбинация от горчиви вкусове, познати и на двете.

— Колко лоша е съвестта! Колко лоша е вината!

Клара не разбра коя от двете бе произнесла тези думи.

Разделиха се с искрена прегръдка на вратата на дома. Барбара остана вътре, потънала в стари лъжи. Отвън — Клара, със страшната тежест на истината върху раменете си. През петте години работа бе научила също така, че информацията е като прахта, че трябва да се уталожки, да отлежи, да приеме форма и консистенция, преди да може да бъде изсмукана или избърсана, или събрана в някой ъгъл, или разпиляна по четирите краища на света, превърната в прашец, от който там, където пада, израства дърво. Райското дърво, онова за познанието на доброто и злото.

Трите убийства, за които Барбара обвиняваше Грета, имаха съвсем друг физически извършител: Томас го бе убил инфаркт на миокарда, очакван и неизбежно смъртоносен; Бартек — гневът на старата Роса Фе, две ръце, движени от отмъщението, стълбище, боядисано в червено, от което току-що бяха махнали килима, и удар в тила, също смъртоносен; Емилио си го бяха разиграли на томбола естествената и случайната смърт, с победа на първата срещу втората, защото, въпреки че на няколко пъти бе на ръба да изгуби живота си на някоя неосветена улица, под колелата на градски автобус, медицинското обяснение за смъртта му бе чернодробна некроза поради злоупотреба с алкохол, което бе също толкова фатално.

Клара можеше да се върне в онази къща и да разкаже на Барбара, че Емилио не е убил никого. Но дали истината щеше да е по-сладка или по-горчива, или по-ароматна от онази толкова понятна за нея лъжа? Емилио Ривера не е бил луд. Просто е изгубил желание да продължи да живее, защото за една нощ се бе срутил митът му, богинята му се бе оказала от глина — като един от онези кумири от времето преди Колумб, които имат лице на змия и тяло на жена.

Защото вече не би могъл да я гледа в очите, без да изпита лека погнуса, понеже е смятал, че е любовница на собствения си брат. Защото бе усетил гърлото си сухо и е нямало с какво да разкваси пресъхналата си уста.

III.

Казват, че убиецът винаги се връща на местопрестъплението. Роса Фе — сновяща по стълбите нагоре и надолу с подноса за закуска, чистите дрехи, свежите и увехналите цветя — от толкова качване и слизане бе изтрила следите от пода, но не бе успяла да изтрие образа на Бартек Солидех от крехкото съзнание ни трите деца. Казват също, че първите спомени остават завинаги, като майчиния език и таблицата за умножение.

Сега Клара възстановяваше сцената стъпка по стъпка. От входната врата до спалнята на Грета, изследвайки различните перспективи: безутешността на Емилио, вървящ през парка, гневът на Роса Фе горе на стълбището, изненадата на Бартек, видял най-сетне смъртта в очите и разпознал ги като своите собствени, и между перилата — образът на онези три деца с отворени уста, изумени като на премиерата на „Шемет“^[1], но цветен, твърде малки за филм на Хичкок по мнение на всички, е изключение на Емилио: „Ако обещаете да не казвате на майките си, ще ви заведе на страшен филм“, а после — три безсънни нощи, в които трепереха от страх.

Клара се надвеси от същото онова място на стълбището, където в онзи декемврийски следобед, след прожекцията в „Театър Париж“^[2] на „Фройд — тайната страст“^[3], с Монтгомъри Клифт в главната роля и режисиран от Джон Хюстън, Емилио Ривера изигра пред детската публика своята собствена версия на трилъра с огромен успех и четиридесет години кошмари. С гост звезда Роса Фе в ролята на убийцата, Бартек Солидех като злодея, Грета — като главна актриса, и замъкът Бувиер като незабравима сцена на тази немско-американска суперпродукция.

Времето се бе пързуло по този парпет, придружавайки Том в свободното му падане, като поредното дете, което пораства, без да разбира защо фактът, че дните, а после месеците и годините минават, е достатъчен, за да превърне едно хлапе в мъж и да го натовари с отговорности, които са твърде големи за него или твърде чужди, или неразбираеми, или просто го отегчават до смърт.

— Аз съм опората на това семейство — имаше навик да казва Грета с потискащо фалшива скромност. — Защото всички се опират на мен, за да изкачват стъпалата. Те вървят нагоре, а аз съм щастлива да ги подкрепям и да бъда зад гърба им в тяхното изкачване. На тази възраст мога само да давам съвети. Искам да ме помнят като жена, която е имала много повече опит в живота от мнозина други и която е успяла да канализира всичките си преживявания за добро. Старицата знае не защото е мъдра, а защото е стара.

Грета и Клара обикновено пиеха чай с мляко късно сутринта, преди да излязат — понякога заедно, понякога в противоположни посоки, — за да запълнят двата или три часа до обяда. В замъка Бувиер се обядваше точно в един, винаги две ястия и десерт в порцелана, поверен на грижите на Роса Фе, а след това си почиваха от угощението със сиеста от точно десет минути пред канала на CNN — испанска традиция, възприета от мексиканците, която не се прекъсваше дори и от бомбите, падащи в Афганистан.

Този чай преди обяда, за който Роса Фе съобщаваше с удар с юмрук по вратата на спалнята на Клара и неизменната фраза „Чаят е готов, госпожата ви очаква“, беше толкова задължителен в тази къща, колкото и самата сиеста, и се бе установил като неизменен навик между Грета и Клара, за да компенсират факта, че всяка закусваше, където и когато искаше. Клара — много рано, в ежедневната трапезария, в компанията на лешниковите очи на Том, а Грета — доста късно, в стаята си, излегната на леглото все още по нощница, докато ваната се пълнеше с вода и морски соли.

Половинчасовият им разговор, прекъсван само от глътките ту на едната, ту на другата от топлата и горчива течност, приготвена, за да се преборят с декемврийския студ, който ги дебнеше от другата страни на вратата, бе банален: програмата за деня, дъждът или снегът, заглавията на сутрешните вестници или някой коментар за едно или друго странно поведение на винаги непредвидимата Барбара, която един ден си инжектираше неуместно количество силикон в устните, а на другия решаваше да се появи на благотворителен коктейл под ръка с някой латино жиголо, четиридесет години по-млад от нея.

„Колко оригинално“, винаги отбелязваше Грета за изцепките ѝ.

Но този ден разочарованието от раздялата бе помрачило настроението ѝ и в продължение на дълго време остана мълчалива,

потънала във вътрешна борба. И която с равни сили участваха гневът, облекчението, безразличието и надменността. Роса Фе, с подноса със закуската и „Ню Йорк Таймс“ в ръцете, беше изстреляла новината за заминаването на Клара от упор. Роса Фе винаги правеше така с лошите новини: пускаше ги, сякаш отваряше крана със студената вода.

— Госпожица Клара се връща в Испания.

— Кога?

— След малко.

— А господин Том днес няма да обядва вкъщи.

— Нито да вечеря.

В такива случаи Грета се хвърляше на възглавничките, които поемаха тежестта на огорчението ѝ, и оставаше така колкото бе необходимо, под претекст, че страда от някоя от прословутите си, продължаващи с дни мигрени, докато нещата се нормализираха, Том се връщаше тичешком с доктор Зонтаг, единствения лекар в Ийст Сайд, който разбираше майчиния език на Грета, или Барбара се появяваше шумно с бутилка текила, скрита в чантата, за да ѝ даде истински повод да се оплаква от главоболие.

Сега обаче новината за внезапното заминаване на Клара я бе хванала неподготвена и без възможност да я накаже с някоя от мигрените си. Трябваше да избира между доброволното уединение, което нямаше да попречи на момичето да се раздели от другата страна на вратата с някое „довиждане, благодаря“, и фронталния сблъсък, с който може би щеше да я накара да промени решението си.

— Жалко, че си тръгваш сега — каза накрая. — Точно когато приближавахме най-интересното.

— Толкова съжалявам, Грета, но това, което трябва да свърша в Испания, е много важно. Може би ще е само за няколко дни и още преди да си представите, ще съм обратно тук с диктофона си.

— Тогава ще ти кажа предварително темите, за да нямаш друг избор, освен да се върнеш.

Клара се усмихна. Грета започна да изброява, свивайки пръстите на лявата си ръка:

— Внезапната и драматична смърт на бедничкия ми брат Бартек. Незабравимото ми пътуване до Персия с Борис-Владимир, за да присъствам на пищната церемония по коронясването на шах Мохамед Реза Пахлави и съпругата му — Фара Диба. Пламенният ми роман с

един женен мъж, с което изобщо не се гордея. Тези неща винаги свършват зле. Сватбата на сина ми, Том, с една непозната и болестта ѝ, която му съсипа живота. Бях го предупредила, че онази испанка — извини ме, не се обиждай за испанката — няма да му донесе нищо добро. Престоят ми в Бъкингхамския дворец по покана на британското кралско семейство, за да присъствам на сватбата на принц Чарлс и лейди Даяна Спенсър. Да продължавам ли, или вече мислиш да анулираш билета?

Имаше право Барбара, когато каза, че Клара малко познава Грета. От тридесети ноември до десети декември. Десет дни, ни повече, ни по-малко.

Времето е опасна мерна система. Никога не се знае колко е достатъчно, колко е в повече, нито колко е необходимо, нито колко е в излишък, нито къде да го изхвърлиш, нито къде да го складираш, за да го ползваш, когато ти потрябва.

Времето не е и надеждна единица за мярка. Колко познаваше Грета? Десет дни. Нито много, нито малко, нито добре, нито зле, нито повече, отколкото някоя съседка, нито по-малко, отколкото другарчето по чин; десет интензивни дни, даващи представа, но само десет в крайна сметка.

Портретът на дамата се бе рисувал с едри мазки на четката и фини щрихи; приличаше по-скоро на колаж, направен от различни художници, отколкото на фрески от фламандската школа, и за да може да бъде открит смисълът сред толкова боя и толкова несвързани линии, човек трябваше да се отдалечи малко от платното и да я погледа от разстояние. Тогава се появяваха характерните черти на едно лице с усмивка на Мона Лиза: мъж и жена, тъжно и весело, благородно и простосмъртно.

Такава бе Грета.

„Трудно е да разбереш майка ми. Тя е крехка и уязвима, надменна и цинична, щедра и забавна, крайно покровителствена, защитница на своите като вълчица, която брани малките си, забравя трудно както доброто, така и лошото, може да бъде жестока, може да бъде състрадателна, способна е да пази най-благородната тайна и да разпространи най-долната измислица, да те разсмее или разплаче с една и съща дума. И се страхува. От самотата. Повече, отколкото от смъртта.“

„Госпожа Грета е много добра, но добра от тези, наистина добрите.“

„Грета е убийца.“

„Госпожата закриля госпожа Барбара и господин Ернесто, откакто изчезна господин Емилио. Погрижи се никога нищо да не им липсва.“

„Грета мразеше Луиса.“

„Госпожа Грета прекара в къщата на плажа почти два месеца с госпожица Луиса. Грижеше се за нея. До деня на смъртта ѝ. Излъга господин Том. Каза му, че е в Швейцария. Но дойде тук с всякакви лекарства срещу болката и извика доктор Зонтаг, и нае медицински сестри на смени, и плака с такъв гняв, и крещеше да не я отнема, да не я взема и нея, Луиса, тази дяволска Глория. Проклетата Глория, която измъкна съпруга ѝ от прегръдките ѝ в същата нощ на сватбата и която обиколи света, търсейки я сред живите, докато я откри, за да разруши онова, което най-много желаше — щастието на сина ѝ Том.“

„Грета е егоистка.“

Но това, което Клара трябваше да свърши в Испания, стоеше над всяко съмнение, над всяко противоречие. Трябваше да види учителя и да изтръгне от паметта му една по една всички тайни като болни кътници с изгнили корени. „Онова, което научих в Бавария, ме потресе“, бе казал Инестроса, докато дърпаше невидимата нишка помежду им, която никога не се бе прекъсвала. „Виждаш ли, Кларита? Като йо-йо си. Аз те тласкам и ти се издигаш. Разтварям ръка и ти падаш.“

— Наистина съжалявам, но нямам друг избор, освен да се прибера у дома — настоя упорито.

Тогава Грета атакува.

И Клара си даде сметка, че в дъното на душата на тази дама има вулкан, който се кани да изригне. Заспала змия, пълна с отрова. Или още по-зле: гневна жена.

— Това, което имаш да вършиш в Испания, Клара Кобиан, е да легнеш с Габриел Инестроса, кого искаш да излъжеш?

Клара, вкаменена статуя, можеше да се направи на обидена. Можеше да стане и да си тръгне от Ню Йорк през задната врата. Можеше да удари по масата с юмрук и да изкрещи за коя се мисли Грета, за да ѝ говори така, и че може да прави каквото си иска, че е

достатъчно голяма, че ще си ляга, с когото реши и че вече има една майка в Аркос де ла Фронтера да ѝ казва кое е правилно и кое — не.

Можеше да направи всичко това или другото, което стори в крайна сметка: да се задави с чая и да се закашля с истински пристъп на гняв, почервеняла отвътре и отвън, плачейки от задушаване и яд, и от изненада, и от учудването да осъзнае, че Грета само за десет дни я бе опознала по-добре, отколкото Клара щеше да го направи някога въпреки всички нишки, които щеше да свърже, и всички останали документи, които щеше да спаси от праха.

— Не ти ли казах, че старицата знае повече, защото е стара? — Сега Грета се смееше жестоко. — От векове не бях чувала нищо за Габриел. И една нощ изведнъж ми звъни, за да ме помоли да му направя услуга с тези мемоари, и ми говори за теб, и ми казва, че си била негова ученичка и че ухаеш на лимони, и аз го попитах: „Откога спиш с нея?“, а той замълча, признавайки, че имам право.

Клара остави чашата върху чинийката. Порцеланът и сребърната лъжичка иззвънтяха.

— Момент — каза и изведнъж разбра. — Твърдите, че Габриел се е обадил на вас?

— И ми каза: „Разкажи на малката същите лъжи, които пробута на мен. Клара обожава приказките“.

— Но той ни увери, че вие сте поискали да дойда в Ню Йорк, за да напиша биографията ви.

Грета я погледна със смесица от състрадание и презрение.

— Аз имам малко за разказване и много за премълчаване.

— Тогава... — Клара не искаше да знае отговора на въпроса, който се готвеше да зададе, но не можеше да го отмине. — ... защо приехте, Грета? Защо съм тук?

— Защото Габриел Инестроса е единственият мъж на земята, способен да направи с мен каквото си поиска. Той е като кукловод, а аз — негова марионетка, която се движи нагоре-надолу, подскача и пада, смее се и плаче по негова воля, винаги висяща на същата връв, колкото и време да минава и колкото и океани да ни делят.

— Като люлка в пропаст — разбра Клара. — Като йо-йо.

— Не ти ли казах току-що, че изобщо не се гордея с това, което се случи между нас?

[1] Американски игрален филм от 1958 г., психотрилър, режисиран от Алфред Хичкок. — Б.пр. ↑

[2] Кино в Манхатън, Ню Йорк. — Б.пр. ↑

[3] Американски биографичен филм от 1962 г., основан върху живота на австрийския психоаналитик Зигмунд Фройд; първоначалният сценарий е написан от Жан-Пол Сартър. — Б.пр. ↑

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

I.

Габриел Инестроса смяташе, че е преодолял кризата на петдесетте с усилия и воля. Често разказваше историята за боята за коса, която една дъждовна сутрин се бе разтекла по яката на ризата му, в период, когато се възмущаваше от белите косми, падащи от време на време от главата на някого от приятелите му от факултета, особено от тази на Франсиско Олавиде, декана на факултета по журналистика, който имаше опасния навик да се сближава със студентките си.

— Виждаш ли, Габриел? — каза го в лицето му в деня, когато научи, че има връзка с Клара, защото случайно ги видя в кафене в центъра на града. — Казах ти, че рано или късно и ти ще познаеш блаженството. Какво ще ми отговориш сега, хитрецо? Не е ли сочен забраненият плод?

— Моето с Клара е различно — потърси извинение Инестроса.

— Единствената разлика, приятелю, е, че ти се прикриваш по-добре от мен.

Хвалеше се също, че е бил верен на Марсела през двайсет и петте години, които продължи бракът им, без нито една грешна стъпка, за която да се разкайва или да се похвали на някоя от онези носталгични сбирки, където всяка чаша имаше име на различна жена. И че продължава да ѝ е верен в дъното на душата си, въпреки че е вдовец, защото любовта — казваше той, — ако е истинска, е много над превратностите на този живот, включително над смъртта.

Но реалността пресрещаше Инестроса на всеки ъгъл на лицемерното му съществуване. Идваше, скрита в порива на вятъра или в пърхането на гълъбите, или в шепота, който, без да иска, чуваше от мястото си в църквата и който идваше от отворените изповедални — черни отвърстия, където може би най-после би намерил утеха, ако не бе толкова горделив, че да отказва да признае лъжите си.

През хиляда деветстотин осемдесет и втора, бели кичури вече се показваха зад ушите му и при някое изражение на лицето бръчки набраздяваха кожата му. Но големите му ръце бяха все така нежни,

устните съхраняваха мекотата на младостта и когато се усмихваше, от двете страни на устата му се появяваха трапчинки.

Грета, от своя страна, минаваше през зрелостта с толкова твърди стъпки, че никой не би ѝ дал повече от петдесет години — да, наистина много добре поддържани. Кожата — розова и блестяща, очите — ясни, чисти под сините клепачи, които изглеждаха копринени, същите крака, тънка талия, твърди като печена глина бедра и пусната свободно коса, на вълни, златна като първите лъчи на утрото, като препечена филийка за закуска, и ароматът ѝ на гардении, странният ѝ акцент, страхът ѝ. Да бъде сама.

— За мен е удоволствие да ви поздравя, госпожо Бувиер — каза той, докато несръчно ѝ целуваше ръка със старомоден испански маниер. — Казвам се Габриел Инестроса, професор по съвременна литература във Факултета по журналистика при университета „Комплутенсе“ в Мадрид, Испания.

— Знам къде е Мадрид — отвърна тя закачливо. — Светът не е толкова голям, нали?

Изключително трудно накара Грета да се съгласи да го приеме. От смъртта на Бартек Солидех бе станала недружелюбна с пресата. Бе залостила здраво вратата на личното си пространство и въпреки че против волята си продължаваше да излиза на първите страници на вестниците, не позволяваше на журналистите да се ровят в личния ѝ живот. Единствените ѝ изявления след хиляда деветстотин шейсет и втора бяха тези, които от време на време хвърляше, като бонбони от високо, при някоя от многобройните благотворителни инициативи, които подпомагаше.

— Кажете ни, госпожо Бувиер, как ви се струва госпожица Луиса? Вярно ли е, че синът ви, Том, се е оженил за нея тайно? Истина ли е, че очакват дете?

— Дошла съм да говоря за хуманитарната помощ в Етиопия. Да бъдем делови, господа. И да. Всичко е вярно. Синът ми е много щастлив.

Всъщност накрая прие да се срещнат, защото я помоли Борис-Владимир. Никога не можеше да откаже на Борис. „Виж, Грета, този господин е приятел на един приятел, иска да се запознае с теб, пише за Томас и желае да получи твоего съгласие, преди да публикува книгата. Мисля, че е много благородно от негова страна да иска твоего

одобрение. Друг не би го направил, знаеш какви са писателите и журналистите, никога не позволяват истината да им съсипе някоя хубава история, или поне така се твърди. Ще отнеме половин час, най-много един. Може да се срещнете у дома, ще ви направя хубав чай и ще разговаряте спокойно, без никой да ви притеснява. Аз ще бъда в другата стая или ще подслушвам зад вратата, ако предпочиташ. И ако те притесни, ще го изхвърлим с ритници, може да е забавно. Направи ми тази услуга, Грета!“

— Да, светът е прашина във Вселената — отвърна Инестроса.

— И е космическо съвпадение вие и аз да сме тук, един срещу друг, въпреки времето и пространството. Вярвате ли в прераждането?

— Не.

— Аз също.

Габриел Инестроса се бе настанил в хотел извън Бродуей, близо до доковете. От прозореца си виждаше да минават корабите под моста на Бруклин и сутрин слушаше разговорите на съседите. Улицата миришеше на запържен лук, колите попадаха в задръстване винаги на светофара, където той пресичаше, за да хване метрото, закуската му се състоеше от кафе и поничка с крем, които купуваше от павилиона на ъгъла, а остатъкът от деня минаваше тихо в сумрака на обществената библиотека. Следобед се разхождаше в парка, докато мислено подреждаше бележките, които бе нахвърлял сутринта, в различни комбинации, които понякога образуваха силна ръка, а понякога не се получаваше нищо, както при игра на покер.

„Заради проучването е — казваше по телефона на жена си. — Понякога имам желание да зарежа всичко и да се прибера вкъщи.“ Но един преподавател, който уважава себе си, още повече професор, трябва да публикува, публикува, публикува. „Един труд годишно, Инестроса, само един, защото ще загубиш катедрата и защото младите, които идват, са много напористи. Какво би ти допаднало? Биография? Учебник? Есе? Хайде, човече, ако го свършиш за два месеца, юли и август, през септември, след изпитите, ще заведеш Марсела и децата на почивка, десет дни в Торемолинос^[1] — и ще сте като нови.“

— И искате информация за съпруга ми? — Грета имаше странен акцент.

— Томас Бувиер е имал изключителен живот — започна Инестроса, без да е сигурен дали трябва да седне, или да остане прав.

— Когато реших да го разкажа, мислех, че ще е лесно. Че по-голямата част от събитията в него ще са събрани в архивите на периодичните издания в библиотеките и че работата ми да документирам ще е проста, но съм грешил.

— Не открихте ли това, което търсехте? — Грета му отправи загадъчна усмивка.

— Не.

— Томас бе суетен. Като всички победители. Обичаше да говори за себе си, за успехите си, за подвизите си... Знаехте ли, че майка му е била една от първите жени, които са шофирали автомобил? — Инестроса кимна. — Имам нейна снимка у дома. С огромни очила и брич. Има същия поглед като Томас. Като че ли може да вижда подалеч, някъде отвъд, да прониква през материята на предметите и кожата на хората и да надниква в същината на нещата.

— Много бих искал да я видя.

Грета се намръщи. Замъкът Бувиер не бе отворен за посещения, още по-малко пък за някакъв испански журналист, на какъвто и професор да се правеше.

— Да сключим сделка: аз ще ви поканя на вечеря, а в замяна вие ще ми позволите да разгледам някой от семейните ви албуми.

Онова лято бе много горещо и къщата в Хамптънс бе заета от Том и испанката. Малката Карол се бе родила, обвита в мълчание от страна на семейство Бувиер, а гневът бе превзел всяка кръвоносна клетка в тялото на Грета. „Испанец за испанец, да изравним резултата, каква жега, не съм спала от две седмици, остарявам.“

— В „Таверн он Грийн“^[2] в девет и половина. Ще донеса три снимки, нито една повече или по-малко.

— Договорихме се.

Ресторантът беше заобиколен от градина, с кръгли масички от ковано желязо, на които двойките сядаха за питие преди вечеря. От клоните на огромен чинар висяха стотици фенери, обвити с щампован на цветя или екзотични птици плат, и осветяваха пространството, оградено с чимшири, които, от своя страна, бяха оформени като слонове и кралски пауни, придавайки на мястото приказна атмосфера, с елфи в гората и водни лилии в езерото.

Подухваше лек бриз, който поклащаше фенерите, листата на чинара и пламъка на свещите. От масата им за двама се виждаше

вътрешността на остъкления салон — сякаш гигантска циркова шатра от стъкло, откъдето се разнасяха светлина и музика също като от приказка, идващи от полилеите от мурански и чешки кристал и от рояла.

Грета пристигна късно, след десет. Габриел Инестроса бе попитал келнера каква е тайната на тази толкова сладка, толкова горчива и толкова кисела напитка. „Амброзия и захар, лимон, носталгията по земята ми. Нарича се мохито, господине, и се е родила в полетата със захарна тръстика на Куба.“

Тя обаче поиска текила, чиста, в глинена чашка.

Носеше черна рокля, която следваше извивките на тялото ѝ до най-интимните места. Бе събрала косата си зад ушите и бе закачила по една бяла перла от двете страни на лицето си. Усмихна се, сякаш среща трапчинките на бузите на Инестроса.

— Три снимки, три ястия — каза, като че ли залагаше на карти.

— Звучи добре — отвърна Инестроса.

— Ястие първо: салата от яребица.

— За мен същото, благодаря.

— Първа снимка. — Грета отвори чантата си и извади трите снимки, като ги сложи до чинията си с лицето надолу. Затвори чантата си, преди да обърне портрета на една жена, която пушеше, облежната на един от първите в историята автомобили. — Нашата смела Каролин Бувиер и нейната шантава таратайка.

Габриел взе снимката в нюанс сепия и мълчаливо я гледа в продължение на минута.

— Може ли да си записвам?

— Разбира се.

В бележник с кожена подвързия Инестроса отбеляза, че в края на хиляда деветстотин и четвърта Каролин Бувиер е била почти на петдесет години, с плътни устни и чуплива коса. Че колата е „Буик“, модел В, от тези, които Били Дюрант е представил на Световното изложение в Ню Йорк, че светът е твърде широк, за да го обиколиш сам, без да помислиш добре, и че роклята на Грета правеше малка гънка точно под гърдите ѝ.

— Томас говореше за майка си с възхищение, граничещо с фетишизъм — разказа Грета. — Казваше, че сме щели да станем големи приятелки. Възхищаваше се на решителността ѝ, на

независимостта и на смелостта ѝ. Била една от първите американки, които носели панталон, както изглежда, пушела повече от бунтарство, отколкото за удоволствие — вкъщи никога не запалвали цигара, — и посветила всичките си усилия на двойната борба на феминистките от нейното време: равенството между мъжете и жените и защитата на правата на цветнокожите. Изглежда, е възприемала майчинството като социална несправедливост, така че оставила възпитанието на Томас в грубите ръце на съпруга си.

— Анри Бувиер.

— Да, но се произнася Хенри. Свекърът ми променил произношението в деня, когато открил първия петролен кладенец. Нефтът плиснал в лицето му — изсмя се Грета, — когато търсел вода в картофената нива.

Инестроса си отбеляза, че когато се смее, Грета губи остротата на правите си рамене, че зъбите ѝ са много бели, че зениците ѝ толкова се разширяват, когато се отдалечава от свещта, че прилича на котка или тигрица. Записа си също, че цветът на виното е много сходен с цвета на устните ѝ и е трудно да се определи къде свършва единият и започва другият.

— Второ ястие — обяви Грета Бувиер, когато сервитьорът повдигна сребърния капак. — Калкан по мелничарски.

Тогавя взе следващата снимка и бързо я обърна, както играчът, който разкрива асото, допълващо чифта.

— Имението в Акапулко.

— Не се брои — протестира Габриел Инестроса. — Между двете снимки са минали повече от шейсет години.

— Такава е играта, Инестроса — отвърна тя, — а правилата съм ги измислила аз. Запиши! — заповяда му тя. — На високото на хълма, над кокосовите палми, имаше колиба от кал със сламен покрив и три или четири кокошки, умрели от глад. Томас се изкачи пеша от селото, с бялата си шапка, бастуна от слонова кост и абанос, и стигайки до края на пътя, заби бастуна в земята, сякаш е знамето на Съединените американски щати, и влезе във владение на собствената си земя, за която предварително плати не знам колко хиляди долара, които промениха завинаги живота на онзи селянин и семейството му. После издигна най-здравата къща, строена някога на онзи хълм, с мраморни парапети и тераси, с двойно стълбище, с шест камини и два салона.

„Твоят замък“, каза му тогавашната му съпруга, мексиканска красавица като тези от списанията. „Моят мавзолей“, отговори той, който можеше да бъде най-циничният сред смъртните.

— Не ми харесват снимки, на които няма хора. Като бездушни са — отново се оплака Инестроса, вземайки снимката с известно пренебрежение.

— Грещиш, не умееш да играеш — отвърна Грета, леко обидена. — Имението има душа. Но душа черна, обречена. Затова не съм се връщала там. И никога няма да се върна.

Този път, вместо да прибере старата снимка при другите, Грета я скъса през средата. Доближи хартията до пламъка на свещта и остана неподвижна, докато огънят я обхващаше и постепенно поглъщаше спомени те. Преди да изгори напълно, я остави върху пепелника и от жарта си запали цигара.

— Пушите?

— Разбира се.

Подаде му цигарето, изцапано с червило. Инестроса го взе и всмукна. Ароматът на кокос и портокал, на препечено кафе, на манго и захарна тръстика превзе дробовете му. Разбра, че за Грета този дим носи вкуса на живота.

— Ягоди с шампанско и последната карта — каза тя, с третата снимка в ръка. Остави я на масата, вече обърната към Габриел, и зачака реакцията на професора със затаен дъх.

Инестроса не каза нищо. След като я съзерцава мълчаливо в продължение на няколко секунди, се наведе над бележника си и записа, че през хиляда деветстотин петдесет и първа година Грета Солидех е била вероятно най-чувствената жена на света. Имаше настръхнала кожа, като че ли току-що е била погалена, пламтящи бузи и влажни устни. Там, където свършваше брадичката, ухаеше на гардении, също както в тази лятна нощ. Изражението ѝ, широко отворените ѝ очи, напрегнатите рамена, изправената нащрек глава бяха като на уплашено животинче, готово да хукне при най-малкия сигнал за опасност. И на човек му идеше да я прегърне, да я защити, да ѝ шепне успокояващи думи в ухото. Или да я ухапе, да я вкусува на хапки, да я погълне с настървение и жажда. Защото въпросът беше да я притежаваш, също както се притежава петролен кладенец, имение в Акапулко, „Пакард“, яхта или самолет. И да я отделиш от другите смъртни, за да ѝ се

наслаждаваш насаме, превърната в най-интимния от греховете, най-изкусителния и най-трудния за изповядване.

Инестроса вдигна поглед от записките си и застана лице в лице с жената от снимката. През него също бе минало времето. Вече не бе младият идеалист с рошава брада. Беше се научил да сдържа желанията и импулсите си. Носеше вратовръзка и къса коса. Но ако на тази снимка на Грета Солидех имаше място за още някого, той би застанал зад гърба ѝ, с устни на шията ѝ, ръце на талията ѝ и с тази нетърпима топлина, която усещаше в този миг в този ресторант в Сентръл парк, в присъствието на тази жена, която караше кожата му да пламти.

— Играта свърши — обяви Грета, изтръгвайки снимката от потните му ръце. — За мен беше удоволствие, господин Инестроса, надявам се да ви е помогнало някак.

— Искам отново да ви видя. — Инестроса прозвуча отчаяно. — Моля ви!

— Сделката си е сделка.

— Но ме измамахте, Грета! — Тя повдигна вежди. — Не ми показайте нито една снимка на Томас. А в края на краищата за това става въпрос, нали? Да проуча миналото на Томас Бувиер.

Грета възприе поканата зле. Обиди се, както умеят да го правят само силните жени. Стана, без да му позволи да отмести стола ѝ. Покри раменете си с шал и преди да му обърне гръб, наведе се към Инестроса и му прошепна на ухото:

— Пазя само един портрет на Томас. Маслена картина два на два. Закачена е на стената в библиотеката и тежи твърде много, за да я донеса на вечеря. Трябва сам да дойдете да я видите. Но се уверете преди това, че аз няма да съм вкъщи, когато се появите там.

Габриел Инестроса пое ръкавицата, с която току-що бе получил най-сладкия шамар в живота си. През всички останали ноци, които прекара в Ню Йорк, нито веднъж не спа, без да сънува жената от снимката.

[1] Курортен град в Андалусия, Испания. — Б.пр. ↑

[2] Известно заведение в Сентръл парк, Ню Йорк. — Б.пр. ↑

II.

Библиотеката беше от дъбово дърво и покриваше всички стени в помещението. Имаше само три места, на които нямаше книги: едното — окупирано от прозорец, покрит със завеси, вратата към преддверието на замъка Бувиер и осветеният правоъгълник с масления портрет на Томас Бувиер.

Изненадващо, не ставаше въпрос за един от онези официални портрети, предшественици на снимките, които красят кабинети и зали за срещи в старите петролни компании, а за истинско изкуство, в стила на Диего Ривера, с пищна растителност в дъното, райска птица на преден план и Томас, облечен в бял лен, с шал на врата, усмивка на устата, широко чело, разрошена коса, току-що станал след гуляй и две безсънни нощи, с пясък между пръстите и вятър, поклащащ листата на палмите. Инестроса предполагаше, че картината е спасена сред отломките на Акапулко, защото не можеше да си представи някой нюйоркски художник да пресъздаде райската градина, без да я е виждал.

Дуелът с Грета бе започнал след първата им срещи онази същата сутрин, с появата на Инестроса в девет часа пред ротондата на входа на къщата.

— Кажу ми, че ме няма — заповяда Грета на Роса Фе. — Пусни го да влезе в библиотеката и го затвори вътре.

Габриел, затворен като в клетка, извади бележника си и записа, че около Грета всичко е в гардении и нарциси, че светлината влиза в замъка на малки дози, на глътки, че подът е дървен, таваните — високи, стените — широки, че тишината не потиска и че Роса Фе, на вид услужлива, е получила стриктни инструкции да не му предложи дори чаша вода.

После премина към работата си на изследовател с подробно описание на библиотеката, цвета на кожата на подвързиите, на заглавията и авторите на всяка една от многобройните книги и на съдържанието им. Проучи в дълбочина личността на Томас Бувиер чрез томовете на колекцията му и откри, че има интереси отвъд

икономиката. Кой петролен магнат чете маркиз Дьо Сад и Шарл Бодлер?

Докато пишеше, напразно тайничко очакваше, че вратата ще се отвори и Грета, в цялото си величие, ще влезе, облечена като кралица, за да може да целуне краката ѝ. Но сутринта мина, после — следобедът, и със залязването на слънцето Габриел Инестроса разбра, че е бил разбит при първия щурм, но също и че никога няма да се предаде.

Тогава премина към атака. Махна единия от бутонелите си, този на десния ръкав, и го остави върху масата. Добре видим.

На следващия ден Роса Фе му го върна, преструвайки се, че тя го е намерила, докато е почиствала. После забрави една кърпа, сетне — химикалка, друг ден — кожено калъфче, табакерата, чадъра.

Трябваше да мине цяла седмица, докато на Роса Фе ѝ се отрони от устата:

— Госпожата казва, че изглежда, го правите нарочно, господин Габриел.

Този ден ѝ остави роза.

Когато сутринта на следващия ден се върна, розата вече не беше там.

Оттогава бойното поле разцъфтя с различни екзотични видове, откъснати от кой знае какви странни градини. Цветарите в Ню Йорк са много загадъчни. В някои дни стъблото бе толкова дълго, че приличаше ни великденска пръчка, в други — цветът толкова интензивен, че трябва да са го оцветявали нарочно на ръка; понякога цветето бе деликатно и малко, а понякога диво и опасно. И чак следобед на седмия ден, след като в едно магазинче в Малката Италия^[1] най-накрая откри белия цвят на еделвайса, Грета даде на Роса Фе трите почивни дни, за които я молеше, откакто майка ѝ я бяха заболели краката и тя искаше да отиде да се погрижи за нея в бялата къщичка на гробището в Хамптънс.

Тогава къщата утихна. Само Грета и Габриел, всеки в един ъгъл от нея. Професор Инестроса излезе от библиотеката и изчака прав до стълбището. Имаше часовник, който отбелязваше всяка секунда с удар, един отворен прозорец, въображаем огън в незапалена камини. Колко жалко, че не бе зима, за да я запалят наистина, да постелят кожа пред

пламъците, да отворят бутилка „Дом Периньон“ и да загубят ума си и усещането за време — студ, жега, дъжд, слънце...

Или слънце и луна.

Косата на Грета бе пусната от едната страна и закриваше половината ѝ лице. Бе оцветила устните си в червено, а очите — в синьо. Една гръцка туника, която носеше боса на кораба на Ниархос, на остров Скорпиос, на Средиземно море, на Егейско, на Йонийско, и която следваше очертанията на бедрата и талията ѝ, оставяйки останалото на въображението, падаше леко от последното стъпало.

Той искаше да я отнесе на ръце обратно в библиотеката. Тя отказа. Заяви, че не е способна да изневерява на Томас пред портрета му, и отидоха в салона, защото леглото не им се стори подходящо за такова нещо.

След вечността утрото нахлу малко по малко, както винаги в тази къща. Слънцето се промъкваше там, където му позволяваха завесите. Габриел погали още веднъж спящото тяло на Грета, отпуснато мързеливо. И двамата знаеха, че са изгубили войната, или я бяха спечелили — в зависимост от гледната точка.

Беше през деня. Бяха голи. Беше горещо. Една сянка мина зад завесите и се спря в средата на прозореца.

Габриел премига, разтърка очи и се надигна наполовина. Грета протестира, мъркайки като котка.

— Да видим, в какво вярваш ти? — укоряваше го деканът Олавиде между чашките. — Във възкресението на плътта, в космическата случайност или в нищо?

— Вярвам в това, което виждам — отговаряше му Инестроса.

Без съмнение онова, което виждаше в този момент, бе абсолютно невъзможно. Току-що през стъклото бе срещнал обвинителния поглед на една бледа и изпита жена, предадена, прободена с нож, убита приживе. Не коя да е друга, а Марсела, току-що сдобила се с дара на вездесъщието и стъпила с единия крак в Мадрид, а с другия — в Манхатън, просто ей така.

[1] Район в Манхатън, Ню Йорк. — Б.пр. ↑

III.

В деня на сватбата им, тридесети юни хиляда деветстотин шейсет и девета, Марсела носеше зелена рокля, издута на корема, цветя в косата, къна по ръцете и червена точка между веждите. Габриел бе подстригал брадата си и бе доставил удоволствие на майка си, като облече риза с яка и кафява вратовръзка. Останалото за нея бяха само разочарования: „Тази жена е аржентинка, иска да се омъжи за теб и виж, че успя да те хване, глупчо такъв, и да искаш, не можеш да си по-глупав, видя ли докъде води свободната любов, край със свободата, нали те предупреждавах, сине мой, че това момиче е аржентинка“.

Марсела обаче беше жив портрет на Симонета Веспучи^[1], излизаща от вълните върху мида, поклащана от пролетните ветрове. Нямаше никакъв срам — беше го изгубила на кораба, с който пресече океана, за да дойде да разтърси живота на Габриел Инестроса. Заживяха заедно в един разнебитен тавански етаж на улица „Сан Херонимо“ и съгрешиха толкова пъти и толкова упорито, че пристигнаха в църквата като по чудо, с първото от двете им деца на път да се появи на този свят с единствената благословия на сандаловото благовоние. Намеси се бабата на създанието и ги завлече до църквата в нейния квартал, защото там имаше свещеник, който пускаше дисковете на Саймън и Гарфънкъл по време на причастие.

Наградата, която съпроводи раждането на Бруно, много будно хлапе, което майка му понесе в раница много преди да навърши четиридесет дни, за ужас на съседките, дойде под формата на щатно място като преподавател по литература в новия факултет по журналистика в университета „Комплутенсе“. Габриел Инестроса си купи очила с рогови рамки, обръсна брадата си, подстрига косата си и придоби сериозен вид.

Марсела се отегчи на тавана, остави китарата в ъгъла, научи се да пришива кръпки на коленете на панталоните, да разбърква млякото с какао, без да остават бучки, да увива сандвичите във фолио и да чете приказки на глас. После се увлече по плетенето на една кука, готвенето и екскурзиите в планината.

Когато Инестроса получи Националната награда за литература, приличаха на двама държавни чиновници, създадени един за друг, вратовръзка и кърпичка в тон, целувка по устните, споделени сълзи, две деца, трима внуци, апартамент в „Маласаня“, къщичка в Гуадарама и безукорна академична биография.

За Грета — ни дума.

Убийствената страст, която го привлече към госпожа Бувиер и която бе на ръба да унищожи здравия му разум, се загнезди в паметта му като злокачествен тумор. Остана там завинаги, без никога да има смелостта да признае на някого, най-малкото на Марсела, че веднъж, само един път, но толкова интензивно, че никога не успя да го изтрие от съзнанието си, нито от душата, нито от съвестта, ѝ е изневерил. Габриел Инестроса остана в историята като най-честния и почтен от мъжете: принципен преподавател, имунизиран срещу изкушенията на плътта, властта и славата, неподкупен, справедлив, непредубеден и безпристрастен. Затова, три години след като овдовя, докато с една ръка галеше гърба на Клара, с другата прикриваше срамните си части — за да не може нищо да опетни образа му за поколенията.

Грета отвори очи и го видя с гръб към нея, обвит в светлината на утрото. Габриел Инестроса беше гол и трепереше от студ и страх. Дърпаше завесите с две ръце, за да надникне на улицата.

— Какво гледаш, Габриел?

— Няма никого — отговори той между облекчението и изненадата.

— Кого да има?

Инестроса се върна на дивана. Кожата му бе настръхнала, а мускулите — напрегнати.

— Имах усещането, че някой ни наблюдава. Че ни гледа отвън с отвращение.

— С отвращение?

Грета се изсмя. Седна в леглото, погали раменете ни учителя, масажира ги с вещина, докато напрежението изчезна и се отпуснаха, после го целуна по врата, по шията, притисна се до гърдта му и му зашепна на ухото думи на немски. Нощта започна отново и този път нямаше стон, който да не излезе от гърлата им.

Беше късно, когато най-последно се разделиха на прага на вратата. Грета намести възела на вратовръзката му.

— Твърде малко работихме върху биографията на Томас. Утре може да се върнете, господин професоре.

— Благодаря, госпожо Бувиер, ще ви очаквам в седем в подножието на стълбището.

Габриел Инестроса пресече кръглата площадка, знаейки, че тя го наблюдава от къщата. Видя го да се отдалечава с бавни стъпки и да се губи във влажната мъгла, разстилаща се откъм парка.

С падането на вечерта топлината от деня се превръщаше в пара, най-високите листа се свиваха като юмруци, пътеките се губеха между храстите, поляните и бейзболните игрища се изпразваха, засияваха светулките и фенерите и всички започваха да предупреждават чужденците, че Сентръл парк е като човека-вълк: милостив през деня и звяр през нощта.

Но на Инестроса му бе все тая. Тялото му гореше като запалена факла, все още обхванато от глада, който събуждаше у него Грета, и не виждаше на хоризонта по-голям звяр от собствената си неопитомена природа. Седна на една дървена пейка, запали последната си цигара и остави свежият бриз, идващ от езерото, да гали кожата му.

Обсадата се бе увенчала с успех, а в устата си все още усещаше тъй сладкия вкус на забранения плод. Тялото на Грета приличаше на зряло манго или на папая: грапаво отвън и меко отвътре, толкова сочно, че още се стичаше от ъгълчетата на устата му. Ако прокараше език по повърхността на устните си, усещаше търкането на твърдата си брада върху мекотата ѝ, сладка възбуда, зачервяване или топлина.

Вдиша дима на черния тютюн, който имаше вкус на дърво, издиша. Изрисува с дима концентрични кръгове и ги развали с махване на ръка. Какво нещо само — бе повярвал, че е видял Марсела на прозореца. И после — да изчезва също като сивкавия цигарен дим. Замисли се за нея. Сега имаше навик да вдига косата си с шнола и вече не се разхождаше гола из къщата, както преди. Тринайсет години заедно ги бяха обърнали наопаки. Обичаха се на обратно, отвътре навън, запазвайки за двамата образ, който вече не отговаряше на истината. Защото той продължаваше да прави любов със Симонета Веспучи, а тя — с Марчело Мастрояни, двамата качени на една „Веспа“^[2], тръгнали наникъде, но погледнати отдалеч, не бяха нищо

повече от една стандартна двойка. Габриел — с неговия английски лоден, и Марсела — с шлифера си „Бърбъри“.

В този момент от земята към върховете на дърветата се надигна порив на вятъра. Инестроса потрепери. Мислейки за Марсела, бе изгубил изведнъж цялата топлина на тялото си. Сякаш тя, обръщайки се в леглото, бе дръпнала завивката му и го бе оставила гол среднощ. И тогава го видя да идва: силен студ, който имаше стъбло и крайници. Първо обхвана глезените му, пропълзя по краката му, стигна до члена му и се сви там, а после го изостави — болезнен и премръзнал, за да се изкачи до гърдите и да се вмъкне в плътта, притискайки дробовете му, спирайки сърцето му, а после излезе през устата с вик на уплаха, на мъж и на жена едновременно, защото се преплете с ехото на собствения му глас.

Стана, извърна замръзналото си тяло и не видя нищо друго, освен понесена от вятъра шума, водовъртеж от сухи листа, примесени с черен прах, които се движеха пред него на връщане към хотела. Взе такси, защото се изплаши, и когато се погледна в огледалото за обратно виждане, заедно със своите очи и тези на шофьора, откри други, големи и тъмни, които отново му напомниха за Марсела и които изчезнаха, когато колата потегли по пустата улица.

Тази нощ сънува, че Грета го прегръща, плачейки, и че има следи от пет пръста, забити в кожата. Сънува, че Марсела го изоставя в пясъчна пустиня, че Бруно и Мигел го сочат с пръст, че една жена, нагиздена с голяма шапка с пера и рокля с пайети в индигов цвят, се върти в кръг и той вижда, че на мястото на лицето има оголен череп, на който смъртта е изрисувала жестока усмивка.

Когато се събуди, бе плувнал в пот.

Обикновено звънеше вкъщи веднага щом се събудеше, около три часа следобед испанско време. Марсела му препредаваше новините от телевизора, а после няколко минути бърбреха за лятото, какво се случва с децата, клюките от квартала и напредъка в проучването на Габриел.

— Колко дни още смяташ, че ще останеш?

— Вече по-малко, не се отчайвай. Библиотеката на Бувиер е пълна със статии и извадки. Има страшно много книги, повечето от тях с посвещение от автора или с бележки от собственика в долната част

на страницата. Много са интересни. Вчера всъщност намерих някои документи, в които случайно се споменава мястото, където е погребан Томас Бувиер.

— Ще посетиш гроба му?

— Разбира се.

Но онази сутрин бе вече девет и половина, а слушалката на телефона приличаше на метална каска. Инестроса бе замаян, слаб и болен. Нямаше сили да се изправи срещу сляпото доверие на Марсела, защото започваше да разпознава нещо подобно на разкаяние, отразяващо се в огледалото в дъното на стаята. Как заприличваше съвестта на обвиняващ призрак. Вината, преоблечена като марионетка, го сочеше с безплътния си пръст, дебнеше го в тъмното, смразяваше вътрешностите му.

Без да става от леглото, изпуши три цигари една след друга и стомахът му се обърна. Повърна. Повлече се по пода, изправи се и си взе душ със студена вода, но по никакъв начин не успя да попречи на устата, ръцете и съзнанието си да се завърнат на дивана на Грета, при тялото на Грета, нито на волята си да я пожелае още веднъж, да я усети отгоре и отдолу на собственото си тяло, наслаждавайки ѝ се като на бонбон, колкото и да повтаряше на глас името на Марсела, Марсела, Марсела, сякаш за да провери дали с това няма да премине желанието му да предаде майката на децата си.

После щеше да ѝ се извини за това, че не ѝ се е обадил два дни, разказвайки ѝ половината от истината: „Бях на гробището, Марсела, и не можеш да си представиш какво открих там. Утре се връщам в Испания. Няма какво повече да правя тук“.

Шофира около 200 километра по една много широка магистрала към Хамптънс, докато откри изхода, който го отведе до второкласното шосе, по което се стигаше до мястото, отбелязано в старите нотариални документи като Бувиер Мемориъл. Изгаси мотора пред оградата, надникна в гробището и видя сивата църква с камбаната отгоре и бялата къщичка.

Роса Фе излезе да му отвори.

— Господин Инестроса, каква изненада.

— Роса Фе, изненадата е моя. Не бяхте ли при майка си?

Една дребна женица седеше на един люлеещ се стол в къщата. Прислужницата кимна.

— Мамо — почти ѝ извика, — този господин е дон Габриел Инестроса, биографът на дон Томас, за когото ти споменах.

— Тогава ни остави насаме, дъще, казах ти, че ще дойде да ме види — отвърна. — Тя ме предупреди.

Младата Роса Фе го пусна да влезе.

— Не ѝ обръщайте много внимание, остарява — прошепна му на тръгване.

Старата Роса Фе се втренчи изпитателно в него.

— Седнете — помоли го.

„Проучването е това, с което разполагаш — щеше да каже Габриел на Марсела същата вечер. — Понякога ти идва да зарежеш всичко и да се прибереш у дома, но друг път, като днес, ти идва чифт аса при първо раздаване.“

Роса Фе говори без прекъсване половин час. Очерта с ръка пътищата към имението, обградени с кокосови палми, портокалови дървета и още палми. Обрисова портрета на възрастния джентълмен с лешникови очи, оргиите му, златния часовник и миризмата на мулатките върху изисканите му дрехи.

После — пристигането на Грета в една ветровита вечер и завръщането на музиката на пианото в салона. Накрая му разказа, че смъртта не е жена, а мъж, и че не е черна, а руса, със светли очи, морско създание, изваяно от вълните. От индианеца Педро му показва ръцете, от Бартек Солидех — изкривената уста. Разказа му подробно как бе бутнала германеца надолу по стълбите и как се бе претърколил, как се бе разцепил черепът му и мозъкът му се бе пръснал по пода, как я бе защитила госпожа Грета, как ѝ бе помогнала да изчистят кръвта и как повече никога не бе проронила ни една сълза.

— Но вие трябва да разкажете истината, за да се знае, за да спре госпожа Барбара да злослови за госпожата скришом. За да почива господин Емилио в мир, защото вече е време.

Инестроса не бе имал време да извади бележника си. Все тая. Онези разкрития се бяха издълбали в съзнанието му като надгробен надпис. А неизвестните, които се появиха от този момент, бяха още по-дълбоки. На първо място, трябваше да проучи самоличността на Бартек Солидех, онова чудовище, излязло от дъното на морето, което, изглежда, е споделяло леглото на Грета, въпреки че се бе съгласил да са брат и сестра. После трябваше да открие произхода на онези

проклети пари и на пистолета, с който бе отнет животът на Педро. И на трето място, като непосредствен резултат от всичко това, трябваше да пренапише цялата история от началото, защото Грета Бувиер се бе превърнала в нова жена, сътворена горе на скалите посредством някаква абсолютна мистерия, благодарение на Томас Бувиер и неговия копнеж за безсмъртие.

За миг Инестроса повярва, че всичко е било дирижирано от Грета. Че тя продължава да стои горе на скалите и държи всички конци, дърпайки един и отпускаяки друг. Сега ти показвам снимка, а сега — рамо, сега ти пускам музика и танцуваш, и те карам да чакаш цяла седмица, и те убеждавам, че Марсела никога не те е наблюдавала иззад пердето гол на моя диван.

Но отговорът на Роса Фе смрази душата му.

— И кой казвате, че ви предупреди за моето идване, Роса Фе? Госпожа Грета е била, нали?

— А, не, няма начин! — отвърна тя стреснато.

— Кой тогава?

Роса Фе — майката, се изправи, приближи се до прозореца и го отвори широко. С костеливите си пръсти посочи един гроб.

Габриел Инестроса се приближи бавно.

В градината на гробището плочите бяха толкова чисти, че приличаха на преспи сняг. Лехите с цветя образуваха цветни групички, църквата в дъното имаше отгоре камбана, която започна да бие, първо мързеливо, после по-весело, докато звънът ѝ се превърна в лудешки смях.

— Беше госпожа Глория — отвърна възрастната жени без колебание.

Грета напразно чака онзи следобед. И много други. Стана седем вечерта, а в подножието на стълбата нямаше никого. Роса Фе се върна от къщата на майка си и попита дали професорът ще идва отново, а госпожата забави отговора си, преди да ѝ каже:

— От днес нататък всеки ден занасяй в библиотеката кана с вода, независимо дали ще дойде господин Габриел.

[1] Симонета Веспучи (1453–1476 г.) — флорентинска красавица, която най-вероятно е позирала на Ботичели за прочутата му картина „Раждането на Венера“. — Б.пр. ↑

[2] Марка италиански скутери, световен лидер. — Б.пр. ↑

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

I.

Всъщност, както Клара бе подозирала, всички предмети, които бе купила в Ню Йорк, изгубиха смисъла си още щом прекрачи прага на апартамента си. Вместо да ги постави на местата, които бе предвидила за тях, предпочете да ги обвие внимателно в целофан и да ги сложи в кашон, който остави в дъното на един шкаф. Помисли си за старите си кукли, за високите тавани в дома ѝ в Аркос и за това колко бе прав баща ѝ: рядко осъзнаваме, че правим нещо за последен път. За последен път играя с кукли, за последен път тичам боса по стръмната улица, за последен път се качвам тайно на камбанарията, за да взема пиленцата на гълъбите, за последен път позволявам на майка ми да ми сплита косата, да ми купува дреха, да ме наказва да не излизам. Как оставяме назад този толкова хубав етап от живота си — детството, жадни за свобода, без да си даваме сметка, че тръгваме по път, от който няма връщане, а всяка крачка, която правим, води до непредвидими последствия, за които никой, освен самите нас, не е отговорен.

Когато надникна в калната локва, в каквата се превърна посещението ѝ в дома на родителите ѝ през онзи толкова горещ май, когато искаше да им представи Инестроса, под пластове утайка видя на дъното една толкова очевидна истина, че не разбра как не я бе прозряла преди. Зад онази андалуска ограда, между лимони и саксии с мушкато, се бяха срещнали два бойни петела, баща ѝ, Мигел Кобиан, с добре наточени нокти, готов да защитава невинността на Клара от заплахите на света, и нейният любовник, Габриел Инестроса, с глава, скрита под крилото, с перушина, оцветена в зелено от срама, и с душа, отровена от ирационалното желание, което го тласкаше към момичето с кльощавите колене и нежната кожа. Тя никога не попита баща си за какво бяха говорили в нейно отсъствие, нито защо Габриел си е тръгнал по този начин, без други обяснения, освен празната улица, празната стая, празния куфар. Тя бе хукнала след него надолу по хълма, а ехото на стъпките ѝ я пренесе отново в детството ѝ. Бе потърсила убежище в топлите обятия на баща си и го бе оставила да

избърше сълзите ѝ с кърпичката, бродирана от майка и, защото Инестроса я бе отвел обратно в гнездото, от което я бяха отнесли орлите или облаците, или ангелите, или Бог, без друга причина, освен ужасното му разкаяние.

— Вече се уча да те обичам истински — каза ѝ учителят, когато успя да проговори.

Но тогава Клара не разбра значението на думите му: че се отказва от тялото ѝ, за да не я зарази със старостта в разцвета на младостта ѝ. Че ѝ подарява нови крила, защото другите, восъчните, може да се разтопят, ако се доближи до слънцето. Че колкото по-дълъг е животът, толкова по-тъмни са галериите, издълбани в него, по-черна — съвестта, и по-дълбоко — разкаянието.

Бяха минали пет години, откакто Габриел и Клара си казаха сбогом в мансардата. Беше през онази толкова кратка нощ, в която, без да знае, студентката Клара Кобиан щеше да получи единственото отличие за целия си живот. Тя изстискваше лимони и трошеше лед, заблудена от поканата на учителя. Намерението му не бе да се сдобряват, нито да ѝ обяснява мотивите защо си е плюл на петите — както местните нарекоха нощното му бягство. Беше я извикал само за да скъса с нея. Просто така. Като онези летни авантюри, които свършват на тридесет и първи август, нейната приключи в последния ден от следването. Край. Три месеца по-късно в голямата аула Олавиде и Инестроса щяха да посрещнат нов випуск с момиченца, които най-накрая се бяха отървали от ученическите униформи и бяха разпуснали косите си. И музиката щеше отново да озвучи терасата, може би някое болеро или някоя хабанера^[1], със сладко мохито, подрънкващо с леда в други пръсти, целувка на други устни, тайна, заключена в друга съвест, „скрий се, че идват децата ми; не откривай огледалата, защото умирам от мъка; слез от автобуса, да не ни видят заедно; кажи им, че си ми асистентка; дръпни се от прозореца, не отговаряй на телефона, съблечи се и изгаси осветлението“.

Да, това бе разочарование, което прави възможна забравата, или ако не забравата, желанието да изгубиш паметта си, да строшиш спомените на парчета, да изтриеш номера на телефона от списъка с контакти, да избягваш онзи автобус, онзи квартал и онази улица. Никога да не вдигаш поглед към покривите, чезнещи в синевата на небето, да гасиш телевизора и да не купуваш вестника, когато онова

проклето име, Габриел Инестроса, се появява зад някоя награда или в края на някоя статия от неговите, написана така, че повече прилича на валс и когато я четеш на глас, звучи с гласа на стар дъб и има вкус на шотландско уиски.

В продължение на петте години Клара се бе научила да се защитава от атаките на носталгията чрез упорита работа и броня от цинизъм, която откровено контрастираше с нежната природа на характера ѝ. Такива бяха и материалите ѝ: винаги капчица лимон във ванилията. Приемаше спокойно факта, че животът може понякога да бъде абсолютна гадост, и отричаше, че някъде може да съществува пълно щастие. Когато ѝ изглеждаше, че най-после е открила онази нишка, с чието дръпване най-накрая ще стане щастлива, ѝ стигаше да си представи как Инестроса съблазнява друга студентка в минижуп, за да се върне с гръм и трясък в реалността.

И ако понякога се бе питала какво в крайна сметка чувства към учителя, никога не бе знаела добре какво да си отговори, защото онази смесица от любов и омраза, привличане и разочарование, безразличие и ревност, бе сложна комбинация, сладко-кисела, горчива, солени, несъвместима, която нямаше име и не можеше да се сравни с никой от познатите на земята коктейли.

Но сега, след толкова време, калта се бе утаила ни дъното на локвата и водата, преди толкова мътна, се бе изчистила изведнъж, а тя се бе осмелила да надникне, за да види без страх истината, каквато е.

— Вече се уча да те обичам истински.

Сега Клара разбираше думите на Инестроса: че животът му свършва там, където започва нейният, че съдбата им беше заложила капан, беше ги създала анахронични, несъвместими, невъзможни да бъдат хванати в един кадър. Че четиридесет години са твърде много дори и за един глупав роман, за романтична комедия или жално болеро от тези, които учителят слушаше, седнал на старото кресло, което изнасяше на покрива, когато залезе слънцето.

Онзи ноемврийски следобед в кафене „Комерсиал“ Клара, замислена, бъркаше ли, бъркаше с лъжичката горещия липов чай, без да се осмели да се качи в дома на Габриел заради страха, че ще намери чужд шал на закачалката, друга снимка в рамката, в която тя сложи своята, или различни цветя във вазата. Но откакто видя друга картина, която се бе появила пред лицето ѝ от дъното на калната локва

благодарение на Грета и преднамерената ѝ недискретност, Клара бе сигурна, че ще завари професора сам и безпомощен, поклащащ се като грохнал старец на люлеещия се стол, докато домът му се изпълва с прах и се изпразва от живот.

Беше дванадесети декември. Борис-Владимир щеше да се настани в една стая в замъка Бувиер с идеята за още една бляскава Коледа. Том щеше да покани тайната си любовница да излезе на светло. Грета за втори път в живота си щеше да изпадне в ярост и щеше да се затвори в стаята си, очаквайки Барбара да се появи с текила, отровена от омраза. Роса Фе щеше да забърше недостатъците на семейството надолу по стълбището, а Глория щеше да излезе изпод земята, както всяка нощ, за да подхрани кошмарите на старата Роса Фе, която всеки път, щом се покажеше на прозореца на бялата си къщичка в гробището, я виждаше върху гроба на Томас Бувиер да танцува танго и полка, и румба, и самба, и кумбия, здраво хванала Бартек Солидех.

Клара Кобиан си сложи вълнена шапка и кожено палто, напъха тетрадките и бележките си в една платнена чанта и излезе на заледено площадче в австрийския Мадрид^[2], готова да прекоси пеш разстоянието, което отделяше нейното жилище от това на Инестроса, за да докаже на себе си, че нито четиридесет години, нито четиридесет улици, нито четиридесет градуса под нулата са достатъчно препятствие, което може да я държи и секунда повече далеч от терасата на учителя. Осъзнаваше, че няма никаква идея какво ще се случи, когато застане пред него. Знаеше само, че има нужда да го види отново и да му каже: „Дойдох, защото ме извика, защото ти го пожела“, и да чака, както Грета бе чакала двайсет години, че Инестроса ще избере измежду разума, страха и волята си.

[1] Кубинска народна (моряшка) песен. — Б.пр. ↑

[2] Наричан още Мадрид на Хабсбургите — наименование на историческия център на града. — Б.пр. ↑

II.

Мигел Кобиан имаше навика да чете поезия на тавана, на светлината на свещ, и стъпките му над стаята на Клара бяха като тези на потайно животинче, което предпочита самотата пред шума и проблясъка на свещта пред този на електрическите крушки. Ако беше в настроение, рецитираше, вместо да пее под душа или когато се бръснеше, а малката Клара се наслаждаваше, долепила ухо до вратата. Така научи първото стихотворение в живота си, „Вълкът от Губио“^[1], с толкова напевен акцент, че дълго след това го смяташе за оригинала.

Когато сви по уличката, на която живееше Инестроса, в съзнанието на Клара изведнъж изплуваха образите на светеца и звяра, две коренно различни същества, лице в лице пред пещерата. Вода и олио, лимон и ванилия, но не знаеше кой от двамата заслужава стихотворение.

В онази толкова стара сграда все още нямаше асансьор.

Преди пет години не беше стара, а старинна, стълбището не бе тъмно, а в полумрак, олющените стени не правеха лошо впечатление, а придаваха на сградата специално очарование, като на италианска фасада с просмукана от влага мазилка.

Запита се какво ли ще почувства, когато види Инестроса в онзи декор. Не бе същото като да го срещне избръснат и добре облечен в някое кафене, вместо току-що станал от сън, на шейсет и осем навършени години, с разрошена коса и кариран халат Клара го предпочиташе така, в истинския му вид, както животът го хващаше сутрин неподготвен.

Звънна два пъти и чу изскърцване. Люлеещият се стол. После стъпки. После металното капаче на шпионката. После нищо.

— Клара? — Гласът на Инестроса леко трепереше.

Отвори внимателно вратата, която я обрамчи като картина в контражур. Беше все същото момиченце с все още кльоцави крачета, пиратски ботуши и пола на цветя.

— Влизай. Кога се върна?

— Преди час.

Беше девет часът на едно утро, покрито с черни облаци. Току-що се разсъмваше — бавно и полека. Той не се бе облякъл още, нито се бе избърснал, нито бе изпил кафето си, което да възвърне топлината в замръзналото му тяло, но в антрето, когато срещна отново младостта на Клара, гърдите му се изпълниха с пъстри пера. Усети въздуха, замърсен от дима на толкова много изпушени цигари в отсъствието на малката, и тръгна да отваря прозорци, без да спира да повтаря: „Влизай, влизай, Клара, влизай“, докато тя не застана в средата на хола.

Клара свали вълнената шапка и коженото палто. Той направи жест да я целуне по бузата, тя леко го отблъсна и седна срещу камината.

— Тъкмо щях да пия кафе — каза той, малко разочарован. — Искаш ли?

— Добре, с мляко.

Забави се много дълго, докато се върна с двете чаши. Когато влезе в хола, бе облякъл костюм в морскосиньо, вратовръзка в бордо и риза на сини райета. Ръкавите му бяха разкопчани.

— Ще ми помогнеш ли с бутонелите?

Ухаеше на лосион за след бръснене и свеж одеколон, беше сресан на път настрани, не бе изгубил нито един косъм, продължаваше да се движи леко прегърбен, като че ли се притесняваше да не удари главата си в лампата, бе по-висок с дващестина сантиметра от Клара и тежеше около четиридесет килограма повече от нея. В сянката му се побираха две Клари, прегърнати.

— Имам час в единайсет — извини се за неочакваната си елегантност.

— Имал си връзка с Грета — стреля тя в упор.

Инестроса остави подноса върху масата и седна срещу Клара на дивана. Погледна я много сериозно. Потри ръцете си.

— Не.

Клара очакваше извинение, признание, нов пристъп на изостреното чувство за вина на Габриел Инестроса, знак за разкаяние или срам и дори пристъп на гняв. Но не и лъжа. Това не.

— Как можеш да ми казваш „не“, страхлив лъжец, когато и двамата много добре знаем, че си спал с госпожа Бувиер в салона в дома ѝ, а после си я изоставил, също както изостави и мен?

— Никого не съм изоставял.

— И си бил женен, подъл лицемер, ти, който толкова говориш за скрупули, за вярност и почтеност, и за всички тези неща, с които си чешеш езика! — продължи тя, сякаш не го бе чула.

— Клара...

— Колко лъжи си ми разказал, учителю, за да се възползваш от мен? Каква глупачка съм била да следвам сянката ти, да се крия и да изпълнявам всички твои желания! „Не говори, не отваряй, не излизай, не влизай!“

— Клара, чуй ме! Лъжа е. Никога не съм спал с Грета.

Две черни сълзи се търкулнаха и стигнаха пода. Клара бе пуснала звяра на свобода. Хапеше.

— Слушай, малката ми, който ти е казал това, е искал само да ни нарани. Нищо не се е случило между мен и Грета Бувиер. Както правилно отбелязваш, аз бях женен за Марсела, когато се запознах с Грета. Отношенията ни бяха студени и дистанцирани. Аз бях биографът на съпруга ѝ, това е всичко. Видях я само два или три пъти, докато бях в Ню Йорк. Барбара Ривера ли ти го каза? — направи предположение той. — Тази клюкарка е непоправима.

— Грещиш! — отвърна Клара шепнешком. — Грета ми разказа всичко.

Със замъглен поглед Клара си даде сметка, че обвинява Габриел в изневяра, която не я засягаше. История, която — истинска или не — се е случила преди двайсет години, когато тя все още е тичала боса по склоновете на Аркос. Нямаше никакво право да нахлува така в живота му, без предупреждение, за да го съди за престъпление, за което не бе имала нито време, нито желание, нито сили да провери! Каква калпава журналистка, просто се бе доверила на думите на Грета Бувиер, дамата на хилядите лъжи и хилядите интриги: че произхожда от династията Вителсбах, че е избягала от Германия на кораб призрак, че все още усеща студените пръсти на Глория по гърба си, че Бартек Солидех е паднал, търкаляйки се по стълбите, че Роса Фе нарочно съсипва посудата. Това бе нейният източник. Толкова мътен и отровен, че всеки би го отхвърлил само като прочете етикета. А тя, Клара, поставяща истината над всичко останало, го бе взела за достоверен само защото — много необяснимо — бе чула звука от наместване на парчето, което

съвпада, или на ключа, който пасва на някакво скрито ъгълче в объркания ѝ мозък.

— Грета? — попита Инестроса с толкова уплашено изражение на лицето, че окончателно потвърди интуицията на Клара.

— Каза ми също, че ти ѝ си се обадил да ни даде мемоарите си и че не е могла да ти откаже.

Сега Инестроса имаше нужда от голяма глътка кафе.

— Добре, това не е съвсем лъжа — каза накрая с дрезгав глас. — Това, че аз съм се обадил — уточни. — Другото, за отказа, не вярвам да е истина. По-скоро ми се струва, че добрата Грета чака от двайсет години някой да се появи, за да запише измислиците ѝ.

— Защо, Габриел? Защо ѝ се обади точно сега, когато вече започвах да те забравям?

— Точно затова, малката ми! — отвърна той, гледайки я в очите. — Защото не можех да понеса мисълта да те изгубя наистина. Беше толкова мъничка, толкова нежна, че да те докосвам, бе като да галя крилете на малко врабче, паднало от гнездото. Не желяех нищо друго. Но ти искаше да ме представиш на родителите си, на твоя скъп Аркос, на Гуадалете и на керкенезите в урвата. Когато седнах в онзи двор срещу баща ти, изведнъж се почувствах като злия вълк. Той ми отвори очите. Дадох си сметка, че съм позволил да бъда победен от същото желание за безсмъртие, което е пратило Томас Бувиер в обятията на Грета. Възползвах се от невинността ти, от непорочността ти, и те убедих да дойдеш тук, в мръсната ми бърлога, за да събирам младостта по ъглите. В онзи ден си те представих толкова малка в твоя бял свят с мушкатата, че когато се погледнах в огледалото на стаята, където ме настани, старостта ме затисна отгоре.

— И избяга от мен.

— Това не е същото, като да те напусна!

— Но много прилича.

— Но минаваха дните, а после и месеците, и едно студено течение, като от самота, се просмука в костите ми. Следвах стъпките ти в живота като далечни и мълчалива сянка. Разбрах, че са те наели в списанието. Прочетох една по една всички твои статии и знаеш ли, във всички открих горчив привкус, като от ангостура, което ми напомняше за сладкото ти мохито. После разбрах, че ще умра от мъка, ако отново не говоря с теб. И намерих извинение, за да вдигна проклетия телефон

и да набера номера ти. Спомних си за твоето увлечение по Грета Бувиер, нощите, които прекарваше будна, докато аз се правех на заспал, за да те гледам, без да разбереш. Как отмахваш кичурите коса от лицето си, как се протягаш, когато започва да те боли гърбът, как хапеш устните си всеки път, когато откриеш някоя интересна бележка сред моите извадки. Все още пазех телефонния ѝ номер. Тук бе много късно. В Ню Йорк тъкмо се бе зазорило. Тя бе последната ми надежда.

— И се съгласи?

— Веднага. Поставих ѝ само едно условие: да я интервюираш ти. Тя ми постави три: да не се говори за смъртта на Бартек, нито за случилото се в Бавария и че ще публикуваш само това, което тя пожелае да ти разкаже.

— Затова ли настояваше да престана да търся истината?

— Да пишеш само истината на Грета.

— Но аз не те послушах, учителю. Предприех собствено проучване, стигнах до гробището и се запознах с Роса Фе.

— Точно така. Какво смяташ да правиш сега с това, което знаеш?

Клара не знаеше какво да отговори. До този момент не бе мислила за последствията, до които би довело едно такова разобличаване. Просто бе открила върха на заровен в градината на Бувиер айсберг и се бе впуснала да копае с голи ръце, без да спре да помисли защо досега никой никога не бе разравял тази земя. Сега разбираше, че преди двайсет години Инестроса също бе разкрил това място и че по някаква причина, която ѝ убягваше, го бе заринал отново с пясък, а после го бе отгъпнал и в някой ъгъл на дома си бе скрил документите, разкриващи една изненадваща истина.

Разпорежданията на шефката ѝ бяха много ясни: „Ще пишеш мемоарите на Грета Бувиер, но ще оставиш Габриел Инестроса да те ръководи. Без неговото одобрение не можем да публикуваме дори една запетая. Включено е в договора“.

— Вързал си ръцете и краката ми, Габриел — каза му след кратка пауза. — Или се съобразявам с твоите условия, както ме предупреди, или пиша някоя от онези нелегитимни биографии, които никой не взема на сериозно.

— Не разчитай на подкрепата ми, ако мислиш да направиш нещо такова.

Клара се раздразни от заплашителния и повелителен тон на учителя.

— Каквото и да реша, ще го направя, без да разчитам на теб, Габриел Инестроса — увери го. — Не дай боже помията да те опръска.

— Извинявай, малката ми, не исках да те обидя — защити се професорът. — Просто ти препоръчвам да не тръгваш по този път. За убийството на Бартек Солидех няма други доказателства, освен свидетелството от една смахната старица, на която никой няма да повярва, и то след случилото се в Бавария... — Инестроса направи пауза. После продължи загадъчно: — Регистърът във Вюрцбург, където е вписан бракът на Бартек и Грета, е бил унищожен от инцидентен пожар точно преди двайсет години.

— Да — отговори тя, без да мисли. — И също по случайност ти си бил там точно в този момент, ровейки в миналото на Грета Бувиер.

Професорът се усмихна. Клара бе получила внезапно прозрение. Погледна го напрегнато в очите.

— Значи, това е било. Когато си научил за убийството на Бартек, си драснал клечката и си се върнал в Ню Йорк.

— Точно така. Споразумяхме се да запазим тайната. Обещах ѝ, че ще отида в Бавария, за да унищожа доказателствата, които могат да застрашат позициите ѝ. Грета се ужасяваше от скандалите. По това много си приличахме. Да, Кларита, права си, че онзи пожар не бе точно инцидент.

— Грета ти е била длъжница.

— Щом искаш да го разглеждаш от тази страна... Истината е, че реших да я помоля за услугата да те приеме.

— И тя не се е осмелила да ти откаже.

Професорът изпи последната глътка от кафето си. Остави чашата върху чинийката, прокара ръка през косата си и се облегна назад. Наслаждаваше се да наблюдава обърканото изражение на Клара.

— Колко ти плати за мълчанието ти? — попита го накрая тя, когато схвана.

— Не бъди вулгарна, малката ми! — отвърна той, преструвайки се на засегнат. После се усмихна отново. — Достатъчно, за да купя това жилище и да измъкна Марсела и децата от онзи мизерен таван, на който живеехме тогава.

Часовникът на стената в дъното удари десет часа. Инестроса се надигна от дивана с усилие. Сложи ръка на рамото на Клара, а тя сякаш не забелязваше допира и топлината на тялото му. Остана неподвижна за известно време, без изобщо да реагира, когато той я помоли да го изчака в дома му, да не изчезва отново от живота му, че няма как да не отиде до факултета, защото има лекция, но ще се върне след два часа и ще могат отново да разговарят и да правят планове, и включително да започнат да пишат статията за Грета и нейната истина. Че той е измислил дори заглавие за мемоарите ѝ, нещо като „Портретът на една дама“, но без да плагиатства от Хенри Джеймс. Че ако звънят на вратата или по телефона, по-добре да не отговаря — да не би да е някое от децата му и да се изненада да я намери там.

Не помръдна, когато той ѝ обърна гръб, уви вълнен шал около врата си, облече неизменния си лоден и излезе от къщи, след като я целуна по бузата и повтори три или четири пъти: „Колко ми липсваше, Клара, колко ми липсваше“.

Тя остана сама, седнала, притихнала и безмълвна пред изгасената камина, и усети силен студ, който прониза душата ѝ.

— Глория? — каза на въздуха с мисълта, че сигурно полудява.

[1] Вълкът, който тормозел жителите на италианския град Губио, докато свети Франциск от Асизи не го опитоми. — Б.пр. ↑

III.

За да се направи хартиено самолетче, най-добре е листът да е правоъгълен. Първо се прегъва на две, а после се сгъват краищата във форма на стрела. Отваря се, обръща се, къса се малко в задната част и симетрично се оформят крилата — като продължение на върха отпред. Преди да го хвърлите от балкона надолу, е добре да дъхнете няколко пъти в муцуната на аероплана, за да го зареди топлината или по дъха да определите посоката на вятъра.

От терасата на площада на селото Клара Кобиан бе хвърлила хиляди самолетчета в урвата. На практики това бе любимото ѝ занимание, когато бе палаво, кльоцаво и малко диво момиченце. Другите деца я молеха да направи самолетчетата им, защото смятаха, че има талант, че ръцете ѝ са създадени за оригами и нейните самолети са всемогъщи.

Националната награда за литература имаше идеалните размери, 24 x 18, като голяма снимка, в случай че някой иска да я сложи в рамка. Габриел Инестроса я бе закачил с четири кабарчета от вътрешната страна на вратата в дома си. „Колко скромнен“, казваха някои; „Каква ексцентричност“, казваха повечето, без да разбират, че истинският му мотив бе да я вижда всеки път, когато излиза на улицата и поема въздух, и вдига високо глава, и си възвръща самоувереността, която толкова се връзваше с лодена, вратовръзката и бутонелите. Благодарение на тази награда в мансардата влизаше един мъж, сломен от съвестта, възрастта и желанието, а излизаше друг — победител, готов да отхапе последната хапка от тортата на безсмъртието.

С помощта на върха на един нож Клара извади кабарчетата. Не биваше да скъса хартията, ако искаше самолетът да лети правилно. После я свали внимателно от вратата.

Тогава се случи нещо, което окончателно разклати основите на тази история. Там, където бе стояла хартията, върху дървото остана чисто петно, нещо нормално, но (каква изненада!) в средата, също закачен с кабарчета и скрит от много години, малката намери лист, сгънат на две.

Откачи го, разгъна го пред очите си и сви вежди.

Току-що бе открила стар документ, написан на немски. В него бе отбелязано, че Бартек Солидех и Грета фон Шонборн са сключили брак в църквата „Мариенкапеле“ във Вюрцбург, Бавария, на петнадесети март хиляда деветстотин четиридесет и пета. Подписите им, заедно с тези на четирима свидетели и свещеника, сключил брака, доказваха автентичността му.

След кратък момент, в който го огледа внимателно — защо ли не бе изненадана да попадне на подобно откритие? — прибра оригинала в чантата си с тетрадките. Дръпна ципа и просто продължи с това, което правеше.

Първо сгъна върха, после направи крилата и накрая излезе на терасата на покрива, издиша топлия си дъх върху връхчето и с цялата сила на дясната си ръка запрати Националната награда за литература на вятъра (не би могло да се каже по-добре).

Листът направи три лупинга над покривите, преди да падне на мократа улица. Носът му се заби в кална локва, където една кола го прегazi без никакво уважение. Дори не намали скоростта, минавайки отгоре му. Превърна се в дрипа от мокра хартия, която малко по малко изчезна завинаги пред доволната усмивка на Клара, която изчака да се увери, че не е останало нито едно нещастно парченце, надвесила се до кръста навън, над улицата.

После влезе отново в дома на Габриел, събра нещата си, нарочно остави ключовете върху масата в кухнята и си тръгна оттам със затръшване на вратата. „Ще трябва да извикаш ключар“, помисли си, доволна.

Идеята със самолетчето не ѝ бе хрумнала веднага. По-скоро бе мисъл, която бе придобивала форма, докато минутите течаха, а тишината превземаше всички ъгли на онзи дом. Всъщност първото, което направи Клара, след като професорът затвори вратата на жилището, бе да вдигне чашите от кафе и да ги занесе в кухнята. Докато ги миеше с гъбичка, препарат и студена вода, се чувстваше обърквана, смутена и най-вече — много тъжна, въпреки че не можеше да разбере конкретната причина за състоянието на духа си.

Започна да си припомня думите на учителя, тяхното значение и логика, анализирайки тона и силата на гласа, връзките и заключенията, скритите значения, синонимите и антонимите, морфологията,

произхода и синтаксиса. После изведнъж, докато водата все още течеше от крана, Клара си даде сметка, че плаче безутешно, защото току-що бе забелязала, че проклетият препарат много силно мирише на лимон.

Върна се към онзи следобед, в който ѝ бе възложено да пътува за Ню Йорк, за да интервюира Грета Бувиер, и преживя отново шока, когато Илуминада на висок глас произнесе името на Габриел Инестроса. По някакъв начин тогава разбра, че започва втората част от незавършения роман на любовните ѝ провали, и въпреки всичко прие дуела. Повярва, че може да държи учителя настрана: няколко телефонни обаждания, за да е доволен, кафе от време на време и най-безмилостно забвение веднага щом материалът е готов. Но скоро разбра, че паяжината, която Габриел обтягаше, бе много по-лепкава, отколкото бе преценила. Само го видя отново в онази малка чайна — и пак изгуби ума си. Останалото бе лесно: гласът му, мълчанието му, нежните думи, които пускаше да паднат тук и там, спомените, които той и само той съживяваше в съзнанието ѝ: андалуският двор, терасата на покрива, болерата и мохитото, прасната лимонада, ръката му, галеща гърба ѝ, и безсънните нощи, все още в плен на илюзиите за съвместно бъдеще, които никога не се реализираха. После онова тъжно признание: „Аз те оставих да си отидеш, дадох ти крила, върнах ти младостта, малката ми, защото старостта е нещо много лошо“. И отворената клетка, за да влезе Кларита вътре доброволно, като затворник, който от толкова стоене в плен не знае къде да отиде, когато го освободят.

И Инестроса щеше да получи желаното: щеше да си върне Клара само с едно помръдване на пръста, ако не бе Грета и онази стара история за изневярата, която той се опитваше да отрече. Ако Габриел само смирено си бе признал, ако поне веднъж в живота си бе загърбил гордостта си и вместо да се облича като денди, бе останал по халат, и ако се бе обадил на портиера, че е настинал, вместо да я оставя сама да мие чинии, все още можеше да има някаква малка вероятност Клара да му повярва.

Но не. Габриел Инестроса не беше способен да поеме вината. Предпочете да дискредитира Грета с онази приказка за тайната си

мисия. С лъжата за пожара и историята, която смяташе да съчини за Клара и да ѝ разкаже по-късно същата вечер пред огъня с онзи глас на дъб и шотландско уиски това, което се предполагаше, че е открил в Бавария. Колко любопитно. И колко жалко, че не остана да го изслуша.

Може би затова не бе изненадана да намери документа, закован на вратата. Не бе изпитала учудване, а гняв. И една спонтанна нежност към онази жена, Грета Бувиер, която изведнъж се бе превърнала от палач в жертва; от камък — в плът и кръв, от господарка на света — в робиня, бежанка, малтретирана, изнудвана, и която, въпреки всичко, бе съумяла да поеме вината на другите, като скала, изгладена от ударите на вълните, излъскана като парапета на стълбището от качването и слизането на толкова хора, опиращи се на него.

— Откога ви шантажира Габриел Инестроса? — щеше да я попита, когато се видят отново.

А после щяха да изгорят тази проклета хартия и Грета фон Шонборн нямаше да е съществувала никога.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

I.

Оскар Вафен бе на дваисет и девет години, когато бе осъден на затвор за изнасилване на малолетна в родния си град Вюрцбург. Доказателствата срещу него бяха съкрушителни: момичето го посочи с пръст и от страх се напишка на свидетелската скамейка в деня, когато даде показания срещу него. В този момент той се закле тържествено, че вече няма да оставя жива никоя от бъдещите си жертви. И изпълни клетвата си.

През хиляда деветстотин тридесет и девета стар приятел от детството, станал важна клечка в Националсоциалистическата партия, се застъпи за него и успя да издейства освобождаването му. Малко след това Вафен, начело на военна част, в мнозинството си, съставена от закоравели престъпници, които като него бяха получили втора възможност благодарение на войната, навлизаше триумфално в Полша, оставяйки след себе си кървава диря от тринайсет хиляди хладнокръвно убити цивилни. Тази касапница му донесе „Железен кръст“ и три свободни дни, които използва, за да се ожени за годеницата си — Ангела Бергер, и да създаде по-голямото от двете си деца — Фрида, срамежливо и страхливо момиченце, което се криеше зад полата на майка си всеки път, когато идваше мъж с униформа, дори и да не беше онзи звяр баща ѝ. Година по-късно, когато му бе присъден „Златен кръст“, Оскар Вафен се хвалеше гордо с второ то си дете — Хензел, прекрасен представител на арийската раса: рус, със светли очи, със същото широко чело и квадратна брадичка като на баща му. Липсваше му само малкият мустак под характерния нос, за да бъде точно негово копие.

В началото на хиляда деветстотин четиридесет и четвърта, семейство Вафен се нанесе в къща на три етажа, заобиколена от обширни лозя. Една пътечки пресичаше насажденията и стигаше до реката, където бяха построили малък кей. В топлите летни следобеди Ангела и децата се наслаждаваха на идилични разходки с малка лодка с гребла, закуска в сянката на тополите и музиката от флейтата, която лодкарят винаги носеше със себе си.

Това височко момче, което се грижеше да направи живота на госпожа Вафен по-приятен, се казваше Бартек. Беше силен, пъргав, любезен и разговорчив, въпреки че дълбоко в сините му очи имаше нещо, което пръскаше странен студ в този, който се вгледаше в тях. Беше навършил двайсет и една години, когато Ангела го нае, и въпреки постоянните намеци, които му отправяше Вафен относно навършването на пълнолетие („Кога смяташ да постъпиш във войската, младежо?“), изглеждаше, като че ли войната в Европа изобщо не интересува Бартек Солидех.

Младежът бе много повече заинтересован да ухажва младата бавачка на семейството — нежно създание, което произхождаше от едно от семействата с най-благородно потекло в града и се бе видяло принудено да си намери каквато и да е работа, за да може да носи някакви пари в дома си.

— Трудни времена са, госпожо Вафен — бе обяснила девойката на работодателката си със сълзи на очите. — Баща ми и братята ми са на фронта, а майка ми не знае как да се справи.

— Може ли да видя дипломата ви?

— Разбира се, госпожо Вафен. Дипломирана медицинска сестра съм.

— Опит?

— Имам четири малки сестри. Обожавам децата.

Засега големите „деца“ истински я подлудяваха. Нямахше ден, в който да излезе на разходка по брега на реката, без да получи комплимент от някого от обожателите си. И тя, поласкана, ги приемаше със зле прикрито удоволствие и фалшива руменина, която поставяше на бузите си с руж.

Красива беше Грета фон Шонборн. Беше на осемнайсет години, имаше руса коса, падаща на вълни, тяло, изваяно като статуя, стегнати крака, бадемиви очи и прасковена кожа. Бартек огладняваше зверски само като я видеше.

Дебнеше я по всяко време. Тя забелязваше очите му да я следят настойчиво като конски мухи иззад някой плет или скрити между лозите, или от високото сред клоните на елите. Понякога, когато се занимаваше с децата в детската стая, усещаше ясно, че някой слуша приказките, които разказва, тананика песните, които пее, и се смее на Фрида и Хензел по същия начин, като че ли с нейната уста.

Носеше сива униформа с престилка и шапчица, косата ѝ беше прибрана в нисък кок, краката — обути в бели чорапи и чехли с дървена подметка, които звучаха като кастанети, а бедрата ѝ бяха като маракаси, полюляващи се от едната към другата страна с всяка направена стъпка.

Малката Фрида я обичаше повече от собствената си майка. Търсеше ръцете и ласките ѝ като изоставено кученце, жадно за внимание и нежност, понеже разликата в отношението на Вафен към децата им беше очебийна. Докато ръкопляскаха на Хензел за всичко — той наистина бе очарователно бебе, което на десет месеци вече пълзеше, а щом навърши една година, проходи, — с Фрида се държаха като част от мебелировката на къщата. Сутрин Грета я обличаше с красиви тиролски престилки и сплиташе косата ѝ на две стегнати плитки, напудряше я, парфюмираше я и обсипваше лицето и с целувки. После я придружаваше до трапезарията, където Оскар и Ангела закусваха.

— Принцеса Фрида е готова — казваше Грета нарочно. — Вижте колко е хубава днес.

Но те едва вдигаха поглед от вестника или от кафето, за да погледнат момиченцето от горе надолу с одобрение, след което питаха за Хензел.

А бебето наистина беше прекрасно: закръглено и симпатично, с големи трапчинки на бузите и коленцата, с толкова меки крачета, че ти идваше да ги захапеш, защото приличаха на захарни бисквитки, и с пухкави ръчички, и с палави очички, и със заразителен смях, и вдъхваше такова умиление, когато заспиваше в скута на Грета.

Тя го къпеше, обличаше, хранеше и разхождаше. Беше много стриктна с часовете, хигиената, храненето и дисциплината. Бе истински късмет за Вафен да имат толкова ефективна и нежна бавачка като младата Фон Шонборн, защото, освен че беше дискретна, отговорни и образована, Грета безспорно беше и германка.

За разлика от нея, онзи Солидех, чието име бе на неверник, беше със съмнителен произход. Въпреки че препоръките за него бяха безупречни и актът му за раждане удостоверяваше, че е родом от Мюнхен, акцентът му, маниерите и липсата му на интерес към благородното изкуство на войната го правеха антипатичен в очите на

Оскар Вафен, който го държеше на служба само по настояване на жена си.

— Много е внимателен. Децата го обожават, Оскар, нуждая се от него — казваше Ангела на мъжа си, когато той си идваше в отпуск у дома. — Освен това, в тези времена е добре да разчитаме на някой млад мъж вкъщи. Ти винаги отсъстваш, а аз понякога се страхувам да оставам сама, без никого, който да ни защити, ако се случи нещо.

— Мога да изпратя някой полк тук, ако искаш — отвърщаше ѝ той.

А тя се смееше, макар дълбоко в себе си да знаеше, че Оскар го казва сериозно и че само с помръдване на пръста си мъжът ѝ можеше да предизвика друга война, друго клане, друго разрушение, но какво я беше грижа, когато нейният живот във Вюрцбург беше идиличен като картина на Ван Ейк? Как да мисли за това, което бе извън златната рамка?

Тогава, по време на сражение, Оскар Вафен падна тежко ранен и за един миг пасторалната картина бе раздрана от горе до долу.

На петнадесети февруари хиляда деветстотин четиридесет и пета, офицер Вафен бе изпратен в тила с крак, раздробен от шрапнел, с превръзка на главата и нервен срыв, който го караше да избухва гневно всеки път, когато в къщата му се затръшваше врата. Въпреки че той никога нямаше да го признае, причината за обезсърчението му всъщност беше ужасният развой на войната. Немската войска бе разбита в ледения Сибир, Съюзниците се отбраняваха с нокти и зъби, а американците, бог знае кой ги бе извикал, веднага се бяха намесили в тази кървава война. За капак, той, Оскар Вафен, основна фигура в цялата тази работа, нямаше друг избор, освен да си стои вкъщи, инвалид и все по-разочарован с всеки следващ ден.

Върху масата в трапезарията разпъна карта на Европа и я напълни с цветни кабарчета. Бе обсебен от радиото, телеграфа, честите телефонни разговори и телеграмите, които постоянно получаваше от Берлин. Отбелязваше на картата, като че ли беше военна стратегическа игра, и най-малкото движение на войските и артилерията, днес — малко напред, утре — крачка назад, и си скубеше брадата, която отказа да обръсне, и дърпаше униформата си, която не сваляше никога, защото бе прилепнала към тялото му като втора кожа. Змийска.

Когато бе изкарал горе-долу месец в лудницата, в която бе превърнал дома си, започнаха да се изкривяват очите му. С дясното гледаше към тавана, а с лявото — към вратата, като хамелеон в камуфлажни дрехи. Казваше, че има шпиони навсякъде. Но понякога и двете му очи тръгваха след Грета, след леките ѝ стъпки и медицинската униформа.

— Елате да ми превържете крака, госпожице Фон Шонборн — заповядваше ѝ с толкова властен тон, че никой не смееше да му възрази.

И тя се подчиняваше, като потискаше гаденето си, доколкото можеше, когато сменяше превръзката му.

Докато една сутрин я извика с крясъци в трапезарията. Грета се яви моментално, смятайки, че нещо ужасно се е случило с някое от децата, но когато влезе в онази стая, разбра, че Хензел и Фрида са в безопасност. Единствената, която беше в опасност, се оказа самата тя.

Оскар Вафен бе разпилял документите си. Беше ги хвърлил към тавана и сега те падаха като сух дъжд върху обърканата му глава. Подът бе покрит с кабарчета, счупени стъкла, избити прозорци, а лампата се люлееше като махало от чешки кристал.

Офицерът стоеше със съдрана униформа, отнесен поглед, откачен смях и дълги нокти. Хвана я за кръста и я придърпа насила към себе си. Грета се опита да избяга и да креци, но езикът му, груб като шкурка, я давеше между лигавенето и близането. Ръцете му се плъзнаха между краката ѝ, твърдите му пръсти раздраха полата ѝ, пробиха белите ѝ чорапи, забиха се в кожата ѝ и очертаха болезнени пътеки по цялото ѝ тяло.

Грета започна да плаче, защото не знаеше какво друго да направи. Тялото ѝ бе престанало да ѝ принадлежи. Сега бе торба с пясък, а Вафен — боксьор, който я удряше с удоволствие и за удоволствие.

Тогава се случи нещо, което възвърна цветовете на света.

През един от счупените прозорци влезе Бартек Солидех, въоръжен с дървено весло, застана зад насилника, вдигна го над главата си с две ръце и стовари цялата сила на двайсетте си години върху рамената на Оскар Вафен, офицер от SS, „Железен кръст“, „Златен кръст“, пречупен кръст, без да го интересуват последиците от

действията му, нито съдбата на този луд, когото войната, каква ирония, бе превърнала в национален герой.

Насилникът падна върху стъклата и кабарчетата със счупена ключица и мокър панталон.

Бартек взе Грета на ръце и я изнесе оттам през същия прозорец, през който бе влязъл. Не я пусна на земята, докато лозята не се изгубиха от хоризонта като лош сън, далече, много далече от картината на Ван Ейк, или по-скоро — от другата страна на рамката.

След случката горите, които обграждаха града, за известно време се превърнаха в перфектното скривалище за двамата млади. Сега бяха бегълци, които имаха само себе си. Ръка за ръка, тяло до тяло, звездите и дърветата.

Грета обаче бе почтено момиче. Когато Бартек ѝ се обясни в любов същата нощ, след като я спаси, и ѝ обеща свят, направен по нейна мярка, от масло и мед, ясни нощи, широки хоризонти и мир, най-вече мир, тя прие годежа, без да премисля. Освен това нямаше да е редно да споделя един покрив с неженен мъж без благословията на небето, въпреки че над главите им нямаше друго, освен слънце, луна и облаци.

Слязоха в центъра на града в часа на литургията, вмъкнаха се в сакристията на „Мариенкапеле“ и помолиха свещеника да ги венчае направо там, както си бяха, и с четиримата случайни свидетели, които се оказаха двете жени, помагачи с почистването на църквата, дяконът и един просяк. Никой не бе изненадан от тази сделка. Войната е време на странности.

После Бартек взе жена си в обятията си и я върна обратно на хълма.

— Не се отчайвай, любов моя, няма да сме тук дълго време! — увери я загадъчно.

Когато на следващия ден започнаха бомбардировките, Грета си спомни тази фраза и в сърцето ѝ завинаги се закотви подозрението, че Бартек ѝ спомена това съзнателно.

II.

На шестнадесети март хиляда деветстотин четиридесет и пета, точно на разсъмване, небето изведнъж се изпълни със сенки. Усещаше се странен студ, не физически, а в душите. Призрачен студ. На главната улица започна да вие сирена и няколко души излязоха от домовете си с разкопчани пижами и боси крака в търсене на сигурно убежище. Тези, които не стигнаха навреме до бункера, се подслониха в църквата. Камбаните зазвъняха, замолиха: „Имайте милост, тук има деца и старци, цели семейства, мирни хора“. Но дори и мъглата не ги чу.

За седемнайсет минути — ни повече, ни по-малко — над покривите на Вюрцбург паднаха двеста двацет и пет бомби „Ланкастър“. Миризмата на изгорено месо стигна до гората веднага.

— Англичани — заяви Бартек спокойно.

Грета, за разлика от него, усети, че земята не издържа тежестта на краката ѝ. Зарови се до колената сред бурените и пъкна главата си в калта, като щраусите, защото разбра, че онези гърмежи и дим, които бяха обвили града ѝ в облак от смъртоносен газ, не бяха нищо друго, освен доволното и усмихнато лице на смъртта.

Специалистите казаха, че деветдесет на сто от града е бил разрушен. Дори камбанарията на църквата не остана цяла. Нито главната улица, нито резиденцията на принц-епископа, нито болницата, нито мостът, нито градините, нито статуите, нито онази сладкарница, нито началното училище, нито покритата галерия на площада, където играеше като дете, нито пазарът за цветя, нито фонтанът с ангела без крила.

Тичешком Грета слезе от хълма към ада и намери една ръка от майка си между отломките от къщата им. Бартек я хвана навреме, преди да падне върху кладата на горящия покрив.

— Ти какво знаеше? — изсъска му тя, спомняйки си думите му предишната вечер.

— Не ме обвинявай за войната — отвърна ѝ той.

Но в този миг Грета сложи край на брака си. Най-краткият в историята. Продължил седемнайсет години, но действителен само една звездна нощ.

— Не ме докосвай! — извика тя, когато отгатна намерението му да я прегърне.

Двамата стояха свити зад стената, която до тази същата сутрин бе четвъртата от салона на Фон Шонборн. На изкривен пирон все още висеше някакъв портрет. Бартек седна на земята много близо до Грета. Ризата му бе мръсна, с навити до лактите ръкави, панталонът — прихванат с кожени тиранти, обувките — развързани, а косата — чорлава. Ако някога, гледайки го, Грета бе съзряла аура на рус ангел, обгръщаща жилавото му тяло, сега единственото, което усети, бе лед, покриващ кожата му. Лъхаше студ, когато Бартек бе наблизо. Свръхестествен студ, на камък, покрит с мъх.

Той заговори:

— Оскар Вафен изнасили и уби малката ми сестра.

Грета спря да плаче.

— Преди шест години — продължи Бартек. — Живеехме в Джиков, когато батальонът му помете града. Той ръководеше операцията, която, според твърденията, е имала задача да потуши антигерманските бунтове в Полша. — Пое въздух. — Какви бунтове, като там бяхме останали само деца сираци и гладни жени? — Бартек сграбчи шепа пръст и я стисна силно между пръстите си. — Вафен влезе в къщата на майка ми с още четирима мъже. Вързаха ръцете и краката ни. — Избухна в сълзи. — Хелга бе на тринайсет години.

Сега съпругата му го прегърна. Болките им се сляха. В крайна сметка той беше почти дете, тя — объркано създание.

После на една поляна в гората, където прекараха нощта, треперейки от студ, Бартек Солидех сподели с Грета, че единствената му цел от онзи ден нататък била пълното унищожение на Оскар Вафен. Така каза: „пълно унищожение“, което прозвуча като „крайно решение“ или „необратима последица“. Отмъщение.

Беше се присъединил към съпротивата, към „Бялата роза“, създадена от шепа преподаватели и студенти от Мюнхенския университет, веднага щом разбра за съществуването на тази тайна група на дисиденти. Именно той бе предложил мисията, която щеше да изпълни с абсолютна непоколебимост: да приключи с живота, славата,

достойнството и душата на онова безчовечно същество с изгнила вътрешност, преди червеите да погълнат тялото му, несправедливо спестявайки му страданието, което заслужаваше.

Бунтовниците го снабдиха с фалшиви лични документи: родно място — столицата на Бавария, скромен произход, основно образование в едно училище в града и дори фалшиво семейство, за да не буди съмнения. Останалото бе лесно: госпожа Вафен се заплени от флейтата и от усмивката му на ангел и той незабавно се посвети на задачата да изпраща шифрована информация в оперативната база. Шпионираше от клоните на дърветата, иззад живия плет и оградите, под прозорците, през ключалките и процепите на вратите. Подслушваше телефонните разговори на Вафен и обсъжданията му на висок глас с онези униформени военни, които идваха в къщата му. Засичаше телеграмите, четеше писмата, които трябваше да предаде, и пишеше други, които подписваше с онова омразно име. Чакаше подходящ момент, за да приключи с чудовището — със същото радостно очакване, с което човек очаква чудо, за което се знае, че рано или късно ще се случи. Мечтаеше да го удуши със собствените си ръце, след като го е унижил до краен предел. Сънуваше това денем и нощем, с отворени и със затворени очи. Със стиснати юмруци и нокти, забиващи се в кожата. С русите плитки и белите чорапи на сестра си Хелга, обагрени с кръв, в дълбините на паметта му.

И го разказваше на Грета, треперееща и ужасена на онази горска поляна, без да си даде сметка, че от ъгълчетата на устата му излиза гъста пяна, а от всяка пора на кожата му се излъчва зелената отрова на нечовешка омраза.

— Плашиш ме — каза му тя през тази нощ и през много други. През всичките, когато спа до него.

Известно време живяха скрити на бунището, в което се бе превърнал Вюрцбург Хаосът, който бе последвал бомбардировката, димът, който отне дни да се разсее, прахът, който се уталожи първо на земята, а после — в душите на осиротелите семейства, и неизбежното движение на хора и машини, които се опитваха да възстановят малкото, което все още имаше някакви основи, позволи на Бартек и Грета да бъдат отново част от този призрачен град.

Тя се записа като доброволка в Лигата на германските момичета, женската секция на Хитлеровата младеж, размахвайки диплома за медицинска сестра с обгорени краища. Избраха я за ръководител на екип, защото другите момичета никога не бяха виждали отворена рана, и я изпратиха в полевата болница, която бяха устроили извън града. Когато прочете адреса върху листа, който ѝ подаде онази дебела жена, изгуби самообладание.

— Знаете ли как да стигнете до дома на Вафен, госпожо Солидех? — попита я жената, забелязвайки внезапното ѝ вцепенение.

Бартек прие съвпадението с голямо въодушевление. Каза, че е намесена съдбата. Изтанцува някаква измислена полка и изработи план, за да продължи да наблюдава Оскар Вафен през очите на жена си.

Когато Грета се прибираще вкъщи изтощена и тъжна, с очи, запечатали образа на гнойни рани, уши, в които още къртеше агония, и кости, омекнали от толкова ходене нагоре-надолу, за да заравя мъртви в лозята на Вафен, трябваше да намира сили да разказва на съпруга си дори най-малкото движение, което бе регистрирало умореното ѝ съзнание.

— Днес видях отдалеч малката Фрида. Носеше бялата си рокличка и кожените обувчици. Беше сама, а плитките ѝ бяха сплетени лошо. Не знаеш как ми идваше да изтичам и да я прегърна, Бартек, толкова е крехко това момиченце, а целувките ѝ са толкова нежни и когато спи, прилича на кукличка, с тези продълговати очи и този покой, който излъчва.

— А Вафен, какво правеше Вафен? — питаше Бартек, когото малко го интересуваше как са децата.

— Попита ме къде е Хензел. Не го виждам от дни. Притеснявам се да не е болен или може би вече му никнат зъбките. Последния път, когато го държах в ръце, ми се стори малко топъл. Дали е имал температура?

— А Вафен?

Междувременно Солидех получаваше все по-окуражаващи новини за хода на войната. Нощта, когато Берлин се предаде пред маршал Жуков и бе потвърдено, че фюрерът се е самоубил в мръсната дупка на бункера си, Бартек свали дрехите на Грета със зъби. После, когато Айзенхауер официално провъзгласи пълното поражение на

Третия райх на всички фронтове — земя, море и въздух, — осмука врата ѝ до мораво, а на седми май, когато краят на войната в Европа бе официално обявен с Акта за капитулацията на Германия, Грета имаше чувството, че вътрешностите ѝ ще се разкъсат от тласъците, докато съпругът ѝ крещеше от удоволствие и гняв, от радост и облекчение, покрит с прах и пот, с онази лепкава течност на отмъщението, проникваща в тялото ѝ през порите на кожата, гънките на плътта, мембраните на органите и ударите на сърцето.

Окуражен от ситуацията, но все още предпазлив, да не би някой друг да му отнеме въздаването на справедливост, Бартек излезе от скривалището си и замина за Мюнхен с цялата събрана до момента информация за убиеца Вафен и семейството му, докато Грета се давеше в море от съмнения дали трябва да предупреди Ангела Вафен за опасността, на която бяха изложени децата, или не.

— Разчитам на мълчанието ти — бе я предупредил мъжът ѝ, преди да замине на север, със заплаха, прикрита зад синьото на ледените му очи.

Но тя все още усещаше меките крачета на Хензел между пръстите си, стъпките на Фрида по дървения под, допира на плитките ѝ до бледото ѝ вратле и топлите прегръдки на децата върху кожата си.

— Няма да им се случи нищо — уверяваше я Бартек.

Но тя се съмняваше, защото на война, както и в любовта, всичко е позволено.

III.

Информацията, с която разполагаше Грета, и тежеше като камък на шията. Пристигането на Бартек и неговата победна войска бе неизбежно, а тя продължаваше да е затворена в онова таванско помещение, обърната към стената, осъзнаваща, че Хензел и Фрида са изправени пред реална опасност, без да прави нещо, за да я предотврати.

След десет дни на кошмари и студена пот дойде юни. И с него тревогата на Грета достигна своя предел. Стана посред нощ, като болен сомнамбул, който върви, опипвайки стените, защото не намира опора за стъпките си, уви с вълнен шал голите си рамене, на краката — скъсани чорапи, на ръцете — различни ръкавици, на главата — кърпа, която върза под треперещата си брадичка, и излезе в тъмното на заразените с глад и отчаяние улици.

В този вид се изкачи по склона с лозята до къщата, където две малки деца, чужди на лудостта на големите, спяха лек и неспокоен, но невинен сън.

Бе взела решение. Щеше да влезе в дома на Вафен по водосточната тръба и щеше да отведе Фрида и Хензел много далеч оттук. На поляната в гората, която познаваше добре. Най-малкото, докато опасността премине.

В медицинската чанта носеше достатъчно количество хлороформ, колкото да приспи двете ангелчета със счупени крила за достатъчно дълго. Първо Хензел: памук — напоен, пулс — стабилен, тегло — леко. После Фрида: отворена устица, глава — отпусната, показатели — леко повишени от упойката, малко по-тежка от брат си, но все още поносимо за здравите ѝ ръце.

Докато отнесе момчето, щеше да остави Фрида скрита в храстите край пътя. Щеше да се върне незабавно за нея — също като вълчица, която сменя убежището на малките си, когато установи, че човекът, най-жестокият сред всички земни зверове, е открил леговището им. Щеше да я отнесе, като я държи за врата, но с отворени челюсти, като звяр, който захвапва, без да стиска зъби, който

обича, без да има душа, който рискува по инстинкт и който в дивата си природа има повече хуманност, отколкото в жалката си същност съществата, създадени от Бог по Негов образ и подобие.

Застанала там, пред дома на нациста Вафен, Грета Солидех, без да иска, пусна в действие онзи механизъм, който с годините щеше да я превърне в Грета Бувиер, след като мине през ада, затвора, бягството, изкуплението и славата.

Не се наложи обаче да рискува да се изкачва по тръбите на фасадата. Когато стигна до къщата, с изненада установи, че входната врата е отворена. Някой бе разбил ключалката с метален инструмент, така че бе достатъчно да бутне масивната врата, за да се промъкне вътре безшумно като въздушно течение, познавайки всеки ъгъл, всяка чупка, всяко тайно ъгълче на къщата.

Тишината бе пълна. Изглеждаше така, сякаш тъмнината и спокойствието бяха превзели пространството и времето.

На стената имаше часовник, който цъкаше ритмично, отброявайки секундите. Дървенията проскърцваше тук-там, а вятърът леко почукваше по стъклата.

Грета изкачи стълбището, криейки се в сенките на ъглите.

Горе — нищо.

Измина десетте или дванайсетте метра по коридора, който водеше към стаите на децата, много бързо, с големи крачки, като внимаваше да не вдига шум, когато мина край спалнята на Вафен, откъдето се чу шумолене на дрехи или на стъпки върху килима — първият признак на живот, който долавяше, откакто бе влязла в къщата.

Вратата на стаята за игра беше отворена. Играчките — прибрани. Прозорците — затворени. Вратата, която водеше към детската спалня, бе открехната. Светлината — изгасена.

Грета надникна в стаята и за миг остана неподвижна, изчаквайки очите ѝ да привикнат към новата тъмнина. Малко по малко започна да разпознава силуетите на мебелите: резбованите табли на леглата, изрисувани на ръка, лампионите с цветни щампи, шарените завеси, люлеещия се стол, бебешката люлка, нощното шкафче, парцаленото

мече. После идентифицира и малките купчинки — телцата на спящите деца.

Приблужи се на пръсти. Извади памука. Напои го с хлороформ. Започна от Фрида.

Тялото на детето стигаше от възглавницата горе-долу до средата на леглото. Видя главичката — почти покрита с чаршафа и одеялото. Само русата ѝ разрошена косица се подаваше изпод завивките и едната ръчички, висяща от дюшека.

Повдигна завивките много внимателно.

Беше ѝ достатъчна една секунда. Обърна се към люлката и видя, че Хензел също е само купчина под одеялото.

Фрида бе с размазано лице. Хензел бе застрелян в слепоочието.

За всеки смъртен без понятие от медицина щеше да е очевидно, че при тази брутална сцена вече няма какво да се направи, но Грета, дипломирана медицинска сестра, все още имаше куража да потърси пулса им, да натиска гърдите им, да вдиша въздух в мъртвите им дробове със собствената си уста, и когато Бартек Солидех влезе в стаята, дишайки тежко, с почти изхвъркнали от орбитите очи, видя ужасяващия спектакъл на съпругата си, подгизнала в кръв — лице, гърди, ръце и крака, — приличаща на оживял мъртвец, сляпа за убийството и упорита, решена да върне живота на любимите си деца.

Бартек стискаше малък пистолет в дясната си ръка. В лявата държеше куфарче от черна кожа. Носеше светла униформа, два медала на ревера, позлатени копчета, излъскани обувки. Грета се изненада от решението му да я прегърне въпреки всичко, без да го интересува, че бялото на чистите му дрехи ще се оцвети в ръждивочервено, вероятно завинаги. Остави малкия багаж на пода и се хвърли да я подхване, както вече бе направил веднъж, за да предотврати припадъка или полудяването, и само успяваше да повтаря името ѝ: „Грета, Грета“, преди да каже:

— Не трябваше да виждаш това, не трябваше да го виждаш.

Тя се свлече надолу, защото главата ѝ се бе отделила от тялото. После, когато духът ѝ отново се съедини с ледената ѝ плът, обърка причината за гнева си и го насочи към Бартек с удари и ритници, викове и ридания, наричайки го убиец със същия гняв, който години по-късно щеше да чуе да излиза от устата на пияната Барбара Ривера пред ротондата на замъка Бувиер.

— Не ме докосвай, звяр, не те познавам! — пелтечеше, като едва произнасяше думите.

Но той я притискаше още по-силно до развълнуваните си гърди и галеше косата ѝ, без да прекъсва молитвата с нейното име: „Грета, Грета“, което за нея не звучеше нито като обяснение, нито като утеха.

Когато, изтощена, накрая се предаде на ласките на Бартек и се свлече лека-полека на килима, чу като в просъница абсурдния разказ на съпруга си, изненадващо спокоен, който бе седнал на земята до нея и продължаваше да я гали по главата.

— Преди два часа пристигнах от Берлин с разрешение да отрежа топките на нещастника Вафен. Оставих моите хора в кръчмата. Една дузина. Вържени и жадни за реванш. И дойдох тук сам, носейки в съзнанието си образа на убиеца, както го видях през онзи ден в Джиков. — Бартек говореше с лице към стената, опитвайки се да не поглежда към кървавите петна на чаршафите. — Всяка нощ сънувах как Вафен се напикава в гащите от страх. Когато се изправех срещу него, щях да му кажа: „Няма да бъдеш съден като военнопръстълник, а като изнасилвач, дяволско изчадие“. — За миг нещо подобно на усмивка се появи на устните на поляка. После се смръщи и устните му се превърнаха в крива линия. — Но никога не съм си представял ада, който ме очакваше в тази къща. Изненада ме тишината и спокойствието. Нямаше никого в кухнята, нито в салона, нито в кабинета. Тогава надникнах в спалните на Вафен и ги видях. Мъртви и четиримата, Оскар върху Ангела, в махагоновото им легло, а децата — надупчени с куршуми под завивките.

Грета повдигна с няколко сантиметра лицето си от пода. Забеляза разширените зеници на Бартек и разбра, че казва истината.

— Същото е като в Берлин, Грета. Нацистите предпочитат смъртта пред живот без фюрера.

Градът, в чието подземие се бе самоубил Хитлер, се бе превърнал в мавзолей. Откриваха цели семейства, отровени на дивана в хола. Мъже и жени се прегръщаха безжизнени, с един и същ куршум, пронизал раздробените им слепоочия. Ръчни гранати избухваха в трапезариите, отнасяйки старци, деца и лампиони. Когато военните влизаха с ритници в някой от тези домове, обезобразените тела вече бяха нападнати от насекоми. Оставаше само да се преровят шкафовете за оръжие, бижута и пари.

На средния пръст на Бартек блестеше пръстен, а изпод ръкава на сакото му надничаше златен часовник.

— В какво си се превърнал, Бартек? В бунищен плъх? — изстреля Грета в лицето му.

— В човек, който оцелява, любов моя, също както и ти.

Чу се шум от качващия се по пътя през лозята дрипав отряд под командването на офицер Солидех. Идваха пияни, пееха военни химни, бяха с разкопчани униформи, с наболи бради и мръсни ботуши. Бартек се изправи с един скок. Хвана съпругата си за раменете и я разтърси.

— Вземи пистолета и парите, Грета фон Шонборн, и ги зарови в гората. Излез от задната врата и не поглеждай назад. Каквото и да чуеш, не обръщай глава.

Изненадващо, тя се подчини на заповедта без възражения. Стана от пода, взе пистолета, убиец на деца, в белите си ръце, вдигна куфара, който съдържаше — това го разбра години по-късно — двайсет и пет хиляди долара в германски марки, и се спусна надолу по стълбите, преструвайки се, че не чува последните думи на Бартек. „Обичам те“, бе й казал, като че ли все още беше възможно да се възкреси трупът на тази двойка, която един ден обърка войната с любовта.

Прекося гората, потънала в гъста мъгла, докато стигна до поляната със зеленото дърво, чиито корени бяха на повърхността. Издълба със собствените си ръце черна и дълбока дупка, в която зарови куфара и убиеца на деца, след което я покри с кал и мъх, а после я отъпка, скачайки нагоре-надолу с изтръпнали крака, разрошена коса, запенена уста и изкривен поглед.

Легна по гръб на земята, без да я е грижа, че калта бавно се просмуква в косата ѝ, в дрехите, в омекналите кости, в цялото ѝ тяло, и така, превърната в мумия, по-мъртва отвътре, отколкото жива отвън, остана парализирана с часове, докато някой — никога не разбра кой — я откри точно преди да се задуши от калта, която вече започваше да влиза в отворената ѝ уста.

Следващото бе килията. Голите стени и кожените каиши. Електрошок всяка сутрин, малко супа с натопен в нея хляб и животът, спрял от другата страна на решетките.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

I.

На Коледа замъкът Бувиер осъмваше, превърнат в ужасяващо бойно поле. Роса Фе посрещаше катастрофата по най-добрия начин, който познаваше: с метла в ръка и влажна кърпа, четка за лъскане, прахосмукачка и испанска подочистачка, единствения наистина полезен принос на госпожица Луиса към домакинската работа. Правеше инвентаризация на сребърните прибори и на кристалните чаши от Бохемия, на бродираните салфетки и дори на пепелниците. Разсъждаваше: „Ако някой е взел една лъжичка по погрешка, мога да разбера, но ако не я върне след това... Бог да ми е на помощ“. Когато на разсъмване Грета слизаше тържествено по току-що избърсаните стълби с припряността на всеки двама и пети декември („Хайде, Роса Фе, помогни ми с пакетите“), без дори да е пила кафе и със следите на една много дълга нощ върху лицето си, Роса Фе бе вече успяла да възвърне контрола върху територията си и сънена, чакаше къщата да се събуди, заедно с махмурлука си.

Двете поставяха подаръците под елхата, стараейки се да не вдигат шум, но винаги, винаги ги издаваше някой лек удар или погрешна стъпка и тогава принц Борис-Владимир подаваше лице от вратата на стаята си и извикваше иронично: „Човек не може ли да си почине в тази къща?“, защото знаеше, че Грета най-много мрази да му доставя удоволствието да се оплаква основателно.

Продължаваха да бъдат добри приятели, бяха остарели с бавния ритъм на хубавите вина и обожаваха тази игра на споделена суета и съперничество, която се състоеше основно в това да казват открито в лицето на другия всичко, което наистина го дразни. „Кучка“, наричаше я Борис. „Сноб“, отвърщаше му Грета през смях.

За Том този принц без трон беше нещо като забавен чичо — ерген, толкова ексцентричен, че колекционираше покани за сватба вместо марки, появяваше се без предупреждение, когато беше най-малко очакван, просто за да провери кой е поканен да вечеря на масата на Бувиер. Ако по кой знае каква причина гостът му се стореше интересен, Борис нахлуваше в трапезарията с някакво извинение за

мнимото си закъснение. Казваше: „Добре сте направили да започнете без мен. Много е неучтиво да караш сътрапезниците си да чакат“, и седнаше на масата, където Роса Фе, пред нервен срив, слагаше възможно най-бързо още един прибор. Ако, напротив, гостенинът не му харесаше, дори и поради нищожна причина, се прибираше у дома с една особена усмивка, която запазваше непокътната до следващата сутрин, когато, с телефон в ръката, се шегуваше с Грета за лошия ѝ вкус при избор на приятели.

Освен Том, Борис-Владимир бе единственият, който бе заплепен от тъмнотата в очите на Луиса. Тайно посещаваше младоженците в скривалището им в Хамптънс, а когато се роди Карол с онези сини очи, които не бяха нито на Грета, нито на Том, нито на рождената ѝ майка, бе първият, който я взе на ръце, без изобщо да придава някакво значение на факта, че при появата си на света едно седмаче може да тежи почти четири килограма. „Одрала ти е кожата“, увери той възмутената баба. И този път го каза единствено с намерението наистина да я поласкае.

Всяка година, от онази първа зима в студения Манхатън, българинът прекарваше по-голямата част от декември в къщата на Грета. Претекстът бе прост: подготовката и последващото удовлетворение и коментари за пищното празненство на Бъдни вечер, но истинската причина бе по-интимна: Грета и Борис споделяха самотата и тъгата толкова естествено, колкото другите — хляба или леглото. Бяха платонични любовници, които се нуждаеха един от друг, за да продължат напред с фарса на живота си, и бяха наясно, че Коледа далеч от дома е най-сигурният начин човек да рухне. Докато отпиваха бульон пред камината в дневната, оркестрираха това грандиозно ежегодно събиране на личности с огромно его, като вземаха решения кой с кого и на какви теми ще разговаря, къде ще бъде централната маса, с кое изпълнение ще бъдат открити танците и какво количество хайвер ще има на всяка хапка.

— Пак заговорничите — укоряваше ги Том, когато изненадващо ги хващаше да тъкат нишките на събитието, както двама вещи тъкачи — килим.

— Тази година имаме прекрасна изненада за теб, Томи — казваше му лукаво Борис, намигайки на Грета.

Но този път машинациите на конспираторите не бяха сработили: Вивиан Крейн, тъмнокосата елегантна и стилна жена, която ръководеше пресотдела на Музея за модерно изкуство в Ню Йорк, бе окупирала центъра на салона за танци с копринената си рокля и тънките си токчета. Том нямаше очи за никого другиго, дори и за своята малка Карол, любимата си дъщеричка.

— Внучката ви се върна в Испания през нощта. — Роса Фе го изстреля просто така към Грета, както винаги.

— Опакова нещата си и помоли Нестор да я закара до летището. Още една кофа студена вода върху главата.

— И не се сбогува дори с баща си?

— Не.

— Добре — реши, след като помисли малко. — Тогава върни тези три плика в шкафа. Тази година няма подаръци. Точка.

Роса Фе кимна.

— И се обади госпожица Клара. Че ще дойде на вечеря.

Тази новина вече наистина изненада госпожа Бувиер.

— На вечеря? — повтори невярващо. И добави на себе си: „Тези момичета никой не може да ги разбере“.

Принц Борис, загърнат в кадифен халат в цвят бордо, обточен по краищата с позлатена бродерия, и с копринена кърпа около врата, в този момент слизаше по стълбището, натоварен с купчина пакети с всякакви размери и цветове.

— Борис, скъпи, ако са за Каролина, можеш да си спестиш усилията. Заминала е за Мадрид.

— Разбира се. По вина на Том — отговори недоволно принцът. А после, като прегърна Грета през раменете, я поведе към салона. — За случилото се снощи нямам думи. Горкото момиче.

— Карол?

— Не. Ти, моето момиче. Горкичката ти.

След няколко минути Томас Бувиер-младши се събуди с широка усмивка на лицето. Бе спал облечен и с обувките на краката. Като по чудо бе успял да уцели леглото, пиян от толкова танци и толкова съдържана радост, която накрая се бе разляла като шампанско по бутилка. Чувстваше езика си малко удебелен и гърлото — пресъхнало, краката го наболяваха, а главата му бе замаяна. Вдигна слушалката на

телефона, който стоеше на нощното му шкафче, и набра някакъв номер.

— Добро утро — отговори женски глас от другата страна на линията.

— Добро утро, Вив, липсваш ми.

Колкото и да беше странно, същото място в самолета, което освободи Каролина Бувиер, кацайки в Мадрид с полет от Ню Йорк около осем сутринта испанско време, зае Клара Кобиан в дванайсет на обяд. Карол бе на път да открие коя е в действителност Клара вече го бе разбрала.

Носеше само малка кожена чанта за документи, в която бе прибрала страницата от гражданския регистър, където бе вписан бракът на Бартек Солидех и Грета фон Шонборн в германския град Вюрцбург преди петдесет години. Това бе достатъчно. Срещата, която смяташе да проведе с Грета Бувиер, нямаше причина да се проточва повече от два часа. Като цяло щеше да се състои от кратка церемония с изгаряне: запалка, пепелник и тържествена прегръдка, с която да се отбележи краят на робството и началото на една нова ера, и двете свободни от едни и същи вериги. Щеше да има чаша чай, разбира се, и може би разходка из Сентръл парк — като кулминация на цялото това незабравимо преживяване. Дори бе възможно двете заедно да изхвърлят диктофона, касетите и тетрадките със записките в замръзналото езеро. Щяха да се разделят, както го правят истинските дами, без сълзи и много приказки, но запазвайки — това със сигурност — топъл спомен една за друга. Когато се сетеше за Клара, Грета щеше да си я представя в австрийския Мадрид, замисляща велики истории, а когато Клара си спомнеше за Грета, щеше да я вижда, облечена в синьо, как слиза величествено по стълбите в имението. И нямаше да могат да избегнат появяването на една многозначителна, загадъчна усмивка на устните им всеки път, щом някой ги попиташе: „За кого мислиш?“.

— Добър ден, Роса Фе, честита Коледа — бе записала на телефонния секретар на замъка Бувиер. — Клара Кобиан е. Искан да предупредя госпожа Грета, че утре летя за Ню Йорк. Бих искала да

вечерям в къщата, ако е възможно. Кажй й, че имам подарък за нея и че трябва да й го предам лично. Насае.

Церемонията по отварянето на коледните подаръци имаше каденца като на опера. Започваше с *пиано* и се развиваше до *кресчендо* във финалното изпълнение на сопраното и тенора — в този случай Грета и Борис в екстаз, когато единият отваряше подаръците от другия. Том и Карол присъстваха на представлението с развеселено изражение на лицата, а Роса Фе — със сълзи в очите. Предобед на сцената излизаше и Барбара Ривера, която вървеше със залитане, още неизтрезняла от предишната вечер и натоварена с подаръци, които самата тя опаковаше в ужасни опаковъчни хартии.

— Ще останете ли за обяд, доня Барбара? — питаше всяка година Роса Фе, без никога да изгуби надежда, че мексиканката ще отговори с „не“ и ще каже, че има други планове — нещо, което до този момент никога не се бе случвало.

После се връщаше в кухнята да сложи пуйката във фурната, да пасира пюрето от кестени, да задуши гарнитурата и да приготви ябълковия щрудел, който госпожа Грета настояваше да поднася на гостите си всяка Коледа и който никога през всички тези години, през които бяха заедно, не бе успяла да направи по вкуса на господарката си. Или захарта не бе достатъчно, или бе прекалила с канелата, или имаше твърде много стафида, или ябълките бяха останали твърди.

— Как копнея за щрудела на майка ми! — година след година възкликваше Грета с носталгична въздишка и с недоволство на лицето.

След това кафето, разговорите, запалената камина и дрямката в салона.

Роса Фе оправяше кухнята, преобличаше се и без да вдига шум, излизаше през вратата за персонала, в ръка с пътническия си куфар, и се отправяше за Хамптънс, където я очакваха майка й и призраците на семейство Бувиер.

Прекарваше само два дни сред ясените, кестените и брезите, тъй като историята се повтаряше за новогодишната нощ, когато замъкът Бувиер отново се пременяше в празнични одежди, с оркестър в салона, а ордата аристократи в изгнание, бизнесмени и банкери, политици и актьори нахлуваше отново в хилядите кътчета на къщата. Не бе

изненадващо впрочем, че след тази суетня госпожа Грета, синът ѝ, внучката ѝ и група приятели, сред които винаги бяха Борис-Владимир и Барбара Ривера, заминаваха за Карибите с частен самолет, който внимателно кацаше на горната палуба на яхтата „Лейди Луиса“, с която обикаляха островите, понякога задържайки се на най-белите и самотни плажове в света.

Но в онзи следобед на двадесет и пети декември, след задължителната сиеста, Барбара се надигна от дивана с извинението за някаква филмова премиера в „Одеон“, Борис я хвана под ръка, заявявайки, че са го поканили на питие в „Астория“ и че ще се върне на сутринта, ако успее да открие пътя обратно, Том също тръгна, без да каже накъде, и Грета изведнъж се оказа сама в полумрака на къщата.

Тогава се позвъни на вратата. Две позвънявания, весели като празнични камбанки. Госпожа Грета се изправи с усилие от дивана и надникна през прозореца към ротондата и стълбището. Внезапно си спомни думите на Роса Фе, които бе заровила на дъното на емоциите си, възмутена от бягството на Карол и дезертирането на Том, които неочаквано я бяха изоставили сама, и почти трябваше да разтърка очите си от изненада, когато видя Клара Кобиан пред вратата. Младата испанка се бе върнала с чанта за документи и странна усмивка на устните.

II.

Завесите в салона все още бяха вдигнати, въпреки че през прозорците вече не влизаше светлина, освен тази от уличната лампа отсреща. Грета съзнателно ги пусна, дърпайки краищата със сила и застъпвайки едната с другата, за да не би старата Глория отново да се вдигне от гроба си — който явно беше много неудобен, ако се съдеше по желанието ѝ да го напусне — и да надникне през прозореца с младото си лице на неспокоен призрак. После седна на най-близкото до огъня кресло и впи светлите си очи в нетърпеливото лице на Клара.

Под дебелия слой грим и въпреки лифтинга, ботокса и останалите лекове за вечна младост, госпожа Бувиер си оставаше една изплашена старица, която избягва да гледа хода на времето в огледалата на къщата, също както Томас и Габриел, въпреки че тя предпочиташе да крие бръчките на лицето си с пластична хирургия, което не бе толкова жестоко, но още по-фалшиво, ако изобщо това беше възможно.

Клара, за разлика от нея, продължаваше да е момиченце бунтар, носещо измачкани панталони и рошави плитки, и седнала така, без да спира да се върти, клатейки крака напред-назад като ученичка в очакване на междучасието, изглеждаше по-искрена, отколкото беше, и по-невинна, и по-малко наясно с истинските мащаби на несъвършенствата на човешката природа.

— Не знам откъде да започна — каза, хапейки долната си устна със зъби, които на Грета изведнъж ѝ се видяха прекалено големи и несъразмерни с това дребничко луничаво лице.

Взе чантата за документи, която бе оставила на масата между тях, и я отвори. Измъкна сгънат лист, разгъна го, разтръска го леко, като че ли да изтупа праха му, и го подаде на домакинята си с думите:

— Мисля, че това ви принадлежи.

Грета не реагира. Взе листа с една ръка и остана неподвижна, мълчалива, докато една сълза се търкулна от очите ѝ и се спря на устните ѝ.

— Габриел Инестроса ти е дал това? — попита, невярваща.

— Не точно — отвърна Клара, без да може да скрие усмивката на задоволство, която се появи на лицето ѝ. — Намерих го скрито зад Националната награда за литература.

— Този плъх...

— Габриел ми разказа, че сте го изпратили във Вюрцбург със задачата да го унищожи. — Клара изчака да види реакцията на Грета. Беше леко притваряне на очите. — Но както виждате, оставил си го е за спомен.

— Изнудва ме вече двацет години — призна с почти недоловим глас. Листът трепереше между пръстите ѝ. — От десет години му изпращам парите директно в сметка в Швейцария. Нашият приятел Инестроса натрупа състояние на мой гръб.

Клара носеше също и малка черна платнена пътна чанта с ципове. Отвори един от тях и извади пакетче, увито в целофан и с голяма червена панделка.

— Донесох ви коледен подарък — каза, поднасяйки го тържествено.

Грета пусна сгънатия документ в скута си и за известно време бе заета да разопакова внимателно кутийката, която съдържаше елегантна позлатена запалка.

— Искане ми се да беше златна — добави Клара, — случаят го заслужава.

— Перфектна е — отвърна Грета, най-после усмихвайки се.

Надвеси се над масата, за момент се взря в пламъка и поднесе края на документа към огъня. Никоя от двете не проговори, докато зацапаната хартия изгаряше. Присъстваха мълчаливо на странния ритуал, наблюдавайки причудливите фигури, които димът рисуваше, преди да се разсее окончателно в салона. Това, което гореше, беше всъщност Габриел Инестроса — неговата наглост, арогантност, тирания и външен вид на почтен, безукорен мъж, когото само две жени в света — Грета и Клара, познаваха истински.

— Вече нямам желание за други мъже — заяви изведнъж Грета, докато изхвърляше пепелта в огъня. — На тази възраст, на която съм, не ме привлича идеята да търпя недостатъците им през остатъка от живота си.

Клара се усмихна.

— Ако трябва да съм искрена — продължи, — мисля, че през целия си живот съм обичала само един мъж. Съпруга ми, Томас, през онази есен на петдесет и първа.

Грета отново се настани на дивана. Салонът тънеше в полумрак, осветяван само от светлината на пламъците и техните движения. Беше дама дори и в начина, по който галеше запалката между пръстите си. Клара Кобиан изведнъж се пренесе в дома на баба си и дядо си, където винаги имаше запалена камина, чаша херес и дълъг, спокоен разговор. Почувства нужда да седне на пода, както правеше в онази андалуска къща, която през зимата губеше лятната топлина и на човек му ставаше студено, ако се отдалечеше на повече от три метра от огъня. Разбра, че историите, колкото и да са изключителни, трябва винаги да се слушат така — с боси крака върху топлия килим, с глава, подпряна на ръба на дивана, и с притворени очи, без други звуци, освен пращането на дървата в огъня и в единствената компания на гласа на възрастна жена, която разказва спомените си.

— Запознах се с Бартек Солидех, когато все още бях дете. Не бях навършила двацет, когато го видях за пръв път да гребе срещу течението с малката дървена лодка на Вафен. Бартек бе изключително привлекателен младеж. Очите му бяха блестящо сини, кожата — загоряла, думите — искрени, и имаше таланта да се появява като магьосник там, където има нужда от него. Дори започнах да си мисля, че е ангел. Небесен страж, който по време на войната обикаля от едно място на друго, за да разпръсне всички страдания с помахане на белите си крила. После разбрах, че е просто демон, шпионин, който ни следи по всяко време, отгатва мислите ни, планира отмъщение, око за око, по нездрав и болезнен начин, предварително наслаждавайки се на страданието, което смята да ни причини.

Докато палеше цигара с новата си запалка, Грета изглеждаше, като че ли чете по дима от тютюна. Клара се наслаждаваше, слушайки разказа за младостта ѝ във Вюрцбург, защото си представяше онези сцени, обвити в ореол от зелена надежда и озвучени с мелодията от флейтата на Бартек.

Разбираше много добре, че младата Грета, с фамилия Фон Шонборн, бе повярвала, че е открила центъра на Вселената в онази малка лодка с гребла, и се бе оставила да бъде отведена, като в ритъма на валс, до поляната в гората, където се бе родил бракът им, а после се

бе събудила, за да се срещне с истинската същност на първия мъж, когото бе обикнала по погрешка.

После се зарази със сълзите на събеседницата си, когато тя стигна до бомбардировката, ужаси се от мисълта, че на Фрида и Хензел може да им се случи нещо лошо, и дори извика, както бе напрегната, със свито сърце и стиснати юмруци, когато Грета ѝ описа сцената с мъртвите деца в леглата им.

— Кой ви откри в гората? — попита Клара след дълго мълчание, възползвайки се от принудителната пауза в разказа, прекъснат от Грета заради онези сълзи, които бе преглъщала от петдесет и седем години.

— Никога не узнах — отвърна Грета. — В продължение на десет дни не можех да говоря. Разказаха ми, че съм била с отворени очи денем и нощем, че съм била обвила коленете си с ръце и съм се клатела напред-назад като лудите. Че не съм яла, нито пила, нито съм позволявала да ме докосват. Вкарали са ме в психиатрична болница. Не са знаели името ми, докато не се появи Бартек.

Както изглежда, Бартек Солидех бе разследвал с дни мистериозното изчезване на съпругата си в горите на Вюрцбург. В началото помислил, че се е скрила в някоя пещера в очакване бурята да отшуми и водите да се успокоят, но след известно време се усъмнил, че невинната Грета е по-хитра, отколкото изглежда. „Аз съм глупак“, повтарял си той, смятайки, че жена му го е напуснала и е избягала с парите, докато неуморимо продължавал да търси името ѝ в списъците на изчезналите, болните, ранените и мъртвите.

Накрая, след много дни на безплодно търсене, я открил в психиатрична клиника в покрайнините на Мюнхен. Едва я разпознал в състоянието, в което се намирала — измършавяла, рошава, мръсна и с отнесеното изражение на хората, които не си спомнят дори собственото си име. Помолил да ги оставят насаме, взел ръката ѝ, махнал един безцветен кичур коса от лицето ѝ и с едва доловим шепот я попитал: „Къде зарови парите?“. Грета го погледнала, без да разбира, фразата нямала никакъв смисъл за нея. Когато лекарят поискал мнението му за терапията с електрошок, Бартек поискал да разбере дали това ще върне паметта на жена му. След като дал разрешение на лекаря, се настанил в апартамент в близост до клиниката, за да може да посещава Грета ежедневно.

„Колко я обича“, казвали, просълзени, медицинските сестри и ги оставяли насаме на една пейка в градината, където той я държал за ръката, гледал я право в очите и винаги ѝ задавал същия въпрос: „Къде зарови парите?“.

— Изведнъж един ден си спомних. — Грета хвърли наполовина изпушената цигара в огъня. Клара, все още на пода, се облегна на долната част на дивана и изпъна крака. — Имах някакъв сън или нещо подобно, в който се видях да тичам през гората с куфар и пистолет в ръката. Имаше едно зелено дърво, заобиколено от други по-малки, и някакви гроздове от червени плодове. Коленичих, започнах да дълбая като куче земята и сложих онези неща в дупката. После отгпках мястото с крака и след това съм припаднала. — Направи пауза. — Но не само тази сцена се появи в главата ми — продължи, — също така видях отново лицата на Хензел и Фрида, изцапани с кръв, усетих отново ноктите на Оскар Вафен да дерат гърба ми, отново държах ръката на майка ми, с пръстена и гривните, но без останалата част от тялото в другия ѝ край, и отново онемях, отново изгубих почва под краката си, отново изгубих нишката, изгубих всичко.

Били нужни три години на общо взето интензивна терапия. Бартек се въоръжил с търпение и продължил с посещенията и въпросите си, но от известно разстояние. Работил за кратко като нощен пазач в една от сградите на съда. После се запознал с някакъв търговец на черно, с когото завъртял бизнес, купил си италиански обувки и пътувал до езерата на юг.

В началото на петдесет и първа, лечението на Грета приключило.

— Смятаме, че повече нищо не може да се направи за нея — казали със съжаление лекарите на добрия съпруг. — Съзнанието е способно селективно да елиминира спомените, които са непоносими. Възможно е никога да не възвърне паметта си.

Тогава Бартек поискал два месеца отпуск и започнал паралелна терапия, измислена от него самия и състояща се основно от заплахи, отправяни с тих глас, която накрая дала желанния резултат.

— В гората, под една бреза — признала Грета, треперейки като лист.

Куфарът вече бил готов и документът за изписване от клиниката — подписан, когато били разкрити незаконните занимания на Бартек и черната търговия. Осъдили го на три месеца затвор.

— По дяволите! — извикал полякът, който вече бил купил билетите за кораба за Мексико. Бил определил с голяма прецизност и маршрута, който трябвало да изминат куфарът, pistolетът, съпругата му и самият той, за да изкарат дните си на някой от онези тропически оазиси, където смятал да купи ферма и да живее от доходите.

Грета била научила плана наизуст, от номера на кея на пристанището в Хамбург до името на къщата за гости в Акапулко, минавайки през лъжата за аристократичния ѝ произход, историята с фермата в Бавария, където, както се предполагало, е изкарала последните дни от войната, укривайки се от нацистите, както и принадлежността на съпруга ѝ към „Бялата роза“, единствената истина в целия фарс. При провалянето на плана двамата се договорили (той — зад решетките, а тя — току-що освободена от своите) да осъществят пътуването, въпреки че трябвало да го направят поотделно. Плячкосването в свободна Германия продължавало и не било лесно да се укрие такова количество пари. Преминаването не било евтино и въпреки контактите на поляка с престъпници от подземния свят, самото притежание на онези банкноти било равнозначно на подвиг. Бартек преценил, че ако не станело тогава, по-късно било възможно да не намерят подходящ момент и случай да осъществят бягството.

Разделили се с намигване и стискане на ръцете. Грета никога вече не припознала мъжа, за когото се омъжила тайно, вярвайки, че тя е лейди Мариан, която е намерила убежище със своя Робин Худ от плът и кръв на онази поляна в гората.

— Когато пристигнах в Акапулко, вече го бях забравила. Поех към пансиона, следвайки картата в ума си, която Бартек ми нарисова, но без никаква представа какво, по дяволите, правя в тази страна на луди, сама, стиснала сивата чантичка, в която скрих pistolета, и без друга надежда, освен да се настаня в онази мръсна стая и да чакам.

— Тогава се е появил Томас Бувиер — разбра Клара.

— Беше доста възрастен мъж — кимна Грета, спомняйки си. — Беше по-близо до осемдесетте, отколкото до седемдесетте, но веднага правеше впечатление. Имаше вид на европейски аристократ, твърд глас и толкова изтънчени маниери, че бе способен да ми покаже младостта на душата си през старата си рицарска броня. Каза ми: „Казвам се Томас Бувиер и не мога да ви предложа нищо повече от искреното си приятелство. Съжалявам, че не съм трийсет години по-млад, за да ви

ги подаря всичките“. — Усмихна се тъжно. — Приюти ме в дома си, нахрани ме, утеши ме, накара ме да се чувствам красива в най-широкия смисъл на думата. Превърна ме в кралицата на Акапулко, а той беше моят трон, моят император. Наричаше ме „русокоске“ — като хората от пазара, подари ми съкровище от скъпоценни камъни и сватба като от приказките. И беше способен да умре от любов.

— В нощта на сватбата — спомни си Клара.

— И да ме дари със син — отвърна Грета. — Най-прекрасния подарък, който някой някога ми е правил. Има очите на баща си, моят син Том, и същата чистота на сърцето, същата щедрост, същата доброта.

— Барбара Ривера... — започна Клара.

— Да — прекъсна я Грета. — Тя мисли, че съм убила съпруга си, като съм причинила инфаркта му през онази нощ. — Усмихна се. — Това е друг начин да видиш нещата. Аз предпочитам да мисля, че Томас пое риск, съзнавайки слабостта на сърцето си, и че не би се отказал да ме обича въпреки всичко. Щом пренебрегваше съветите на лекарите относно храната и пушенето, нима щеше да ги послуша, що се отнася до любовта? И без това животът му свършваше и той искаше само да има свое дете, което да заеме мястото му в този свят. Да наследи имуществото му, плодовете от труда му, да съзерцава морето от скалите и да слуша крясъка на чайките, да вкуси сока на най-сладките портокали, да обожава майка си, както се обожава езическа богиня, да се влюби в някоя жена също така силно, както го бе направил той, и да носи неговото име, Томас Бувиер — като предчувствие, предусещайки безкрайното страдание на тези, които най-много умеят да обичат.

— Но Том се е влюбил в Луиса, а вие никога не сте я приели — каза журналистката, съжалявайки предварително за думите си.

Грета се надигна с известно усилие от креслото и прекоси салона, за да потърси бутилка текила. Върна се веднага с две керамични чашки, пълни с ферментирания сок от агаве^[1]. Изпразни своята на един дъх. Изчака Клара да изпие своята на глътки. Разкашляха се едновременно. Облегна се назад.

— Това, което ще ти разкажа, никой не го знае — каза накрая Грета Бувиер със зачервени очи. — Луиса се омъжи бременна. Внучката ми — Каролина, не е моя кръв, нито на Томас. Как искаш да

съм била съгласна с тази сватба? Отказах да приема момичето... самозванката, крадлата, която открадна щастиято ми... Докато не се разболя.

Тогава Клара си спомни признанията на Роса Фе на гробището. Старицата ѝ бе разказала за тайните посещения на Грета при болната ѝ снаха в онова скривалище в Хамптънс, в което се бе оттеглила, когато лекарите ѝ казали, клатейки глава, че за болестта ѝ няма лечение и че няма да може да се съвземе отново. Грета бе запазила тайната на Луиса за местонахождението ѝ, за повехналата ѝ кожа и победеното ѝ тяло. Беше се съгласила да спести мъката на Том и Карол.

— И те не знаят това и никога няма да го узнаят, защото и да им кажа, няма да го разберат — заяви уверено. — Може да не ми простят никога, ако научат, че съм била с Луиса в последния ѝ ден. Отиде си, плачейки, но уверена, че постъпва правилно.

— Но Том и Карол страдат при мисълта, че Луиса е умряла сама — възрази Клара.

Грета остави чашката върху масата.

— Не бе сама нито за минута — заяви.

После смени темата. Направи го по особен начин, накланяйки се рязко над масата, така че лицето ѝ остана на няколко сантиметра от това на Клара.

— Когато се запознахме, Клара, обещах, че ще ти разкажа живота си на периоди от по двайсет години — припомни ѝ тя. — Че първите двайсет години на една жена са най-важни, защото тогава се оформя личността ѝ. Но понякога си мисля, че детството и младостта ми принадлежат на друг човек, на едно наивно и глупаво момиче, което остана завинаги на идиличните хълмове на Вюрцбург. Истинската Грета Бувиер — продължи с носталгия — се роди в Акапулко, в сянката на един тамаринд — Томас Бувиер, но винаги заплашвана от тревожното присъствие на Бартек Солидех. От четиридесет до шейсет години бях и майка, и свекърва, и баба, и допуснах грешка, като се опитвах да дърпам конците на марионетките ми, без да разбирам, че винаги съдбата е тази, която има последната дума. Сега съм само една мъдра жена, която е все по-близо до смъртта. Но запомни какво ще ти кажа: старицата знае не защото е мъдра, а защото е стара.

В салона на замъка Бувиер настъпи тишина. Стенен часовник в някой ъгъл на празната къща отбеляза седем часа. Клара стана от пода, приближи се до Грета и я прегърна. Всички бариери, които дотогава бяха толкова здрави, колкото възрастовата разлика от четиридесет и шест години, десетте хиляди километра разстояние, стоте милиона долара и дори непреодолимата граница, че са споделяли тялото и ласките на един и същи мъж, в този момент се строшиха на парчета.

Когато се разделиха завинаги пред вратата на къщата, им се стори, че чуват шума на вятъра от скалите и усещат ласка като от голяма ръка, която се заигра с косите им, покривайки ги със сняг.

Това, което най-много разчувства Клара, като се замисли, бе, че нито тогава, нито когато и да било друг път Грета Бувиер не показва ни най-малко притеснение да разбере какво мисли да прави тя, Клара, журналистката, с информацията, която ѝ бе поднесла на сребърен поднос и която даваше в ръцете ѝ властта да разруши и съгради, да оформи по своя воля образа на дамата, която толкова се бе борила, за да го постигне. Затова разбра, че всичко, разказано ѝ от Грета, бе — нямаше как да не бъде — чистата, болезнена, абсолютна и искрена истина. И че без да има нужда от обещания, от договори или от клаузи за поверителност, двете бяха единодушни, че има само един начин тя да бъде разказана.

[1] Текилата е дестилат от ферментирал сок, извлечен от сърцевината на синьо агаве. — Б.пр. ↑

III.

Бързолетите се пробуждаха около шест сутринта и започваха да летят над камбанарията на катедралата. Промъкваха се като лъчите на луната в тайните кътчета, където гълъбите свиваха гнездата си. Някои се стрелкаха надолу в каньона, предизвиквайки керкенезите, а после отново се изкачваха към небето и чуруликаха както само те и лястовиците умееха да го правят. Тогава Клара гасеше свещта, наполовина изгоряла, потръпваше леко от сутрешния хлад и слизаше по все още спящите стълби до детската си стая, където търпеливо я чакаше леглото с бели чаршафи, оправено от предишната вечер.

В двора лимоновото дърво бе родило вече плодовете си, след като месеци наред цветовете му бяха изпълвали въздуха с благоухания, и сега, когато започваше да става горещо, винаги имаше кой да приготви прясна лимонада, смесвайки киселия сок със захарна тръстика, и да натроши леда толкова на дребно, че да го превърне в скреж. Каква по-добра закуска по обед от тази.

„Как върви романът ти?“, питаше баща ѝ, който сега четеше под сянката на зеленото дърво, защото бе отстъпил тавана си на Клара. После двамата слизаха до Гуадалете да наплискат с вода лицата си. Млада топола започваше да пуска клонки там, където бяха отсекли старата. Възвръщане на живота. Отново задушевните разговори и гаспачо с хляб.

Новините идваха късно от големия град. Понякога дори не стигаха горе до тях. Но в края на юли Клара Кобиан се сблъска с неделното издание на един сериозен вестник, чиято страница за култура започваше със снимка на Габриел Инестроса, облечен в традиционната тога на доктор хонорис кауза в някакъв американски университет. Ръцете му все още бяха големи, усмивката — като на денди, а под черната тога и квадратната шапка с пискюл се забелязваше възелът на елегантна вратовръзка, панталон, изгладен с ръб, велурени обувки и дори се усещаше парфюмът, който Клара бе забравила, но той продължаваше да ползва в нейно отсъствие.

Този път не почувства сърцето ѝ да се преобръща, когато се взря в тъжните му очи, нито изпита копнеж по терасата на покрива на мансардата в „Маласаня“, по ласките му в тъмното или по гласа му като на стар дъб. Направи от страницата фунийка и в нея пускаше влажните люспи от слънчогледовите семки, които изяде на площада, преди да се върне към тавана и свещта.

Усети обаче преобръщане в деня, когато получи писмо с пощенско клеймо от Ню Йорк, защото пликът беше голям, от хубав картон, и бе надписан на ръка с писалка, мастило и попивателна хартия. Липсваше подател, но пък отзад бе запечатан с восъчен печат с герба на Вителсбах.

Клара усети силния аромат на гардении, който се излъчваше от краищата на сгънатата голяма картичка. Когато я отвори, разкри най-приятната, най-голямата и най-неочакваната изненада в живота си. Томас Бувиер-младши и Вивиан Крейн я канеха на сватбата си на тридесети август в къщата на Парк авеню, където живееха от няколко месеца. В същия ден, в същия час, на същото място щеше да се състои и сватбата на дъщеря му Каролина с младия френски художник Юго Бенто.

Бе отворила плика със съзнанието, че съдържа изкушение, на което ще е трудно да устои, и си бе представила Грета и Борис, потънали в сложната задача да изготвят безкрайните списъци на гостите и да настанят толкова различни помежду си хора по масите. Вероятно щеше да има олтар с рози в дъното на градината, една дълга пътека, която щеше да започва от задната веранда, щеше да минава под липата и щеше да стига, обсипана с хиляди разпръснати цветчета, до армията от украсени с цветя бели столове, където вече щяха да са седнали Барбара Ривера, синът ѝ Ернесто, принц Владимир с особената си подстрижка, дамите, с които споделяше чай със сладкиши в „Суифтис“, милионерите, политиците и хората на изкуството, които са част от актьорския състав на тази история, трите или четирите най-близки приятелки на Карол, родителите и сестрата на френския младоженец, един много странен господин с марсилски произход и голям нос, Роса Фе — майка и Роса Фе — дъщеря, и двете увити в един шал, и дори Карлос и Нестор с униформи.

И там, изправена, с вечната гардения на ревера и стъпките си на ранена гълъбица, щеше да царува великата Грета Бувиер със

сребърната коса. Тиха, много тиха. С вдигната глава, изпълнена с достойнство, и горда, както само една светска дама умее да посреща бурите в живота. Със съзнанието, че няма вятър, колкото и силен да е той, способен да изтръгне корените ѝ от земята.

Клара Кобиан бе на ръба да хукне обратно към Мадрид и оттам — към Манхатън, нетърпелива да присъства на последното представление сред приказния декор на замъка Бувиер. Тогава си представи как се гмурка отново в бездънните очи на Том и си даде сметка за опасността, която я дебне на всеки завой на пътя. Ако се върнеше в началото на историята, изведнъж можеше да се отвори нова глава и да тръгне — като млад бръшлян по стар дънер — по това вече зряло дърво и да го обвие със здравите си клони. „Историите — каза си тя, — както разочарованията, трябва да имат начало, среда и край; трябва да имат логика, която може да обясни мотивите и следствията, без неприятни обиди или напразни надежди, но преди всичко имат нужда от край.“

Затова реши, че никога повече няма да се върне в къщата с голямото стълбище, със запалената камина и с аромата на гардении. Почувства тъга за това, което никога нямаше да се случи, но вдигна погледа си от балкона на романа си, който всъщност бе главозамайваща тераса над пропастта, и се загледа в криволиците на реката долу, в зелените върхове на новите тополи, в гнездата на керкенежите и ширналите се под слънцето поля на Андалусия, губещи се в хоризонта като жълто море, чиито вълни се полюшват от порива на вятъра в тревите. Тогава забеляза различен полъх — като от вода и сол, и разбра, че Акапулко се е пропилил в кожата ѝ, също като сладостта на лимона, която се бе пропила в дрехите ѝ завинаги. После слезе по улицата на вятъра, тясна и бяла, сенчеста и притихнала, с леки стъпчици, като на млада гълъбица, която лека-полека полита все по-нагоре, около камбанарията, над покривите и над облаците, и видя от най-високото на небето този малък град, подобен на полупразно гнездо, което някой ден орлите, облаците, ангелите или Бог ще отнесат на крилете си.

ЕПИЛОГ

Момичето, което онази юнска утрин влезе в кабинета ми, под мишница с ръкописа на обещаващ роман, не се казваше Клара Кобиан, но наистина имаше андалуски акцент и походка, беше дребничка, слабичка и невзрачна, имаше лунички по лицето, пола на цветя, кльощави колена и лесно се размиваше.

„Какво хубаво заглавие — «С Вкус на прясна лимонада»“, казах ѝ, но тя не ми обясни откъде идва заглавието и аз се сетих за една кубинска песен, подобна на румба. Но когато тя стана, а воланите на онази толкова къса пола се разлетяха, усетих нещо (не знам какво) като нежен дъх на лимони, което се излъчваше от тялото ѝ, и ми се прииска да изпия едно сладко мохито за нейно здраве.

Шефката ѝ също не се казваше Илуминада, а носеше друго име, също от онези, които следват името Мария^[1], не толкова блестящо и по-скромно, а и много познато в света на баналната журналистика, и ако го произнеса на висок глас, ще се разбере за кого става въпрос. Така че ще го премълча, за да не хванеш следата и да откриеш кой всъщност е мошеникът Инестроса. Уверявам те, че ако някой ден го срещна на улицата или ме сложат да седя до него на някоя церемония по награждаване, или се наложи да вечерям с него на някой от онези приеми на знаменитости, на които ме канят от време на време, ще го изгледам с такова отвращение, че ще ме запомни.

Разбира се, Грета Бувиер, Емилио и Барбара Ривера, Том, Карол и дори самият принц Борис-Владимир, да не говорим за Роса Фе и индианеца Педро, Глория, Оскар Вафен, Хензел и Фрида, и естествено, Бартек Солидех, имат други имена в реалния живот.

Всички живи са все още живи, а мъртвите — мъртви, или поне така се надявам, за да не се сблъскаме един ден с някого от второстепенните герои в тази драма и да се изплашим до смърт. Аз поне, откакто разбрах за съществуването на един от тях, дърпам хубаво завесите, преди да се съблека, и понякога усещам много странен студ

да минава по гърба ми точно когато ми изглежда, че съм на прага на пълното щастие.

Бях любопитна да отида в Ню Йорк и седях на пейката, на която на малка метална плоча е изписано: „Тук прекара последните си дни Е. Р., опитвайки се да забрави“, само дето инициалите са други, а търсенето е сложно, тъй като из Сентръл парк има разпръснати стотици подобни пейки. Но точно от това конкретно място, ако човек вдигне глава, се вижда една много красива къща, с дървени прозорци и Девата от Гуадалупе на вратата. А малко по-нататък има величествено имение с ротонда и розова градина, където, твърдят, живее една от най-богатите жени в света. Няма да кажа повече.

Клара Кобиан — нека да я наричаме така — ми разказа, че продължава да работи за списанието на Илуминада, защото журналистиката за нея е това, което е въздухът за останалите смъртни, но че за онова преживяване не е пожелала да публикува абсолютно нищо. Главната ѝ редакторка настояла да напише поне една малка статия, с любезен тон, искрена, и да я подпише с псевдоним, но тя категорично отказала. Заяви, че има само един начин да се разкажат нещата и че само главните герои на историята са призовани да се разпознаят между редовете. Че някои ще плачат от мъка, а други — от гняв или от срам, но че всички ще плачат, защото животът е направен от черни сълзи, с цвета на цимента.

Попитах я дали смята да продължава да пише романи и ми отговори, че да. Че вече е замислила друг, също е интригуващо заглавие: „Слънчеви очила за дъждовни дни“. Както изглежда, е история, която се пресича с тази. Попитах я как, а тя ми отговори: „На Коледа“.

Забавно е.

В крайна сметка ще го публикуваме и да става каквото Бог е решил. Аз, при целия ми опит, ти се заклевам, че продължавам да не разбирам защо някои романи вървят, а други — не. Искан ми се да съществува математическа формула за успеха на едно издание. Искан ми се да не бяха измислили електронните книги, нито пиратството. Искан ми се да продължаваме да пишем на пишешца машина, да се събираме в кафене „Комерсиал“ след лекции, мечтаейки, че ти ще станеш велик драматург, аз — издател с късмет, а Моника ще спечели Нобелова награда за литература. Заслужаваме го, вярвай ми.

О, и още нещо. Колко интересно: миналата седмица в Ню Йорк празнуваха двойна сватба. Едновременно се венчаха баща и дъщеря. Не знаеш колко привлекателен е мъжът: висок, елегантен, с очи с цвят на лешник. Дъщерята е много млада, почти дете, но има таланта да накара въздуха и водата от морето да се смесят и казват, че всичко около нея има солен вкус. Виж, радвам се за тях.

Изпращам ти ръкописа по имейла, за да ми кажеш мнението си, но не го забравяй в театъра, като последния път, защото никой не знае на какъв необитаем остров могат да се озоват изгубените деца от книгите, като от тази „прясна лимонада“. Може да я смесиш с ром или с текила, или с тъгата от това, че с всяка крачка се приближаваме до смъртта. И нека Бог да те пази, както казват в Мексико, а ти да Го познаеш, както отговарят в моето село.

[1] В Испания името Мария често е следвано от друго, като много от названията, с които се почита Дева Мария; в случая Илуминада означава „озарена“. — Б.пр. ↑

Издание:

Автор: Мамен Санчес

Заглавие: С вкус на прясна лимонада

Преводач: Ивинела Самуилова

Година на превод: 2015

Език, от който е преведено: испански

Издание: първо

Издател: Издателска къща „Хермес“

Град на издателя: Пловдив

Година на издаване: 2015

Тип: роман

Националност: испанска

Печатница: „Алианс Принт“ ЕООД

Излязла от печат: 13.02.2015

Отговорен редактор: Вера Янчелова

Коректор: Недялка Георгиева

ISBN: 978-954-26-1422-7

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/8924>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.